

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE EĞİTİMİ KİTAPLARINDA DEYİM VE
ATASÖZLERİNİN KULLANIMINA İLİŞKİN BİR İNCELEME (YEDİ İKLİM
TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İkbal AKKAR

Malatya-2021

T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE EĞİTİMİ KİTAPLARINDA DEYİM VE
ATASÖZLERİNİN KULLANIMINA İLİŞKİN BİR İNCELEME (YEDİ İKLİM TÜRKÇE
ÖĞRETİM SETİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İkbal AKKAR

Danışman: Prof. Dr. Esra (LÜLE) MERT

Malatya-2021

T.C.
İnönü Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

İkbal AKKAR tarafından hazırlanan **Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi Kitaplarında Deyim ve Atasözlerinin Kullanımına İlişkin Bir İnceleme (Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği)** başlıklı bu çalışma, 17.02.2021 tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza:

Başkan: Prof. Dr. Songül TAŞ

Üye : Prof. Dr. Songül TAŞ

Üye : Prof. Dr. Esra (LÜLE) MERT

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Sevil AKSOY

Üye (Tez Danışmanı): Prof. Dr. Esra (LÜLE) MERT

O N A Y

...../...../2021

Doç. Dr. Eyüp İZCİ
Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Prof. Dr. Esra (LÜLE) MERT danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi Kitaplarında Deyim ve Atasözlerinin Kullanımına İlişkin Bir İnceleme (Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği)** başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

İkbal AKKAR

ÖN SÖZ

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik ders kitabı olarak yararlanılan pek çok kitap bulunmaktadır. Yabancı dil olarak öğretimi planlanan hedef dilin söz varlığının belirlenmesi ve bunlara ders kitaplarında yer verilmesi gereklidir.

Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapılmak üzere hazırlanmış ders kitaplarından Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitapları'ndaki metin ve etkinliklerde yer alan atasözü ve deyimleri kullanım sıklığı ile birlikte belirlemeye yöneliktir.

Birinci bölümde çalışmanın problem cümlesi, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımları bulunmaktadır.

İkinci bölümde çalışma ile ilgili diğer çalışmalar, incelenen ders kitapları ve çalışmanın konusundan bahsedilmektedir.

Üçüncü bölümde çalışmanın yöntemi ve çalışmanın verilerinin elde edilişi ile ilgili bilgilerden bahsedilmektedir.

Dördüncü bölümde elde edilen bilgiler tablolar ve örnek cümleler ile verilmektedir.

Beşinci bölümde ise çalışmadan elde edilen bulgular yardımıyla çalışmanın sonucuna ve önerilerine yer verilmektedir.

Yüksek lisans tezimi hazırlarken benden her türlü desteğini esirmeyen, eksik kaldığım birçok konuda beni derin bilgi ve tecrübesi ile tamamlayan, sadece akademik danışman olarak değil yeri geldiğinde bir “abla” gibi yoluma ışık tutan, varlığı ile bana her daim güç veren saygıdeğer danışmanım ve hocam Prof. Dr. Esra (LÜLE) MERT'e sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübelerinden faydalanma fırsatı bulduğum hocalarım; Prof. Dr. Hasan KAVRUK'a, Prof. Dr. İlhan ERDEM'e, Prof. Dr. Nesrin SİS'e, Prof. Dr. Songül TAŞ'a, Doç. Dr. Salim DURUKOĞLU'na, Dr. Öğr. Üyesi Bahar DOĞAN KAHTALI'ya, Dr. Öğr. Üyesi Ramazan ÇİFTLİKÇİ'ye, ve Dr. Ayşe ATEŞ'e katkılarından ötürü teşekkür ediyorum.

Eğitim hayatımın hep daha ileriye taşınması için beni her zaman güdüleyen, pes ettiğim anlarda dahi gücü ve desteği ile tekrar mücadele etmemi sağlayan, kan bağı olmadan da “kardeş” olunabileceğini kanıtlayan dostum, kız kardeşim, canım arkadaşım Ece ÖNCÜLER TÜRKMEN’e sevgi, saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Elde ettiğim ve edeceğim her başarıda beni yılmadan maddi ve manevi yönden destekleyen, başarabileceğime her zaman inanan ve sevgilerini daima yüreğimde hissettiğim annem Gülüstan AKKAR’a ve babam Erdal AKKAR’a; sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca kız kardeşi olmaktan şeref duyduğum, desteğini ve sevgisini benden bir an olsun esirgemeyen sevgili ağabeyim İklım AKKAR’a; ailemize katıldığı ilk andan itibaren tecrübe ve bilgisi ile yolumu aydınlatan yengem Gözde AKKAR’a teşekkür ediyorum.

Son olarak bana “halalık” duygusunu yaşatan, gözlerindeki hayat ışığı ile çalışmama güç katan, motivasyon kaynağım, biriciğim, canımın canı yeğenim Kuzey AKKAR’a teşekkür ediyorum.

Kişiliğimin, mesleki başarımın, ölkümün ve geleceğimin mimarı amcam eğitimci Zölfökar AKKAR’a bu çalışmamı armağan ediyorum...

ÖZET

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE EĞİTİMİ KİTAPLARINDA DEYİM VE
ATASÖZLERİNİN KULLANIMINA İLİŞKİN BİR İNCELEME (YEDİ İKLİM TÜRKÇE
ÖĞRETİM SETİ ÖRNEĞİ)

AKKAR, İkbal

Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi AnaBilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Esra (LÜLE) MERT

Şubat-2021,XIII+272 sayfa

Herhangi bir dilin öğretilmesi sürecinde o dilde bulunan ifadelerin öğrenici tarafından kullanılması, dilin öğrenilmesine katkıda bulunacağı için önemlidir. Deyim ve atasözleri, dilin içine yerleşmiş ve o dili konuşanlar tarafından benimsenerek kullanılan kalıplaşmış ifadelerdir.

Bu çalışmanın amacı, Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki metinlerde ve etkinliklerde yer alan deyim ve atasözlerini belirlemektir. Deyim ve atasözleri dil düzeyleri ve dil becerilerine göre kullanım sıklıkları ile tablo şeklinde verilmiştir.

Çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde, belirlenen kaynak kitaplar incelenmiş ve bu kitaplardaki deyim ve atasözleri belirlenmiştir. Belirlenen deyim ve atasözleri çeşitli alt başlıklar çerçevesinde içerik analizi yapılarak incelenmiş ve elde edilen veriler analiz edilmiştir. Elde edilen veriler ışığında, deyim ve atasözleri kullanıldıkları dil düzeylerine ve beceri alanlarına göre gruplandırılmıştır.

Kalıplaşmış dil birimleri başlığında kalıp söz dışındaki kalıplaşmış yapılar olan deyim ve atasözlerine değinilmiş; bu yapılar içerisinde deyim ve atasözlerinin çeşitli sözlük ve çalışmalarda hangi başlıklar altında yer aldığına değinilmiştir. Deyim ve atasözleri başlığında incelenen kaynak kitaplarda kullanılan deyim ve atasözlerinin dil beceri alanlarına göre dağılımı belirlenmiştir. Kaynak kitaplarda kullanılan deyim ve atasözleri okuma, dinleme, konuşma ve dinleme olmak üzere dört temel dil becerisine göre sınıflandırılmıştır.

Araştırma sonucunda, Yedi İklim Türkçe öğretim setindeki kitaplarda yer alan deyim ve atasözlerinden hangilerine yer verildiği belirtilmiş; bu deyim ve atasözlerinin kullanım sıklığı belirlenmiştir. Öğretimin yapıldığı kitaplardaki dil öğretimi düzeyi arttıķa deyim ve atasözlerinin kullanımı da doğru orantılı olarak artmıştır.

Anahtar sözcükler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, deyim ve atasözleri, kalıplaşmış dil birimleri, atasözü, deyim.

ABSTRACT

**AN EXAMINATION ON THE EXPRESSION AND PROVERBS TURRKISH
EDUCATION BOOKS AS A FOREIGN LANGUAGE (SAMPLE OF THE YEDI IKLİM
TURKISH TEACHING SET)**

AKKAR, İkbāl

**M.S., İnönü University, Institute of Educational Sciences Turkish and Social Sciences
Education Department of Turkish Education**

Advisor: Professor Doctor Esra (LÜLE) MERT

February 2021, XII+272 pages

In the process of teaching any language, the use of the expressions already used in that language by the learner, is important, as it will contribute to the learning of the language. Formulaic expressions are stereotyped statements which are embedded in language and used by those who speak that language.

The aim of this study is to determine the idioms and proverbs from the stereotypes in the texts and activities in the textbooks of the Yedi İklim Turkish Teaching Set. The idioms and proverbs are presented in the form of tables with their frequency of use according to language levels and language skills.

The goal of this study is to identify and analyze the formulaic expressions in Yedi İklim Turkish Teaching Set. Document analysis method and interview technique will be used together in the study. In the first part of the study, the identified resource books will be analyzed and the formulaic expressions will be determined. Determined formulaic expressions will be analyzed by examining the content within the framework of various subheadings and analyzing the data obtained. In the light of data obtained, the formulaic expressions are classified according to language levels and skill areas in which they are used.

In the title of stereotyped language units, idioms and proverbs which are stereotyped structures other than formulaic expressions were mentioned; in these structures, formulaic expressions were mentioned under which headings they are included in various dictionaries and studies. In the resource books examined in the title of formulaic expressions, the distribution of formulaic expressions by language skills areas was determined. The formulaic expressions used in the resource books are classified according to four basic language skills: reading, listening, speaking and writing.

As a result of the research, it is determined that a large number of formulaic expressions were used in the books in Yedi İklim Turkish Teaching Set. As the level of language in the books in which the teaching was conducted increased, the use of formulaic expressions also increased in direct proportion.

Key words: Teaching Turkish as a foreign language, formulaic expressions, stereotyped language units, idiom, proverb

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	viii
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Amaç	5
1.3. Önem	9
1.4. Varsayımlar	9
1.5. Sınırlılıklar	10
1.6. Tanımlar	10
2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	11
2.1. Kuramsal Bilgiler	11
2.1.1. Söz Varlığı	11
2.1.1.1. Atasözleri.....	12
2.1.1.2. Deyimler.....	13
2.1.1.3. İkilemeler.....	15
2.1.1.4. Birleşikler	15
2.1.2. Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Ders Kitapları.....	16
2.2. İlgili Araştırmalar	18
YÖNTEM	26
3.1. Araştırmanın Modeli	26
3.2. Evren ve Örneklem.....	26
3.3. Veri Toplama Teknikleri	27
3.4. Verilerin Analizi.....	27
4. BULGULAR VE YORUMLAR	29
1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Dil Becerilerine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı	29
1.a. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Okuma Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı	29
1.a.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı	29
1.a.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı	30

1.a.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı	31
1.a.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	36
1.a.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	43
1.b. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı	51
1.b.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	51
1.b.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	52
1.b.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	53
1.b.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	56
1.b.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	60
1.c. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı	66
1.c.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	66
1.c.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	67
1.c.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	67
1.c.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	68
1.c.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	69
1.ç. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Yazma Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı	70
1.ç.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	70
1.ç.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	71
1.ç.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	72
1.ç.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	74

1.ç.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	75
2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Dil Becerilerine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	78
2.a. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Okuma Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	78
2.a.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	78
Tablo 21. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabındaki Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklıkları	78
2.a.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	78
2.a.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	79
2.a.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	79
2.a.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	83
2.b. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı.....	87
2.b.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	87
2.b.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	87
2.b.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	88
2.b.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	88
2.b.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	89
2.c. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı.....	91
2.c.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	91
2.c.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	91
2.c.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	91
Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabında konuşma becerisine dönük metin ve etkinliklerde herhangi bir atasözünün kullanılmadığı belirlenmiştir.....	91

2.c.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	91
2.c.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	93
2.ç. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Yazma Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	93
2.ç.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	93
2.ç.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	93
2.ç.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	93
2.ç.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	93
2.ç.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı	94
3.Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarındaki Deyimlerin Dil Becerilerine Uygun Metin ve Etkinliklerde Kullanıldığı Cümleler	95
3.1.Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabındaki Metin ve Etkinliklerde Yer Alan Örnek Cümleler	95
3.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabındaki Metin ve Etkinliklerde Yer Alan Örnek Cümleler	100
3.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabındaki Metin ve Etkinliklerde Yer Alan Örnek Cümleler	114
3.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabındaki Metin ve Etkinliklerde Yer Alan Örnek Cümleler	143
3.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabındaki Metin ve Etkinliklerde Yer Alan Örnek Cümleler	195
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	263
5.1.Sonuç	263
5.2.Öneriler.....	264
6. KAYNAKÇA	266

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Dil, insanlar arasındaki ilişkiyi başlatan, bu ilişkinin devam edebilmesine yardımcı olan canlı ve değişimlere açık olan bir varlık olarak kabul edilebilir. Ergin'e (1985) göre dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan doğal bir araç, kendine özel kuralları olan ve bu kurallar doğrultusunda gelişme sağlayan canlı bir varlıktır. Dilin canlı ve insanlar arasındaki ilişkiyi düzenliyor oluşu onun değişimlere açık olduğunu gösterebilir. İnsanın bireysellikten toplumsallığa doğru gidişi ile iletişim kurduğu kişi sayısı artmakta ve toplum içinde yaşamasının getirdikleri doğrultusunda yazılı ya da sözlü dile başvurması kendisinden beklenebilir.

Dil öğretim sürecini, yabancı bir dil olarak öğretim ya da ana dili olarak öğretim oluşturmaktadır. Ana dilin yanında birkaç yabancı dilin daha öğrenilmesi kişinin toplumsallaşmasına ve daha çok kişi ile iletişim kurmasına yardımcı olabilmektedir.

Bir kişi ilk olarak bağlı bulunduğu milletin dilini öğrenir. Öğrendiği bu dil sayesinde milletin duygu, düşüncelerine, acılarına, sevinçlerine, tarihine, kültürüne ortaklık edebilir (Akpınar, 2010). Kişinin bağlı olduğu milletin dili ana dili olarak kabul edilebilir. Ana dili öğretimi/öğreniminin ilk olarak ailede başladığı ve toplumda geliştiği söylenebilir. Aksan (1998:81) ana dilini; başlangıçta aileden ve yakın çevresinden daha sonra ilişkili bulunulan çevreden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dil olarak kabul etmektedir.

Dilin öğretiminin diğer bir boyutu olana yabancı dilin öğretimi ise ana dili öğretimi/öğrenimin ardından şekillenebilir. Yabancı dil, insanın ana dili dışındaki diline denilmektedir (Faik, 2009). Bir dilin yabancı bir dil olarak öğrenilmesinin çeşitli nedenleri olabilir. Bu nedenleri siyasi, kültürel, ekonomik unsurlar içerebilir. Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesinin nedenleri arasında akademik nedenler, ekonomik nedenler, turistik nedenler, akrabalık bağları (Türki Cumhuriyetler), tarihi bağlar, siyasi nedenler, evlilik ve dini bağlar gösterilmektedir (Tok ve Yığın, 2013).

Bir dilin deyim ve atasözlerini içinde barındıran, söz varlığıdır. Söz varlığı; “bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011:2158). Türkçenin kalıp haldeki söz varlığı genellikle atasözü, deyim ve ikilemelerden oluşmaktadır. Bu çalışmaya konu edinilen kalıplaşmış ifadeler ise atasözü ve deyimlerdir.

Dil öğretiminde karşılaşılan ve belki de ilk olarak öğretilen yapılardan birisi deyim ve atasözleridir. Deyim ve atasözlerinin birçok biçimde tanımlandığı görülmektedir. Barın ve Güzel’e (2013) göre çalışmalarında deyim ve atasözlerini belli durumlarda söylenmesi gelenek olmuş klişe sözler olarak tanımlamaktadır. Deyim ve atasözlerinin diğer bir adlandırması da kültürel öğeleri barındırdığı için kültür birim olarak kabul edilebilir. Bir dilin deyim ve atasözlerini incelendiğinde o toplumun kültürü hakkında bilgi sahibi olunabilir. Deyim ve atasözlerinin genelleşmiş sözler olarak kabul edilebileceği üzerinde de durulabilir. Aksan’a (2015) göre deyim ve atasözlerinin, çoğunlukla belli bir kişiye ya da bir olaya dayanan çoğu kez ünlü kişilerin bir olay dolayısıyla söyledikleri dilde yerleşen ve genelleşen sözler olduğu vurgulanmaktadır. Deyim ve atasözlerinin genelleşmiş olmaları diğer dillere çevrilerek kullanılmasından kaynaklanabilir. Yılmaz ve Şenden’e (2014) göre deyim ve atasözleri selamlaşma-vedalaşma sırasında, yemekten önce ve sonra, doğum, ölüm, hastalık, yardım, evlenme gibi duygu ve düşünceleri belirten çeşitli durum ve olay karşısında kullanılan sözler olarak tanımlanır. Gökdayı’ya (2011) göre ise deyim ve atasözleri atasözü, deyim, ikileme ve birleşiklerden oluşan ifadelerdir. Tanımlar incelendiğinde deyim ve atasözlerinin kültürel, anlamsal, iletişimsel, genellenmiş sözler oldukları kanısına varılabilir.

Gökdayı’ya (2011) göre deyim ve atasözlerinin ortak özellikleri arasında kalıplaşmış olmak, anlık oluşum içermemek, tek birim halinde işlem görmek, öğelerin sabit dizilmesi, birden fazla sözcükle tek bir anlam içermek, üst saymacılık, kültür taşıyıcılığı gösterilebilir.

Deyim ve atasözleri, öğrenilecek bir dilin kültürel yapısı, gelenek görenekleri, ideolojik yapıları, demografik özellikleri, ekonomisi hakkında bilgi verebilir. Özellikle de kültürel yapının eksiksiz ve de doğru olarak öğrenilmesi/öğretilmesi için deyim ve atasözlerinden yararlanılması öğrenci ve öğretici açısından o dille ilgili bilgi sahibi olmak adına önemlidir. Bir dilin deyim ve atasözleri aracılığı ile öğrenilmesi kolaylık sağlayabilir. Gökdayı’ya (2011) göre deyim ve atasözleri, bireylerin iletişim kurarken daha az zahmet çekmesini sağlamaktadır. Daha az zahmetle bir dilin öğrenilmesi, o dili öğrenmeye çalışanların belki de daha istekli olmasını sağlayacaktır. Ana dilinden hareketle yabancı dilin dil bilgisel kurallarının yanı sıra deyim ve atasözlerinin öğrenilmesi, bireyin yabancı dili öğrenme

sürecini kolaylaştırabilmektedir. Bu kolaylık yabancı dilin duraksamadan konuşulmasını da peşinde getirebilir. Duraksamadan konuşulan bir dilin temel söz varlığının kavranmış olunması, dil bilgisel yapısının bilinmesi ve kültür ile harmanlanmış bir yapısının olduğu göz ardı edilmemelidir.

Selamlaşırken, vedalaşırken, üzülrken, sevinirken ve daha birçok günlük hayattaki durumlarda iletişim kurarken çoğunlukla deyim ve atasözlerinden yararlanılmaktadır. Bu durum, deyim ve atasözlerinin dil öğrenimindeki kullanım sıklığının yadırganamayacak düzeyde olduğunu gösterebilir. Martı'ya (2009) göre bir dilin öğrenilmesinin göstergesi o dilde bulunan deyim ve atasözlerinin yaygın olarak kullanılması ile ilgilidir. Bir dil öğrencisi, öğrendiği dilin deyim ve atasözlerini ne kadar çok biliyorsa o derece de öğrendiği dilde yetkindir.

Deyim ve atasözleri içinde bulunan atasözü, uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz, deme, mesel, sav, darbimeseldir (TDK, 2011:180). Divanü Lügat-it-Türk'te atasözleri Arapça mesel, Türkçe sav sözcükleri ile anılmıştır. *Çalma elin kapısını, çalarlar kapını* atasözü *Elin kapısını çalma, çalarlar kapını* şeklinde söylenemez. Atasözleri az sözle çok şey anlatır. Atasözlerinin çoğu bir, iki cümledir; daha uzun atasözleri pek sık rastlanılan atasözleri değildir (Aksoy A Ö, 1988). Bir toplumun atasözlerinde başından geçen olaylar, yaşanan felaketler, sevinçler, üzüntüler, ananeler hakkında bilgi edinilebilir.

Deyim, genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir olarak tanımlanır (TDK 2011:651). Atasözlerinden farkı olarak deyimlerin oluşumu için ortak çalışma gerekmemektedir (Duru, 2009). Deyim ve atasözlerinin ana içeriği sebebi ile deyimlerin de kelimeleri değiştirilemez. Örneğin, *ayıkla pirincin taşını* deyimini *ayıkla bulgurun taşını* şeklinde değiştirmek mümkün değildir. Deyimlerin, sözleri çekici kıldığından da bahsedilebilir (Aksoy, 1988).

Yunus Emre Vakfı altında faaliyetlerine 2009 yılında başlayan Yunus Emre Enstitüsü Türkçenin bir dünya dili olması yolunda kırktan fazla kültür merkezi açmıştır. Bu merkezler Türkoloji bölümleri tarafından da desteklenmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi hususunda bir Türkçe öğretim setinin oluşturulması için çalışmalara başlayan Yunus Emre Enstitüsü 2015 yılında Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği'ni hazırlamıştır (www.yunusemreenstitusu.org).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik oluşturulmuş ders kitaplarını konu edinen çalışmalarda hem deyim ve atasözleri hem de söz varlığı üzerinde durulmuştur. Bu çalışmalar incelendiğinde deyim ve atasözleri ve söz varlığı unsurlarının kitaplardaki kullanım sıklıkları, incelenen ders kitabı ile diğer kitapların deyim ve atasözleri ve söz varlığı unsurları açısından karşılaştırılması dikkat çekmektedir:

Yıldırım (2020) B2 Düzeyi Yabancılar Türkçe Öğretimi Kitaplarında Atasözü ve Deyimler isimli çalışmada Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B2 düzeyindeki okuma ve dinle metnindeki atasözü ve deyimleri belirlemiştir. 35 okuma ve 9 dinleme metninin yanı sıra 646 etkinliği atasözü ve deyimler açısından taramıştır. Metinlerde toplam 144 deyim ve 12 atasözünün olduğunu belirlemiştir.

Erdoğan (2019), Yabancılar Türkçe Öğretimine Yönelik Ders Kitaplarının Atasözleri ve Ders Kitapları Açısından İncelenmesi isimli çalışmada Gazi Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı, İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı ve Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe ders kitaplarında (A1-A2-B1-B2-C1) bulunan okuma ve dinleme metnlerini deyimler ve atasözleri bakımından incelemiştir. Bu çalışmada sadece okuma ve dinleme metnlerinde yer alan deyim ve atasözleri incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda üç düzey ve incelenen üç kitap karşılaştırıldığında İstanbul Türkçe ders kitabındaki deyim ve atasözü kullanımının diğer iki kitaba oranla daha kullanışlı olduğu belirlenmiştir.

Başar (2018) Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kalıp Sözlerin Kullanım Düzeylerinin Tespiti ve Değerlendirilmesi isimli çalışmada Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1 ve A2 düzeylerindeki deyim ve atasözlerinin kullanım düzeylerini incelemiştir. Çalışmanın sonucunda incelenen ders kitaplarında A1 düzeyinde deyim ve atasözlerinin kullanımının daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Çaydaş (2016), Gazi Üniversitesi TÖMER ve İzmir Yabancılar için Türkçe Öğretimi Setlerinde Kullanılan Kalıp Sözlerin İncelenmesi isimli çalışmada söz konusu kitaplardaki deyim ve atasözlerini beceri, bağlam, işlev, yapı ve anlam bakımından inceleyerek karşılaştırma yapmıştır.

Kayatürk ve Karakuş (2015), Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Kelime Öğretimi Açısından İncelenmesi isimli çalışmada Gazi TÖMER A1-A2 kitabı ve Lale Türkçe Ders Kitabı 1 kitaplarındaki etkinliklerde yer alan kelimeler deyim, atasözü, soyut ve somut kelimeler üzerine bir inceleme yapmıştır.

Söz edilen çalışmalara bakıldığında deyim ve atasözlerinin ders kitaplarındaki sıklıklarının verildiği ya da birden fazla ders kitabındaki kullanım düzeylerinin karşılaştırıldığı görülmüştür. Bu çalışmada ise deyim ve atasözleri içinde yer alan deyim ve atasözlerinin Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki tüm dil becerileri ve düzeylerdeki (A1-A2-B1-B2-C1) metin ve etkinliklerdeki kullanımının belirlenmesi ve sıklıklarının verilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın problemi, deyim ve atasözlerinden Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki metin ve etkinliklerde hangilerine, ne sıklıkta yer verildiğini belirlemektir. Böylece çalışmaya konu edinen ders kitaplarındaki dil düzeylerine yönelik metin ve etkinliklerde kullanılan deyim ve atasözleri belirlenmiş ve bunların kullanım sıklıkları belirtilmiştir.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı, Yunus Emre Enstitüsü tarafından yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'nde yer alan atasözü ve deyimleri belirlemektir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki dil becerilerine yönelik metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.a. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitabındaki okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.a.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.a.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.a.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.a.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.a.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.b. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitabındaki dinleme becerisine yönelik metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.b.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.b.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.b.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.b.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.b.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.c. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki konuşma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.c.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.c.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.c.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.c.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.c.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.ç. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki yazma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.ç.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.ç.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.ç.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.ç.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

1.ç.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi deyimler kullanılmıştır? Bu deyimlerin kullanım sıklığı nedir?

2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders dil becerilerine yönelik metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.a. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.a.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.a.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.a.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.a.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.a.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.b. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki dinleme becerisine yönelik metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.b.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.b.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.b.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.b.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.b.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.c. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki konuşma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.c.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.c.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.c.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.c.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.c.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.ç. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki yazma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.ç.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.ç.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.ç.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.ç.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

2.ç.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde hangi atasözleri kullanılmıştır? Bu atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?

1.3. Önem

Deyim ve atasözleri ile ilgili çalışmaların birçoğunun bağımsız çalışmalardan oluştuğu belirlenmiştir. Bu bağımsız çalışmaları atasözleri, deyimler, ikilemeler ve birleşikler oluşturmaktadır. Deyim ve atasözlerinin bir bütün halinde ele alındığı çalışmalar şunlardır: (Erdoğan, 2019; Canbulat ve Dilekçi, 2013; Bulut, 2012; Okuyan, 2012; Gökdayı, 2008;).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyim ve atasözlerinin yeri, kullanımı ve öğretimi hakkında çalışmaların azlığı ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yer alan ders kitaplarındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyim ve atasözlerinin kullanım sıklığının belirlenebilmesi için bu çalışma yapılmıştır.

Bu çalışmanın yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyim ve atasözlerinin öğretiminin gerekliliği konusunda alanda çalışacak araştırmalara yol gösterici nitelikte bir çalışma olacağı öngörülmektedir.

1.4. Varsayımlar

- Araştırmanın yönteminin, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyim ve atasözlerinin kullanımına yönelik ders kitaplarının incelenmesine uygun olan doküman incelemesi yöntemi olduğu,
- Araştırmanın yapıldığı süre boyunca elde edilen verilerin tamamına ulaşıldığı,
- Yapılan çalışmanın, elde edilen verilerle desteklendiği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarının A1/A2/B1/B2/C1 düzeyleri ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Dil: Ergin' e (1985) göre dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan doğal bir araç, kendisine özel kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen bir zamanda atılmış gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş toplumsal bir kurum olarak tanımlanmıştır.

Ana Dili: Aksan'a (1998) göre ana dili; başlangıçta aileden ve yakın çevresinden daha sonra ilişkili bulunulan çevreden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dil olarak kabul etmektedir.

Yabancı Dil: Ana dilin dışında olan dillerden her biri. (TDK, 2011: 2496).

Deyim ve atasözleri: Aksan' a (2015) göre deyim ve atasözleri, çoğunlukla belli bir kişiye ya da bir olaya dayanan çoğu kez ünlü kişilerin bir olay dolayısıyla söyledikleri dilde yerleşen ve genelleşen sözler olarak tanımlanır.

Gökdayı'ya (2011) göre ise deyim ve atasözleri atasözü, deyim, ikileme ve birleşiklerden oluşan ifadelerdir.

Atasözü: Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz, deme, mesel, sav, darbimeseldir (TDK, 2011:180).

Deyim: Deyim, genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir olarak tanımlanır (TDK, 2011:651).

2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Bilgiler

Bu başlık altında söz varlığı, atasözleri, deyimler, yabancı dil öğretiminde kullanılan ders kitapları ile ilgili bilgiler ele alınmıştır.

2.1.1. Söz Varlığı

İnsanlar arasında iletişimi sağlayan, duygu ve düşüncelerin aktarılmasına yardımcı olan unsur sözdür. Söz, “bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavi; bir veya birkaç heceden oluşan ve anlamı olan ses birliği, kelime, sözcük.” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011: 2153).

Söz varlığı, bir dilin içerisinde barındırdığı kalıplaşmış dil birimlerinden oluşmaktadır. Söz varlığının birçok tanımı bulunmaktadır: En genel tanımı ile söz varlığı, “Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011: 2158). Söz varlığı sadece kelime olarak kabul edilmemelidir. Yapılan tanımdan hareketle söz varlığı için söz konusu dildeki sözlerin bütünü olduğu söylenebilir.

Söz varlığı, bir dildeki sözcükler ve bu sözcüklerin ekseninde oluşturulmuş tüm yapılar çerçevesinde ele almak gerekmektedir. Yalçın ve Özek’e (2006) göre söz varlığı, sözcüklerin ve onların oluşturduğu yapıların bütünüdür. Aksan’a (1996) göre ise bir dilin söz varlığı; o dilin tarihine geniş ölçüde ışık tutmakta, yüzyıllar boyunca ortaya çıkan ses, söz dizimi ve anlam değişikliklerini yansıtmakta, hangi dillerin etkisiyle ne türden değişimlerin gerçekleştiğini göstermektedir.

Söz varlığının alt basamakları tanımlanırken ikileme, deyim, atasözü gibi dil birimlerinden bahsedilebilir. Karadağ’a (2013) göre söz varlığı; söz kavramının genişliği içinde dilde kelime ve kelime üstü birimler olan ikileme, deyim, atasözü vb. anlamlı dil birimlerinin oluşturduğu birikimin bütünü olarak tanımlanmaktadır. Aytan’a göre (2016) ise söz varlığı; bir dilin kelime kadrosunun, atasözlerinin, deyimlerinin, terimlerinin ve deyim ve atasözlerinin oluşturduğu bütündür.

Söz varlığı kavramı “kelime hazinesi” ya da “kelime dağarcığı” olarak ele alınabilir. Baş’a (2006) göre kelime hazinesi, kelime dağarcığı, sözcük varlığı, sözcük serveti, sözcük gömüsü, vokabüler, kelime kadrosu kavramları birbirleri ile ilişkilidir. Kelime dağarcığı, “bir bireyin kullandığı sözcüklerin tümüdür.” (Vardar, 1998: 190); “bir kişinin ya da bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamıdır.” (Korkmaz, 1992: 100).

“Anlatımı güzelleştirmek, savunulan bir fikir ve düşünceyi daha etkili kılmak üzere her dilde kalıplaşmış bazı sözler bulunur. Atasözleri, dua ve temenni cümlecikleri, sövgü ve ilençler, bilmeceler ve tekerlemeler, vb...(Pala, 2007:ix).

Bir dilin söz varlığının gelişmesi ile dört temel dil becerisi olumlu yönde etkilenmektedir. “Söz varlığının eğitim ve okuma çalışmalarıyla zenginleştirilmesi, bir yandan zihinsel becerileri desteklerken diğer yandan okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi temel dil becerilerindeki başarıyı da olumlu yönde etkilemektedir.” (Karadüz ve Yıldırım, 2011).

Gökdayı’ya (2008) göre atasözleri, deyimler ve ikilemelerle birlikte kalıplaşmış dil birimlerini oluşturan deyim ve atasözleri, diğer araştırmacılarca çeşitli isimlerle ve farklı ölçütlere göre tanımlanmış, ilişki sözleri ve kültür birim olarak isimlendirilmiştir.

Çalışmaya konu edinilen söz varlığı unsurları atasözü ve deyimlerdir. Bu doğrultuda atasözü ve deyimlerin tanımlanmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Fakat söz varlığı içinde yer bulan ikilemeler ve birleşikler kavramlarına da kısaca değinmek gerekmektedir.

2.1.1.1. Atasözleri

Atasözü, “uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz, deme, mesel, darbimesel” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2011: 180). Bu tanımdan hareketle atasözlerinin öğüt vermek ve anlatıma hoşluk katmak için kullanıldığına vurgu yapılabilir.

Atasözleri, insanların yıllarca edindiği bilgi birikim sonucu oluşan ve yaşama dair çeşitli örnekler sunan deyim ve atasözleri olarak tanımlanabilir.

Her atasözü belli bir kalıp içinde belli sözcüklerle söylenmiş olan donmuş bir biçimdir (Aksoy, 2015: 196). Atasözünü oluşturan sözcükler değiştirilemez ve sözcüklerin yerleri değiştirilemez. Bu durum, atasözlerinin deyim ve atasözleri oluşu ile ilgilidir.

Atasözleri, halk arasında yayılan, hayatla ilgili pek çok tecrübeyi, kısa ve özlü yargılarla öğütleyici bir şekilde belirten kalıplaşmış sözler olarak tanımlanabilir (Yılar, 2007: 41).

Atasözleri, ataların, uzun denemelere, gözlemlere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak veren ve kalıplaşmış bir biçimi olan, kamuca benimsenmiş kısa, özlü sözlerdir (Püsküllüoğlu, 2012: 77).

Verilen tanımlardan hareketle atasözleri ile ilgili şu özellikler verilebilir:

1. Atasözleri, uzun süreli tecrübe ürünüdür.
2. Kısa ve özetleyici nitelikteki özlü sözlerdir.
3. Kalıplaşmıştır.
4. Öğüt verici niteliktedir.
5. Anlamı cümle şeklinde kullanılmaktadır.
6. İlk söyleyenleri belli değildir, anonimdir.

2.1.1.2. Deyimler

Türkçe sözlükte deyim; “genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir.” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2011: 651). Deyimlerin görevi, anlatımı kuvvetlendirmek ve anlatıma hoşluk katmaktır. Bu doğrultuda deyimler, kullanıldıkları cümleye önemli katkılarda bulunur.

Deyimlerin birçok kaynakta farklı tanımları bulunmaktadır. Bu tanımlardan birkaçı üzerinde durulabilir:

“Belli bir kavramı, belli bir duyguyu ya da olguyu dile getirmek için birden çok sözcüğün bir arada, seyrek olarak da tek bir sözcüğün yan anlamında kullanılmasıyla oluşan sözdür.” (Aksan, 1998: 35).

Ertuğrul’ a (2005) göre gerçek anlamının dışında kullanılan ve iki ya da daha fazla kelimedenden oluşan kalıplaşmış sözlere deyim denir.”

Korkmaz’ a (2007) göre deyim, belirli gramer kalıpları içinde bir araya gelen birden çok söz ya da söz grubunun, anlama güzellik ve zenginlik katmak için, mecazlı kullanışlar yolu ve

çekici anlam kılığı ile yeni bir anlam oluşturacak biçimde kaynaşmış bulunan söz topluluklarıdır.”

“Çoklukla gerçek anlamından az çok ayrı bir anlam taşıyan kalıplaşmış sözlerdir.” (Batur, 2006: 11).

Püsküllüoğlu (2012:222) deyimleri “Anlatıma akıcılık, çekicilik katan, çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan, genellikle de birden çok sözcüklü dil ögesi, kalıplaşmış sözcük topluluğu” diye tanımlar.

Verilen tanımlardan hareketle deyimlerin özellikleri ile ilgili şunlar söylenebilir:

- 1.Deyimler, öğüt verici nitelik taşımaktadırlar.
- 2.Kısa ve özlü sözlerdir.
- 3.Ulusların yaşantıları ve değer yargıları hakkında bilgi verici niteliktedir.
- 4.En az iki kelimeden oluşan söz öbekleri ya da cümle şeklinde oluşturulurlar.
- 5.Kalıplaşmışlardır.
- 6.İlk söyleyenleri belli değildir, anonimdir.

Atasözleri ile deyimler çoğu zaman birbiri ile karıştırılan deyim ve atasözleridir. Bu sebeple ikisi arasındaki temel farkları belirtmek gerekmektedir:

Atasözleri anlamlı cümle şeklindeki deyim ve atasözleridir. Deyimler ise genellikle söz öbeği şeklinde oluşturulmuş deyim ve atasözleridir. Deyimler mastar (-mek/-mak) şeklindedir. Bunun yanı sıra cümle şeklinde oluşturulmuş deyimler az da olsa bulunmaktadır.

Atasözleri yargı bildiren ifadeler içermektedir. Deyimlerin ise yargı bildirme zorunluluğu bulunmamaktadır.

Atasözleri kısa ve özlü söz içermektedir. Deyimlerde özlü söz içirme zorunluluğu yoktur.

Atasözleri yargı bildirirken deyimler kavram ve durum bildirirler.

Deyimlerde genellikle mecazlı söyleyişler varken atasözlerinde mecazlı söyleyiş şart değildir.

2.1.1.3. İkilemeler

Türkçe sözlükte ikileme, “anlamı güçlendirmek için aynı kelimenin tekrarlanması, anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılması.” şekline tanımlanmaktadır (TDK, 2011: 1165). Bu tanıma paralel olarak Hengirmen (2009), ikilemeyi anlatımı daha güzel ve etkili bir duruma getirmek için aralarında ses benzerliği bulunan yakın, aynı ya da zıt anlamlı sözcüklerin yan yana kullanılması ya da bu işlem sonucu ortaya çıkan sözcük grubu olarak tanımlamaktadır. İkilemelerin anlamı güçlendirme işlevi, dilin kendi iç yapısına katkı sunmaktadır.

Banguoğlu’na (2004) göre ikileme, anlam ya da şekilce ilgili kelimelerden oluşan koşma takımıdır. Bir başka tanıma göre ikileme, “bir varlığı veya bir eylemi karşılamak üzere eş görevli iki sözün oluşturduğu söz öbeğidir.” (Karaağaç, 2012: 196). Gencan’a (2001) göre ikilemeler, söze genişlik ve çeşni katmak amacıyla birbiri ile ilişkili kelimelerin deyim içinde kalıplaşması ile oluşmaktadır. “İkilemeler, Türkçenin zenginliği ve yaratma gücüdür.” (Korkutan, 2016: 3).

Aksan’a (2015) göre ikileme bir sözcüğün ya da yansımali bir birimin tamamının ya da bir kısmının yinelenmesi; ya da sözcüğün anlam özellikleri açısından eşanlamlı, zıt anlamlı, anlam açısından ilişkili olabileceği başka bir sözcükle birlikte kullanılmasıyla oluşturulan bir anlatım biçimidir.

Tanımlar incelendiğinde ikilemelerin anlamı kuvvetlendirme amacının ve yan yana gelerek tekrarlanmış kelimelerden oluşmuş kalıplaşmış dil birimleri olduğu sonucuna varılabilir.

2.1.1.4. Birleşikler

Birleşikler, birleşik sözcükler olarak ele alınabilmektedir. Birleşikler ya da birleşik sözcükler, “sözcük öbeklerinin özel bir kavramı karşılamak üzere kalıplaşmış sözlükselleşmesiyle oluşan yapılardır.” (Demir ve Yılmaz, 2010: 240-242).

Korkmaz’a (2007) göre birleşikler, deyim ve atasözleri oluşturan her bir kelimenin anlamını koruyarak oluşacağı gibi kelimelerden biri ya da birkaçının anlam değişikliğine uğraması sonucu oluşabilmektedir. Anlamsal açıdan birleşikler tek bir kavramı göstermektedir (Gökdayı, 2011: 50).

Tek bir sözcükle karşılanamayan kavramların ifadesinde kullanılan birleşikler, gerçek anlamını koruyanlar yanında (buzdolabı, anaokulu, görgü tanığı vb.) çok sayıda mecaz anlamlı sözcüklerden (külyutmaz, aslanağzı, orta direk) oluşur (Bayraktar, 2019: 50).

Gökdayı'ya (2011) göre birleşikler, tek sözcükle karşılanamayan kavramları gösteren sözlüksel birimlerdir. Birleşiklerin tek bir sözcükle karşılanamayacak kavramları gösteren sözlüksel bir birim oluşu onları diğer deyim ve atasözlerinden ayırmaktadır.

2.1.2.Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Ders Kitapları

Bir dilin öğretilmesinde kullanılan temel materyal, ders kitaplarıdır. Dil öğreticisi ve o dili öğrenenler, ilk etapta öğretim materyali olarak ders kitapları ile muhatap olmak durumunda kalmaktadırlar. Tomlinson'a (1998) göre, ders malzemesi dendiğinde akla ilk gelen ders kitabıdır. Fakat ders kitabı haricinde video, CD-Rom, sözlük, dil bilgisi kitapları, çalışma kitabı ve bunları kapsayan fotokopileri; ayrıca gazete, dergi, fotoğraf, broşür ve benzeri materyaller de bir dilin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmaktadır.

Cortazzi ve Jin'e (1999) göre yabancı dil öğretiminde kullanılan ders kitapları farklı görevler üstlenebilir: Bir öğretmen, bir rehber, bir kaynak, bir otorite olabilir. Ders kitaplarından faydalanılarak yabancı dilin öğretiminde gerekli plan ya da yol haritası oluşturulabilir. Bu sayede öğretilmek istenen dilin çerçeve şeklinde de olsa amaç ve kapsamı belirlenmiş olacaktır. Yılmaz ve Esen'e (2016) göre, öğretmenlerin mesleki deneyimi ve ders kitaplarına bağlılık sonucunda ilgili ders kitabının niteliği, verimliliği ve etkililiği hakkında bir kanıya varılabilir.

Cunningsworth'a (1995) göre ders kitapları öğrencinin ihtiyaçlarına göre belirlenmiş amaç ve hedeflerin başarılması için bir kaynaktır. Öğrenciler, hedef dilde öğrenmek istedikleri bilgilere ilk olarak ders kitapları aracılığı ile ulaşabilirler.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil öğrencilerinin hedef dili öğrenirken o dildeki deyim ve atasözleri öğrenmelerinin gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler, deyim ve atasözleri de beraberinde öğrenirlerse günlük hayatta kullanılan kalıplar ile karşılaştıklarında zorluk çekmezler. Bu ifadeleri sık sık duyduklarında onlara tanışıklığı da beraberinde artacaktır. Böyle bir tanışıklığı sağlamak açısından deyim ve atasözlerine ders kitaplarında yer verilmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır. Başar'a (2018) göre yabancı öğrenciler günlük hayatlarında sinema, tiyatro, televizyon ya da sosyal medya

gibi ortamlarda sıklıkla deyim ve atasözleriyle karşılaşmaktadırlar. Bu sebeple de ders kitaplarında deyim ve atasözlerine yer verilmesi gerekmektedir.

Kahriman, Dağtaş, Çapoğlu ve Ateşal'a (2013) göre yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan temel ders kitapları şunlardır:

- Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Seti
- Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti
- Güneş Türkçe Öğreniyoruz Seti
- Orhun Dil Öğretim Seti
 - Dilset Yayınları Türkçe Öğretim Setleri
 - Sevgi Dili Türkçe Seti
 - Açılım Türkçe Seti
 - Ebru Türkçe Seti
 - Gökkuşığı Türkçe Seti
 - Lale Türkçe Seti
 - Ana Dilim Türkçe Seti

Belirtilen Türkçe öğretim setleri dışında Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti de Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan temel ders kitapları arasında yer almaktadır. Ayrıca İstanbul Yabancılar için Türkçe ders kitapları ve İzmir Yabancılar için Türkçe ders kitapları da yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yararlanılan kaynaklar arasındadır.

Arslan ve Adem'e (2010) göre yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilecek ders kitaplarının özellikleri şunlar olmalıdır:

- Kitaplar yabancılar Türkçe öğretiminde belirtilen düzeylere uygun olmalıdır. Ders kitaplarında ve ders kitaplarını destekleyici amaçla hazırlanan diğer yardımcı kitaplarda ilgili düzeydeki öğrencilerin anlayamayacağı cümleler, deyimler, atasözleri vb. kullanılmamalıdır.
- Kitaplar, öğrencilerin kolay kavrayabileceği ilgi ve meraklarına uygun metinler içermelidir.
- Kitaplar görsel açıdan zengin olmalıdır. Güncel çizgi film kahramanları, semboller ve karakterler kullanılmalıdır.

- Kitaplar kullanılacağı ülke şartları dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Çünkü yabancıların Türkçeyi öğrenme zorlukları, beceri ve istekleri farklılık gösterebilir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu araştırmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarından olan Yedi İklim Türkçe ders kitaplarındaki atasözü ve deyimlerin kullanımını belirlemektir. Alan yazın incelendiğinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyim ve atasözleri ile ilgili birçok çalışmanın yapılmış olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmaya konu edinilen deyim ve atasözleri içinde yer alan atasözü ve deyimler üzerine de bağımsız çalışmaların yapıldığı görülmüştür.

Yıldırım (2020) B2 Düzeyi Yabancılar Türkçe Öğretimi Kitaplarında Atasözü ve Deyimler isimli çalışmasında Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B2 düzeyindeki okuma ve dinleme metnindeki atasözü ve deyimleri belirlemiştir. 35 okuma ve 9 dinleme metninin yanı sıra 646 etkinliği atasözü ve deyimler açısından taramıştır. Metinlerde toplam 144 deyim ve 12 atasözünün olduğunu belirlemiştir.

Bayraktar (2019) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bir Kültür Aktarım Aracı Olarak Kalıp Sözler isimli çalışmasında alanda yaygın olarak kullanılan setlerde yer alan deyim ve atasözlerini belirlemiş ve Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'ndeki yeterlikler açısından deyim ve atasözlerini değerlendirmiştir.

Erdoğan (2019) Yabancılar Türkçe Öğretimine Yönelik Ders Kitaplarının Atasözleri Deyimler Açısından İncelenmesi isimli çalışmasında Gazi Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı, İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı ve Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Ders Kitaplarında (A1-A2-B1-B2-C1) bulunan okuma dinleme metnlerini deyim ve atasözleri açısından incelemiştir. Her bir ders kitabında yer alan atasözleri ve deyimler kullanım sıklığı ve yüzdeleri açısından değerlendirilmiş; bu kitaplarda en sık kullanılan deyim ve atasözleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada en çok deyim ve atasözünün Yedi İklim Türkçe Ders Kitaplarında kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Mutlu (2019) Kalıp Sözlerin Diyalog Botu Üzerine Kodlanması isimli çalışmasında konuşma dilindeki deyim ve atasözlerinin özelliklerini ve işlevlerini çevrim içi etkileşimli Türkçe diyalog botu olan Gökbilge'nin kullanmasını sağlayarak bu sözleri veri tabanına işlemiştir.

Tarı (2019) Bulgarca ve Türkçe Atasözleri, Deyim ve Kalıp İfadelerin Kültürel Benzerlik Ve Farklılıklarının Karşılaştırılıp İncelenmesi isimli çalışmasında Bulgar ve Türk toplumlarının kullandıkları deyim ve atasözlerini karşılaştırmalı olarak incelemiştir.

Arslan ve Mavaşoğlu (2018) Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Kalıp Sözlerin Karşılaştırmalı İncelemesi isimli çalışmalarında Yeni Hitit, İzmir ve İstanbul kitaplarındaki deyim ve atasözlerini karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Başar (2018) Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kalıp Sözlerin Kullanım Düzeylerinin Tespiti ve Değerlendirilmesi isimli çalışmasında Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1 ve A2 düzeylerindeki deyim ve atasözlerinin kullanım düzeylerini incelemiştir.

Borodavchenko (2018). Türkiye Türkçesi Atasözleri ve Deyimlerinde Aile ve Akrabalık Anlayışı isimli çalışmasında Türkiye Türkçesinde var olan atasözleri ve deyimleri, sosyoloji ve kültür ögesi olan aile ile ilgili unsurları içermesi ve Türk kültüründe aile anlayışını betimlemesi açısından incelenmiştir.

Gönen Kayacan (2018) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kalıp Sözlerin Kazandırılmasında Yaratıcı Dramanın Etkisi isimli çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 düzeyindeki öğrenciler üzerinde yaratıcı drama yönteminin deyim ve atasözlerinin öğretimindeki etkililiğini belirlemiştir.

Kaya (2018) Türkçe Öğrenen Yabancıların İzledikleri Dizi Filmlerde Deyimlerin Kullanılma Sıklığı isimli çalışmasında Sakarya Üniversitesi Türk Dili Uygulama ve Araştırma Merkezinde öğrenim gören öğrencilerle çalışma yapılmış, öğrencilerin izledikleri diziler belirlenmiş, en sık izlenen beş dizi anket uygulamasıyla belirlenmiştir. Bu dizilerde geçen deyimler ışığında bu deyimlerin söz konusu öğrenciler tarafından ne derece öğrenildiği belirlenmiştir.

Shirazi (2018) Ana Dili Farsça Olanlara Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ortak Dil Unsurlarından Yararlanma: Atasözleri, Deyimler ve Kalıp Sözler isimli çalışmasında Türkçe ile Farsça arasında ortak olan ve deyim ve atasözlerini belirlemiş; ana dili Farsça olanlara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyim ve atasözlerinden yararlanmaya yönelik etkinlikler ve sınıf içi uygulamalar sunmuştur.

Tohumcu (2018) Kök Türk Yazıtlarındaki Kalıp Sözler isimli çalışmasında Kök Türk Yazıtlarındaki deyim ve atasözlerini belirlemiş ve bu sözlerin sonraki dönem eserlerinde ve günümüzde nasıl ve ne sıklıkta kullanıldığını ortaya koymuştur.

Altuntaş (2017) Türkiye Türkçesinde Gibi Edatıyla Kurulan Kalıp Sözler Deyimler isimli çalışmasında 48 adet eseri ele alarak bu eserlerde geçen gibi edatıyla kurulmuş kalıp söz ve deyimleri belirlemiştir.

Bayram (2017) Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Kalıp Sözler ve Yabancı Uyruklu   rencilerin Kalıp Sözleri Kullanma Düzeyleri isimli çalışmasında yabancılar Türkçe   retimi ders kitaplarında yer alan deyim ve atasözlerini ve bu deyim ve atasözlerinin sıklığını belirlemiştir.

Ertürk şenden (2017) Türkçenin Yabancı Dil Olarak   retiminde Kalıp Sözlerin Kullanımına Yönelik Etkinlik  rneklerinin Başarı  zerindeki Etkileri isimli çalışmasında Gazi Üniversitesi Türkçe   renim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (T MER) tarafından yayımlanan Yabancılar İçin Türkçe   retim Seti ders kitaplarını kalıp söz varlığı bakımından değerlendirmiş ve bu deyim ve atasözleri ışığında Türkçenin yabancı dil olarak   retiminde kullanılmak üzere etkinlik  nerileri geliştirmiştir.

Kara ve Altunsoy (2017) B1, B2 ve C1 Düzeyindeki Yabancı   rencilere Türkçedeki Kalıp İfadelerin   retiminde Televizyon Reklamlarının Kullanılması isimli çalışmalarında Gazi Üniversitesi T MER programını temel alarak kalıplaşmış ifadelerle ilgili kazanımları belirlemişlerdir. Bu kazanımlardan hareketle de çeşitli reklamlardaki deyim ve atasözlerini belirlemişlerdir.

Uzdu Yıldız (2017) Yabancı Dil Olarak Türkçede Kalıp Söz Edinci isimli çalışmasında kalıp söz edincinin yabancı dil olarak Türkçede geliştirilmesi için deyim ve atasözlerinin yapısı ve işlevi ile ilgili çeşitli bilgiler sunmuştur.

 aydaş (2016) Gazi Üniversitesi T mer Ve İzmir Yabancılar İçin Türkçe   retim Setlerinde Kullanılan Kalıp Sözlerin İncelenmesi isimli çalışmasında Gazi Üniversitesi T mer Ve İzmir Yabancılar İçin Türkçe   retim setlerinde kullanılan deyim ve atasözlerini belirlemiş ve bu deyim ve atasözlerinin sıklıklarını belirlemiştir.

Demir (2016) Yabancı Dil Olarak Türkçede Kalıp Sözlerin Öğretimi isimli çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarından İstanbul, İzmir ve Yeni Hitit'teki deyim ve atasözlerini belirlemiş; bu deyim ve atasözlerinin sıklıklarını belirlemiştir.

Gökdayı (2016) Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sözcük Öğretimi ve Kalıp Sözler isimli çalışmasında deyim ve atasözleri ve sözcük öğretimi ile ilgili bilgiler vermiştir.

Gülpınar (2016) Türkçe Atasözleri ve Deyimlerin İnsan Hakları Bakımından Değerlendirilmesi isimli çalışmasında atasözü ve deyimleri disiplinler arası ele alarak deyim ve atasözlerini insan hakları bakımından değerlendirmiştir. Bazı atasözü ve deyimlerin insan ve değer yargıları çerçevesinde insan haklarına ters düştüğünü belirlemiştir.

Tsintsabadzade (2016) Türkçede “Üst” Ve “Ön” Sözcükleriyle Kullanılan Deyimlerin Yabancılar Öğretimi isimli çalışmasında “üst” ve “ön” sözcüklerinin deyimlerde kullanımını incelemiş ve bu deyimlerden yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde faydalanılmasına yönelik önerilerde bulunmuştur.

Uzdu Yıldız ve Demir (2016) Yabancı Dil Olarak Türkçede Bildirişim Konularına Göre Kalıp Sözler isimli çalışmalarında deyim ve atasözleri ile ilgili alan yazındaki çalışmaları incelemiş ve Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde yer alan bildirişim konularına göre deyim ve atasözlerini listelemişlerdir.

Baş (2015) Türkçede Duyguların Bedenle İlgili Deyimler Aracılığıyla Kavramsallaştırılması: Bilişsel Dilbilimsel Bir İnceleme isimli çalışmasında Türkçe konuşan bireylerin beden bölümleriyle ilgili deyimler aracılığıyla duyguları kavramsallaştırma biçimlerini bilişsel dilbilimsel bir çerçevede incelemiştir.

Kara ve Memiş (2015), Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kalıp İfadeleri Kullanmadaki Yeterlilik Düzeyleri isimli çalışmalarında kalıplaşmış sözlerin tasnifini yapmış, B2 düzeyindeki yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerinin deyim ve atasözlerini ne düzeyde öğrendiklerini ölçmüş ve elde ettikleri verilerden hareketle Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'ne göre kazanım-düzyer belirlemesini yapmışlardır.

Kayatürk ve Karakuş (2015) Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Kelime Öğretimi Açısından İncelenmesi isimli çalışmasında Gazi TÖMER A1-A2 kitabı ve Lale Türkçe Ders Kitabı 1 kitaplarındaki etkinliklerde yer alan kelimeler, deyim ve atasözleri, soyut ve somut kelimeler üzerine bir inceleme yapmışlardır.

Koç (2015) Türkçe Öğrenen Yabancıların Kalıp Sözleri Kullanabilme Yeterlikleri (Bosna Hersek Örneği) isimli çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Bosna Hersekli'lerin deyim ve atasözlerini kullanabilme yeterliklerini belirlemiş ve deyim ve atasözlerini kullanırken yaptıkları hataları belirlemiştir.

Şimşek (2015) Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metinlerin İlişkisel Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi isimli çalışmasında A1 düzeyinde hazırlanmış Lale ve İstanbul kitaplarındaki deyim ve atasözlerini incelemiştir.

Uçgun (2015) Türkçe ve Türk Kültürü Ders ve Çalışma Kitaplarının Kalıp Sözler Açısından İncelenmesi isimli çalışmasında Türkçe ve Türk kültürü ders kitaplarındaki deyim ve atasözlerini nicel ve nitel açıdan belirleyerek değerlendirmiştir.

Yılmaz ve Ertürk Şenden (2015) Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kalıp Sözler: “Babam ve Oğlum” Film Örneği isimli çalışmalarında Babam ve Oğlum filminde geçen deyim ve atasözlerini belirleyerek bu deyim ve atasözlerinin kullanıldığı B-1 düzeyde özgün etkinlikler geliştirmişlerdir.

Arslan (2014) Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Söz Varlığı Unsurlarının İncelenmesi isimli çalışmasında yabancılar Türkçe öğretimi amacı ile hazırlanan ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinin söz varlığını deyimler, atasözleri, ikilemeler, ünlemler, ilişki sözleri ve özel isimleri temelinde belirlemiştir.

Genç (2014) Divanu Lügati't-Türk'te Geçen Deyimler ve Bu Deyimlerin Günümüzdeki Karşılıkları isimli çalışmasında Araplara Türkçe öğretmek amacı ile yazılmış sözlük olan Divanu Lügati't-Türk'teki deyimleri belirlemiştir.

Dilekçi (2013) Türkçe Ders Kitaplarındaki Kalıp Sözler ve Öğrencilerin Deyim ve Atasözlerini Kullanma Düzeyleri isimli çalışmasında ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki deyim ve atasözlerini belirleyerek deyim ve atasözlerinin sıklıklarını belirlemiştir.

Bulut (2012) Anadolu Ağzlarında Kullanılan Kalıp Sözler ve Bu Kalıp Sözlerin Kullanım Özellikleri isimli çalışmasında Anadolu ağzlarındaki deyim ve atasözlerini ve kendisinden önce Anadolu ağzlarındaki kitapları incelemiştir. Kitaplar aracılığı ile Anadolu ağzlarındaki deyim ve atasözleri belirlemiştir.

Darıcı (2012) Türkiye Türkçesinin Söz Varlığında Yer Alan Kalıplaşmış Sözlerin Politik Söylemdeki Yeri isimli çalışmasında atasözü ve deyimlerin yanı sıra diğer deyim ve atasözlerinin politik söylemlerdeki sıklığını, duygu değerlerini ve dil düzeylerini belirlemiştir.

Çelik (2011) 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında (MEB) Yer Alan İpek Yolu'nda Türkler Ünitesinde Atasözleri ve Deyimlerin Kullanılması isimli çalışmasında Türkçe ve Sosyal Bilgiler dersleri arasında disiplinler arası olarak deyimleri ele almıştır. Söz konusu ünite de kullanılmak üzere 43 atasözü ve 31 deyim seçilmiş ve öğrencilerin hedef davranışları kazanmalarında atasözü ve deyimlerden yararlanılmasının etkisini incelemiştir.

Şenol (2011) Deyimlerin Yaratıcı Drama Yöntemiyle Öğretimi isimli çalışmasında deyimlerin öğretiminde yaratıcı drama yöntemi ile geleneksel yöntemi karşılaştırmıştır.

Turgut (2011) Türk Halk Anlatılarında Kalıplaşmış Sözler Üzerine Bir Araştırma isimli çalışmasında Eflatun Cem Güney ve Naki Tezel'in masallarındaki deyim ve atasözleri incelemiştir.

Akpınar (2010) Deyim ve Atasözlerinin Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanımı Üzerine Bir Araştırma isimli çalışmasında tarihsel süreçte yabancılar Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmalar; yabancı dil öğretiminin temel, genel ilkeleri; yabancı dil öğretim yöntem ve teknikleri; yabancı dil öğretiminde kullanılan görsel ve işitsel materyaller incelenmiştir. Avrupa Dil Gelişim Dosyası'nın, Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan Türkiye Türkçesi Öğretim Programı'nın deyim ve atasözlerinin öğretimine yaklaşımı sorgulanmış; günümüzde yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan kitaplar deyim-atasözü varlığı, bunların öğretime yaklaşımı değerlendirilmiştir. Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılabilecek deyim ve atasözlerinin belirlenmesinde bir ölçüt oluşturması bakımından örneklem olarak seçilen 6, 7, 8. sınıf Türkçe ders ve çalışma kitapları da atasözleri ve deyim varlığı açısından değerlendirilmiştir.

Aydın (2010) Türkçe-Kırgızca Kalıp Sözlerin Psikolojik Ve Kültürel Boyutunun İncelenmesi isimli çalışmasında Türkçe ve Kırgızca deyim ve atasözlerinin nerede ve niçin kullanıldığı anlatılmış ve psikolojik ve kültürel boyutu irdelenmiştir.

Duru (2009) Atasözleri ve Deyimlerin Yabancılar Öğretilmesinde Yöntem ve Teknikler isimli çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde başlangıç, orta ve ileri düzeylerde kullanılabilecek yöntemler, teknikler ve öncelik sıralaması üzerinde durulmuştur.

Sis ve Gökçe (2009) Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Öykülerinde Yansımalar ve Kalıp Sözler başlıklı çalışmalarında Gülten Dayıoğlu'nun çocuklar için yazmış olduğu 12 öykü kitabında bulunan 67 öyküyü yansımalar ve deyim ve atasözleri açısından incelemiş, deyim ve atasözlerinin kullanım sıklıklarını belirlemiş ve dört temel dil becerisi açısından deyim ve atasözlerinin Türkçeye katkısını değerlendirmişlerdir.

Gökdayı (2008) Türkçede Deyim ve Atasözleri isimli çalışmasında çeşitli kaynaklarda verilen kalıp söz tanımlarını incelemiş; bu sözlerin yapısal, işlevsel, anlamsal ve bağlamsal özelliklerini belirlemiştir.

Erol (2007) Türkiye Türkçesinde Deyim ve Atasözleri Üzerine Bir İnceleme isimli çalışmasında folklor araştırmaları konusundaki dergilerden, folklor araştırmaları üzerine kitaplardan, yöresel derlemelerle oluşmuş masallardan, ağız araştırmaları kitaplarından faydalanarak Türkiye Türkçesinde yer alan deyim ve atasözlerini belirlemiştir.

Zülfikar (2007), Düünden Bugüne Türkçe isimli çalışmasında kalıp cümleleri değerlendirmiştir.

Sinan (2000) Türkiye Türkçesindeki Deyimler Üzerine Bir İnceleme isimli çalışmasında o güne kadar yazılmış sözlükleri tarayarak yazı dilinde kullanılan deyimler üzerinde ayrıntılı bir inceleme yapmıştır.

Maltepe (1997) Deyimlerimizin Yapısal Özellikleri isimli çalışmasında deyimleri bağımsız şekilde incelemiştir.

Yapılan alan yazını taramasına göre deyim ve atasözleri üzerindeki çalışmalara bakıldığında kimi çalışmaların deyim ve atasözlerini genel olarak ele aldığı, kimilerinin ise deyim ve atasözleri ana başlığı altında atasözü, deyim, ikileme, yansıma gibi alt başlıklar altında deyim ve atasözleri değerlendirdiği görülmüştür. Çalışmaların çoğunda deyim ve atasözlerin tasnifi yapılmış ve konu edinilen deyim ve atasözlerin detaylı tanımlarına yer verilmiştir. Bazı çalışmalarda deyim ve atasözleri ile kültür ilişkisi sorgulanmış, bazılarında ise günlük kullanım açısından deyim ve atasözlerine değinilmiştir.

Alan yazın taraması yapıldığında deyim ve atasözleri üzerinde gerçekleştirilen çalışmalarda kimi zaman deyim ve atasözleri, kimi zaman ise kalıplaşmış dil birimleri gibi kavramların ya da adlandırmaların yapılmış olduğu görülmüştür. İncelenen söz konusu eserler, bu çalışmaya bir yol gösterici nitelik kazandırmıştır.

Alan yazına bakıldığında deyim ve atasözleri temelinde atasözü ve deyimlerin disiplinler arası çalışmalarda da kullanıldığı belirlenmiştir.

Yukarıda belirtilen çalışmalar temel olarak deyim ve atasözlerini alarak atasözü ve deyimlerin gerek ana dili olarak Türkçe öğretiminde gerekse de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sıklıkla kullanıldıklarına vurgu yapmaktadırlar. Bu çalışmanın da yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmada kullanılan veri toplama araçları gibi bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapmak amacı ile hazırlanmış Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1-A2-B1-B2-C1 düzeylerindeki kitaplarda geçen atasözü ve deyimlerin sıklıklarını belirlemek için yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmada doğrudan gözlem ve görüşmenin olanaklı olmadığı durumlarda ya da araştırmanın geçerliğini arttırmak amacıyla çalışılan araştırma problemi ile ilişkili yazılı ve görsel materyal ve malzemelerde araştırmaya dahil edilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013:217). Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013:218). Çalışmada ilgili kitapların içeriğindeki deyim ve atasözlerinin varlığı incelenerek betimsel bir yol izlenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmada, yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan ders kitaplarından biri olan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1-A2-B1-B2-C1 düzeylerindeki ders kitapları üzerinde çalışma yapılmıştır.

Çalışmanın örneklemini aşağıda belirtilen eserler oluşturmaktadır:

- Ateş, Ş., Balcı, M., Özdemir, C., Çobanoğlu, Ş.ve Barın, E. (2015). Yedi İklim Türkçe. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı Düzey: A1.
- Ateş, Ş., Balcı, M., Özdemir, C., Çobanoğlu, Ş.ve Barın, E. (2015). Yedi İklim Türkçe. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı Düzey: A2.
- Ateş, Ş., Balcı, M., Özdemir, C., Çobanoğlu, Ş.ve Barın, E. (2016). Yedi İklim Türkçe. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı Düzey: B1.
- Ateş, Ş., Balcı, M., Özdemir, C., Çobanoğlu, Ş.ve Barın, E. (2016). Yedi İklim Türkçe. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı Düzey: B2.
- Ateş, Ş., Balcı, M., Özdemir, C., Çobanoğlu, Ş.ve Barın, E. (2016). Yedi İklim Türkçe. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı Düzey: C1.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çepni'ye (2007) göre doküman incelemesi yöntemi, araştırmanın amacına yönelik kaynaklara ulaşmada ve elde edilecek verilerin belirlenmesini yapmak için kullanılır.

Özkan'a (2019) göre doküman incelemesi, hem basılı hem de elektronik materyalleri incelemek ya da değerlendirmek için sistematik bir işlemdir. Buna karşın, doküman incelemesi genel bir alan yazın taraması yapmayı öngörmemektedir.

Şenyurt ve Özkan'a (2017) göre belge ya da dokümanların konu ile ilgili derinlemesine incelenmesi esasına dayalı olan doküman incelemesi yöntemi nitel araştırma yöntemleri içinde en az kullanılan yöntemdir. Buna karşın “dokümanların kullanımı temel sosyal araştırmalarda ve eğitim bilimlerinde çok popüler olmayabilir ancak dokümanlara dayalı araştırmalar yeni değildir.” (Özkan ve Şenyurt, 2019: 5). Şenyurt ve Özkan'a (2017) göre doküman incelemesi kolay ulaşılamayacak öznelerle ilgili bilgi toplama, geniş bir örneklem grubunu kapsama, bireysel ve özgün olma, düşük maliyetli ve nitelikli olma gibi özellikleri kapsamaktadır.

“Doküman incelemesi veri toplama tekniği olarak kullanıldığında sosyal anketlerden, derinlemesine görüşmelerden ya da katılımcı gözlemleri gibi diğer tekniklerden daha yararlı ve hatta bazen daha uygun maliyetlidir.” (Mogalakwe, 2006: 221).

Araştırmaya konu edinilen deyim ve atasözlerini bulmak amacı ile belirlenen kaynak kitaplar incelenmiş ve deyim ve atasözleri içinden deyim ve atasözleri belirlenmiştir. Deyim ve atasözleri, dil düzeylerine göre ve dil becerilerine göre sıklıkları ile birlikte listelenmiştir. Listelenen deyim ve atasözleri, ilgili düzeyde kullanıldıkları cümleler ile örneklendirilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın problemleri, alt problemleri oluşturulurken ve elde edilen verilerin analizi sürecinde doktorasını yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapmış iki uzmandan ve TÖMER'de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapan iki öğreticiden uzman görüşü alınmıştır.

Araştırmaya konu edinilen deyim ve atasözlerinin kaynak kitaplardaki kullanım sıklıkları bulunmuştur. Kullanım sıklıkları dört temel dil becerisi temelinde okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerileri olmak üzere her dil düzeyine uygun olarak sınıflandırılmış ve

örnek cümleler ile desteklenmiştir. Veriler analiz edilirken deyim ve atasözlerinin belirlenmesi noktasında Türk Dil Kurumunun Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü'nden ve Türk Dil Kurumunun resmi internet sitesinden yararlanılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Dil Becerilerine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı

1.a. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Okuma Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı

1.a.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 1’de yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabındaki Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f	KALIP İFADELER	f
Abdest almak	1	Sağ olun	3
Kendine gelmek	1	Ziyaret etmek	2
Yola çıkmak	1	Keyfini çıkarmak	1
Karşılık vermek	1	İletişim kurmak	1
Gözden geçirmek	1	Yine bekleriz	1
Davet etmek	1	Yer bulmak	1
Mola vermek	2	Ortaya çıkmak	1
Ad vermek	1	Hayırlı işler	2
Özür dilemek	3		

Tablo 1’de Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki A1 düzeyinde okuma becerisine yönelik metinlerde ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. A1 ders kitabında okuma

becerisine yönelik metin ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “özür dilemek ve sağ olun” deyimleridir.

1.a.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 2’de yer verilmiştir. Deyimlerin kitapta yer alan metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabındaki Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f	KALIP İFADELER	f
Dünyaya gelmek	5	Sürpriz yapmak	1
Yola çıkmak	3	Gözün aydın	1
Sırtına yüklemek	1	Haber vermek	1
Takım tutmak	1	Yer vermek	1
Hoş geldiniz	7	Ev tutmak	1
Geç kalmak	4	Uzak durmak	1
Güçlük çekmek	2	Yok olmak	2
Papağan gibi (tekrarlamak)	1	Mesafe bırakmak (koymak)	1
Nefes almak	1	Bir araya getirmek	1
Dört gözle beklemek	1	Ders vermek	1
Ziyaret etmek	2	Bir araya gelmek	2
(Bir şeyden) zevk almak (duymak)	1	Hoşuna (hoşa) gitmek	2
Mola vermek	1	Şekerleme yapmak	1

Dikkat çekmek	1	Tadına bakmak	5
Son bulmak	1	Afiyet olsun	3
Servis yapmak	1	Suyunu çekmek	1
Karar vermek	3	Eksik etmemek	1
Elde etmek	1	Ad vermek	1
Seni seviyorum!	1	Yok canım	1
Ağzının tadını bilmek	1	Şaka yapmak	1
Aç kalmak	1	Davet etmek	4
Film çevirmek	1	Ellerinize sağlık	1
Ayağını yorganına göre uzat.	1	Hayata gözlerini yummak	1
Allah Allah!	1	Yer tutmak	1
Hoş bulduk	2	Karar almak	1
Söz geçirmek	1	Vakit geçirmek	1
Destek olmak	1	İmza atmak	1
İnci gibi	1		

1.a.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 3'te yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabındaki Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f	KALIP İFADELER	f
Konser vermek	1	Selam vermek	2
Hayırdır inşallah	1	Neden olmak	3
Şans tanımak	1	(bir şeyden) söz etmek	1
İletişim kurmak	6	Deneyim kazanmak	1
Fotoğraf çekmek	4	Karşı çıkmak	1
Haber alma(k)	2	Hakk'ın rahmetine kavuşmak	1
Haber verme(k)	8	Ele almak	1
Ayak uydurmak	1	Sabahı zor etmek	2
Yok olma(k)	1	Hayal kurmak	2
Şikayet etmek (şikayette bulunmak)	1	Gözünü alamamak	1
(birinin veya bir şeyin) kıymetini bilmek	2	Gözünü ayırmamak	1
(bir işte) yer almak	7	Söz dinlemek	1
Dışarı çıkmak	1	Adım atmak	2
Dikkat(ini) çekmek	3	Karar almak	1
Üstüne olmamak (Üstüne yok)	2	Araya girmek	1

Türkü söylemek	8	Fark etmek	3
Felç olmak	1	Akıp geçmek(gitmek)	1
Yanına almak	1	Burnunu sürtmek	1
Geri dönmek	1	Kendine gelmek	2
Sıcak bakmak	1	Açık olmak	1
Özür dilemek	4	Sona ermek	2
Ömrü uzamak	1	Hizmete girmek	1
Şekil vermek	1	Faaliyet göstermek	1
Ortaya çıkmak	4	Sevk edilmek(etmek)	1
Karar vermek	7	Gücü yetmek	1
Uzak tutmak	2	Gurur duymak	1
Saygı göstermek	2	Çaba göstermek	1
Yanıt vermek	1	Rol oynamak	1
İzin almak	1	Hak kazanmak	1
Başını kaldırmamak (kaldıramamak)	1	Vır vır konuşmak	1
Ağaç olmak	1	Burnu büyümek	1
Fırsat bulmak	3	Veda etmek	1
Konuk olmak	1	Geç kalma(ma)k	1
Gözden geçirmek	1	Fotoğraf çek(tir)mek	3
Tadını çıkarmak	2	El sürmemek	1
Yetkili kılmak	1	Özen göstermek	2

Önüne geçmek	2	Hastaneye kaldır(ıl)mak	1
Ömrüne ömür katmak	1	Kulağına kar suyu kaçmak	1
Yol açmak	2	Telefon açmak (etmek)	4
Yola çıkmak	1	Dünyaya gelmek	3
Davet etmek	1	Dili tutulmak	1
Çileden çıkmak	1	Hayrette (hayretler içinde) kalmak	2
(Bir kimseye, bir şeye) ihtiyaç duymak	1	Uzak durmak	1
Hoş geldiniz	1	Sipariş etmek	1
Geri almak	2	Dava açmak (etmek)	2
(Bir şeyden) zevk almak (duymak)	1	Göz önünde (tutmak)bulundurmak	1
Işık tutmak	1	Geçmiş olsun	2
Gözün aydın	1	İnsafa gelmek	1
Su gibi	1	İşe yaramak	1
Yol göstermek	2	Pes etmek	1
Yolun açık olsun	2	Anlamına gelmek	1
Ziyafet vermek (çekmek)	1	Temennide bulunmak	1
Sokaklara dökülmek	1	Şifa vermek	1

Gözleri (gözü) kamaşmak	1	Gönül vermek	1
Kız isteme(k)	1	Ortak olmak	1
Yollara(yola) düşmek	1	Baş etmek (edememek)	1
Can vermek	2	Canına kıymak	2
Şart koşmak	1	Not almak	1
Zorunda kalmak(olmak)	2	Hayata gözlerini yummak (kapamak)	1
Yenilik yapmak	1	Cahil kalma(ma)k	1
Söz vermek	2	Umuda kalmak	1
Kalbi çarpmak	1	Israr etmek	1
İçinden gelmek	1	Örnek olmak	1
Not vermek	1	Yön vermek	1
Destek olmak	1	Kilo almak	2
Kendini tutamamak	1	Kendinde dert etmek	1
Kişilik kazanmak	1	Kendini kaybetmek	1
Kendinden geçmek	1	Buz gibi	1
Kendi kendini yemek	1	Aklı başına gelmek	1
Kendini bulmak	1	Heyecana kapılmak	1

Tablo 3’ te Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki B1 düzeyinde okuma becerisine yönelik metinlerde ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. B1 ders kitabında okuma becerisine yönelik metinlerde ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “haber vermek ve türkü söylemek” deyimleridir. “Haber alma” deyiminin “haber almak”,

“haber verme” deyiminin “haber vermek”, “şikayet etmek” deyiminin “şikayette bulunmak”, “dikkat çekmek” deyiminin “dikkatini çekmek”, “yok olma” deyiminin “yok olmak”, “üstüne yok” deyiminin “üstüne olmamak”, “akıp geçmek” deyiminin “akıp gitmek”, “sevk etmek” deyiminin “sevk edilmek”, “başını kaldırmamak” deyiminin “başını kaldıramamak”, “geç kalmak” deyiminin “geç kalmamak”, “fotoğraf çekmek” deyiminin “fotoğraf çektirmek”, “hastaneye kaldırmak” deyiminin “hastaneye kaldırılmak”, “telefon açmak” deyiminin “telefon etmek”, “hayrette kalmak” deyiminin “hayretler içinde kalmak”, “dava açmak” deyiminin “dava etmek”, “göz önünde tutmak” deyiminin “göz önünde bulundurmak”, “(bir şeyden) zevk almak” deyiminin “(bir şeyden) zevk duymak”, “ziyafet vermek” deyiminin “ziyafet çekmek”, “gözleri kamaşmak” deyiminin “gözü kamaşmak”, “kız isteme” deyiminin “kız istemek”, “yollara düşmek” deyiminin “yola düşmek”, “baş etmek” deyiminin “baş edememek”, “zorunda kalmak” deyiminin “zorunda olmak” ve “hayata gözlerini yummak” deyiminin “hayata gözlerini kapamak” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

1.a.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 4’te yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabındaki Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f	KALIP İFADELER	f
Gözlerine inanmamak	3	Hazırlıklı olmak (bulunmak)	2
Saçına (Saçlarına) ak (kır) düşmek	2	Aklından çıkarmamak	2
Özür dilemek	11	Ders almak	1
Kilo almak	4	Şüphe etmek	1
Yağ çekmek (yapmak)	1	İlham vermek (etmek)	1

Keyfi yerinde olmak	1	Vakit kaybetmek	1
Bir araya gelmek	9	Gözden çıkarmak	1
Hayal kurmak	2	Göbeği çıkmak	1
Yuva kurmak	2	İşine bak	1
Yazık olmak	1	Sınava girmek	2
Göbek bırakmak(bağlamak-salıvermek)	1	(Biriyle, bir şeyle) baş başa kalmak	1
Can atmak	1	Güçlük çekmek	1
Ortaya çıkmak	6	Yer almak	4
Elde etmek	6	Yol almak	3
Kan ter içinde kalmak	1	(Bir kimseye, bir şeye) ihtiyaç duymak	2
Yola çıkmak	6	Teşvik etmek	4
Ortaya koymak	2	Hayata geçirmek	1
Karar almak	6	Katkıda bulunmak	1
Harekete geçmek	2	Zirveye çıkarmak (çıkarmak)	1
Anlamına gelmek	4	Eğitim vermek	1
Önüne geçmek	2	Ders vermek	3
		Kabul görmek	2
Yol açmak	7	İçeri girmek	1
Pes etmek	1	Hoş geldiniz	3

İşe yaramak	1	Hoş bulduk (gördük)	2
Emek vermek	1	Telefon etmek (açmak)	2
Hava kararmak	1	Karar vermek	4
İlgi göstermek	2	Zarar vermek	1
Canı yanmak	1	Hoşça kal (kalın)	1
Fark etmek	4	İkinci plana düşmek	1
Eline almak	1	Rol almak	1
Geri dönmek	3	Belli etmek	1
Öç (öcünü) almak (çıkarmak)	1	Ses çıkarmamak (etmemek)	1
Zaman (vakit) geçirmek	3	(Birini, bir şeyi) hor görmek	1
Darağacına çekmek	1	Göz göze gelmek	2
Sözünde durmak	2	Araya almak	1
Not almak	1	Değer vermek	5
Tepki göstermek	3	Yüzü gülmek	1
(Birine, bir şeye) kendini adamak	1	Umutsuzluğa kapılmak (düşmek)	1
Yok olmak	1	Yenik düşmek	1
Geç kalmak	3	Tüyleri ürpermek	1
Dışarı çıkmak	2	Geri almak	1
Tat almak	2	Davet etmek	1

Dile getirmek	4	Söz vermek	4
Sözünü tutmak	1	Kulak arkası (ardı) etmek	3
(Bir iş) elinde olmak	1	Huzurunu kaçırmak	1
Dikkate almak	1	Göz önünde tutmak	1
Serbest bırakmak	1	Örnek olmak	1
Haksızlık etmek	1	Güneş açmak	1
İzin almak	3	Dolanıp durmak	1
Ayakta kalmak	1	Uzak kalmak	3
Anlam vermek	1	Canını sıkmak	2
(Birine) öyle gelmek	1	Yer vermek	1
Fotoğraf çekmek	1	Zeval vermemek	2
Hal hatır sormak	1	Allah'ın hikmeti	1
Ziyaret etmek	1	Aklına gelmek	1
(Birine, bir şeye) söz geçirme	1	Gücü yetmek	2
El atmak	1	Yoksun olmak	1
(Bir kimsenin, bir şeyin) üstüne gitmek	1	Dünyadan el etmek (elini, eteğini) çekmek	1
İş görmek	1	Fikir vermek	1
Ad vermek	3	Ad koymak	2
Kamet getirmek	1	Gözün aydın	1
Gözünü (gözlerini)	1	Kilo vermek	4

(bir şeye) dikmek			
Uzak durmak	6	İdare etmek	2
Afiyet (afiyet şeker) olsun	1	Ölçüyü kaçırmak	1
Komaya girmek	3	Neden olmak	4
Sonuç almak	1	İyi gelmek	1
(Bir şeyi) meslek edinmek	1	Hastaneye kaldırmak (yatırmak)	1
Maruz bırakmak	1	Göz atmak	1
Servis edilmek	2	(Birini) işe almak	1
Sipariş vermek	2	Geri çevirmek	3
Dikkat çekmek	2	Çekip gitmek	1
Elinden geleni yapmak	2	Göz (gözler) önüne sermek	1
Farkına varmak	1	Keyfini çıkarmak	1
(Bir şeye) kulak vermek	1	(Birine) tepeden bakmak	1
Tadına doyamamak	1	Münasip görmek	1
İletişim kurmak	1	Yerine getirmek	1
Faydalı olmak	1	Dünyaya gelmek	1
Yerine geçmek	1	Söze başlamak	1
(Birinin) hoşuna gitmek	1	(Birinin) sırtını sıvazlamak	1
Haber almak	2	Arkasına almak	1

Haber vermek	1	Tadını çıkarmak	1
(Birinin) karşısına geçmek	1	... bir hal almak (hale girmek)	1
Kulak misafiri olmak	1	Silip süpürmek	1
Mesaj vermek	1	Sararıp solmak	1
Şimşek çakmak	3		
Meydana gelmek	10	Ad almak	1
Zarar görmek	2	Ayağa kalkmak	2
Peşine düşmek	1	Rekor kırmak	1
Tarihe geçmek	1	Dışarı atmak	1
İnfilak etmek	1	Kıyıya çıkmak	1
Alev almak	1	Son bulmak	1
Şansı dönmek	1	Görev almak	1
Ortaya çıkarmak	1	Bel bağlamak	1
Mesken tutmak	1	İflas etmek	1
İlham almak	1	Çaba göstermek	1
Hatırına gelmek	1	Puan almak (kazanmak)	1
Üzerinde durmak	1	Sona ermek	2
Ortadan kalkmak	1	Eğitim almak	1
(Bir şeyden) zevk almak (duymak)	1	Gözden geçirmek	3
Tempo tutmak	1	Bir araya getirmek	1

Sözünü kesmek	1	Not tutmak	1
Yol göstermek	1	Ağzından dökülmek	1
(Bir şeyin) başına geçmek	1	Çıt çıkmamak	
(Bir şeye) imza atmak	1	Yüzüne vurmak (çarpmak)	1
Tatmin etmek	1	Eline geçmek	1
Sevk etmek	1	İşe girmek	1
Karşı çıkmak	1	Mümkün olmak	1
(Bir şeye) yatkın olmak	1	(Birini) el üstünde tutmak	
Müsaade etmek (buyurmak)	1	Kendi yağıyla kavrulmak	1
Vakit geçirmek	2	Kusura bakmamak (kalmamak)	1
(Birine) zahmet olmak	1	Eline (elinize veya ellerine) sağlık	2
Darısı... başına	1	Ziyade olsun	1
Konuk olmak	2		
İmza vermek	1	Sağlıcakla kalın (kal)	1
Başını kaldırmamak (kaldıramamak)	1	(Bir şeyi) ayakta tutmak	2
Gönül vermek	2	(Bir işte) yer almak	1
Türkü söylemek	1	Var olmak	1

Tablo 4'te Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki B2 düzeyinde okuma becerisine yönelik metinlerde ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. B2 ders kitabında okuma becerisine yönelik metinlerde ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “özür dilemek ve meydana gelmek” deyimleridir. “Saçına ak düşmek” deyiminin “saçlarına kır düşmek”, “yağ çekmek” deyiminin “yağ yapmak”, “ilham vermek” deyiminin “ilham etmek”, “göbek bırakmak” deyiminin “göbek bağlamak, salıvermek”, “zirveye çıkmak” deyiminin “zirveye çıkarmak”, “hoş bulduk” deyiminin “hoş gördük”, “telefon etmek” deyiminin “telefon açmak”, “hoşça kal” deyiminin “hoşça kalın”, “öç almak” deyiminin “öcünü çıkarmak”, “ses çıkarmamak” deyiminin “ses etmemek”, “zaman geçirmek” deyiminin “vakit geçirmek”, “umutsuzluğa kapılmak” deyiminin “umutsuzluğa düşmek”, “kulak arkası etmek” deyiminin “kulak ardı etmek”, “dünyadan el etek çekmek” deyiminin “dünyadan elini eteğini çekmek”, “gözünü dikmek” deyiminin “gözlerini bir şeye dikmek”, “afiyet olsun” deyiminin “afiyet şeker olsun”, “hastaneye kaldırmak” deyiminin “hastaneye yatırmak”, “göz önüne sermek” deyiminin “gözler önüne sermek”, “...bir hal almak” deyiminin “hale girmek”, “puan almak” deyiminin “puan kazanmak”, “(bir şeyden) zevk almak” deyiminin “(bir şeyden) zevk duymak”, “yüzüne vurmak” deyiminin “yüzüne çarpmak”, “kusura bakmamak” deyiminin “kusura kalmamak”, “elinize sağlık” deyiminin “eline veya ellerine sağlık”, “sağlıcakla kalın” deyiminin “sağlıcakla kal”, “başını kaldırmamak” deyiminin “başını kaldıramamak” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

1.a.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 5'te yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabındaki Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f	KALIP İFADELER	f
Elde etmek	11	İzin almak	1
Geri kalmak	1	Ad almak	6
Anlamına gelmek	11	Rekor kırmak	3
Karar vermek	6	Fark etmek	5
Elden ele geçmek	1	Layık görmek	2
Dereceye girmek	2	Suluk soluğa kalmak	2
Yer vermek	8	Gurur duymak	1
Ad vermek	8	Yol açmak	6
Yer almak	18	Nefes almak	2
Son bulmak	2	Yol almak	1
Yol vermek	1	Neden olmak	12
Puan almak (kazanmak)	1	(Birine) korku vermek	1
Emanet bırakmak (etmek, vermek)	1	(Bir şey) el değiştirmek	1
Kabul etmek	1	Örnek vermek	4
Ziyaret etmek	3	Meydana getirmek	5
Gol atmak	1	Maruz kalmak	2
El değiştirmek	1	Ortaya çıkarmak	7
Zaman kazanmak	1	Yerini almak	2

Tepki vermek	3	Hizmete girmek	1
Ortaya çıkmak	16	Dikkat çekmek	4
Kilo vermek	3	Dile getirmek	4
Elden ayaktan düşmek	1	(Bir şeyin) yerini tutmak	1
Ele güne muhtaç olmak	1	Hal hatır (halini hatırını) sormak	1
Ömür geçirmek	2	Yer değiştirmek	4
Var olmak	4	Hayal kurmak	2
Davet etmek	2	Ele vermek	2
Hesap etmek	2	Yanına almak	2
Zarar vermek	5	Rıza göstermek	1
Gözler önüne sermek	1	Dalıp gitmek	1
Önüne geçmek	2	Dillere destan olmak	1
Göz ardı etmek	2	Not etmek	1
Gözü ilişmek	1	Cankulağı ile dinlemek	1
Göze almak	1	Dünyaya gelmek	2
Görmezden gelmek	1	Başı derde girmek	1
Küçük düşürmek	1	Başından geçmek	1
Sır saklamak (tutmak)	3	Müsaade etmek (buyurmak)	1
İstifini bozmamak	1	Aklı takılmak	1
Gizli tutmak	1	Nükte yapmak	1

Cevabı yapıştırmak (dayamak veya dikmek)	1	Gözleri dolmak (dolu dolu olmak)	1
Tadına varmak	1	Fotoğraf çekmek	1
Yolcu etmek	1	Gönül yıkmak	1
(Birini) bir pula satmak	1	(Birine, bir şeye) kanat germek	1
Not almak	2	Rahatsızlık vermek	1
Kalp (kalbini) kırmak	3	Şeytan görsün yüzünü	2
Ebediyete (Ebedi aleme) intikal etmek	1	Gönlünden geçirmek (geçmek)	1
Can yakmak	2	Kendini bilmek	2
Bucak bucak kaçmak	1	Dilinden anlamak	1
Hatırında kalmak	1	Nesli tükenmek	1
Değer vermek	3	Meydana gelmek	6
İlgi çekmek	1	İçine almak	1
Açıklığa kavuşturmak	2	Hayran kalmak (olmak)	1
Tehdit etmek	1	Elinden almak	2
Haber vermek	2	Karşı karşıya olmak	2
Göz önüne almak	1	Emek harcamak	1
İmkan vermek	1	Ortaya koymak	15
Göç etmek (eylemek)	1	Heyecan vermek	1
Zorunda kalmak	2	Peşine düşmek	1

(olmak)		(gitmek)	
Elinden geleni yapmak	1	(Bir kimseye, bir şeye) ihtiyaç duymak	2
Yok olmak	5	Zarar görmek	2
Sadık kalmak	1	Yola çıkmak	3
Sahip çıkmak	2	İz bırakmak	1
Puan kazanmak	1	(Birinin) adını taşımak	2
(almak)			
Temel atmak	2	İlgi göstermek	1
(Bir şeye) kanaat getirmek	1	Yüreği ağzına gelmek	1
(Bir işe) kendini vermek (vurmak veya çalmak)	1	(Bir şeyin) başına geçmek	1
Not tutmak	1	Ele geçmek	2
İlgi duymak	3	Ders vermek	3
Gözden geçirmek	2	Hüküm sürmek	2
Şekil vermek	1	Kaleme almak	3
İlgisini çekmek	1	Ele almak	7
Son vermek	1	Karar almak	2
Piyasaya çıkmak	2	Dikkatini çekmek	2
Bağlı kalmak	1	Masrafa girmek	1
İleri sürmek	1	Şekil almak	1
Mazur görmek	1	Yakınlık kurmak	1

Özen göstermek	2	Bir araya gelmek	2
Karşılık vermek	1	Işık tutmak	3
Fırsat bulmak	1	Sona ermek	2
Geri durmak	1		
Hayata gözlerini yummak (kapamak)	1	Göz açıp kapayıncaya kadar	1
(Bir şeyden) söz etmek	1	Umutsuzluğa düşmek (kapılmak)	1
Panik yaratmak	1	Karşı karşıya gelmek	1
Paniğe kapılmak	1	Yer tutmak	1
Sonuç vermek	1	Üç aşağı beş yukarı	1
Üç nal ile bir ata kalmak	1	Dokuz ay karnında taşımak	3
Baskı yapmak	1	Dokuz doğurmak	1
Geç kalmak	1	Saltanat sürmek	1
Oruç tutmak	1	Yoldan çıkmak	1
Kırk kapının ipini çekmek	1	Kırk dereden su getirmek	3
Kırk evin kedisi	2	Zekat vermek	1
Kırk tarakta bezi olmak	3	Kırk bir kere maşallah (kırk bir buçuk kere maşallah)	3
Nazar değmek	3	Film çekmek	1
Etkisini göstermek	1	Kısmeti kapanmak	1

Sürüp gelmek	1	Aklı başına gelmek	1
Söküp atmak	1	Kabul görmek	2
Elden çıkmak	1	Çığır açmak	2
Kısmeti bağlanmak	3	Mümkün olmak	1
Şimşek çakmak	1	Rol oynamak	1
Yıkım olmak	1	Katkıda bulunmak	1
(Birine) cesaret vermek	1	Elinde bulunmak (olmak)	1
Eğitim görmek	1	Geri dönmek	2
Uygun görmek	1	Meyve almak	1
(Dünyaya) gözlerini kapamak (yummak)	1	(Bir şeye) imza atmak	3
Rahat etmek	1	(Birini) işe almak	1
El bağlamak	1	Ders almak	1
Tırıs gitmek	1	Farkında olmak	1
(Bir durumu) gün ışığına çıkarmak	1	Elden ele gezmek (dolaşmak)	1
Söz vermek	2	İletişim kurmak	1
Ciddiye almak	1	Eğitim vermek	1
Tepki göstermek	1	Uzak durmak	1
Göze çarpmak	1	Eğitim almak	1
Sinirlerine hakim olmak	1	(Biriyle) ilişki kurmak	1

Yoksun olmak	1	Pes etmek	1
Yargıya varmak	3	İçinden geçirmek	1
Boynuz isterken kulaktan olmak	1	Yaka paça etmek (götürmek)	2
Tir tir titremek	1	Eline geçmek	1
Ayağına getirmek	1	El atmak	1
Arı kovanı gibi işlemek	1	Çiçeği burnunda olmak	1
Kuş sütüyle beslemek	1	Güllük gülistanlık olmak	1
Turnayı gözünden vurmak	1	Başında kavak yeli esmek	1
Deveye hendek atlatmak	1	Yağmurdan kaçarken doluya tutulmak	1
Yön vermek	1	Gün saymak	1
Yoksun kalmak	1	Emek çekmek	1
Çam devirmek	1	Dikkate almak	1

Tablo 5’te Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki C1 düzeyinde okuma becerisine yönelik metinlerde ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. C1 ders kitabında okuma becerisine yönelik metinlerde ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “yer almak ve ortaya çıkmak” deyimleridir. “Puan almak” deyiminin “puan kazanmak”, “emanet bırakmak” deyiminin “emanet etmek, bırakmak”, “hal hatır sormak” deyiminin “halini hatırını sormak”, “sır saklamak” deyiminin “sır tutmak”, “müsaade etmek” deyiminin “müsaade buyurmak”, “Cevabı yapıştırmak” deyiminin “cevabı dayamak veya dikmek”, “gözleri dolmak” deyiminin “gözleri dolu dolu olmak”, “peşine düşmek” deyiminin “peşine gitmek”, “göç etmek” deyiminin “göç eylemek”, “zorunda kalmak” deyiminin “zorunda

olmak”, “hayran kalmak” deyiminin “hayran olmak”, “ebediyete intikal etmek” deyiminin “ebedi aleme intikal etmek” ve “gönlünden geçirmek” deyiminin “gönlünden geçmek” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

1.b. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı

1.b.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 6’da yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 6. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabındaki Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP	f	KALIP	f
İFADELER		İFADELER	
Eline sağlık	1	Sağ olun	1
Gönül almak	1	Halay çekmek	1
Haber vermek	1	Göz kırmak	1
Hayırlı olsun	1	Davet etmek	1
Selam söylemek	1	Kolay gelsin	1
Hoş geldiniz	1	Geç kalmak	1
Ortaya çıkmak	1	Hoşça kal	2
Afiyet (Afiyet şeker) olsun	1	Yolunu beklemek (gözlemek)	1
Özür dilemek	1	Fotoğraf çekmek	2

Tablo 6’da Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki A1 düzeyinde dinleme becerisine yönelik metinlerde ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. A1 ders kitabında dinleme becerisine yönelik metinlerde ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “hoşça kal ve “fotoğraf çekmek” deyimleridir. “Afiyet olsun” deyiminin “ afiyet şeker olsun” ve “yolunu beklemek” deyiminin “yolunu gözlemek” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

1.b.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 7’de yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 7. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabındaki Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP	f	KALIP	f
İFADELER		İFADELER	
Şifayı bulmak (kapmak)	1	Yanında olmak	1
İlgi çekmek	3	Yol göstermek	1
Tedbir almak	1	Bin derde deva	1
Allah’a ısmarladık	2	Dizini dövmek	1
Yanına almak	2	Yola çıkmak	1
Toz almak	2	Rol almak	1
Rekor kırmak	1	Gözyaşı dökmek	1
Dikkat çekmek	1	İlgi göstermek	1
Ayaklarını yerden kesmek	3	Aklından çıkma(ma)k	1
Gözü görmemek	2	Yorgunluk atmak	1

Fark etmek	2	Görev almak	1
Sınava girmek	1	Dünyaya gelmek	1
Davet etmek	2	Yerini almak	1
Ortaya çıkmak	2	Nefes almak	1
Yok olmak	2	Temiz tutmak	1
Kan vermek	1	Peşini bırakmamak	1
Razı olmak	1	Formunu korumak	1
Tadına bakmak	1	Afiyet olsun	2
Gücü yetmek	1	Karar vermek	1
Ziyaret etmek	1	Vakti gelmek	1
(Bir şeyi) geri vermek	1	Değer vermek	2
Neden olmak	1	Dikkate almak	1

Tablo 7’de Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki dinleme becerisine yönelik A2 düzeyinde kullanılan metinlerde ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. A2 ders kitabında dinleme becerisine yönelik metinlerde ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “ilgi çekmek ve ayaklarını yerden kesmek” deyimleridir. “Şifayı bulmak” deyiminin “şifayı kapmak” ve “aklından çıkmak” deyiminin “aklından çıkmamak” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

1.b.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 8’de yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 8. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabındaki Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	F	KALIP İFADELER	f
Rağbet göstermek (etmek)	1	İcat etmek	1
Yüze gülmek	1	Yer almak	1
Ders vermek	3	Alışverişe çıkmak	1
Güçlük çekmek	2	Şart koşmak	2
Ortaya çıkarmak	2	Razı olmak (gelmek)	2
Elde etmek	1	Yataklara (yatağa) düşmek	2
Yeri gelmek	1	Canını almak	2
Can kulağıyla dinlemek	2	Yerini almak	1
Boşa gitmek	2	Harikalar yaratmak	1
Göz önünde tutmak (bulundurmak)	1	Dert etmek (edinmek)	1
Laf aramızda	1	Kilo almak	2
Gösterime girmek	1	Yatırım yapmak	1
Aklına gelmek	2	Şansı dönmek	1
Örnek olmak	1	Ders almak	2
Bağlı kalmak	1	Bir araya getirmek	1
İşe yaramak	2	Haber vermek	4
Ortaya çıkmak	2	Anlamına gelmek	1

Yol açmak	1	Neden olmak	1
(Birinin veya bir şeyin) kıymetini bilmek	1	Kalbi yerinden fırlamak	1
Gözün aydın	1	Yola çıkmak	3
İzin almak	1	Eğitim almak	3
Söz etmek	1	Geri kalmak	1
Öne çıkmak	1	Hoş geldiniz	4
Hoş bulduk (gördük)	1	Akıl etmek	1
Müsaade etmek (buyurmak)	1	Zorunda kalmak (olmak)	2
Sıkıntı çekmek	1	Hoşça kal (kalın)	2
Dünyaya gelmek	2	(Birini) işe almak	1
Felç olmak	1	Uykusu kaçmak	1
Kafası (kafasına) takılmak	1	Çılgılık atmak (koparmak, basmak)	1
Eli ayağı (ayağına) dolanmak	1	Düşünüp (düşünmek) taşınmak	1
Gözünü alamamak	1	Kan ter içinde	1
Yer vermek	2	Mesaj vermek	1
Davet etmek	2	Ad vermek	1
Yola (yollara) düşmek	2	Yatağa (yataklara) düşmek	1
Türkü söylemek	1	Ruhunu teslim etmek	1

Feryat etmek	1	Esir düşmek	1
Niyet tutmak	1	Hayatını kazanmak	1
Fark etmek	1	İdare etmek	1

Tablo 8’de Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki dinleme becerisi alanında ve B1 düzeyindeki metinlerde ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. B1 ders kitabında dinleme becerisine yönelik metinlerde ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyim “haber vermek” deyimidir. “Rağbet göstermek” deyiminin “rağbet etmek” , “razı olmak” deyiminin “razı gelmek”, “yataklara düşmek” deyiminin “yatağa düşmek”, “göz önünde tutmak” deyiminin “göz önünde bulundurmak”, “dert etmek” deyiminin “dert edinmek”, “hoş bulduk” deyiminin “hoş gördük”, “müsaade etmek” deyiminin “müsaade buyurmak”, “zorunda kalmak” deyiminin “zorunda olmak”, “hoşça kal” deyiminin “hoşça kalın”, “kafası takılmak” deyiminin “kafasına takılmak”, “çığlık atmak” deyiminin “çığlık koparmak, basmak”, “eli ayağı dolanmak” deyiminin “eli ayağına dolanmak”, “düşünüp taşınmak” deyiminin “düşünmek taşınmak”, “yola düşmek” deyiminin “yollara düşmek” ve “yatağa düşmek” deyiminin “yataklara düşmek” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

1.b.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 9’da yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 9. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Kullanılan Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	F	KALIP İFADELER	f
(Birine, bir şeye) kendini adamak	1	Kemale ermek (gelmek)	2
(Biriyle, bir şeyle) baş başa kalmak	1	İlgi çekmek (uyandırmak)	2
Eziyet etmek	2	Göz atmak	2
Sahip çıkmak	1	Farkında olmak	1
Değer vermek	2	İletişim kurmak	2
Yer almak	1	Tadını çıkarmak	3
Sesini çıkarmamak	2	Ele almak	2
Bir araya gelmek	2	Hayal kurmak	1
Sıkı durmak	2	Yerinde duramamak	1
Ad koymak	3	Dikkatini toplamak	2
Karar vermek	6	Farkına varmak	1
Kilo vermek	4	Servis edilmek	1
Öne çıkmak	1	Kız istemek	1
Göç etmek (eylemek)	3	Zorunda kalmak	3
Can atmak	1	Dünyaya gelmek	1
İş almak	2	Elde etmek	3
Nefes almak	2	Kendini bulmak	1
Başından geçmek	1	Gözden geçirmek	1

Yargıya varmak	1	Heyecan vermek	1
Sonuç almak	1	Kulak vermek	1
(Biriyle) ilişki kurmak	1	Güven duymak (beslemek)	2
Yerini almak	4	Güven vermek	1
Hakkından gelmek	1	(Birini) işe almak	1
Örnek olmak	1	Aklından geçirmek	1
Söz vermek	4	Altını çizmek	1
Yola çıkmak	1	Hayata geçirmek	1
Katkıda bulunmak	2	(Bir işte) yer almak	5
Söz almak	1	Dikkat çekmek	1
Uygun bulmak	1	Akla gelmek	1
Ant içmek	2	Yazı tura atmak	2
Anlam vermek	1	Sipariş vermek	1
Canı yanmak	1	Kapıya dayanmak	1
Afiyet (afiyet şeker) olsun	1	Eline (elinize veya ellerine) sağlık	2
Canı acımak	1	Elinden gelmek	1
Uykusuz kalmak	2	Dış kapının mandalı	1
Ne münasebet!	1	Lafı uzatmak	1
Kalp (kalbini) kırmak	1	(Bir durumu) açığa çıkarmak	1
Dile getirmek	4	Fırsat vermek	2

Gündeme getirmek	1	Canını almak	1
(Birine) yük olmak	1	Eli ayağı tutmak	1
Özür dilemek	1	Kabul görmek	1
Fark etmek	2	Şüphe etmek	1
Var olmak	1	Tepki vermek	1
Ders vermek	1	Faydalı olmak	1
(Bir kimseye, bir şeye) ihtiyaç duymak	1	Yerine koymak	1
Parmaklarını (birlikte) yemek	1	Gözlerine inanmamak	1
Tadına bakmak	2	Kendine gelmek	1
Hafızayı yoklamak	1	Tat almak	1
Huzur bulmak	1	Hoş geldiniz	1
İşine koyulmak	1	Tuttuğunu koparmak	1
İşe yaramak	1	Gurur duymak	1
Destek olmak	1	Selam vermek	1
Karşılık vermek	1	Emin olmak	1
Konuk olmak	1	Fırsat bulmak	2
Hazırlıklı olmak (bulunmak)	1	Riske girmek (risk almak)	1
İlgi göstermek	1	Şıp diye	1
Yol açmak	1	Ortaya çıkmak	2
Meydana gelmek	2	Felç olmak	1

Faaliyet göstermek	1	Öne sürmek	1
Komaya girmek	1	Hayale dalmak	1
Yer vermek	1	Özen göstermek	2
Tıka basa doldurmak	1	Maruz kalmak	1
(Bir şeyden) söz etmek	1	Saygı duymak (beslemek)	2
Ad almak	1	Anlamına gelmek	1
Allah'ın emri	1	Geri kalmak	1
İdare etmek	1	Servis yapmak	1
(Bir yer, bir işte) yabancılık çekmek	1		

Tablo 9’da Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki dinleme becerisi alanında ve B2 düzeyindeki metin ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. B2 ders kitabında dinleme becerisine yönelik metin ve etkinliklerde kullanılan deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “karar vermek ve (bir işte) yer almak” deyimleridir. “Kemale ermek” deyiminin “kemale gelmek”, “ilgi çekmek” deyiminin “ilgi uyandırmak”, “göç etmek” deyiminin “göç eylemek”, “güven duymak” deyiminin “güven beslemek”, “kalp kırmak” deyiminin “kalbini kırmak”, “afiyet olsun” deyiminin “afiyet şeker olsun”, “eline sağlık” deyiminin “elinize veya ellerine sağlık”, “parmaklarını yemek” deyiminin “parmaklarını birlikte yemek”, “hazırlıklı olmak” deyiminin “hazırlıklı bulunmak”, “riske girmek” deyiminin “risk almak” ve “saygı duymak” deyiminin “saygı beslemek” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

1.b.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 10’da yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 10. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Kullanılan Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	F	KALIP İFADELER	f
(Bir yer, bir olaya) sahne olmak	1	Bir baltaya sap olmak	3
Destan yazmak	2	Yan gelip yatmak	2
Havlu atmak	3	Keyif sürmek	2
Zemzem suyu ile yıkanmak	2	Hoş görmek (karşılama)	1
(Birinin veya bir şeyin) kıymetini bilmek	1	Kusura bakmamak (kalmamak)	2
Not etmek	1	Ters gitmek	2
Neden olmak	3	Emek vermek	1
İdare etmek	3	Zahmet çekmek	1
Karar vermek	5	Alın teri dökmek	4
Türkü söylemek	2	Ortaya çıkmak	5
Oyun oynamak	1	Ele vermek	4
Mümkün olmak	4	Dili sürçmek	2
Dile getirmek	4	Yer almak	4
Mesaj vermek	6	Eğitim almak	3
Zarar vermek	1	Sona ermek	3
Dikkat çekmek	8	Harekete geçirmek	2
Zem zem suyu ile yıkanmak	1	Zorunda kalmak (olmak)	2

Karar almak	1	Film çekmek	1
Yol vermek	1	Rekor kırmak	1
Can vermek	1	Elde etmek	5
Başarı göstermek (kazanmak)	1	Puan almak (kazanmak)	1
İş yapmak	1	Puan vermek	1
Hayran etmek (bırakmak)	1	(Birinin) tüyleri diken diken olmak	1
Elden kaçırmak	1	Tadını çıkarmak	1
Gol atmak	1	Vakit geçirmek	1
Eli ayağı titremek	1	Kırmızı kart görmek	2
Rahat olmak	2	Yerinde duramamak	1
(Bir kimseye, bir şeye) ihtiyaç duymak	1	Harekete geçirmek (getirmek)	1
Yerine koymak	1	Yol açmak	5
Hoş geldiniz	1	Anlamına gelmek	1
Yola (yollara) düşmek	1	Dizlerine kara sular inmek	1
Tehdit etmek	2	Ciddiye almak	2
Yol almak	2	Meydana gelmek	2
Tatmin etmek	1	Yol göstermek	1
Örnek vermek	1	Ad vermek	6
İçine almak	2	Bir araya getirmek	2

Tat vermek	2	Canını sıkmak	1
Meydana getirmek	2	Tat almak	1
Tadını bulmak	1	Yok olmak	2
Farkına varmak	2	Tadına varmak	2
Fark etmek	2	Dünyaya gelmek	1
Kaleme almak	1	Rol almak	1
Layık görmek	1	Canı sıkılmak	1
Yolunu beklemek (gözlemek)	1	Gözü yolda (yollarda) kalmak (olmak)	1
Kendini beğendirmek	1	Küçük düşmek	1
Gurur duymak	1	Musallat olmak	1
(Bir şey) elden gitmek	1	Dört ayak üstüne düşmek	2
Kedi gibi	2	Tepki göstermek	1
Zarar görmek	1	Yolunda gitmek	1
(Birini veya bir şeyi) gözü görmez olmak	1	Koyun gibi (davranmak)	2
Pes etmek	1	Aslan gibi	3
Aslan kesilmek	1	Gözü doymak	1
Köpek gibi	1	Tilki gibi	1
Ele geçirmek	1	Arı gibi	1
Ceylan gibi	1	Kuzu gibi	1
İstifini bozmamak	1	Serbest bırakmak	1

Gül gibi	1	Gül gibi bakmak	1
Gül gibi geçinmek (yaşamak)	1	(Birinin) üstüne gül koklamamak	1
Çiçek gibi	1	El bebek gül bebek	1
Bir olmak	1	Talip çıkmak	1
(Bir şeye) kul olmak	1	Söz konusu olmak	1
Ad koymak	3	Mal olmak	1
Üstesinden gelmek	2	Değme gitsin.	1
Ad almak	1	Yer tutmak	1
İlgi çekmek	4	Kendini bırakmak	1
Heyecan vermek	1	Yok etmek	1
Ortaya koymak	1	Teşvik etmek	1
(Bir işe) kendini vermek (vurmak veya çalmak)	1	(Bir iş ki) değme keyfine	1
Ele almak	3	Katkıda bulunmak	3
Aklına gelmek	1	Gözden geçirmek	1
Bir araya gelmek	1	Haberi olmak	1
Zor gelmek	1	Hoşça kal (kalın)	1
Geri kalmak	1	İstek duymak	1
Elden bırakmamak (düşürmemek)	1	Rivayet olunmak (edilmek)	1
Ders vermek	1	İşe yaramak	4

Hak etmek	1	Ders almak	1
Mola vermek	1	Geri almak	1
Eğitim vermek	1	Uzak tutmak	2
İyi gelmek	1	Değer vermek	1
Saygı göstermek	1	Kendini göstermek	2
Denk getirmek	1	Özen göstermek	2
Uzak durmak	1	Razı olmak (gelmek)	2
Gözü görmemek	1	Dikkate almak	1
Hayal kurmak	1	Adı geçmek	1
Kontrol altına alma	2	Göze almak	1
Harekete geçmek	1	Ağzından çıkmak	1
Farkında olmak	3	İletişim kurmak	1
Devreye girmek	1	Dimdik durmak	1
Tavır almak (takınmak)	1	Meydan okumak	1
Tempo tutmak	1		

Tablo 10’da Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki C1 düzeyinde dinleme becerisine yönelik metinler ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. C1 ders kitabında dinleme becerisine yönelik metinler ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “dikkat çekmek, ad vermek ve mesaj vermek” deyimleridir. “Hoş görmek” deyiminin “hoş karşılamak”, “kusura bakmamak” deyiminin “kusura kalmamak”, “başarı göstermek” deyiminin “başarı kazanmak”, “puan almak” deyiminin “puan kazanmak”, “hayran etmek” deyiminin “hayran bırakmak”, “harekete geçirmek” deyiminin “harekete getirmek”, “yola düşmek” deyiminin “yollara düşmek”, “yolunu beklemek” deyiminin “yolunu gözlemek”, “gözü yolda kalmak” deyiminin “yollarda olmak”, “koyun gibi”

deyiminin “koyun gibi davranmak”, “gül gibi geçinmek” deyiminin “gül gibi yaşamak”, “(Bir işe) kendini vermek” deyiminin “(Bir işe) kendini vurmak veya çalmak”, “hoşça kal” deyiminin “hoşça kalın”, “elden bırakmamak” deyiminin “elden düşürmemek”, “rivayet olunmak” deyiminin “rivayet edilmek”, “razı olmak” deyiminin “razı gelmek” ve “tavır almak” deyiminin “tavır takınmak” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

1.c. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı

1.c.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 11’de yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 11. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabındaki Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f	KALIP İFADELER	f
Hayırdır inşallah	1	Kusura bakmamak (kalmamak)	2
Hoş bulduk	2	Sağ olun/sağ ol	3
Hoşça kal/hoşça kalın	6		

Tablo 11’de Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki A1 düzeyinde konuşma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. A1 ders kitabında konuşma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “hoşça kal ve sağ olun” deyimleridir. “Hoşça kal” deyiminin “hoşça kalın”, “sağ olun” deyiminin “sağ ol” ve “kusura bakmamak” deyiminin “kusura kalmamak” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

1.c.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 12’de yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 12. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabındaki Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP	f	KALIP	f
İFADELER		İFADELER	
Davet etmek	1	Mesaj bırakmak	1
Temizlik yapmak	1	İmza atmak	1
İlgi çekmek	2	Hoş geldiniz	1
İnci gibi	1		

Tablo 17’de Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki A2 düzeyinde konuşma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. A2 ders kitabında konuşma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimlerden en fazla kullanılan deyim “ilgi çekmek” deyimidir.

1.c.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 13’te yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 13. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabındaki Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	F	KALIP İFADELER	f
Şikayet etmek	1	Karşı karşıya gelmek	1
Geri kalmak	1	Tadını çıkarmak	1
Meydana gelmek	1	Yön vermek	1
Hoş geldiniz	1	Damgasını vurmak	1
(Birinin)başına gelmek	1		

Tablo 13'te Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki B1 düzeyinde konuşma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. B1 ders kitabında konuşma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerdeki deyimlerin hepsi birer kez kullanılmıştır.

1.c.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 14'te yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 14. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabındaki Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	F	KALIP İFADELER	f
Doğru bulmak	1	Meydana gelmek	1
Yakınlık göstermek	1	Örnek almak	2
Öne çıkmak	2	Mal etmek	1
Hoş geldiniz	1	Elde etmek	1
(Birini) işe almak	1	Ayak uydurmak	1
Vakit geçirmek	2		

Tablo 14’te Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki B2 düzeyinde konuşma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. B2 ders kitabında konuşma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “öne çıkmak, örnek almak ve vakit geçirmek” deyimleridir.

1.c.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 15’te yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 15. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabındaki Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	F	KALIP İFADELER	f
Örnek vermek	2	Dikkate almak	1
Gönül (gönlünü) almak	2	Acı çekmek (duymak)	1
Eğitim almak	1	Yok olmak	1
Ele almak	1	Aslan payını almak	1
Dört gözle beklemek (bakmak)	1	Dört ayak üstüne düşmek	1
Maymun iştahlı olmak	1	Koyun gibi (davranmak)	1
Gözden geçirmek	1	Ziyan olmak	1
Örnek almak	1	Meydana getirmek	1
Yerine koymak	1	Yerinde olmak	4
Gözünde büyütme	1	Not almak	1
Ortaya çıkmak	1	Yön vermek	1

Tablo 15’te Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki C1 düzeyinde konuşma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. C1 ders kitabında konuşma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “yerinde olmak, örnek vermek ve gönül (gönlünü) almak” deyimleridir. “Gönül almak” deyiminin “gönlünü almak”, “acı çekmek” deyiminin “acı duymak”, “dört gözle beklemek” deyiminin “dört gözle bakmak” ve “koyun gibi” deyiminin “koyun gibi davranmak” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

1.ç. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Yazma Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklığı

1.ç.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 16’da yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 16. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabındaki Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	F	KALIP İFADELER	f
Hoşça kal (kalın)	1	Telefon etmek (açmak)	1
Geç kalmak	2	Davet etmek	1
Fotoğraf çekmek	1		

Tablo 16’da Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki A1 düzeyinde yazma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. A1 ders kitabında yazma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “geç kalmak” deyimidir. “Hoşça kal” deyiminin “hoşça kalın” ve “telefon etmek” deyiminin “telefon açmak” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

1.ç.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 17’de yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 17. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabındaki Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f	KALIP İFADELER	f
Kıymet(ini) bilmek	2	Buz gibi	1
Kilo almak	1	Çok yaşa	1
Dünyaya gelmek	3	Sen de gör	1
Nefes almak	1	Kan vermek	1
Not almak	1	Bacak kadar	1
Tüy gibi	1	Bir araya getirmek	1
Hoşuna (hoşa) gitmek	1	(Allah’a) can borcu olmak	1
Dünya kadar	1	Dışarı çıkmak	1
Karga gibi	1	Yola çıkmak	1
Şeker gibi	1	Tadına bakmak	1
Dağ gibi	1	Boş durmak	1
Çarşaf gibi	1	Ziyaret etmek	1
Kar gibi	1	Saygı göstermek	1
Taş gibi	1	Kalp (kalbini) kırmak	1

İpek gibi	1	Özür dilemek	1
Keçi gibi	1	Karar vermek	3
Servis etmek (edilmek)	1	(Bir şeyden) zevk almak (duymak)	1
İflas etmek	1	Hayırlı işler	1
Hoş geldiniz	1	Film çekmek	1
Fotoğraf çekmek	2	Fotoğraf çektirmek	1
(bir işte) yer almak	1	Hayırdır inşallah!	1
Elinden tutmak	1	Davet etmek	2
Ağaç olmak	1		

Tablo 17’de Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki A2 düzeyinde yazma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. A2 ders kitabında yazma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “dünyaya gelmek ve karar vermek” deyimleridir. “Kıymet bilmek” deyiminin “kıymetini bilmek”, “Allah’a can borcu olmak” deyiminin “can borcu olmak”, “hoşuna gitmek” deyiminin “hoşa gitmek”, “kalp kırmak” deyiminin “kalbini kırmak”, “servis etmek” deyiminin “servis edilmek” ve “zevk almak” deyiminin “(bir şeyden) zevk duymak” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

1.ç.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 18’de yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 18. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabındaki Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	F	KALIP İFADELER	f
Ziyaret etmek	3	Davet etmek	1
Üstüne olmamak (Üstüne yok)	6	Gözüne uyku girmemek	2
Özür dilemek	3	Yanında olmak	1
İnsan gibi	1	İyi ki...	1
Kalbi yerinden fırlamak (oynamak)	1	Geç kalmak	1
Gözün Aydın	1	Yüzü kızarmak	1
Yenilik yapmak	1	Araya girmek	1
Ter dökmek	1	Yok olmak	1
İzin almak	3	Saçına ak (kır) düşmek	1
Gözü görmemek	1	Allah Allah!	1
Ayaklarına (ayağına) kara su (sular) inmek	1	Zorunda kalmak (olmak)	3
Hakkını aramak	1	Ortaya çıkarmak	1
Karar vermek	1	Kilo almak	1
Kendi kendini yemek	1		

Tablo 18’de Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki B1 düzeyinde yazma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. B1 ders kitabında yazma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “üstüne olmamak (yok)” deyimidir. “Üstüne olmamak” deyiminin “üstüne yok”, “kalbi yerinden

fırlamak” deyiminin “kalbi yerinden oynamak”, “saçına ak düşmek” deyiminin “saçına kır düşmek”, “ayaklarına kara su inmek” deyiminin “ayağına kara sular inmek” ve “zorunda kalmak” deyiminin “zorunda olmak” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

1.ç.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 19’da yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 19. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabındaki Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	F	KALIP İFADELER	f
Özür dilemek	2	Durumdan ders çıkarmak	1
Ad vermek	3	İyiliği dokunmak	2
Bir araya gelmek	3	Küçük görmek	1
Geri dönmek	1	Davet etmek	2
Kendine gelmek	1	Serbest bırakmak	1
Örnek olmak	1	Söz vermek	3
Aç kalmak	1	Uzak durmak	1
Gözüne (gözlerine) bakmak	1	Yakından bilmek	1
Selam vermek	1	Tedbir almak	1
Zam yapmak	1	Yola çıkmak	4
Sipariş vermek	1	Ziyaret etmek	1
Hoş geldiniz	2	Tadını çıkarmak	1

Sağlıcakla kalınız (kalın)	1	Eline (elinize veya ellerine) sağlık	1
Hoş bulduk	1	Ziyade olsun	1
Darısı... başına	1	Başı dönmek	1
(Bir yerde) gözünü açmak	1	Bir yastıkta kocamak	1
Fena değil (sayılmaz)	1	Beynini (aklını) kemirmek	1

Tablo 19’da Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki B2 düzeyinde yazma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. B2 ders kitabında yazma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “yola çıkmak” deyimidir. “Gözüne bakmak” deyiminin “gözlerine bakmak”, “sağlıcakla kalın” deyiminin “sağlıcakla kalınız”, “eline sağlık” deyiminin “elinize veya ellerine sağlık”, “fena değil” deyiminin “fena sayılmaz” ve “beynini kemirmek” deyiminin “aklını kemirmek” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

1.ç.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan deyimlere ve bu deyimlerin kullanım sıklığına Tablo 20’de yer verilmiştir. Deyimlerin kitaptaki metin ve etkinliklerdeki farklı kullanımları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Tablo 20. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabındaki Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Deyimler ve Bu Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

KALIP	f	KALIP	f
İFADELER		İFADELER	
Yol vermek	1	Dikkate almak	1
Göz koymak	1	Göbeğini eritmek	1
İlgi çekmek	1	Karın doyurmak	1
Eli ayağı titremek	1	Zarar vermek	3
Tadını çıkarmak	2	Yol açmak	5
Yerinde duramamak	1	Rıza göstermek	1
(Birin) tüyleri diken diken olmak	1	Cankulağı ile dinlemek	2
Başarı göstermek (kazanmak)	1	Hayran kalmak (olmak)	1
Anlamına gelmek	1	Sözünde durmak	1
Yer almak	2	Boynunu bükmek	1
Sözünü tutmak	1	Özür dilemek	1
Son vermek	1	Neden olmak	2
Allah'ın günü	1	Yola çıkmak	3
(Bir şeyin) başına geçmek	1	(Birin) adını taşımak	1
Ayakta tutmak	1	Ayağa kaldırmak	1
Baş koymak	1	El atmak	1
Ele geçmek	1	Gözden geçirmek	1

Puan almak (kazanmak)	1	(Bir şeyde) gözü olmak	1
Hüküm sürmek	1	Hüküm vermek	1
(Bir işe) kendini vermek (vurmak veya çalmak)	1	Sabrı taşmak (tükenmek)	1
Temel atmak	1	Ele almak	1
(Son) şeklini vermek	1	Dikkat çekmek	1
Tedbir almak	1	Dokuz doğurmak	1
Kırk dereden su getirmek	1	Kırk bir kere maşallah (kırk bir buçuk kere maşallah)	1
Kırk kapının ipini çekmek	1	Kırk tarakta bezi olmak	1
Nazar değmek	1	Kırk evin kedisi	1
Layık görmek	1	Kilo almak	1
Dokuz ay karnında taşımak	1		

Tablo 20’de Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki C1 düzeyinde yazma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerde geçen deyimlere yer verilmiştir. C1 ders kitabında yazma becerisine yönelik metinler ve etkinliklerdeki deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “yol açmak, zarar vermek ve yola çıkmak” deyimleridir. “Başarı göstermek” deyiminin “başarı kazanmak”, “hayran kalmak” deyiminin “hayran olmak”, “puan almak” deyiminin “puan kazanmak”, “(Bir işe) kendini vermek” deyiminin “(Bir işe) kendini vurmak veya çalmak”,

“sabrı taşmak” deyiminin “sabrı tükenmek” ve “kırk bir kere maşallah” deyiminin “kırk bir buçuk kere maşallah” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir.

2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Dil Becerilerine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

2.a. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Okuma Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

2.a.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan atasözlerine ve bu atasözlerin kullanım sıklığına Tablo 21’de yer verilmiştir.

Tablo 21. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabındaki Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f
Her şeyin başı sağlık	1

Tablo 21’de Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki A1 düzeyinde okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde yer alan atasözüne yer verilmiştir. A1 ders kitabında okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde sadece bir adet atasözü belirlenmiştir:

“Her şeyin başı sağlık.”(Ateş, 2015: 164)

2.a.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan atasözlerine ve bu atasözlerin kullanım sıklığına Tablo 22’de yer verilmiştir.

Tablo 22. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabındaki Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f
Ayağını yorganına göre uzat	1

Tablo 22’de Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki A1 düzeyinde okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde yer alan atasözüne yer verilmiştir. A1 ders kitabında okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde sadece bir adet atasözü belirlenmiştir:

“Diğer eşyaları daha sonra alıp ‘Ayağımızı yorganımıza göre uzatalım.’ diyorum.” (Ateş, 2015: 134)

2.a.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan atasözlerine ve bu atasözlerin kullanım sıklığına Tablo 23’te yer verilmiştir.

Tablo 23. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabındaki Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f
Komşu komşunun külüne muhtaçtır.	1

Tablo 23’te Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki B1 düzeyinde okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde yer alan atasözüne yer verilmiştir. B1 ders kitabında okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde belirlenen atasözleri şu şekilde örneklendirilmiştir:

“Eskiden evler birbirine bu kadar yakın değildi ama komşu komşunun külüne muhtaçtı.” (Ateş, 2016: 88)

2.a.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan atasözlerine ve bu atasözlerin kullanım sıklığına Tablo 24’te yer verilmiştir.

Tablo 24. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabındaki Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f
Acele işe şeytan karışır.	1
Adamın iyisi iş başında belli olur.	1
Kul bunalmayınca Hızır yetişmezmiş.	1
Akılsız başın cezasını ayak çeker.	1
Altın ateşte insan mihnette belli olur.	1
Bin ölçüp bin biçmeli.	1
Danışan dağı aşmış danışmayan yolu şaşmış.	1
Aşını, eşini, işini bil.	1
Emek olmadan yemek olmaz.	1
Kusursuz dost arayan dostsuz kalır.	1
Öfkeyle kalkan zararlar oturur.	1
Bana arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.	1
Damlaya damlaya göl olur.	1
Komşuda pişer bize de düşer.	1
Ev alma komşu al.	2
Komşu hakkı, Tanrı hakkıdır (gibidir.)	1
Hayır dile (söyle) komşuna hayır gele başına.	1
Ekmek aslanın ağzında.	2

Misafir umduğunu değil bulduğunu yer.	1
Yuvarlanan taş yosun tutmaz.	1
Lodosun gözü yaşlı olur.	1
Sel gider kum kalır.	1
Her ağacın meyvesi olmaz.	1
Rüzgar eken fırtına biçer.	1
Rüzgar esmeyince toprak kıpırdamaz.	1
Ağacı kurt, insanı dert yer.	1
Zora dağlar dayanmaz.	1
Misafirin on nasibi vardır; birini alır, dokuzunu bırakır.	1
Misafir on rızıkla gelir, birini yer dokuzunu bırakır.	1
Misafir umduğunu değil bulduğunu yer.	1
Misafir kısmeti ile gelir.	2
Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır.	1
Kahve, tütün keyifler oldu bütün.	1
Kahvenin yüzü kara ama yüz ağartır.	1
Misafir umduğunu değil bulduğunu yer.	1

Tablo 24’te Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki B2 düzeyinde okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde yer alan atasözüne yer verilmiştir. B2 ders kitabında okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde belirlenen atasözleri şu şekilde örneklendirilmiştir:

“Acele işe şeytan karışır.” (Ateş, 2016: 20)

“Adamın iyisi iş başında belli olur.” (Ateş, 2016: 20)

“Kul bunalmayınca Hızır yetişmezmiş.” (Ateş, 2016: 20)

“Akılsız başın cezasını ayak çeker.” (Ateş, 2016: 20)

“Altın ateşte insan mihnette belli olur.” (Ateş, 2016: 20)

“Bin ölçüp bin biçmeli.” (Ateş, 2016: 20)

“Danışan dağı aşmış danışmayan yolu şaşmış.” (Ateş, 2016: 20)

“Aşını, eşini, işini bil.” (Ateş, 2016: 20)

“Emek olmadan yemek olmaz.” (Ateş, 2016: 20)

“Kusursuz dost arayan dostsuz kalır.” (Ateş, 2016: 20)

“Öfkeyle kalkan zararlar oturur.” (Ateş, 2016: 20)

“Bana arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.” (Ateş, 2016: 20)

“Damlaya damlaya göl olur.” (Ateş, 2016: 20)

“Komşuda pişer bize de düşer.” (Ateş, 2016: 50)

“Ev alma komşu al.” (Ateş, 2016: 50)

“Ev alma komşu al.” (Ateş, 2016: 55)

“Komşu hakkı, Tanrı hakkıdır (gibidir.)” (Ateş, 2016: 50)

“Hayır dile (söyle) komşuna hayır gele başına.” (Ateş, 2016: 50)

“Ekmek aslanın ağzında.” (Ateş, 2016: 68)

“Bu devirde ekmek aslanın ağzında.” (Ateş, 2016: 68)

“Bunlardan biri ‘Misafir umduğunu değil bulduğunu yer.’ atasözüdür.” (Ateş, 2016: 98)

“Yuvarlanan taş yosun tutmaz.” (Ateş, 2016: 125)

“Lodosun gözü yaşlı olur.” (Ateş, 2016: 125)

“Sel gider kum kalır.” (Ateş, 2016: 125)

“Her ağacın meyvesi olmaz.” (Ateş, 2016: 125)

“Rüzgar eken fırtına biçer.” (Ateş, 2016: 125)

“Rüzgar esmeyince toprak kıpırdamaz.” (Ateş, 2016: 125)

“Ağacı kurt, insanı dert yer.” (Ateş, 2016: 125)

“Zora dağlar dayanmaz.” (Ateş, 2016: 125)

“Misafirin on nasibi vardır; birini alır, dokuzunu bırakır.” (Ateş, 2016: 163)

“Misafir on rızıkla gelir, birini yer dokuzunu bırakır.” (Ateş, 2016: 51)

“Misafir umduğunu değil bulduğunu yer.” (Ateş, 2016: 164)

“Misafir kısmeti ile gelir.” (Ateş, 2016: 164)

“Misafir kısmeti ile gelir.” (Ateş, 2016: 167)

“Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır.” (Ateş, 2016: 164)

“Kahve, tütün keyifler oldu bütün.” (Ateş, 2016: 167)

“Kahvenin yüzü kara ama yüz ağartır.” (Ateş, 2016: 167)

“Misafir umduğunu değil bulduğunu yer.” (Ateş, 2016: 167)

2.a.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan atasözlerine ve bu atasözlerin kullanım sıklığına Tablo 25’te yer verilmiştir.

Tablo 25. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabındaki Okuma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f
Sağ baş yastık istemez.	1
Sağlık varlıktan yeğdir.	1

Hasta olmayan sağlığın kadrini bilmez.	1
Hastalık kantarla girer, gramla çıkar.	1
Mide hastalığın evi, perhiz tedavinin başıdır.	1
Güneş girmeyen eve doktor girer.	1
Ayağını sıcak tut, başını serin; gönlünü ferah tut, düşünme derin.	1
Can boğazdan gelir.	1
Hekimsiz, hakimsiz yerde oturma.	1
Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.	1
Ramazanda yalan söyleyenin yüzü, bayramda kara olur.	2
Yalancının evi yanmış, kimse inanmamış.	1
El eliyle yılan tutan, yarısını yalan tutar.	1
Ardıcın közü olmaz, yalancının sözü olmaz.	1
Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.	2
Er oyunu üçe kadar.	1
Balık ile misafir üç gün sonra kokmaya başlar.	1
Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.	2
Dokuz at bir kazığa bağlanmaz.	2
Güzellik ondur, dokuzu dondur.	1
İrmaktan geçerken at değıştirilmez.	1

Aza kanaat etmeyen çoğu bulamaz.	1
Vermeyince Mabut, n'eylesin Mahmut.	1

Tablo 25'te Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki C1 düzeyinde okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde yer alan atasözüne yer verilmiştir. C1 ders kitabında okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde belirlenen atasözleri şu şekilde örneklendirilmiştir:

“Sağ baş yastık istemez.- (Sağlam insan durup dururken yatmak istemez. Yatmak istiyorsa herhalde hastadır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 31)

“Sağlık varlıktan yeğdir.- (Sağlıktan büyük zenginlik olmaz. Sağlık olmazsa varlık neye yarar?)” (Okuma)(Ateş, 2016: 31)

“Hasta olmayan sağlığın kadrini bilmez.- (İnsan hastalandığında sağlığın kıymetini anlar.)” (Okuma)(Ateş, 2016: 31)

“Hastalık kantarla girer, gramla çıkar.- (Hastalık, birden ve çok zorlu gelir. Ama yavaş yavaş iyileşir.)” (Okuma)(Ateş, 2016: 31)

“Mide hastalığının evi, perhiz tedavinin başıdır.- (Hastalıkların temel sebebi yediklerimiz ve içtiklerimizdir. İnsan yediklerine dikkat etmeli.)” (Okuma)(Ateş, 2016: 31)

“Güneş girmeyen eve doktor girer.- (Güneş, insan sağlığı açısından önemlidir. Güneş alan evde hastalık olmaz.)” (Okuma)(Ateş, 2016: 31)

“Ayağını sıcak tut, başını serin; gönlünü ferah tut, düşünme derin.- (Hastalıktan korunmak için ayağımızı sıcak, başımızı serin tutmalıyız; olur olmaz şeyleri sıkıntı konusu yapmamalı, geniş yürekli olmalıyız.)” (Okuma)(Ateş, 2016: 31)

“Can boğazdan gelir.- (İnsan yemekle yaşar. Boğazına bakmayan kişinin sağlığı tehlikeye düşer.)” (Okuma)(Ateş, 2016: 31)

“Hekimsiz, hakimsiz yerde oturma.- (Hastalandığımız zaman doktora ihtiyaç duyarız. Can ve mal emniyetini kaybettiğimiz yerde başvuracağımız kişi de hakimdir. Bu önemli iki kişinin bulunmadığı yerde oturmak son derece sakıncalıdır.)” (Okuma)(Ateş, 2016: 31)

“Ama tatlı dil öyle mi ya? ‘Yılanı deliğinden çıkarır.’ derler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 67)

“Ramazanda yalan söyleyenin yüzü, bayramda kara olur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 138)

“Ramazanda yalan söyleyenin yüzü, bayramda kara olur.” (Okuma)

“Yalancının evi yanmış, kimse inanmamış.” (Okuma- s. 138)(Ateş, 2016: 138)

“El eliyle yılan tutan, yarısını yalan tutar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 138)

“Ardıcın közü olmaz, yalancının sözü olmaz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 138)

“Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 138)

“Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 138)

“Er oyunu üçe kadar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 145)

“Balık ile misafir üç gün sonra kokmaya başlar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 145)

“Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 146)

“Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 146)

“Dokuz at bir kazığa bağlanmaz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 148)

“Güzellik ondur, dokuzu dondur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 148)

“İrmaktan geçerken at değiştirilmez.” (Okuma)(Ateş, 2016: 169)

“Aza kanaat etmeyen çoğu bulamaz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 169)

“Kısmeti bağlı olmanın ne olduğunu anlayan şair ruhlu padişah, ‘Vermeyince Mabut, n’eylesin Mahmut.’ demiş.” (Okuma)(Ateş, 2016: 169)

2.b. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

2.b.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabında dinleme becerisine dönük metin ve etkinliklerde herhangi bir atasözünün kullanılmadığı belirlenmiştir.

2.b.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan atasözlerine ve bu atasözlerin kullanım sıklığına Tablo 26’da yer verilmiştir.

Tablo 26. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabındaki Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f
Evdeki pazar (hesap) çarşıya uymaz	1
İğneyi kendine, çuvaldızı başkasına batır	1
Paranın yüzü sıcaktır	1
Parayla dost bulunmaz	1
Yorgan Gitti Kavga Bitti	2
Bir çiçekle bahar olmaz	1

Tablo 26’da Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki dinleme becerisi alanındaki metin ve etkinliklerde A2 düzeyinde yer alan atasözlerine yer verilmiştir. “Evdeki pazar çarşıya uymaz.” atasözünün “Evdeki hesap çarşıya uymaz.” gibi farklı yapılarda kullanım şekilleri de verilmiştir. A2 ders kitabında dinleme becerisine yönelik metin ve etkinliklerde belirlenen atasözleri şu şekilde örneklendirilmiştir:

“Çoğu zaman hesap çarşıya uymaz.” (Ateş, 2015: 37)

“Barış iğneyi kendine batırır çuvaldızı başkasına.” (Ateş, 2015: 37)

“Örneğin, ‘Para her kapıyı açar.’, ‘Parayla dost bulunmaz.’, ‘Paranın yüzü sıcaktır.’” (Ateş, 2015: 104)

“Örneğin, ‘Para her kapıyı açar.’, ‘Parayla dost bulunmaz.’, ‘Paranın yüzü sıcaktır.’” (Ateş, 2015: 104)

“Yorgan Gitti Kavga Bitti.” (Ateş, 2015: 158)

2.b.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabında dinleme becerisine dönük metin ve etkinliklerde herhangi bir atasözünün kullanılmadığı belirlenmiştir.

3.b.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan atasözlerine ve bu atasözlerin kullanım sıklığına Tablo 27’de yer verilmiştir.

Tablo 27. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabındaki Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f
Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.	1
Misafir umduğunu değil bulduğunu yer.	1
Can boğazdan gelir (geçer).	2
Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır.	2
Düşenin dostu olmaz.	1
Gülme komşuna gelir başına.	1
Damdan düşenin halinden damdan düşen anlar.	1
El elin eşeğini türkü çağırarak ararmış.	1

Tablo 27’de Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki dinleme becerisi alanındaki metin ve etkinliklerde B2 düzeyinde yer alan atasözlerine yer verilmiştir. B2 ders kitabında dinleme becerisine yönelik metin ve etkinliklerde belirlenen atasözleri şu şekilde örneklendirilmiştir:

“El elin eşeğini türkü çağırarak ararmış.” (Ateş, 2016: 177)

“Damdan düşenin halinden damdan düşen anlar.” (Ateş, 2016: 177)

“Gülme komşuna gelir başına.” (Ateş, 2016: 177)

“Düşenin dostu olmaz.” (Ateş, 2016: 177)

“Belki de bunun için ‘Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır.’”(Dinleme) (Ateş, 2016: 162)

“‘Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır.’ sözünün anlamı aşağıdakilerden hangisidir?” (Ateş, 2016: 163)

“Can Boğazdan Gelir.” (Ateş, 2016: 93)

“Can Boğazdan Gelir.” (Ateş, 2016: 93)

“Metin Bey eşine dönerek, ‘Gelirken arkadaşlara Tanrı misafirimiz olun, biz ne yiyeceksek paylaşırız, dedim onlar da misafir umduğunu değil bulduğunu yer dediler, ellerine sağlık ama hiç bu kadar tatlı bir mantı yiyeceklerini düşünmediler sanırım.’ demiş.” (Ateş, 2016: 92)

“Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar, zaten!” (Ateş, 2016: 60)

2.b.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan atasözlerine ve bu atasözlerin kullanım sıklığına Tablo 28’de yer verilmiştir.

Tablo 28. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabındaki Dinleme Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f
Dikensiz gül olmaz.	1
Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı (hakkı) vardır.	1
Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür. (3)	3
Kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez.	4

Tablo 28’de Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki dinleme becerisi alanındaki metin ve etkinliklerde B2 düzeyinde yer alan atasözlerine yer verilmiştir. B2 ders kitabında dinleme becerisine yönelik metin ve etkinliklerde belirlenen atasözleri şu şekilde örneklendirilmiştir:

“Çocuklar el bebek gül bebek büyür, dikensiz olmadığını herkes bilirdi.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

“Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı var.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

“Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

“Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür dersin.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

“Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

“Kaz gelen yerden tavuk esirgemezsen.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

2.c. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

2.c.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabında konuşma becerisine dönük metin ve etkinliklerde herhangi bir atasözünün kullanılmadığı belirlenmiştir.

2.c.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabında konuşma becerisine dönük metin ve etkinliklerde herhangi bir atasözünün kullanılmadığı belirlenmiştir.

2.c.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabında konuşma becerisine dönük metin ve etkinliklerde herhangi bir atasözünün kullanılmadığı belirlenmiştir.

2.c.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan atasözlerine ve bu atasözlerin kullanım sıklığına Tablo 29’da yer verilmiştir.

Tablo 29. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabındaki Konuşma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f
Gülme koşuna gelir başına.	1
Komşu komşunun külüne muhtaçtır.	1
Ev alma komşu al.	1
Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür.	1
Kötü komşu insanı ev sahibi eder.	1
Hayır dile (söyle) komşuna hayır gele başına.	1

Aç kurt bile komşusunu dalamaz.	1
Misafir on rızıkla gelir, birini yer dokuzunu bırakır.	1
Misafirin geldiği eve bereket gelir.	1

Tablo 29’da Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki konuşma becerisi alanındaki metin ve etkinliklerde B2 düzeyinde yer alan atasözlerine yer verilmiştir. B2 ders kitabında konuşma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde belirlenen atasözleri şu şekilde örneklendirilmiştir:

“Gülme koşuna gelir başına.” (Ateş, 2016: 51)

“Komşu komşunun külüne muhtaçtır.” (Ateş, 2016: 51)

“Ev alma komşu al.” (Ateş, 2016: 51)

“Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür.” (Ateş, 2016: 51)

“Kötü komşu insanı ev sahibi eder.” (Ateş, 2016: 51)

“Hayır dile (söyle) komşuna hayır gele başına.” (Ateş, 2016: 51)

“Aç kurt bile komşusunu dalamaz.” (Ateş, 2016: 51)

“Misafir on rızıkla gelir, birini yer dokuzunu bırakır.” (Ateş, 2016: 51)

“Misafirin geldiği eve bereket gelir.” (Ateş, 2016: 50)

2.c.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabında konuşma becerisine dönük metin ve etkinliklerde herhangi bir atasözünün kullanılmadığı belirlenmiştir.

2.ç. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Yazma Becerisine Yönelik Metinlerde ve Etkinliklerde Kullanılan Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

2.ç.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabında yazma becerisine dönük metin ve etkinliklerde herhangi bir atasözünün kullanılmadığı belirlenmiştir.

2.ç.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabında yazma becerisine dönük metin ve etkinliklerde herhangi bir atasözünün kullanılmadığı belirlenmiştir.

2.ç.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabında yazma becerisine dönük metin ve etkinliklerde herhangi bir atasözünün kullanılmadığı belirlenmiştir.

2.ç.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan atasözlerine ve bu atasözlerin kullanım sıklığına Tablo 30'da yer verilmiştir.

Tablo 30. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabındaki Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f
Düşmez kalkmaz bir Allah.	1

Tablo 30'da Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki yazma becerisi alanındaki metin ve etkinliklerde yer alan atasözüne yer verilmiştir. B2 ders kitabında yazma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde belirlenen atasözü şu şekilde örneklendirilmiştir:

“Düşmez kalkmaz bir Allah.” (Ateş, 2016: 29)

2.ç.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Kullanılan Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklığı

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde yer alan atasözlerine ve bu atasözlerin kullanım sıklığına Tablo 31’de yer verilmiştir.

Tablo 31. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabındaki Yazma Becerisine Yönelik Metinlerdeki ve Etkinliklerdeki Atasözleri ve Bu Atasözlerinin Kullanım Sıklıkları

KALIP İFADELER	f
Dokuz at bir kazığa bağlanmaz.	1
Dokuz ölç bir biç.	1
Güzellik ondur, dokuzu dondur.	1
Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.	1

Tablo 31’de Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki yazma becerisi alanındaki C1 düzeyindeki metin ve etkinliklerde yer alan atasözlerine yer verilmiştir. C1 ders kitabında yazma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde belirlenen atasözleri şu şekilde örneklendirilmiştir:

“‘Dokuz at bir kazığa bağlanmaz.’, ‘Dokuz ölç bir biç.’, ‘Güzellik ondur, dokuzu dondur.’, ‘Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.’, ‘Dokuz ay karnında taşımak’, ‘Dokuz doğurmak’.” (Ateş, 2016: 152)

“‘Dokuz at bir kazığa bağlanmaz.’, ‘Dokuz ölç bir biç.’, ‘Güzellik ondur, dokuzu dondur.’, ‘Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.’, ‘Dokuz ay karnında taşımak’, ‘Dokuz doğurmak’.” (Ateş, 2016: 152)

“‘Dokuz at bir kazığa bağlanmaz.’, ‘Dokuz ölç bir biç.’, ‘Güzellik ondur, dokuzu dondur.’, ‘Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.’, ‘Dokuz ay karnında taşımak’, ‘Dokuz doğurmak’.” (Ateş, 2016: 152)

“‘Dokuz at bir kazığa bağlanmaz.’, ‘Dokuz ölç bir biç.’, ‘Güzellik ondur, dokuzu dondur.’, ‘Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.’, ‘Dokuz ay karnında taşımak’, ‘Dokuz doğurmak’.” (Ateş, 2016: 152)

3.Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarındaki Deyimlerin Dil Becerilerine Uygun Metin ve Etkinliklerde Kullanıldığı Cümleler

3.1.Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabındaki Metin ve Etkinliklerde Yer Alan Örnek Cümleler

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabında tablo 1, 6, 11 ve 16’da belirlenen deyimlerin dil becerilerine uygun metin ve etkinliklerde kullanıldıkları örnek cümleler şunlardır:

Ziyaret etmek: Okuma (f)1

“Komşuları da ziyaret edelim, unutma!” (Okuma) (Ateş, 2015: 166)

“Mustafa Bey kimi ziyaret etmek istiyor?” (Okuma) (Ateş, 2015: 168)

Hoş geldiniz/hoş geldin: Okuma (f)4+ Konuşma (f)5 + Dinleme (f)2

“Teşekkür ederim, hoş geldiniz!” (Dinleme) (Ateş, 2015: 64)

“Türk Hava Yollarının TK 737 sefer sayılı Ankara uçağına hoş geldiniz.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 118)

“Buyurun efendim, hoş geldiniz.” (Okuma) (Ateş, 2015: 113)

“Aaa! Hoş geldiniz!” (Okuma) (Ateş, 2015: 167)

“Türkiye’ye hoş geldin.” (Konuşma) (Ateş, 2015: 122)

“İyi günler efendim, hoş geldiniz.” (Konuşma) (Ateş, 2015: 150)

Mola vermek: Okuma (f)2

“Ankara’nın en yeşil ilçelerinden Kızılcahamam’da mola verdik.” (Okuma) (Ateş, 2015: 158)

“Nerede mola verdiler?” (Okuma) (Ateş, 2015: 158)

Hoşça kal/hoşça kalın: Konuşma (f)6 + Dinleme (f)1

“Hoşça kalın kızlar.” (Konuşma) (Ateş, 2015: 19)

“Hoşça kal Begüm.” (Konuşma) (Ateş, 2015: 26)

“Şimdilik hoşça kal.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 158)

Hoş bulduk (gördük): Konuşma (f)1

“Hoş bulduk.” (Konuşma) (Ateş, 2015: 122)

Hayırdır inşallah: Konuşma (f)1

Hayırdır inşallah?” (Konuşma) (Ateş, 2015: 150)

Hayırlı işler: Dinleme (f)1+ Okuma (f)2

“Hayırlı işler!” (Okuma) (Ateş, 2015: 68)

“Hayırlı işler!” (Okuma) (Ateş, 2015: 69)

“Hayırlı işler!” (Dinleme) (Ateş, 2015: 64)

Ortaya çıkmak: Dinleme (f)1+ Okuma (f)1

“’ALO’ nasıl ortaya çıktı?” (Okuma) (Ateş, 2015: 138)

Kabin basıncındaki değişiklikte, başınızın üstündeki kapaklar açılacak ve oksijen maskeleri ortaya çıkacaktır.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 118)

Eline sağlık: Dinleme (f)1

“Eline sağlık anneciğim.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 23)

Haber vermek: Dinleme (f)1

“Size güzel bir haber vereyim.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 162)

Müjde vermek: Dinleme (f)1

“Babam bize müjdeyi verdi.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 162)

Gözden geçirmek: Okuma (f)1

“O, genellikle birkaç satır yazı yazıyor, birkaç fotoğrafa bakıyor, internette mektuplarını okuyor, gazeteleri gözden geçiriyor daha sonra da beni kapatıyor.” (Okuma) (Ateş, 2015: 144)

Özür dilemek Dinleme (f)1+ Okuma (f)3

“Özür dilerim, sözlerime hemen şikayetle başladım.” (Okuma) (Ateş, 2015: 145)

“özür dilemek” (Okuma) (Ateş, 2015: 30)

“Özür dilerim.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 147)

Gözünüz aydın: Konuşma (f)1

“Gözünüz aydın!” (Konuşma) (Ateş, 2015: 66)

Karşılık vermek: Okuma (f)1

“Bell, ondan sonra telefona ‘ALO’ diyerek karşılık verdi.” (Okuma) (Ateş, 2015: 138)

Yola çıkmak: Okuma (f)1

“Sonra piknik hazırlığımızı tamamladık ve yola çıktık.” (Okuma) (Ateş, 2015: 131)

Ad vermek: Okuma (f)1

“Bu habercilere ‘ulak’ adını verdiler.” (Okuma) (Ateş, 2015: 152)

Yer bulmak: Okuma (f)1

“Güzel bir yer bulduk.” (Okuma) (Ateş, 2015: 131)

Geçmiş olsun: Okuma (f)2

“Geçmiş olsun.” (Okuma) (Ateş, 2015: 106)

“Geçmiş olsun.” (Okuma) (Ateş, 2015: 108)

Davet etmek: Okuma (f)1+ Dinleme (f)1+ Yazma (f)1

“davet etmek” (Okuma) (Ateş, 2015: 147)

“Buradaki arkadaşlarım sana selam söylüyorlar ve seni Türkiye’ye davet ediyorlar.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 158)

“Fikri Bey, bütün arkadaşlarını düğüne davet etti.” (Yazma) (Ateş, 2015: 148)

Bereket versin: Konuşma (f)1

“Bereket versin.” (Konuşma) (Ateş, 2015: 113)

İddiaya girmek: Okuma (f)1

“Arkadaşları ile iddiaya giriyor.” (Okuma) (Ateş, 2015: 149)

İletişim kurmak: Okuma (f)1

“iletişim kurmak” (Okuma) (Ateş, 2015: 147)

Meraktan Ölmek: Konuşma (f)1

“Sen beni meraktan öldüreceksin bugün.” (Konuşma) (Ateş, 2015: 150)

Kusura bakmamak (kalmamak): Konuşma (f)2

“Kusura bakmayın arkadaşlar.” (Konuşma) (Ateş, 2015: 157)

“Kusura bakma canım, çok trafik vardı.” (Konuşma) (Ateş, 2015: 150)

Halay çekmek: Dinleme (f)1

“Halay çektim, misket oynadım.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 158)

Göz kırpmak: Dinleme (f)1

“Sen yaz geceleri yıldızlar içinde ara sıra bize göz kırparsın.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 171)

Gönül almak: Dinleme (f)1

“Gönül alır bu güzel çiçekler” (Dinleme) (Ateş, 2015: 171)

Yolunu beklemek (gözlemek): Dinleme (f)1

“Ben haftalarca postacının yolunu gözledim.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 151)

Selam söylemek: Dinleme (f)1

“Buradaki arkadaşlarım sana selam söylüyorlar ve seni Türkiye’ye davet ediyorlar.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 158)

Keyfini çıkarmak: Okuma (f)1

“Deniz kenarında buz gibi meyve suyu içiyor, yazın keyfini çıkarıyorum.” (Okuma) (Ateş, 2015: 164)

İlgi duymak: Okuma (f)1

“Tarihi eserlere ilgi duyuyorum.” (Okuma) (Ateş, 2015: 164)

Kendine gelmek: Okuma (f)1

“Annem, ‘Haydi, kalk. Baban hazır, seni bekliyor.’ dedi ve birden kendime geldim: Bugün bayram!..” (Okuma) (Ateş, 2015: 172)

Abdest almak: Okuma (f)1

“Babasıyla birlikte abdest aldılar ve evden çıktılar.” (Okuma) (Ateş, 2015: 172)

Sağ ol (olun): Okuma (f)3+ Dinleme (f)1+ Konuşma (f)1

“Sağ olun, borcum ne kadar?” (Okuma) (Ateş, 2015: 68)

“Sağ olun, yine bekleriz.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 64)

“Sağ olun.” (Konuşma) (Ateş, 2015: 113)

Fotoğraf çekmek: Dinleme (f)2+ Yazma (f)1

“İlk fotoğraflarımı o gün çektim.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 103)

“Ayrıca çok iyi fotoğraf çekiyor.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 143)

“Fotoğraf çekmeyiniz.” (Yazma) (Ateş, 2015: 125)

Geç kalmak: Dinleme (f)1+ Yazma (f)2

“İşe geç kalıyorum.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 128)

“geç kalmak” (Yazma) (Ateş, 2015: 123)

“Trafik çok sıkıştı, havaalanına geç kaldım.” (Yazma) (Ateş, 2015: 123)

Telefon etmek (açmak): Yazma (f)1

“telefon etmek” (Yazma) (Ateş, 2015: 139)

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabında, tablo 1, 6, 11 ve 16'ya bakıldığında, deyimlerin en fazla kullanıldığı metin ve etkinliklerin ait olduğu dil becerisinin toplam 24 kez kullanılan deyim sıklığı ile okuma becerisi olduğu belirlenmiştir. Okuma becerisinin ardından deyimlerin en sık kullanıldığı metin ve etkinliklerin ait olduğu dil becerisinin 20 kullanım sıklığı ile dinleme becerisi olduğu belirlenmiştir. Konuşma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde deyimler 14 kez kullanılmışken en az kullanımın 6 kullanım sıklığı ile yazma becerisine ait metin ve etkinlikler olduğu belirlenmiştir.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabında, tablo 21'e bakıldığında, metin ve etkinliklerde sadece bir adet atasözünün kullanılmış olduğu belirlenmiştir.

3.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabındaki Metin ve Etkinliklerde Yer Alan Örnek Cümleler

Tablo 2'de Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde A2 düzeyinde geçen deyimlere yer verilmiştir. A2 ders kitabında okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde kullanılan deyimlerden en fazla kullanılan deyimler “hoş geldiniz, dünyaya gelmek ve tadına bakmak” deyimleridir. “Papağan gibi” deyiminin “papağan gibi (tekrarlamak)”, “mesafe bırakmak” deyiminin “Mesafe koymak”, “zevk almak” deyiminin “bir şeyden zevk almak (duymak)” ve “hoşuna gitmek” deyiminin “hoşa gitmek”, gibi farklı yapılar da kullanım şekilleri de verilmiştir.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabında tablo 2, 7, 12, 17'de belirlenen deyimlerin dil becerileri alanlarında yer alan metin ve etkinliklere göre kullanıldıkları örnek cümleler şunlardır:

Dünyaya gelmek: Okuma (f)5 + Yazma (f)3

“1994 yılında Antalya’da dünyaya gelmiş.” (Okuma) (Ateş, 2015: 13)

“Ressam nerede dünyaya gelmiş?” (Okuma) (Ateş, 2015: 13)

“Arda Turan, 1987 yılında dünyaya geldi.” (Yazma) (Ateş, 2015: 14)

Sırtına yüklemek: Okuma (f)1

“Büyük kardeş oyunların hepsini küçük kardeşinin sırtına yüklemiş ve yola çıkmışlar.” (Okuma) (Ateş, 2015: 19)

Hoş geldiniz: Okuma (f)7 + Konuşma (f)1 + Yazma (f)1

“Hoş geldiniz efendim...” (Okuma) (Ateş, 2015: 63)

Geç kalmak: Okuma (f)4

“Ben de senin gibi önem vermedim, doktora gitmedim, geç kaldım.” (Okuma) (Ateş, 2015: 31)

“Doktora gitmek için kim geç kaldı?” (Okuma) (Ateş, 2015: 31)

Güçlük çekmek: Okuma (f)2

“Nefes almakta da güçlük çekiyorum.” (Okuma) (Ateş, 2015: 38)

“Nefes almakta güçlük çekmeniz çok normal amca, ihtiyarlıktandır.” (Okuma) (Ateş, 2015: 38)

Papağan gibi (tekrarlamak): Okuma (f)1

“Papağan gibi ‘İhtiyarlıktandır.’ diyor, başka bir şey demiyorsun. (Okuma) (Ateş, 2015: 38)

Dört gözle beklemek: Okuma (f)1

“Çocuklar Mustafa Bey’in yolunu dört gözle bekler...” (Okuma) (Ateş, 2015: 51)

Ziyaret etmek: Okuma (f)2+ Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Oraya gitmek ve onu ziyaret etmek istiyorum.” (Okuma) (Ateş, 2015: 54)

“Nereleri ziyaret edeceğiz?” (Okuma) (Ateş, 2015: 73)

“Bir gün babası kral olarak onların ülkesini ziyaret etmiş.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 125)

“Hafta sonunda .../... ailemi ziyaret ediyorum.” (Yazma) (Ateş, 2015: 86)

Yola çıkmak: Okuma (f)3 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Ormana doğru yola çıkmış.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 143)

“Kahvaltı ettikten sonra hayvanat bahçesine gitmek üzere yola çıktık.” (Okuma) (Ateş, 2015: 145)

Sürpriz yapmak: Okuma (f)1

“Sürpriz yapmak istedim.” (Okuma) (Ateş, 2015: 22)

Gözün aydın: Okuma (f)1

“Gözün aydın, çok sevindim. Ne zaman başlıyorsun?” (Okuma) (Ateş, 2015: 22)

Haber vermek: Okuma (f)1

“Ahmet, iş başvurusu için ailesine niçin haber vermemiş?” (Okuma) (Ateş, 2015: 23)

Takım tutmak: Okuma (f)1

“takım tutmak” (Okuma) (Ateş, 2015: 24)

Ev tutmak: Okuma (f)1

“(Ev) tutmak” (Okuma) (Ateş, 2015: 24)

Yer vermek: Okuma (f)1

“Anadolu’nun farklı yörelerindeki insanlar, bu doyurucu hamur işi yemeğe çok eski zamanlardan beri sofralarında yer vermektedir.” (Okuma) (Ateş, 2015: 26)

Uzak durmak: Okuma (f)1

“Polen ve tozlardan uzak durun.” (Okuma) (Ateş, 2015: 33)

Yok olmak: 4 (2 Okuma+ 2 Dinleme)

“Birçok ağaç bu yangında yok oldu.” (Okuma) (Ateş, 2015: 40)

“Yangında ne kadar ağaç yok oldu.” (Okuma) (Ateş, 2015: 40)

“Sakız bile doğada beş yılda yok oluyor.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 39)

“5 bin yılda yok oluyor.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 39)

Nefes almak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Çok sık öksürük ve zor nefes alma hastalığının belirtileri arasında.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 30)

“İnsanlar zor nefes alacak.” (Yazma) (Ateş, 2015: 41)

Ders vermek: Okuma (f)1

“O, her hikayede insanlara bir ders verir.” (Okuma) (Ateş, 2015: 54)

Bir araya gelmek: Okuma (f)2

“Bir araya gelmek isterler.” (Okuma) (Ateş, 2015: 59)

“Geçen hafta arkadaşlarla bir araya geldik.” (Okuma) (Ateş, 2015: 77)

Bir araya getirmek: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“Aileyi kimler bir araya getirir?” (Okuma) (Ateş, 2015: 59)

Mesafe bırakmak (koymak): Okuma (f)1

“Cirit oyununda atlı yarışmacılar aralarında 100 m mesafe bırakır.” (Okuma) (Ateş, 2015: 68)

Zevk almak: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“Evet, birlikte gezmekten zevk alıyoruz.” (Okuma) (Ateş, 2015: 72)

Mola vermek: Okuma (f)1

“Tur yetkilileri nerede mola verecekler?” (Okuma) (Ateş, 2015: 73)

Son bulmak: Okuma (f)1

“Antalya’da son buluyor.” (Okuma) (Ateş, 2015: 77)

Dikkat çekmek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Ayder şenlikleri diğer şenliklere göre daha fazla dikkat çekiyor.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 81)

Servis yapmak: Okuma (f)1

“Soğuyunca servis yapın.” (Okuma) (Ateş, 2015: 87)

Karar vermek: Okuma (f)3 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)3

“Japonca öğrenmeye karar verdim.” (Okuma) (Ateş, 2015: 89)

“O gün, Türkçeyi çok iyi öğrenmeye karar verdim.” (Okuma) (Ateş, 2015: 160)

“Bir araba almaya karar verdik.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 108)

“Test ... yaptıktan sonra karar vereceğim.” (Yazma) (Ateş, 2015: 78)

“Yılbaşında Kızılay’a gitmeyip evde oturmaya karar verdik.” (Yazma) (Ateş, 2015: 97)

Elde etmek: Okuma (f)1

“Hamuru nasıl elde ederiz?” (Okuma) (Ateş, 2015: 93)

Ağzının tadını bilmek Okuma (f)1

“Ağzının tadını da biliyorsun.” (Okuma) (Ateş, 2015: 109)

Aç kalmak: Okuma (f)1

“İnsanlar günlerce aç kalabilir ama susuz kalamaz.” (Okuma) (Ateş, 2015: 117)

Film çevirmek: Okuma (f)1

“1973’ten sonra film çevirmeye başladı.” (Okuma) (Ateş, 2015: 126)

Şekerleme yapmak: Okuma (f)1

“Ben biraz şekerleme yapayım.” (Okuma) (Ateş, 2015: 74)

Tadına bakmak: Okuma (f)5 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Hem güzel bir gün geçiririz hem de farklı tatların tadına bakarız.” (Okuma) (Ateş, 2015: 83)

“Tadına bakalım mı?” (Okuma) (Ateş, 2015: 83)

“İkinci gün ise yöresel yemek yarışmalarını izlemek ve sonra yemeklerin tadına bakmak çok büyük bir zevktir.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 81)

“Ömer ve Zeynep hangi tatlıların tadına bakıyorlar?” (Yazma) (Ateş, 2015: 84)

Afiyet olsun: Okuma (f)3 + Dinleme (f)1

“Buyurun, afiyet olsun.” (Okuma) (Ateş, 2015: 83)

“Biraz kadayıf koydum. Afiyet olsun.” (Okuma) (Ateş, 2015: 123)

“Afiyet olsun.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 86)

“Afıyet olsun!” (Dinleme) (Ateş, 2015: 86)

Suyunu çekmek: Okuma (f)1

“Pirinçler suyu çeksin.” (Okuma) (Ateş, 2015: 87)

Destek olmak: Okuma (f)1

“Bu süreçte sana kimler destek oldu? (Okuma) (Ateş, 2015: 62)

Eksik etmemek: Okuma (f)1

“Bu tahılları menünüzden eksik etmeyin.” (Okuma) (Ateş, 2015: 92)

Ad vermek: Okuma (f)1

“Bundan dolayı halılara, ‘el halısı’ veya ‘makine halısı’ adını veriyoruz.” (Okuma) (Ateş, 2015: 93)

Hoşuna (hoşa) gitmek: Okuma (f)2 + Yazma (f)1

“Bu çok hoşuma gitti.” (Okuma) (Ateş, 2015: 114)

“Bu söz çok hoşuma gitti ve gülmeye başladım.” (Okuma) (Ateş, 2015: 160)

“Senin en çok ... hoşuma gidiyor?” (Yazma) (Ateş, 2015: 78)

Davet etmek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)2 + Konuşma (f)1 + Yazma (f)1

“Sedat’ın babası, bütün aileyi kahvaltıdan sonra Florya sahilinde yürüyüşe ve sonra dondurma yemeye davet etti.” (Okuma) (Ateş, 2015: 120)

“Gelecek pazar biz de sizi akşam yemeğine davet ediyoruz.” (Okuma) (Ateş, 2015: 120)

“İnsanları barışa, hoşgörüye ve sevgiye davet etti.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 21)

“Süreyya Bey, bir gün Tarık’ı evine davet eder.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 56)

“Arkadaşınızı ‘tiyatro, sinema, resim sergisi, doğum günü kutlaması, alışveriş vb.’ etkinliklere davet ediniz.” (Konuşma) (Ateş, 2015: 16)

“Filiz Hanım, Emine Hanım’ı evine niçin davet ediyor?” (Yazma) (Ateş, 2015: 141)

Hayata gözlerini yummak: Okuma (f)1

“3 Temmuz 2000 tarihinde hayata gözlerini yumdu.” (Okuma) (Ateş, 2015: 126)

Söz geçirmek: Okuma (f)1

“Özellikle Hababam Sınıfı’na söz geçirmek mümkün değildir.” (Okuma) (Ateş, 2015: 139)

Vakit geçirmek: Okuma (f)1

“Vakit geçirmek için” (Okuma) (Ateş, 2015: 142)

Yer tutmak: Okuma (f)1

“Kuş evleri, Türk kültür ve sanatında önemli bir yer tutmaktadır.” (Okuma) (Ateş, 2015: 148)

Karar almak: Okuma (f)1

“Böylece okul, iş, eş seçimi gibi önemli kararlarımızı aldıktan sonra pişman olmayız.” (Okuma) (Ateş, 2015: 156)

İmza atmak: Okuma (f)1 + Konuşma (f)1

“Bir rekora imza attı.” (Okuma) (Ateş, 2015: 168)

“İlginç bir rekora imza attı.” (Konuşma) (Ateş, 2015: 66)

Dünyaya gelmek: Dinleme (f)1

“Kayseri’de dünyaya geldi.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 21)

Vakti gelmek: Dinleme (f)1

“Yemek vakti gelmiş, Kral sofraya oturmuş.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 125)

Neden olmak: Dinleme (f)1

“Yaşlılıkta fiziksel yetersizlikler, ekonomik güçlükler gibi durumlar da depresyona neden olabilir.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 165)

Yol açmak: Dinleme (f)1

“Bu da kişinin halsiz, konuşmaya isteksiz, tedirgin ve sıkıntılı olmasına yol açabilir.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 165)

Dikkate almak: Dinleme (f)1

“Toplumda yaşlıların tecrübeleri ve düşünceleri oldukça dikkate alınır.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 165)

Yanında olmak: Dinleme (f)1

“Onları yalnız bırakmayıp yanlarında olmalıyız.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 165)

Fark etmek: Dinleme (f)2

“Yüzü fark edilmesin diye perdeleri iyice kapatmış.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 143)

“Bir hatayı ya da yanlışlığı hemen fark edebiliyorsunuz.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 159)

Yol göstermek: Dinleme (f)1

“Hacı Bektaş-ı Veli, düşünceleriyle insanlara yol gösterdi.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 21)

İlgi çekmek: Dinleme (f)3+ Konuşma (f)2

“Hangi kişi daha çok ilginizi çekti? Niçin?” (Dinleme) (Ateş, 2015: 21)

“Hangi şehir daha çok ilginizi çekti? Niçin?” (Dinleme) (Ateş, 2015: 21)

“Peribacaları ve balon turizmi ile meşhur bu şehrimiz yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 21)

“Hangi kişi daha çok ilginizi çekti? Niçin?” (Konuşma) (Ateş, 2015: 21)

“Hangi şehir daha çok ilginizi çekti? Niçin?” (Konuşma) (Ateş, 2015: 21)

Yerini almak: Dinleme (f)1

“Lütfen trendeki yerlerinizi alınız.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 23)

Şifayı bulmak (kapmak): Dinleme (f)1

“Sonunda şifayı kapıp da şaşırınca...” (Dinleme) (Ateş, 2015: 37)

Bin derde deva: Dinleme (f)1

“Ha ha ha ha ha bin derde deva geliyor...” (Dinleme) (Ateş, 2015: 37)

Tedbir almak: Dinleme (f)1

“Sen tedbirini al önünü kış tut...” (Dinleme) (Ateş, 2015: 37)

Yanına almak: Dinleme (f)2

“Oğlum güle güle! Orası soğuktur, kazağını valizden çıkar, yanına al.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 23)

Orası soğuktur, kazağını valizden çıkar, yanına al.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 23)

Temiz tutmak: Dinleme (f)1

“İşte bunun gibi önlemlerle çevremizi daha temiz tutmak mümkün.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 39)

Peşini bırakmamak: Dinleme (f)1

“Ancak Süreyya Bey çok güçlü ve zengin bir adamdır, Türkan’ın peşini bırakmaz.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 56)

İnci gibi: Okuma (f)1+ Konuşma (f)1

“Kayseri; şelaleleri, Erciyes Dağı, tarihi ve modern görünümü ile adeta bir inci gibidir.” (Okuma) (Ateş, 2015: 25)

Toz almak: Dinleme (f)2

“Babam kitapların tozunu alır.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 50)

“Odanızı düzenli ve iyi havalandırın, eşyalarınızın sık sık tozunu alın.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 23)

Sınava girmek: 1 Dinleme

“Bu yıl üniversite sınavına girecek.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 17)

Ortaya çıkmak: Dinleme (f)2

“Sayın seyirciler bahar aylarında ani iklim değişiklikleri mevsimler arası geçiş yüzünden bazı hastalıklar ortaya çıkıyor.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 30)

“Çevresel ve kalıtsal faktörlerin rolüyle ve baharın etkisiyle ‘astım’ ortaya çıkıyor.”
(Dinleme) (Ateş, 2015: 30)

Kan vermek: Dinleme (f)1

“Kan vermek isteyenlerin 3. kattaki kan merkezine gelmeleri rica olunur.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 44)

Rekor kırmak: Dinleme (f)1

“Film gişe rekorları kırar.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 56)

Razı olmak: Dinleme (f)1

“Filmin sonunda Süreyya Bey, bu büyük aşkın yani devlerin aşkının önünden çekilir ve iki sevgilinin kavuşmasına razı olur.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 56)

Formunu korumak: Dinleme (f)1

“Formumu koruyorum.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 56)

Gücü yetmek: Dinleme (f)1

“Bunun gibi pek çok kavramı satın almaya paranın gücü yetmez.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 104)

(Bir şeyi) geri vermek: Dinleme (f)1

“Hoca, mektubu okuyamaz, adama geri verir.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 127)

Aklından çıkma(ma)k: Dinleme (f)1

“Aklımdan çıkmaz bütün ömrümce.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 117)

Ayaklarını yerden kesmek: Dinleme (f)3

“Ayağımızı yerden kesiyoruz.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 108)

“Belki Ankara’dan Antalya’ya arabamızla döneceğiz, yani ayağımızı yerden keseceğiz.”
(Dinleme) (Ateş, 2015: 108)

“ayağını yerden kesmek” (Dinleme) (Ateş, 2015: 108)

Dizini dövmek: Dinleme (f)1

“Sonra dizini döversin.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 37)

Rol almak: Dinleme (f)1

“Aynı filmde rol alırlar.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 56)

Gözyaşı dökmek: Dinleme (f)1

“Sinemadaki seyirciler filmde sonra gözyaşı dökerler.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 56)

İlgi göstermek: Dinleme (f)1

“Yabancı turistler yöre halkından daha fazla ilgi gösteriyor.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 81)

Gözü görmemek: Dinleme (f)2

“Gözüm görmez hiç kimseyi.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 117)

“Gözüm görmez hiç kimseyi.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 117)

Yorgunluk atmak: Dinleme (f)1

“Ömer, yorgunluğunu atmak için televizyon seyrediyor.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 138)

Değer vermek: Dinleme (f)2

“Kendinize değer veriyorsunuz.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 159)

“İnsanlara değer veriyorsunuz.” Dinleme) (Ateş, 2015: 159)

Görev almak: Dinleme (f)1

“On yıl Trabzonspor’da kaleci olarak görev almıştır.” (Dinleme) (Ateş, 2015: 162)

Temizlik yapmak: Konuşma (f)1

“Dört yıl temizlik yaptı.” (Konuşma) (Ateş, 2015: 20)

Mesaj bırakmak: Konuşma (f)1

“‘Dut’ sesinden sonra mesajınızı bırakabilirsiniz.” (Konuşma) (Ateş, 2015: 141)

Kıymet(ini) bilmek: Yazma (f)2

“Hastalıktan önce sağlığın kıymetini bilelim.” (Yazma) (Ateş, 2015: 12)

“İhtiyarlık... .. gençliğin kıymetini bilelim.” (Yazma) (Ateş, 2015: 12)

Kilo almak: Yazma (f)1

“Doğum... .. iyice kilo aldı.” (Yazma) (Ateş, 2015: 12)

Tüy gibi: Yazma (f)1

“Karıncalar tüy gibi hafif.” (Yazma) (Ateş, 2015: 36)

Dünya kadar: Yazma (f)1

“Eve gitmek için dünya kadar yolumuz var.” (Yazma) (Ateş, 2015: 36)

Bacak kadar: Yazma (f)1

“Kerem’in bacak kadar boyu var.” (Yazma) (Ateş, 2015: 36)

Karga gibi: Yazma (f)1

“Aylin’in karga gibi sesi var.” (Yazma) (Ateş, 2015: 36)

Şeker gibi: Yazma (f)1

“Kirazlar şeker gibi tatlı.” (Yazma) (Ateş, 2015: 36)

Dağ gibi: Yazma (f)1

“Dağ gibi çamaşır birikti.” (Yazma) (Ateş, 2015: 36)

Çarşaf gibi: Yazma (f)1

“Çarşaf gibi deniz.” (Yazma) (Ateş, 2015: 36)

Kar gibi: Yazma (f)1

“Kar gibi beyaz elbise giymiş.” (Yazma) (Ateş, 2015: 37)

Taş gibi: Yazma (f)1

“Bu ekmek taş gibi sert.” (Yazma) (Ateş, 2015: 37)

İpek gibi: Yazma (f)1

“Bebeğin ipek gibi saçları var.” (Yazma) (Ateş, 2015: 37)

Keçi gibi: Yazma (f)1

“Keçi gibi inatçı bir kardeşim var.” (Yazma) (Ateş, 2015: 37)

Buz gibi: Yazma (f)1

“Ahmet, her maçtan sonra buz gibi su içiyor ama hasta olmuyor.” (Yazma) (Ateş, 2015: 37)

Servis etmek (edilmek): Yazma (f)1

“Sonra dilimleyerek servis edin.” (Yazma) (Ateş, 2015: 99)

İflas etmek: Yazma (f)1

“Şirket risk ... en sonunda iflas etti.” (Yazma) (Ateş, 2015: 104)

Kan vermek: Yazma (f)1

“Kan vermek” (Yazma) (Ateş, 2015: 46)

Not almak: Yazma (f)1

“Ayşe çok çalışkandır, sınavlardan ... yüksek not alır.” (Yazma) (Ateş, 2015: 53)

Dışarı çıkmak: Yazma (f)1

“... ders çalışırım ... dışarı çıkarım.” (Yazma) (Ateş, 2015: 61)

Boş durmak: Yazma (f)1

“Müdür, memurlara ‘Boş durmayın, çalışın.’ dedi. (Yazma) (Ateş, 2015: 85)

Saygı göstermek: Yazma (f)1

“Biz ... saygı gösteririz.” (Yazma) (Ateş, 2015: 86)

Kalp (kalbini) kırmak: Yazma (f)1

“Düşünmeden konuştum ve kalbini kırdım.” (Yazma) (Ateş, 2015: 97)

Özür dilerim (dilemek): Yazma (f)1

“Özür dilerim.” (Yazma) (Ateş, 2015: 97)

Ağaç olmak: Yazma (f)1

“Adam bekleye bekleye ağaç oldu.” (Yazma) (Ateş, 2015: 103)

Fotoğraf çekmek: Yazma (f)2

“Fotoğraf çekebilirim, ama film çekemem.” (Yazma) (Ateş, 2015: 118)

“Ondan daha iyi resim yapabilirim, ama ondan daha iyi fotoğraf çekemem.” (Yazma) (Ateş, 2015: 118)

Fotoğraf çektirmek: Yazma (f)1

“Bol bol fotoğraf çektirdik.” (Yazma) (Ateş, 2015: 121)

(bir işte) yer almak: Yazma (f)1

“Devekuşu Tiyatrosunda yer aldı.” (Yazma) (Ateş, 2015: 126)

Film çekmek: Yazma (f)1

“Fotoğraf çekebilirim ama film çekemem.” (Yazma) (Ateş, 2015: 118)

Elinden tutmak: Yazma (f)1

“Yaşlı kadını yoldan elinden tuttu.” (Yazma) (Ateş, 2015: 146)

(bir şeyden) zevk almak (duymak): Yazma (f)1

“Hayattan zevk alır.” (Yazma) (Ateş, 2015: 158)

Hayırdır inşallah!: Yazma (f)1

“Ali Dayı, ‘Hayırdır inşallah!’ Bu saatte kim acaba?” (Yazma) (Ateş, 2015: 147)

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabında, 2, 7, 12, 17’ye bakıldığında deyimlerin en fazla kullanıldığı metin ve etkinliklerin yer aldığı dil becerisinin toplam 87 kez kullanılan deyim sıklığı ile okuma becerisi olduğu belirlenmiştir. Okuma becerisinin ardından deyimlerin en sık kullanıldığı dil becerisine ait metin ve etkinliklerin 59 kullanım sıklığı ile

dinleme becerisi olmuştur. Yazma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde deyimler 52 kez kullanılmışken en az kullanımın 8 kullanım sıklığı ile konuşma becerisine ait metin ve etkinliklerin olduğu belirlenmiştir.

3.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabındaki Metin ve Etkinliklerde Yer Alan Örnek Cümleler

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabında okuma becerisine yönelik metin ve etkinliklerde tablo 3, 8, 13, 18’de belirlenen deyimlerin dil becerileri alanlarına göre kullanıldıkları örnek cümleler şunlardır:

Hayırdır inşallah: Okuma (f)1

“Hayırdır inşallah. Ne gördün?” (Okuma) (Ateş, 2016: 111)

Şans tanımak: Okuma (f)1

“En güzel davranış, insanların yanlışlarını kendilerine söylemek ve onlara kendini düzeltmesi için şans tanımaktır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 15)

İletişim kurmak: Okuma (f)2+ Dinleme (f)1

“Teknoloji yokken insanlar dumanla ve sesle güvercinleri kullanarak birbirleriyle iletişimi kurmuşlardır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 16)

“Çocuklar anne ve babalarıyla, eşler birbirleriyle iletişim kurmuyor.” (Okuma) (Ateş, 2016: 23)

“Yetişkin olduklarında dış dünyayla kolay ve sağlıklı iletişim kurarlar ve sosyal insanlar olurlar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

Fotoğraf çekmek: Okuma (f)4

“Son teknoloji sayesinde akıllı telefonlarla fotoğraf çekmek, internete girmek, dosya göndermek mümkün.” (Okuma) (Ateş, 2016: 16)

“Haydi, bu şahane tabloların önünde bir fotoğrafımı çekin.” (Okuma) (Ateş, 2016: 96)

Haber alma(k): 3 (2 Okuma+ 1 Dinleme)

“Radyo ve televizyon haber alma, eğitim ve eğlenceye yönelik araçlardır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 16)

“Bu rüyalar güzel bir haber almaya ve sıkıntılardan kurtulmaya işaret eder.” (Okuma) (Ateş, 2016: 126)

“Bunu haber alan Emrah, tekrar yollara düşer.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

Haber verme(k): Okuma (f)8 + Dinleme (f)4

“Kısacası kitle iletişim araçlarının haber verme, eğitme, eğlendirme, kültürün toplumdan topluma ve nesilden nesile geçişini sağlama gibi pek çok yararı vardır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 16)

“Ayrıca sana bir haber vereyim.” (Okuma) (Ateş, 2016: 70)

“Tabii hocam, haber veririz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 37)

“Bir gazetenin yayımlanmasındaki temel amaç ise haber vermektir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 41)

Ayak uydurmak: Okuma (f)1

“Bu yüzden zamana ayak uydurmak için teknolojik gelişmeleri yakından takip etmek gerekir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 16)

Yok olma(k): Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“Mektubun zamanla yok olma nedeni” (Okuma-) (Ateş, 2016: 16)

“Araya ne kadar büyük engeller girerse girsin gerçek bir aşk asla yok olmaz.” (Yazma) (Ateş, 2016: 153)

(Birinin veya bir şeyin) kıymetini bilmek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Geçmişini düşünüp günümüzün kıymetini bilelim.” (Okuma) (Ateş, 2016: 19)

“Zamanın kıymetini bilen vaktini iyi değerlendirir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 147)

“Biz kıymetini bilmesek de!” (Dinleme) (Ateş, 2016: 41)

(Bir işte) yer almak: Okuma (f)7

“Günümüz insanının iş dışında en fazla zaman ayırdığı etkinlikler arasında televizyon yer alır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 20)

“Transfer haberleri, maç saatleri, karşılaşmaların sonuçları gibi bilgiler yer alır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 20)

Dışarı çıkmak: Okuma (f)1

“Sonra bu bilgiye göre giyinip dışarı çıkarız.” (Okuma) (Ateş, 2016: 20)

Dikkat(ini) çekmek: Okuma (f)3

“Son dakika haberleri, aniden gelişen ve dikkat çeken bilgileri içerir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 20)

“Eski ahşap binalar dikkatimi çekiyor.” (Okuma) (Ateş, 2016: 111)

Üstüne olmamak (Üstüne yok): Okuma (f)2 + Yazma (f)6

“Kek yapmakta üstüne yoktur.” (Okuma) (Ateş, 2016: 21)

“Gitar çalmakta üstüme yoktur.” (Okuma) (Ateş, 2016: 21)

“Yemek yapmakta üstüne yok.” (Yazma) (Ateş, 2016: 22)

“... ... üstüne yok.” (Yazma) (Ateş, 2016: 22)

Türkü söylemek: Okuma (f)8 + Dinleme (f)1

“Babası Muharrem Ertaş ile birlikte, çocuk sayılabilecek yaşlarda, düğünlerde saz çalıp türkü söyledi.” (Okuma) (Ateş, 2016: 28)

“Otobüste ayakta yolculuk karşılığında, gece geç saate kadar saz çalıp türkü söyledim.” (Okuma) (Ateş, 2016: 28)

“‘Baba, Selvihan’ın kokusu geliyor.’ diyerek bir türkü söyler.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

Felç olmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“1977’de parmakları felç oldu.” (Okuma) (Ateş, 2016: 29)

“Hatalı bir tıbbi mücadele sonucunda 12 yaşındayken belden aşağısı felç oldu.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 101) (Ateş, 2016: 29)

Yanına almak: Okuma (f)1

“İyileştikten sonra üç çocuğumu yanıma aldım.” (Okuma) (Ateş, 2016: 29)

Geri dönmek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“2000 yılında İstanbul Konseri ile sahnelere geri döndü.” (Okuma) (Ateş, 2016: 29)

“Fakat Beethoven, Mozart’ın yanında çok kalamadan Bon kentine geri dönmek zorunda kalır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 93)

Sıcak bakmak: Okuma (f)1

“Leyla’nın babası evlenmelerine çok sıcak bakmadı.” (Okuma) (Ateş, 2016: 29)

Özür dilemek: Okuma (f)1 + Yazma (f)3

“Bir hata yaptıysam özür dilerim.” (Okuma) (Ateş, 2016: 58)

“Hemen ... özür dileyip barışın.” (Yazma) (Ateş, 2016: 30)

“Benden özür dilemeli.” (Yazma) (Ateş, 2016: 151)

İnsan gibi: Yazma (f)1

“İnsan gibi konuşun.” (Yazma) (Ateş, 2016: 30)

Şekil vermek: Okuma (f)1

“Hattatlar kamışı yontarak şekil verirler.” (Okuma) (Ateş, 2016: 32)

Selam vermek: Okuma (f)2

“Aylin Hanım, Erhan Bey’e selam verdi.” (Okuma) (Ateş, 2016: 35)

“Erhan Bey de Aylin Hanım’a selam verdi.” (Okuma) (Ateş, 2016: 35)

Ders vermek: Dinleme (f)3

“Bu konuda ‘Etkili İletişim’ ve ‘Görsel Estetik’ adlı dersleri veren Metin Hoca’dan yardım istediler.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 37)

“Siz, ‘Etkili İletişim’ ve ‘Diksiyon’ adlı dersleri veriyorsunuz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 37)

(Bir şeyden) söz etmek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Bize kendinizden kısaca söz eder misiniz?” (Okuma) (Ateş, 2016: 39)

“Bu yararların yanı sıra az sonra söz edeceğim yararları da cankulağıyla dinlemenizde fayda var.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 74)

Deneyim kazanmak: Okuma (f)1

“Öncelikle bölümümle ilgili deneyim kazanmak istiyorum.” (Okuma) (Ateş, 2016: 39)

Karşı çıkmak: Okuma (f)1

“Sadık, babasının isteğine karşı çıkar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 43)

Hakk’ın rahmetine kavuşmak: Okuma (f)1

“Hakk’ın rahmetine kavuşmak” (Okuma) (Ateş, 2016: 43)

Ele almak: Okuma (f)1

“Gazetede daha çok siyasi konular ele alınmıştır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 44)

Sabahı zor etmek: Okuma (f)2

“Sabahı zor etti.” (Okuma) (Ateş, 2016: 48)

“Sabahı zor etmek- sabahın olmasını uyumadan sabırsızlıkla beklemek” (Okuma) (Ateş, 2016: 49)

Hayal kurmak: Okuma (f)2

“Gece boyunca hayaller kurdu.” (Okuma) (Ateş, 2016: 48)

“Hayal kurmak- bir şeyin gerçekleşmesini istemek ve sürekli onu düşünmek” (Okuma) (Ateş, 2016: 49)

Gözünü alamamak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Gözlerini hem televizyondan hem de internetten alamıyorlardı.” (Okuma) (Ateş, 2016: 48)

“Howe hem korkudan titriyor hem de gözünü mızraklardan alamıyordu.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

Kan ter içinde: Dinleme (f)1

“Birden; ‘Evet! Tabi ya!’ diyerek öne doğru fırlarken kan ter içinde uykudan uyandı.”
(Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

Gözünü ayırmamak: Okuma (f)1

“Gözünü ayırmamak- bir şeye sürekli olarak bakmaktan kendini alamamak” (Okuma) (Ateş, 2016: 49)

Söz dinlemek: Okuma (f)1

“Keşke babamın sözünü dinleseydin.” (Okuma) (Ateş, 2016: 50)

Adım atmak: Okuma (f)2

“Bazen hayatımızda düşünmeden adım atıyoruz.” (Okuma) (Ateş, 2016: 51)

Karar almak: Okuma (f)1

“Zayıf anlarımızda kararlar alıyoruz.” (Okuma) (Ateş, 2016: 51)

Araya girmek: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“Araya giren zaman ve farkındalıklar da yerini ‘KEŞKE’ lere bırakıyor.” (Okuma) (Ateş, 2016: 51)

“Araya ne kadar büyük engeller girerse girsin gerçek bir aşk asla yok olmaz.” (Yazma) (Ateş, 2016: 153)

Fark etmek: Okuma (f)3 + Dinleme (f)2

“Hatalarımızı fark ederiz ve işte o anda keşkelerimiz başlar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 51)

“İnsanız sonuçta ama önemli olan hataları fark etmek.” (Okuma) (Ateş, 2016: 51)

“Çay ya da kahve, benim için fark etmez.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 78)

“Onun için üzuldüm ama fark ettim ki bu benim kolaylıkla yapabileceğim bir şeydi.”
(Dinleme) (Ateş, 2016: 163)

Akıp geçmek(gitmek): Okuma (f)1

“Zaman akıp geçecek.” (Okuma) (Ateş, 2016: 51)

Burnunu sürtmek: Okuma (f)1

“Artıları eksileri burnumuz sürte sürte öğreniriz.” (Okuma) (Ateş, 2016: 51)

Kendine gelmek: Okuma (f)2

“Hayat çok daha farklı uyarılarla onlara ‘Kendine gel.’ demiştir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 51)

“kendine gelmek- (Ayılmak, akli başına gelmek, durumu düzelmek.” (Okuma) (Ateş, 2016: 102)

Açık olmak: Okuma (f)1

“‘Keşke daha açık olabilseydim.’ gibi.” (Okuma) (Ateş, 2016: 51)

Sona ermek: Okuma (f)2

“Kayıt gününde, öğrencilerin hepsinin kayıtları bitmeden kayıt işlemleri sona ermeyecektir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 52)

“İstanbul’da muhteşem bir törenle sona erdi.” (Okuma) (Ateş, 2016: 73)

Hizmete girmek: Okuma (f)1

“1965 yılında Hacettepe Bilim Merkezi, 1966’da ise Hacettepe Tıp Merkezi Hastanesi hizmete girdi.” (Okuma) (Ateş, 2016: 53)

Faaliyet göstermek: Okuma (f)1

“Üniversitemizde, yüz adet öğrenci topluluğu faaliyet göstermektedir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 54)

Ortaya çıkmak: Okuma (f)4 + Dinleme (f)2

“Farklı şekillerde ve farklı coğrafyalarda ortaya çıkan hat sanatını yazı sistemlerine veya farklı hat kültürlerine göre sınıflandırmak mümkün: İslam hat sanatı, Arap hat sanatı, Japon hat sanatı, Batı hat sanatı gibi.” (Okuma) (Ateş, 2016: 32)

“Haka, ilk kez 1810 yılında ortaya çıkar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 130)

“İşte gazete kelimesinin ortaya çıkış öyküsü de bu şekildedir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 41)

“1-3 Ocak tarihlerinde üç gün süren etkinliklerde renkli görüntüler ortaya çıkar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 132)

Gözden geçirmek: Okuma (f)1

“Bundan dolayı görüşme öncesinde öz geçmişinizi gözden geçirin.” (Okuma) (Ateş, 2016: 38)

Karar vermek: Okuma (f)7 + Yazma (f)1

“Deniz ve Derya, Metin Hoca’dan yardım ... karar verdiler.” (Okuma) (Ateş, 2016: 33)

“Oğlunu babasının evine götürmeye ve babasına her şeyi anlatmaya karar verir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 43)

“İngiltere’deki telefon kütüphanelerinin içeriğine halk karar vermiştir.” (Yazma) (Ateş, 2016: 64)

Yanıt vermek: Okuma (f)1

“Soruların yanıtlarını verirken uzun konuşmak doğru değildir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 38)

Uzak tutmak: Okuma (f)2

“Bir durumun değişikliğe uğramasını önlemek, bir şeyi tehlikeden uzak tutmak” (Okuma) (Ateş, 2016: 57)

“Bebekleri elektrikli ev aletlerinden uzak tutmalıyız.” (Okuma) (Ateş, 2016: 87)

Saygı göstermek: Okuma (f)2

“Eğer insanlardan saygı görmek istiyorsan sen de başkalarına saygı göster.” (Okuma) (Ateş, 2016: 58)

“Türkler, Kur’an-ı Kerim’den dolayı bütün kitaplara saygı göstermişlerdir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 66)

İzin almak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)3

“Babamdan izin alabilirsem gelirim.” (Okuma) (Ateş, 2016: 58)

“Hatta isterseniz annenle bir hafta izin alalım, birlikte Antalya’ya doğru yola çıkalım.”
(Dinleme) (Ateş, 2016: 49)

“Yarınki derse gel... öğrenciler izin almalılar.” (Yazma) (Ateş, 2016: 134)

“Öğrenciler izin almadan okuldan çıktı.” (Yazma) (Ateş, 2016: 153)

Başını kaldırmamak (kaldıramamak): Okuma (f)1

“Buraya geldiğimizden beri kitaptan niçin başını kaldırmıyorsun, şimdi anladım!” (Okuma)
(Ateş, 2016: 71)

Ağaç olmak: Okuma (f)1

“Ağaç oldum!” (Okuma) (Ateş, 2016: 71)

Fırsat bulmak: Okuma (f)3

“Böylece öğrenciler, Türkçe ve Türk kültürünü yerinde tanıma fırsatı buldular.” (Okuma)
(Ateş, 2016: 73)

“Çankırı’da ‘Yaren’ geleneğini yakından tanıma fırsatı buldular.” (Okuma) (Ateş, 2016: 73)

Konuk olmak: Okuma (f)1

“Çankırı’da ‘Yaren’ geleneğini yakından tanıma fırsatı buldular.” (Okuma) (Ateş, 2016: 73)

Tadını çıkarmak: Okuma (f)2 + Konuşma (f)1

“Sakin, huzurlu bir hayat yaşayıp emekliliğin tadını çıkarmak istiyorlar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 78)

“Hayatınıza renk katmak için Hindistan’daki bu coşkulu festivale bir mart ayında mutlaka gidin ve sadece eğlenenin tadını çıkarın.” (Konuşma) (Ateş, 2016: 135)

Yetkili kılmak: Okuma (f)1

“Altınkanat buzdolabı, Kullanma Kılavuzu’nda gösterildiği şekilde kullanılması ve dışarıdan hiç kimsenin el sürmemesi, yani Altınkanat’ın yetkili kıldığı görevliler dışında şahıslar tarafından bakım, onarım ve başka bir sebeple müdahale edilmemiş olması şartıyla; malzeme, işçilik ve imalat kusurlarına karşı BEŞ YIL SÜRE İLE GARANTİ KAPSAMINDADIR.”
(Okuma) (Ateş, 2016: 85)

Önüne geçmek: Okuma (f)2

“Böylece fazla enerji tüketiminin önüne geçmiş olursunuz.” (Okuma) (Ateş, 2016: 85)

“Gereksiz enerji tüketiminin önüne geçmek için ne yapmalıyız?” (Okuma) (Ateş, 2016: 85)

Ömrüne ömür katmak: Okuma (f)1

“Otobüsler, hızlı trenler, uçaklar, o uzun mesafeleri kısalttılar, ömrümüze ömür kattılar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 88)

Yola çıkmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)3

“Uzun yola çıkmadan önce muhakkak arabaya bakım ... “ (Okuma) (Ateş, 2016: 89)

“Hatta isterseniz annenle bir hafta izin alalım, birlikte Antalya’ya doğru yola çıkalım.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 49)

“Tarihi filmler tarihi gerçeklerden yola çıkılarak çekilir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 120)

“Korku filmleri, insanların korkularından, gerçeküstü olaylardan yola çıkılarak hazırlanır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 120)

Davet etmek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)2 + Yazma (f)1

“Harvard Üniversitesi kendisini özel olarak davet etmiş.” (Okuma) (Ateş, 2016: 95)

“Arkadaş çevresi ve akrabalar davet edilir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 143)

“Dini bir kutlama töreninden sonra kızlar babalarıyla ve kutlamaya davet edilen diğer erkeklerle dans eder.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 143)

“Filiz, kimi sinemaya davet ediyor?” (Yazma) (Ateş, 2016: 120)

Çileden çıkmak: Okuma (f)1

“Yol boyunca ağabeyinin alışkanlıklarıyla, takıntılarıyla çileden çıkar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 98)

(Bir kimseye, bir şeye) ihtiyaç duymak: Okuma (f)1

“Tekerlekli sandalye kullanan ortopedik engelliler en çok kaldırımları, basamakları inip çıkarken yardıma ihtiyaç duyarlar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 104)

Ömrü uzamak: Okuma (f)1

“‘Ömrünüz uzayacak.’ derler.” (Okuma) (Ateş, 2016: 110)

Hoş geldiniz: Okuma (f)1 + Dinleme (f)4 + Konuşma (f)1

“Hoş geldiniz.” (Okuma) (Ateş, 2016: 117)

“Buyurun efendim hoş geldiniz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 78)

“Altınkanat 7/24 destek hattına hoş geldiniz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 82)

“İyi günler. Hoş geldiniz, buyurun gençler.” (Konuşma) (Ateş, 2016: 97)

Geri almak: Okuma (f)1

“Ürünü geri almayacaklarını belirttiler.” (Okuma) (Ateş, 2016: 117)

“Firma ürünü geri alıyor mu?” (Okuma) (Ateş, 2016: 118)

(Bir şeyden) zevk almak (duymak): Okuma (f)1

“Bazıları fotoğraf çekmekten, bazıları gezip yeni yerler görmekten, bazıları da spor yapmaktan çok büyük zevk alır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 119)

Sevk edilmek(etmek): Okuma (f)1

“Ağır ve acil hastalar hastanelere sevk edilmektedir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 54)

Gücü yetmek: Okuma (f)1

“Geçmişin hatalarını değerlendirmeye gücümüz yetmese de geleceğimizi kitaplardan edindiğimiz tecrübelerle inşa ederiz.” (Okuma) (Ateş, 2016: 62)

Gurur duymak: Okuma (f)1

“Annem ve babam da kitap okumayı seviyorlar ve benimle gurur duyuyorlar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 64)

Çaba göstermek: Okuma (f)1

“Her fırsatta kitap okumak için gösterdiğin çabadan dolayı seni kutlar, okuma arzunun hiç bitmemesini dilerim.” (Okuma) (Ateş, 2016: 64)

Rol oynamak: Okuma (f)1

“Uygur Türkleri, İran ve Irak’a da gelerek bu memleketlerde cilt sanatının ilerlemesinde büyük rol oynadılar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 66)

Buz gibi: Okuma (f)1

“Keşke şimdi buz gibi bir su olsa.” (Okuma) (Ateş, 2016: 162)

Hak kazanmak: Okuma (f)1

“Kursta çok başarılı olan öğrenciler Türkiye’ye Türkçe Yaz Okulu Programı’na gitmeye hak kazanıyorlar.” (Okuma-) (Ateş, 2016: 70)

Vır vır konuşmak: Okuma (f)1

“Mariya, kafeye ... vır vır konuşuyor.” (Okuma-) (Ateş, 2016: 71)

Burnu büyümek: Okuma (f)1

“Yüksek model araba alalı burnu büyüdü.” (Okuma) (Ateş, 2016: 71)

Veda etmek: Okuma (f)1

“Program’a Yunus Emre’nin ‘Gelin tanış olalım, işi kolay kılalım, sevelim, sevilelim, bu dünya kimseye kalmaz’ sözleri ile veda edildi.” (Okuma) (Ateş, 2016: 73)

Geç kalma(ma)k: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“Görüşmeye geç kalmayın.” (Okuma) (Ateş, 2016: 38)

“Olur, ancak geç kalmayınız.” (Yazma) (Ateş, 2016: 76)

Fotoğraf çek(tir)mek: Okuma (f)1

“Mariya, fotoğrafçıya fotoğraf çektiriyor.” (Okuma) (Ateş, 2016: 77)

“Mariya, görevliye kimliğinin fotokopisini çektiriyor.” (Okuma) (Ateş, 2016: 77)

El sürmemek: Okuma (f)1

“Altınkanat buzdolabı, Kullanma Kılavuzu’nda gösterildiği şekilde kullanılması ve dışarıdan hiç kimsenin el sürmemesi, yani Altınkanat’ın yetkili kıldığı görevliler dışında şahıslar

tarafından bakım, onarım ve başka bir sebeple müdahale edilmemiş olması şartıyla; malzeme, işçilik ve imalat kusurlarına karşı BEŞ YIL SÜRE İLE GARANTİ KAPSAMINDADIR.”
(Okuma) (Ateş, 2016: 85)

Özen göstermek: Okuma (f)2

“Buzdolabını en verimli şekilde kullanmak için, sıcaklığını +5 derecede, derin dondurucunun sıcaklığını ise -18 derecede tutmaya özen göstermelisiniz.” (Okuma) (Ateş, 2016: 85)

“Derin dondurucunun sıcaklığını kaç derecede tutmaya özen göstermeliyiz?” (Okuma) (Ateş, 2016: 85)

Hastaneye kaldır(ıl)mak: Okuma (f)1

“Hastaneye kaldırılan genç kız tedavi altına alındı.” (Okuma) (Ateş, 2016: 86)

Kulağına kar suyu kaçmak: Okuma (f)1

“Artık, hamsi yemek için hamsinin kulağına kar suyu kaçmasını beklemeye gerek yok.”
(Okuma) (Ateş, 2016: 88)

Telefon açmak (etmek): Okuma (f)4

“Hiç telefon açmadı mı?” (Okuma) (Ateş, 2016: 89)

“Evet, gittiğinden beri hiç telefon açmadı.” (Okuma) (Ateş, 2016: 89)

Dünyaya gelmek: Okuma (f)3 + Dinleme (f)2

“İstanbul’da, Fatih’in mütevazı mahallelerinden birinde dünyaya geldi.” (Okuma) (Ateş, 2016: 92)

“Sivas ili Şarkışla ilçesinin Sivrialan köyünde çiftçi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi.” (Okuma) (Ateş, 2016: 106)

“Eli Bowen, Amerika’nın Ohio eyaletinde 1844’te dünyaya geldi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 101)

“Jim Abbott, Amerikan’ın Michigan eyaletinde 1967 yılında dünyaya geldi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 101)

Dili tutulmak: Okuma (f)1

“Ömer’in dili tutuldu.” (Okuma) (Ateş, 2016: 96)

Hayrette (hayretler içinde) kalmak: Okuma (f)2

“Ancak otistik ağabeyinin matematik ve ezberleme konusundaki olağaniüstü yeteneği karşısında hayretler içerisinde kalır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 98)

““Ancak otistik ağabeyinin matematik ve ezberleme konusundaki olağaniüstü yeteneği karşısında hayretler içerisinde kalır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 98)

Uzak durmak: Okuma (f)1

“besin değeri yüksek yiyeceklerden uzak durmamız zorundayız.” (Okuma) (Ateş, 2016: 107)

Sipariş etmek: Okuma (f)1

“Bir fotoğraf makinesi sipariş ettim.” (Okuma) (Ateş, 2016: 117)

Dava açmak (etmek): Okuma (f)2

“Satıcı firmaya dava açacağız.” (Okuma) (Ateş, 2016: 117)

“Dava açmayı öneriyor.” (Okuma) (Ateş, 2016: 118)

Göz önünde (tutmak) bulundurmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“İnsanlar hobi seçerken zevk ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurur.” (Okuma) (Ateş, 2016: 119)

“Hafta sonu programı yaparken bu bilgileri göz önünde bulundurmanızı tavsiye ederiz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 18)

Işık tutmak: Okuma (f)1

“Rüyalar, hayata ışık tutar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 126)

Su gibi: Okuma (f)1

“Zaman su gibi hızla akıyor.” (Okuma) (Ateş, 2016: 132)

Yol göstermek: Okuma (f)2

“Sizce, Metin Hoca’nın iş görüşmesi notları Deniz ve Derya için yol gösterici olabilir mi?”
(Okuma) (Ateş, 2016: 38)

“Hedefinize ulaşırken size aldığınız eğitim yol gösterecek.” (Okuma) (Ateş, 2016: 133)

Yolun açık olsun: Okuma (f)2

“Yolunuz, bahtınız açık olsun.” (Okuma) (Ateş, 2016: 133)

“Yolunuz, bahtınız açık olsun.” (Okuma) (Ateş, 2016: 133)

Ziyafet vermek (çekmek): Okuma (f)1

“Nevruz bayramında ziyafetler verilir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 135)

Sokaklara dökülmek: Okuma (f)1

“Kanalları ve gondollarıyla tanınan Venedik’te insanların maske takarak sokaklara döküldüğü karnaval, on gün sürer.” (Okuma) (Ateş, 2016: 135)

Neden olmak: Okuma (f)3 + Dinleme (f)1

“Hızır, insanların şanslarının kapanmasına neden olur.” (Okuma) (Ateş, 2016: 140)

“Sürücülerin trafik ışıklarına uymamaları trafik kazalarına neden olur.” (Okuma) (Ateş, 2016: 165)

“Sanayi devrimi ile gelişmiş matbaa makinelerinin icadı gazetelerin tiraj ve maliyetlerini olumlu ölçüde etkileyerek gazete okuma alışkanlığının yaygınlaşmasına neden olmuştur.”
(Dinleme) (Ateş, 2016: 41)

Gözleri (gözü) kamaşmak: Okuma (f)1

“Güneşe uzun süre baktığın zaman gözlerin kamaşır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 145)

Kız isteme(k): Okuma (f)1

“İşte bu adet Türkiye’de evlilik öncesi kız isteme merasimlerinin vazgeçilmez bir unsuru.”
(Okuma) (Ateş, 2016: 145)

Yollara(yola) düşmek: Okuma (f)1

“Padişahla vezir bir gün yollara düşüp dertlerine çare ararlar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 150)

Can vermek: Okuma (f)2

“Bunu gören Zühre Tahir’in yanı başında can verir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 150)

“can vermek- ölmek)” (Okuma) (Ateş, 2016: 151)

Şart koşmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)2

“Dervişin, padişah ve vezire şart koşması” (Okuma) (Ateş, 2016: 151)

“Zaman kazanmak için bir şart koşar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

“Selvihan, zaman kazanmak için bir şart koşar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

Zorunda kalmak (olmak): Okuma (f)2 + Dinleme (f)2 + Yazma (f)3

“30 Ekim 1918’de ‘Mondros Mütarekesi’ adı verilen şartları ağır bir anlaşma imzalamak zorunda kaldı.” (Okuma) (Ateş, 2016: 156)

“Osmanlı Devleti, Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra şartları ağır bir anlaşma imzalamak zorunda kaldı.” (Okuma) (Ateş, 2016: 157)

“Fakat Beethoven, Mozart’ın yanında çok kalamadan Bon kentine geri dönmek zorunda kalır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 93)

“Hayatı boyunca tekerlekli sandalye kullanmak zorunda kaldı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 101)

“Babası iflas edince okulu bırakarak çalışmak zorunda kaldı.” (Yazma) (Ateş, 2016: 103)

“Bazı insanlar zor şartlarda yaşamak zorunda kalıyorlar.” (Yazma) (Ateş, 2016: 103)

Yenilik yapmak: Okuma (f)2

“Cumhurbaşkanı olduktan sonra birçok alanda yenilik yaptı.” (Okuma) (Ateş, 2016: 156)

“Mustafa Kemal, Cumhuriyet’i ilan ettikten sonra pek çok yenilik yaptı.” (Okuma) (Ateş, 2016: 156)

Söz vermek: Okuma (f)2

“Kendi kendime ‘Ne olursa olsun çocuklarımı okutacağım’ diye söz verdim.” (Okuma) (Ateş, 2016: 158)

“Bir daha bana yapmayacağına söz vermişti.” (Okuma) (Ateş, 2016: 167)

Kalbi çarpmak: Okuma (f)1

“Bacaklarım titreyerek, kalbim çarparak hocanın yanına yürüdüm.” (Okuma) (Ateş, 2016: 161)

İçinden gelmek: Okuma (f)1

“İçimden gelenleri kaleme döküyorum.” (Okuma) (Ateş, 2016: 161)

Not vermek: Okuma (f)1

“Öğretmenin başarılı öğrenciye tam not vermesi” (Okuma) (Ateş, 2016: 162)

Destek olmak: Okuma (f)1

“Bu filmlerde Münir Özkul, ‘adil, babacan ve dürüst baba’ yı, Adile Naşit de ‘aileyi bir tutan, beraberliğe önem veren ve kocasına hep destek olan anne’ yi canlandırılmıştır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 166)

Kendini tutamamak: Okuma (f)1

“kendini tutamamak- (Bir durum karşısında heyecanına kapılıp bir şeyler söylemek ya da yapmak; kendine hakim olamamak.)” (Okuma) (Ateş, 2016: 102)

Kişilik kazanmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“kişilik kazanmak- (Kendini bulmak)” (Okuma) (Ateş, 2016: 102)

“Bu birliktelik ne kadar bilinçli ve sağlıklı olursa çocuklarımız da o oranda sağlam bir kişilik kazanırlar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

Kendinden geçmek: Okuma (f)1

“Kendinden geçmek- (Bilinci işlemez olmak, kendini kaybetmek, bayılmak.)” (Okuma) (Ateş, 2016: 102)

Kendi kendini yemek: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“kendi kendini yemek- (Bir şeyi isteğine uygun olmuyor diye kendisine dert etmek, kendine üzüntü yapmak)” (Okuma) (Ateş, 2016: 102)

“Annem babamı arayıp ulaşamayınca bütün akşam yiyip bitirdi.” (Yazma) (Ateş, 2016: 102)

Kendini bulmak: Okuma (f)1

“kendini bulmak” (Okuma) (Ateş, 2016: 102)

Yol açmak: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Ders çalışmaman sınavlarında başarısız olmana yol açtı.” (Okuma) (Ateş, 2016: 165)

“Çocukların yemekten önce şeker yemesi iştahlarının kesilmesine yol açar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 165)

“15. yüzyılda matbaanın keşfi gazete ve dergilerin hızla gelişmesine yol açmıştır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 41)

Geçmiş olsun: Okuma (f)3

“Geçmiş olsun.” (Okuma) (Ateş, 2016: 121)

“Geçmiş olsun.” (Okuma-) (Ateş, 2016: 127)

İnsafa gelmek: Okuma (f)1

“Maori yerlisinin, düşmanın insafa geldiği an söylediği, ‘Ka ora, Ka ora!’ yani ‘Yaşıyorum, yaşıyorum!’ sözleriyle devam eder.” (Okuma) (Ateş, 2016: 130)

İşe yaramak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)2

“Sizlere yürüyeceğiniz zor hayat yolunda işinize yarayacak, bilgi ve beceriler kazandırmak için uğraştık.” (Okuma) (Okuma) (Ateş, 2016: 133)

“Umarım, işinize yarar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 37)

“Biliyorsun, o zaman da garanti belgesi bir işe yaramaz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 82)

Pes etmek: Okuma (f)1

“Öünüze çıkacak engellere takılmayın takılmayın ve asla pes etmeyin.” (Okuma) (Okuma) (Ateş, 2016: 133)

Anlamına gelmek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Nevruz kelimesi Farsça ‘yeni gün’ anlamına gelir.” (Okuma) (Okuma) (Ateş, 2016: 135)

“Bu gazetenin adı ‘Başkent Haberleri’ anlamına geliyordu.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 41)

Temennide bulunmak: Okuma (f)1

“Gelecek yıl için iyi niyet ve temennilerde bulunulur.” (Okuma) (Ateş, 2016: 135)

Şifa vermek: Okuma (f)1

“Dertlilere deva, hastalara şifa verir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 140)

Gönül vermek: Okuma (f)1

“Burada gönül verdiğiniz insan size bir kahve ikram etti.” (Okuma) (Ateş, 2016: 145)

Ortak olmak: Okuma (f)1

“Evlilik aynı hayatı paylaşmak, neşeli ve hüzünlü günlere ortak olmak demektir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 146)

Baş etmek (edememek): Okuma (f)1

“Kimse onunla baş edemez.” (Okuma) (Ateş, 2016: 150)

Canına kıymak: Okuma (f)1

“Zühre’ye aşık olan ve onun Tahir’le evlenmesini engelleyen Karadiken de kendi canına kıyar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 150)

“cana kıymak- (öldürmek)” (Okuma) (Ateş, 2016: 151)

Not almak: Okuma (f)1

“Dördüncü sınıftayken okuduğu on bir dersin onundan tam not aldı.” (Okuma) (Ateş, 2016: 156)

Hayata gözlerini yummak (kapamak): Okuma (f)1

“10 Kasım 1938 sabahı saat dokuzu beş geçe hayata gözlerini yumdu.” (Okuma) (Ateş, 2016: 156)

Cahil kalma(ma)k: Okuma (f)1

“Okuma- yazma bilmeyen 55 yaşındaki baba Hasan Güleç ise çocuklarının kendisi gibi cahil kalmamasına seviniyor.” (Okuma) (Ateş, 2016: 158)

Umuda kalmak: Okuma (f)1

“Kompozisyonun bana ait olabileceği umuduna ancak kompozisyonun sonuna doğru kapıldım.” (Okuma) (Ateş, 2016: 161)

Israr etmek: Okuma (f)1

“Israr etti.” (Okuma) (Ateş, 2016: 161)

Örnek olmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Öğretmeni, Ayşe Kulin’in kompozisyonunu diğer öğrencilere örnek olması için okudu.” (Okuma) (Ateş, 2016: 162)

“Dolayısıyla bu hikaye hayallerimizden vazgeçmemek adına bizlere güzel bir örnek olabilir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 21)

Yön vermek: Konuşma (f)1

“Sizin için önemli olan ya da hayatınıza yön veren bir anınızı anlatınız.” (Konuşma) (Ateş, 2016: 162)

Kilo almak: Okuma (f)2 + Dinleme (f)2 + Yazma (f)1

“Kalorisi yüksek yiyecekler yemeniz kilo almanıza sebep olmuş.” (Okuma-) (Ateş, 2016: 165)

“Buraya geldiğimden beri kilo almaya başladım.” (Okuma) (Ateş, 2016: 165)

“Babası da bundan çok memnun ama fazla kilo almaktan şikayetçi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 12)

“Sema Hanım hamileyken epey kilo aldı ama kilolarını hiç dert etmedi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 12)

“Saçına ak düşmüş ve kilo almış.” (Yazma) (Ateş, 2016: 72)

Kendine dert etmek: Okuma (f)1

“kendisine dert etmek” (Okuma) (Ateş, 2016: 102)

Kendini kaybetmek: Okuma (f)1

“Kendini kaybetmek” (Okuma) (Ateş, 2016: 102)

Aklı başına gelmek: Okuma (f)1

“Ayılmak, aklı başına gelmek, durumu düzelmek.” (Okuma) (Ateş, 2016: 102)

Heyecana kapılmak: Okuma (f)1

“Bir durum karşısında heyecanına kapılıp bir şeyler söylemek ya da yapmak; kendine hakim olamamak.” (Okuma) (Ateş, 2016: 102)

Konser vermek: Okuma (f)1

“On altı yaşından günümüze kadar yurt içinde yurt dışında konserler verdi.” (Okuma) (Ateş, 2016: 164)

Rağbet göstermek (etmek): Dinleme (f)1

“Fetih 1453 adlı filme halk büyük rağbet gösterdi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 18)

Gözün Aydın: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Gözün aydın!” (Okuma) (Ateş, 2016: 127)

“Haydi, gözümüz aydın!” (Dinleme) (Ateş, 2016: 49)

“Aaa, ne güzel bir haber! (Gözünüz aydın!)” (Yazma) (Ateş, 2016: 49)

Yeri gelmek: Dinleme (f)1

“Yeri gelmişken size mahallemizi tanıtayım.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 12)

Dert etmek (edinmek): Dinleme (f)1

“Sema Hanım hamileyken epey kilo aldı ama kilolarını hiç dert etmedi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 12)

Laf aramızda: Dinleme (f)1

“Laf aramızda biraz da sinirlidir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 12)

Harikalar yaratmak: Dinleme (f)1

“Bilge mutfaktayken harikalar yaratıyor.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 12)

Gösterime girmek: Dinleme (f)1

“Pazar günü gösterime giren ‘Fetih 1453’ adlı filmi, daha ilk gününde 100.000 kişi seyretti.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 18)

Yatırım yapmak: Dinleme (f)1

“Çevrim içi bilgi dağıtımı, reklam teknolojileri ve arama motorları için yatırımlar yapan çok uluslu Amerikan anonim şirkettir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 21)

Aklına gelmek: Dinleme (f)2

“Peki, hiç aklınıza geldi mi?” (Dinleme) (Ateş, 2016: 21)

“Düşündü taşındı fakat aklına hiçbir şey gelmedi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

Düşünüp (düşünmek) taşınmak: Dinleme (f)1

“Düşündü taşındı fakat aklına hiçbir şey gelmedi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

Şansı dönmek: Dinleme (f)1

“Tam bu sırada da şansları döner.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 21)

Yüze gülmek: Dinleme (f)2

“... Yalandan yüzüme gülen dünyada.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 29)

“... Yalandan yüzüme gülen dünyada.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 29)

Ders almak: Dinleme (f)2

“İstanbul Güzel Sanatlar Akademisinde Prof. Sabri Berkel’den desen, Prof. Emin Barın’dan yazı, Prof. Namık Bayık’tan afiş ve grafik dersleri aldım.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 31)

“Bu dersi sizden alan bir arkadaşımızdan öğrendik.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 37)

Bağlı kalmak: Dinleme (f)1

“Estetik kurallara bağlı kalarak yazı yazma sanatı olarak açıklayabiliriz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 31)

Bir araya getirmek: Dinleme (f)1

“Hattatlar duygularını, düşüncelerini kalem ve kağıtta bir araya getirirler.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 31)

Güçlük çekmek: Dinleme (f)2

“Yaren sonuca inanmakta güçlük çekiyor.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 49)

“Dil öğrenirken zamanı yönetmekte güçlük çekebilirsiniz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 74)

Eğitim almak: Dinleme (f)3

“0-6 yaş grubunda, gelişim düzeyinde okul öncesi eğitim almış çocukların 1. sınıf başarı düzeyleri daha yüksektir ve okuma yazmaya daha hızlı geçmektedirler.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

“Yoksul bir ailenin çocuğu olması nedeni ile yeteneğinin gerektirdiği eğitimi alamaz ancak kendi kendisini yetiştirmeyi başarır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 92)

Akıl etmek: Dinleme (f)1

“Evet, niye ben bunu akıl edemedim?” (Dinleme) (Ateş, 2016: 82)

Hayatını kazanmak: Dinleme (f)1

“Babası, saray müzisyenliği yaparak hayatını kazanır, annesi ise saray hizmetçiliği yapar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 82)

Ortaya çıkarmak: Dinleme (f)2 + Yazma (f)1

“Okul öncesi eğitimin amacı, çocuğun yeteneklerini ortaya çıkarmaktır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

“Okul öncesi eğitimin amacı, çocuklarda öğrenmeye ilgi uyandırmak ve çocuğun yeteneklerini ortaya çıkarmaktır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

“ortaya çıkarmak” (Yazma) (Ateş, 2016: 61)

Elde etmek: Dinleme (f)1

“Rehberlik ve özel ders öğretmenliği yaparak ek gelir elde edebilirsiniz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 74)

Can kulağıyla dinlemek: Dinleme (f)2

“Bu yararların yanı sıra az sonra söz edeceğim yararları da cankulağıyla dinlemenizde fayda var.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 74)

“can kulağıyla dinlemek (çok dikkatli dinlemek)” (Dinleme) (Ateş, 2016: 74)

Boşa gitmek: Dinleme (f)2

“Çabalarınız boşa gitmez.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 74)

“boşa gitmek (harcanan emek ya da paranın işe yaramaması, olumlu bir sonuca ulaşmaması)” (Dinleme) (Ateş, 2016: 74)

İşe yaramak: Dinleme (f)2

“boşa gitmek (harcanan emek ya da paranın işe yaramaması, olumlu bir sonuca ulaşmaması)” (Dinleme) (Ateş, 2016: 74)

“Kendi ülke ve kültürünüzü tanıtmak için de yabancı dil çok işe yarar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 74)

Öne çıkmak: Dinleme (f)1

“Yabancı dil bilmek kariyerinizde yükselmeniz ya da kariyerinizi değiştirmek konusunda size yardımcı olur, saygınlık kazandırır, sizi kalabalıkta öne çıkarabilir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 74)

Hoş bulduk (gördük): Dinleme (f)1

“Hoş bulduk.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 78)

Sıkıntı çekmek: Dinleme (f)1

“Yaşamı boyunca sağlık sıkıntıları çeken Beethoven, 1801’de işitme sorunu yaşamaya başlar ve 1817’de tamamen sağır olur.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 93)

Hoşça kal (kalın): Dinleme (f)2

“Hoşça kal.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 98)

“Hoşça kal canım.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 98)

(Birini) işe almak: Dinleme (f)1

“13 yaşında Barnum ve Bailey Circus tarafından işe alınan Eli Bowen, ‘Bacaksız Akrobat’ olarak Avrupa turnesine çıktı ünü kısa zamanda tüm dünyaya yayıldı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 101)

Uykusu Kaçmak: Dinleme (f)1

“Bu iş Howe’un kafasına takıldığından beri gece uykuları kaçtı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

Kafası (kafasına) takılmak: Dinleme (f)1

“Bu iş Howe’un kafasına takıldığından beri gece uykuları kaçtı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

Esir düşmek: Dinleme (f)1

“Bir gün rüyasında vahşi bir kabileye esir düşer.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

Eli ayağı (ayağına) dolanmak: Dinleme (f)1

“Korkudan Howe’un eli ayağı birbirine dolandı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

Ad vermek: Dinleme (f)1

“Bu yaşlarda ‘shichi-go-san (yedi- beş ve üç)’ adı verilen özel bir kutlama yapılır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 143)

Ruhunu teslim etmek: Dinleme (f)1

“Fakat, Emrah o esnada ruhunu teslim eder.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

Feryat etmek: Dinleme (f)1

“Bunu gören Selvihan feryat ederek çığlıklar atar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

Çığlık atmak (koparmak, basmak): Dinleme (f)1

“Bunu gören Selvihan feryat ederek çığlıklar atar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

Niyet tutmak: Dinleme (f)1

“Yıllarca yörenin kızları bu gülleri kopararak niyet tutarlar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

Müsaade etmek (buyurmak): Dinleme (f)1

“Öğretmenlerimiz de müsaade etti.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 159)

İdare etmek: Dinleme (f)1

“Bir kariyeri idare etmek, menajer bulmak gibi konular genellikle okulda öğretilmez.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 163)

İcat etmek: Dinleme (f)1

“Howe’ nin ilk icat ettiği iğnenin şekli” (Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

Yer almak: Dinleme (f)2

“Howe’ un tarihte önemli bir yer alma sebebi” (Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

Yer vermek: Dinleme (f)2

“Genellikle bu filmlerde bugünkü teknoloji kullanılmaz, gelecekteki teknolojik aletlere yer verilir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 120)

“Ruhlar, yaratıklar gibi korkutucu unsurlara yer verilir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 120)

Mesaj vermek: Dinleme (f)1

“Yılbaşında şehir meydanında çam ağacı başında toplanan İspanyollar, birlik mesajı verirler.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 132)

Oruç tutmak: Dinleme (f)3

“Müslümanlar, bayram gününe kadar tam bir ay oruç tutarlar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 137)

“Oruç tutamayanlar, oruç tutamadıkları her gün için fakirlere maddi yardım ederler.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 137)

Yola (yollara) düşmek: Dinleme (f)2

“Emrah, Selvihan’ı bulmak için yollara düşer.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

“Bunu haber alan Emrah, tekrar yollara düşer.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

Alışverişe çıkmak: Dinleme (f)1

“Bayram yaklaştığında insanlar alışverişe çıkar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 137)

Razı olmak (gelmek): Dinleme (f)2

“Selvihan’ı Emrah’a vermeye razı olur.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

“Selvihan’ı Emrah’a vermeye razı olur.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

Yataklara (yatağa) düşmek: Dinleme (f)2

“Hastalanır ve yataklara düşer.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

“Bu duruma çok üzülen Emrah, hastalanır ve yataklara düşer.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

Canını almak: Dinleme (f)2

“Allah’ın, kendi canını da alması için dua eder.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

“Allah’ın, kendi canını da alması için dua eder, sonra da kendisini Emrah için açılan mezarın içine atar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

Yerini almak: Dinleme (f)2

“On altı yaşından bu yana dünya sahnelerinde yerini aldı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 163)

“On altı yaşından bu yana dünya sahnelerinde yerini aldı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 164)

Şikayet etmek: Okuma (f)1 + Konuşma (f)1

“Çamaşır makinemiz veya buzdolabımız bozukken şikayet etmeye başlıyoruz.” (Okuma) (Ateş, 2016: 19)

Meydana gelmek: Konuşma (f)1

“Yeni aldığınız bilgisayarınızda bir arıza meydana geldi.” (Konuşma) (Ateş, 2016: 87)

(Birinin)başına gelmek: Konuşma (f)1

“Başınıza gelen bir ev kazasını anlatınız.” (Konuşma) (Ateş, 2016: 87)

Karşı karşıya gelmek: Konuşma (f)1

“Sizce engelliler en çok hangi sorunlarla karşı karşıya geliyorlar?” (Konuşma) (Ateş, 2016: 100)

Damgasını vurmak: Konuşma (f)1

“Ülkenizde tarihe damgasını vuran önemli şahsiyetlerden birini anlatınız.” (Konuşma) (Ateş, 2016: 157)

Geri kalmak: Konuşma (f)1 + Dinleme (f)1

“geri kalmış” (Konuşma) (Ateş, 2016: 66)

“Beethoven bir müddet sonra Viyana’ya geri döner ve hayatının geri kalan kısmına burada devam eder.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 93)

Ziyaret etmek: Yazma (f)3

“Londra’ya gel... seni de ziyaret etmek isterim.” (Yazma) (Ateş, 2016: 18)

“Başbakan, Yunus Emre Enstitüsünü ziyaret etti.” (Yazma) (Ateş, 2016: 114)

Kalbi yerinden fırlamak (oynamak): Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Kalbim neredeyse yerinden fırlayacak.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 49)

“Doktor Bey, sanki (Kalbimiz yerinden fırlayacak) ama tabii kız ya da erkek olması önemli değil.” (Yazma) (Ateş, 2016: 49)

Ayaklarına (ayağına) kara su (sular) inmek: Yazma (f)1

“Of anne çok yorulдум, ayaklarıma kara sular indi.” (Yazma) (Ateş, 2016: 63)

Ter dökmek: Yazma (f)1

“Sınava gir... .. boncuk boncuk ter döküyor.” (Yazma) (Ateş, 2016: 71)

Gözüne uyku girmemek: Yazma (f)2

“Onu gör... .. gözlerime uyku girmiyor.” (Yazma) (Ateş, 2016: 71)

“Ne zamandan beri gözlerine uyku girmiyor?” (Yazma) (Ateş, 2016: 71)

Gözü görmemek: Yazma (f)1

“Onu sevdim sev... gözüm başka birini görmüyor.” (Yazma) (Ateş, 2016: 72)

Saçına ak (kır) düşmek: Yazma (f)1

“Saçına ak düşmüş ve kilo almış.” (Yazma) (Ateş, 2016: 72)

Yanında olmak: Yazma (f)1

“... hep yanında olsun, bayramın mübarek olsun.” (Yazma) (Ateş, 2016: 138)

İyi ki...: Yazma (f)1

“İyi ki varsın.” (Yazma) (Ateş, 2016: 144)

Yüzü kızarmak: Yazma (f)1

“Utandığım zaman yüzüm kızarır.” (Yazma) (Ateş, 2016: 145)

Araya girmek: Yazma (f)1

“Araya ne kadar büyük engeller girerse girsın gerçek bir şak asla yok olmaz.” (Yazma) (Ateş, 2016: 153)

Allah Allah!: Yazma (f)1

“Allah Allah! Nerede kaldı bu kız?” (Yazma) (Ateş, 2016: 165)

Hakkımı aramak: Yazma (f)1

“Hakkımı Arıyorum” (Yazma) (Ateş, 2016: 85)

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde tablo 3, 8, 13 ve 18’e bakıldığında deyimlerin en fazla kullanıldığı dil becerisinin toplam 228 kez kullanılan deyim sıklığı ile okuma becerisi olduğu belirlenmiştir. Okuma becerisinin ardından deyimlerin en sık kullanıldığı dil becerisine ait metin ve etkinliklerin 109 kullanım sıklığı ile dinleme becerisi metin ve etkinlikleri olmuştur. Yazma becerisindeki metin ve etkinliklerde deyimler 41 kez kullanılmışken en az kullanımın 9 kullanım sıklığı ile konuşma becerisine ait metin ve etkinliklerin olduğu belirlenmiştir.

3.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabındaki Metin ve Etkinliklerde Yer Alan Örnek Cümleler

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde tablo 4, 9, 14 ve 19’da belirlenen deyimlerin dil becerileri alanlarına göre kullanıldıkları örnek cümleler şunlardır:

Gözlerine inanmamak: Okuma (f)3 + Dinleme (f)1

“Gözlerime inanamıyorum, Polat sen misin?” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

“gözlerine inanmamak” (Okuma)(Ateş, 2016: 11)

“gözlerime inanamıyorum.” (Okuma) (Ateş, 2016: 11)

“Emine Hanım, gözlerine inanmamış.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 92)

Özür dilemek: Okuma (f)11 + Dinleme (f)1+ Yazma (f)2

“Özür dilerim beyefendi, ben sizi çıkaramadım.” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

“Özür dilerim Ertan, bilmiyordum.” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

“Özür dilemen için bir sebep yok Polat.” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

“Emir’i arayayım ve ondan özür dileyeyim.” (Okuma)(Ateş, 2016: 48)

“Süleyman Dede’nin yanına varıp ondan özür dilediler.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 71)

“Polat, Ertan’dan niçin özür diliyor?” (Yazma)(Ateş, 2016: 11)

“Haksızsın ama özür dilemiyorsun.” (Yazma)(Ateş, 2016: 122)

Saçına (Saçlarına) ak (kır) düşmek: Okuma (f)2

“Ya kardeşim ne kadar değişmişsin! Saçlarına ak düşmüş.” (Okuma) (Ateş, 2016: 10)

“saçlarına ak düşmek” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

Kilo almak: Okuma (f)4

“Görüyorsun, çok kilo aldım, göbeğim çıktı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

“1980’li yıllarda Dr. James D’Adamo, aynı tür beslenme düzeni karşısında bazı hastalarının kilo verdiğini, bazı hastalarının ise kilo aldığını fark edince bir araştırma yaptı. (Okuma)(Ateş, 2016: 82)

Göbeği çıkmak: Okuma (f)1

“Görüyorsun, çok kilo aldım, göbeğim çıktı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

Keyfi yerinde olmak: Okuma (f)1

“Çok şükür, halimiz keyfimiz yerinde.” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

Bir araya gelmek: Okuma (f)9 + Dinleme (f)2+ Yazma (f)3

“Ayşe’yle sık sık bir araya geliyor, geleceğe dair hayaller kuruyorduk.” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

“Yıllar sonra bir araya geldik, eskilerden konuştuk.” (Okuma)(Ateş, 2016: 11)

“Türkiye’de düğünden önce tüm akrabalar bir araya gelir ve kına gecesi yapılır.” (Yazma)(Ateş, 2016: 41)

“Köy odalarında, özellikle kış günlerinde bir araya gelinir, ...” (Yazma)(Ateş, 2016: 175)

“Onlar da akşam olunca komşularla bir araya gelir ve oyunlar oynarlarmış.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 52)

“Bir araya gelmeniz de çare olmadı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

“Akşam olunca aile bir araya geldi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 59)

Hayal kurmak: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Ayşe’yle sık sık bir araya geliyor, geleceğe dair hayaller kuruyorduk.” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

“Bu dönem, hayallerin kurulduğu, tutku duyulduğu, idealler için çalışıldığı, arkadaşlık ilişkilerinin güçlenmesi için gelişime açık bir dönemdir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 66)

“Sık sık hayal kurarım.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 145)

Yuva kurmak: Okuma (f)2

“Üniversiteyi bitirdikten sonra evlenecek, mutlu bir yuva kuracaktık ama hayalimiz gerçekleşmedi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

Yazık olmak: Okuma (f)1

“Çok yazık olmuş!” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

Göbek bırakmak(bağlamak-salıvermek): Okuma (f)1

“göbek bırakmak (bağlamak veya salıvermek)” (Okuma)(Ateş, 2016: 11)

Can atmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“tanışmaya can atmak” (Okuma)(Ateş, 2016: 15)

“Hayatınızın aşkı, her zaman tanışmaya can attığınız birisi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 15)

(Biriyle, bir şeyle) baş başa kalmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“baş başa kalmak” (Okuma)(Ateş, 2016: 15)

“Arabadan iner arabamın anahtarını doktora veririm, doktor yaşlı kişiye yardım edip onu hastaneye götürebilir, ben de hayatımın aşkıyla otobüs durağında baş başa kalarak onu tanıma fırsatı elde edebilirim.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 15)

Elde etmek: Okuma (f)6 + Dinleme (f)3 + Konuşma (f)1

“tanıma fırsatı elde etmek” (Okuma)(Ateş, 2016: 15)

“İstediklerimizin tümüne ulaşmak yerine, bir iki tanesini elde ettikten sonra diğerlerini gözden çıkarabiliyoruz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 19)

“Her istediğimi elde edemeyeceğimi biliyorum.” (Okuma)(Ateş, 2016: 61)

“Arabadan iner arabamın anahtarını doktora veririm, doktor yaşlı kişiye yardım edip onu hastaneye götürebilir, ben de hayatımın aşkıyla otobüs durağında baş başa kalarak onu tanıma fırsatı elde edebilirim.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 15)

“Sanatçı rütbesini elde etmeden önce, öğrenim ve tecrübeyle kat edilmesi gereken uzun bir yol var aşçılık kariyerinde.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 93)

“Solucan gübresi, solucanın evsel atık, her türlü bitki ve bazı organik maddeleri yemesiyle elde edilen gübredir.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 172)

Kan ter içinde kalmak: Okuma (f)1

“Cehennem sıcaklığında kan ter içinde kalıyorum.” (Okuma)(Ateş, 2016: 16)

Yola çıkmak: Okuma (f)6 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)4

“Başarılı insanların öykülerinden yola çıkabilirsiniz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 18)

“Bu sırada Meroz, kız kardeşinin düğününe yetişmek için yola çıktı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 42)

“‘Ne yaparım da patron olurum?’ diye yola çıkılmamalı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

“Kar yağdığı takdirde gece yola çıkmayınız.” (Yazma)(Ateş, 2016: 148)

“Karın yağması durumunda gece yola çıkmayınız.” (Yazma)(Ateş, 2016: 148)

Ortaya koymak: Okuma (f)2

“Yapılan araştırmalar, başarılı insanların birçok ortak özelliği olduğunu ortaya koymuş durumda.” (Okuma)(Ateş, 2016: 18)

“Bu araştırma, kan gruplarının beslenme modelinde önemli bir etkisi olduğunu ortaya koydu.” (Okuma)(Ateş, 2016: 82)

Karar almak: Okuma (f)6

“Başarı, attığınız adımlara ve aldığınız kararlara bağlıdır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 18)

“Sonsuz fırsatların olduğu ve her şeyin saniyeler içinde değiştiği günümüzde, hayatınız için almanız gereken sayısız karar var.” “İnsanların harekete geçmelerini engelleyen şey çoğu zaman karşılarına çıkan fırsatları yeterli bilgi yetenek ya da tecrübeye sahip olmadıklarını düşünerek geri çevirmeleridir.”(Okuma)(Ateş, 2016: 19)

“Bir konu için para toplanmasına karar alınmışsa, her ev gücü yettiği kadar katkı yapmak zorundadır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 54)

Harekete geçmek: Okuma (f)2

“Eğer kararınız, hayallerinizin ve hedeflerinizin peşinden gitmek ve harekete geçmek olursa başarıya ulaşmamanız için hiçbir sebep yok demektir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 18)

“İnsanların harekete geçmelerini engelleyen şey çoğu zaman karşılarında çıkan fırsatları yeterli bilgi yetenek ya da tecrübeye sahip olmadıklarını düşünerek geri çevirmeleridir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 18)

Anlamına gelmek: Okuma (f)4 + Dinleme (f)1

“Yapılan iş hangi işçi için ne anlama geliyor?” (Okuma)(Ateş, 2016: 16)

“Çünkü çok çalışmak ya da sürekli bir şeylerle meşgul olmak, daha iyi işler yapmak anlamına gelmez.” (Okuma)(Ateş, 2016: 18)

“Günün ilk öğünü anlamına gelen ‘kahvaltı’ sözcüğü, kahve içiminden önce olduğu için bu adı almıştır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 162)

Önüne geçmek: Okuma (f)2

“Duygularınızın mantığınızın önüne geçmesine izin vermeyin.” (Okuma)(Ateş, 2016: 18)

“Kalfa bir türlü bu çatlamların önüne geçememiş.” (Okuma)(Ateş, 2016: 32)

Hazırlıklı olmak (bulunmak): Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Bir yerden başlayın, programlı ve karşınıza çıkabilecek problemlere karşı hazırlıklı olun.” (Okuma)(Ateş, 2016: 19)

“Karşılaşılabilecek sorunlara hazırlıklı olunursa büyük engeller kolaylıkla aşılabılır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 20)

“Eğer aldığınız koku bu türdence yağmura hazırlıklı olun.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 123)

Aklından çıkarmamak: Okuma (f)2

“Sonuca ulaşanların mükemmeliyetçi olanlar değil işlerini bitirebilenler olduğunu aklınızdan çıkarmayın.” (Okuma)(Ateş, 2016: 18)

“Yaptığınız her yanlışın sizi aslında geliştirdiğini aklınızdan çıkarmayın.” (Okuma)(Ateş, 2016: 19)

Ders almak: Okuma (f)1

“Hatalar size önemli dersler öğretir ve hatalarınızdan ders aldığınızda, keyfinize bir adım daha yaklaşsınız.” (Okuma)(Ateş, 2016: 19)

Şüphe etmek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Kendinizden şüphe etmeyin ve olumsuz düşüncelerin size engel olmasına izin vermeyin.” (Okuma)(Ateş, 2016: 19)

“Yaşlı, bir kimse, eğer burun ve kulak uzunluğunun ve genişliğinin arttığından şüphe ediyorsa bu şüphesinde haklıdır; bu artış burun ucu için %6’dan kulak uzunluğu için %10’a kadar değişebilir.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 71)

İlham vermek (etmek): Okuma (f)1

“İlerleyebilmek için kendilerine ilham veren kişilerle zaman geçirirler.” (Okuma- s. 19)

Vakit kaybetmek: Okuma (f)1

“Yanlış insanlarla vakit geçirerek vakit kaybetmeyin.” (Okuma)(Ateş, 2016: 19)

Gözden çıkarmak: Okuma (f)1

“İstediklerimizin tümüne ulaşmak yerine, bir iki tanesini elde ettikten sonra diğerlerini gözden çıkarabiliyoruz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 19)

Yağ çekmek (yapmak): Okuma (f)1

“Haydi haydi, yağ çekmeyi bırak da işine bak!” (Okuma)(Ateş, 2016: 20)

İşine bak: Okuma (f)1

“Haydi haydi, yağ çekmeyi bırak da işine bak!” (Okuma)(Ateş, 2016: 20)

Sınava girmek: Okuma (f)2

“Sınava girinceye kadar heyecanlanmamıştı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 21)

“Sınava girene kadar heyecanlanmamıştı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 21)

Ortaya çıkmak: Okuma (f)6 + Dinleme (f)2

“Böylece ‘V’ şeklinde uçan kaz grubu, birbirlerinin kanat çırpışları sonucu ortaya çıkan hava akımını kullanarak uçuş mezillerini yüzde yetmiş oranında uzatıyorlar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 22)

“Ancak aileler arasında tatlı bir sorun ortaya çıktı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 59)

“Pillemer, 65 yaşının üzerindeki bin Amerikalıyla yaptığı mülakatlar sonucunda ortaya çıkan bilgileri bir kitapta topladı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

“Dünyada iklimlerin değişmesiyle ortaya çıkan genel sorun aşağıdakilerden hangisidir?”(Dinleme) (Ateş, 2016: 132)

Güçlük çekmek: Okuma (f)1

“Bir kaz, ‘V’ grubundan ayrıldığı anda uçmakta güçlük çekiyor çünkü diğer kuşların oluşturduğu hava akımının dışında kalmış oluyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 22)

Yer almak: Okuma (f)4

“Mevlana Celaleddin-i Rumi, bugün Afganistan sınırları içerisinde yer alan Horasan yöresinin Belh şehrinde 1207 yılında doğmuştur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 26)

“Türk kültüründe yer alan misafirlikle ilgili atasözleri, hem bu geleneğin Türk toplumunda ne kadar önemli olduğuna hem de misafirle ev sahibi arasındaki ilişkinin nasıl olması gerektiğine dikkat çekmektedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 98)

Yol almak: Okuma (f)3

“İlerlemek ve yol almak için başkalarının desteğine ihtiyaç duyarlardı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 23)

“Ancak birkaç dakika sürerek 7 km yol alan veya saatlerce sürerek 100 km’den fazla yol alanları da gözlenmiştir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 127)

(Bir kimseye, bir şeye) ihtiyaç duymak: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“İlerlemek ve yol almak için başkalarının desteğine ihtiyaç duyarlardı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 23)

“Şu anda, rehber köpekler olmadan, hatta ellerini kullanmaya bile ihtiyaç duymadan yön bulabiliyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 130)

“Yağların kullanılmasında suyun özel bir yeri olduğundan dolayı, kilo fazlası olanlar suya çok daha fazla ihtiyaç duyarlar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 89)

Teşvik etmek: Okuma (f)4

“Avrupa Birliği, bu programı teşvik etmektedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 24)

“Bunun yanı sıra yükseköğretim sistemiyle iş dünyasının ihtiyaçlarını birleştiren programların geliştirilmesini de teşvik edip desteklemektedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 24)

“teşvik etmek” (Okuma)(Ateş, 2016: 32)

Hayata geçirmek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Ortak projeler üretilip hayata geçirilmesi, kısa süreli öğrenci ve personel değişimi karşılıksız mali destek sağlamaktadır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 24)

“Yükseköğretim Kurulu tarafından hayata geçirilecek olan Mevlana Otomasyon Sistemi III. Çalıştayı 7-8 Şubat 2013 tarihlerinde Gazi Üniversitesi’nin ev sahipliğinde Ankara Vilayetler Evi’nde düzenlendi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 30)

Katkıda bulunmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)2

“Hümanizm akımının öncülerinden ve en büyük temsilcilerinden biri olan Erasmus, Avrupa’nın ortak bir sanat ve bilim çatısı altında birleşmesine katkıda bulunmuştur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 25)

“Gazi Üniversitesi Mevlana Kurum Koordinatörü, çalıştayın açılış konuşmasında, Türkiye genelinde Mevlana Değişim Programı’na katılan öğrencilerin yaklaşık yüzde 30’luk kısmına ev sahipliği yaptıklarını belirterek ‘Hem öğrendiler hem de Mevlana ofisleri için büyük

kolaylık getirecek olan otomasyon sisteminin kurulmasında pilot üniversite olarak yer almaktan ve sisteme katkıda bulunmaktan mutluluk duyuyoruz. ' dedi. "(Dinleme) (Ateş, 2016: 30)

"Bölgede genç erkek nüfusu sürekli göç etmek zorunda kaldığından ve sanayi yatırımları az olduğu için kadınlar, aile bütçesine katkıda bulunurlar." (Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

Zirveye çıkarmak (çıkarmak): Okuma (f)1

"Rönesans sanatını zirveye çıkarmıştır." (Okuma)(Ateş, 2016: 25)

Eğitim vermek: Okuma (f)1

"Mevlana Değişim Programı, yurt içinde eğitim veren yükseköğretim kurumları ile yurt dışında eğitim veren yükseköğretim kurumları arasında öğrenci ve öğretim elemanı değişimini sağlayan bir programdır." (Okuma)(Ateş, 2016: 26)

Ders vermek: Okuma (f)3 + Dinleme (f)1

"Değişim programına katılmak isteyen öğrenciler en az bir en fazla iki yarıyıl eğitim için; öğretim elemanları ise en az 1 hafta en fazla 3 ay süreyle dünyadaki yükseköğretim kurumlarında ders vermek üzere programdan faydalanabilirler."(Okuma)(Ateş, 2016: 26)

"Bana büyük bir ders verdiniz." (Okuma)(Ateş, 2016: 43)

"Bu kararınızla bize de iyi bir ders verdiniz." (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

Yol açmak: Okuma (f)7 + Dinleme (f)1

"Bu kadar çok tercihinizin olması, çoğu zaman karmaşaya ve kafa karışıklığına yol açar." (Okuma)(Ateş, 2016: 19)

"Çok yemek sindirim gücüne yol açar." (Okuma)(Ateş, 2016: 75)

"Yaklaşan bir fırtınanın yol açtığı alçak basınç, kışların kulaklarını rahatsız eder." (Dinleme) (Ateş, 2016: 123)

Pes etmek: Okuma (f)1

"Çeşitliliğin artması, karar vermeyi zorlaştırıyor ve seçenekler denizinde boğulan bilinçaltınız pes ediyor." (Okuma)(Ateş, 2016: 19)

İşe yaramak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“İşe yarayacağını düşündüğünüz bir şeyi seçin ve uygulamaya geçin.” (Okuma)(Ateş, 2016: 19)

“Aksine işe yaradığım için kendimle gurur duyuyorum.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

Emek vermek: Okuma (f)1

“Ancak ustası ona ‘Daha bu işin püf noktasını bilmiyorsun, biraz daha emek vermen gerekiyor.’ demiş. (Okuma)(Ateş, 2016: 32)

Hava kararmak: Okuma (f)1

“Hava kararınca kadar evde olmalıyım.” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

İlgi göstermek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“En çok birbirlerine eskisi kadar ilgi göstermediklerine dair şikayetlerle geliyorlar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 36)

“Konuşa gerekli ilgiyi göstermek, ikramda bulunmak” (Okuma)(Ateş, 2016: 164)

“Onlara her zaman ilgi gösterin ve onlarla bir şeyler paylaşın.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

Canı yanmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Evlilik dansında insanlar birbirlerinin ayaklarına basıyor ve canları yanmaya başlıyor, yani ritim bozuluyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 36)

“Hatta madeni topun ağırlığı sebebiyle canları yanmış; sert atışları yüzünden topun isabet ettiği vücutları, yer yer morarmış.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 58)

Fark etmek: Okuma (f)4 + Dinleme (f)2

“İnsanlar duygularının fark edildiği ve onaylandığı ortamlarda mutlu olabilirler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 37)

“İnsanlar duyguları fark edildiği ve onaylandığı zaman ...”(Okuma)(Ateş, 2016: 37)

“1980’li yıllarda Dr. James D’Adamo, aynı tür beslenme düzeni karşısında bazı hastalarının kilo verdiğini, bazı hastalarının ise kilo aldığını fark edince bir araştırma yaptı. (Okuma)(Ateş, 2016: 82)

“50 yaşından itibaren, loş ışıkta görme ve hareket eden nesneleri fark edebilme becerisi azalmaya başlar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 71)

“Emine Hanım bir kaşık mantı alıp tadına bakmış ve yer yemez telaştan mantıya tuz yerine şeker kattığını fark etmiş.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 92)

Eline almak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Evlilikte kontrolü eline almak için ...” (Okuma)(Ateş, 2016: 37)

“Gelin hanım, bizim çocuğu iyice eline almış bey!” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

Geri dönmek: Okuma (f)3 + Yazma (f)1

“Üç günün sonunda güneş batmadan geri döneceğim.” (Okuma)(Ateş, 2016: 42)

“Üçüncü gün tan yeri ağarmadan uğursuz zamanı geçirmemek için çabuk çabuk geri dönüyordu.” (Okuma)(Ateş, 2016: 42)

“Meroz, geri dönerken nasıl bir zorlukla karşılaştı?” (Yazma)(Ateş, 2016: 43)

Öç (öcünü) almak (çıkarmak): Okuma (f)1

“Bu üç gün için arkadaşım benim yerime sizin yanınızda kalacak ve sözümde durmazsam öcünü ondan alabileceksin.” (Okuma)(Ateş, 2016: 42)

Zaman (vakit) geçirmek: Okuma (f)3

“Üçüncü gün tan yeri ağarmadan uğursuz zamanı geçirmemek için çabuk çabuk geri dönüyordu.” (Okuma)(Ateş, 2016: 42)

Darağacına çekmek: Okuma (f)1

“Şu anda onu darağacına çekiyorlar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 43)

Sözünde durmak: Okuma (f)2

“Bu üç gün için arkadaşım benim yerime sizin yanınızda kalacak ve sözümden durmazsam öcünü ondan alabileceksin.” (Okuma)(Ateş, 2016: 42)

“Meroz sözünde durmuş, arkadaşının kendisi yerine idam edilmesini önlemişti.” (Okuma)(Ateş, 2016: 43)

Not almak: Okuma (f)1

“Emir’in de ders notları eksik olduğu için iyi bir not alamadı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 47)

Tepki göstermek: Okuma (f)3

“Fakat Emir de sana değer verdiği için tepki göstermiş.” (Okuma)(Ateş, 2016: 48)

“İnsan sevdiğine daha çok mu tepki gösterir?” (Okuma)(Ateş, 2016: 48)

Yok olmak: Okuma (f)1

“Günümüzde komşuluk giderek yok oluyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 50)

(Birini, bir şeyi) hor görmek: Okuma (f)1

“Birbirlerinin kusurlarını ayıplamaz ve hor görmezlerdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 50)

Dışarı çıkmak: Okuma (f)2

“Çocuk ödevini bitirdikten sonra dışarı çıkacak.” (Okuma)(Ateş, 2016: 55)

Tat almak: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Böylece her izleyici oyundan farklı bir tat alıyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 55)

“Hiçbir şeyden tat alamıyorum.” (Okuma)(Ateş, 2016: 65)

“Sabahın ilk ışıklarında bostanlardan toplanan salatalıkları, domatesleri yerken ve taptaze süt içerken aldığımız tadı sanırım başka hiçbir şeyde bulamayız.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 104)

Dile getirmek: Okuma (f)4 + Dinleme (f)4

“Bütün duygu ve düşüncelerimi dile getirebilseydim, size şunları söylemek isterdim.”
(Okuma)(Ateş, 2016: 61)

“dile getirmek- (ifade etmek, anlatmak, açıklamak)” (Okuma)(Ateş, 2016: 61)

“dile getirmek” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

“Kadınlar bütün yaşamları boyunca duygularını, sırlarını, inançlarını, aşklarını ve mutluluklarını oya denilen sanatla dile getirirler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 116)

“Ama nedense onlar bunun pek farkında değil ya da dile getiremiyorlar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 64)

“Proje kapsamında kendilerinin daha önce Polonya ve Almanya’ya 20 öğrenci götürdüğünü dile getiren Ayan, misafirleriyle gazete, anket ve resim çalışmaları yaptıklarını, bunun yanında Türk kültürünü tanıtmak için köylere gezdiklerini belirtti.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 175)

Sözünü tutmak: Okuma (f)1

“Sözünüzü tutmayınca sizlere olan güvenim azalıyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 61)

Umutsuzluğa kapılmak (düşmek): Okuma (f)1

“Beni başkalarıyla karşılaştırmayın, umutsuzluğa kapılırım.” (Okuma)(Ateş, 2016: 61)

(Bir iş) elinde olmak: Okuma (f)1

“(bir iş) elinde olmak- (bir şeye sahip olmak)” (Okuma)(Ateş, 2016: 61)

Dikkate almak: Okuma (f)1

“dikkate almamak, göz önünde tutmamak” (Okuma)(Ateş, 2016: 61)

Kabul görmek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Hayata ve insanlara bakışıyla bir fikir adamı olarak da tüm dünyada kabul görmektedir.”
(Okuma)(Ateş, 2016: 26)

“İmece, köy veya küçük kasabalarda yazılı olmayan hukuka dayalı, herkes tarafından kabul gören bir dayanışma örgütüdür.” (Okuma)(Ateş, 2016: 54)

“Orta yaş, 45-59; yaşlı, 60-74; ihtiyar, 75 yaş ve yukarısı olarak kabul görmüştür.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 71)

İçeri girmek: Okuma (f)1

“Döner kapıdan içeri girdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 127)

Hoş geldiniz: Okuma (f)3 + Dinleme (f)1 + Konuşma (f)1 + Yazma (f)2

“Buyurun hoş geldiniz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 27)

“Hoş geldiniz! Ne içersiniz?” (Okuma)(Ateş, 2016: 68)

“Dostluğun, kardeşliğin ve sevginin radyosuna hoş geldiniz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

“Hoş geldiniz, buyurun.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 88)

“Gittiğimiz her yerde bize ‘Hoş geldiniz.’ Dedikten sonra kolonya ve şeker tuttular.” (Yazma)(Ateş, 2016: 165)

“Hoş geldiniz!” (Yazma)(Ateş, 2016: 166)

Hoş bulduk (gördük): Okuma (f)2 + Yazma (f)1

“Hoş bulduk.” (Okuma)(Ateş, 2016: 27)

“Hoş bulduk.” (Okuma)(Ateş, 2016: 165)

“Hoş bulduk!” (Yazma)(Ateş, 2016: 166)

Telefon etmek (açmak): Okuma (f)2

“Eve varınca anneme telefon ettim.” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

“Emir’e telefon et ve durumu anlat.” (Okuma)(Ateş, 2016: 48)

Karar vermek: Okuma (f)4 + Dinleme (f)6

“Çeşitliliğin artması, karar vermeyi zorlaştırıyor ve seçenekler denizinde boğulan bilinçaltınız pes ediyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 19)

“Ben henüz karar vermedim, hala düşünüyorum.” (Okuma)(Ateş, 2016: 79)

“Böylece evlilik için doğru karar verilemiyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 36)

“Gençlerin ilk önce girişimci olarak mı yoksa profesyonel olarak mı çalışacaklarına karar vermeleri lazımdır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

“Bu kararı verdikten sonra hedefler seçeceksiniz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Zarar vermek: Okuma (f)1

“Evlilikte çatışmaların ortaya çıkması, herkesin kendi doğrularını kabul ettirmeye çalışması ve birbirlerinin öz değerlerine zarar vermesiyle problemler başlıyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 36)

Hoşça kal (kalın): Okuma (f)1

“Onlar da ‘Hoşça kal anne, baba.’ demekte zorlanıyorlar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 37)

İkinci plana düşmek: Okuma (f)1

“Hatta bazen o kadar ileri gidiyoruz ki ebeveyn rolümüze çok önem veriyoruz ve eş olma rolü ikinci plana düşüyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 37)

Rol almak: Okuma (f)1

“Eş olmayı ikinci plana attığınızda, eş olma rolü unutulmaya ve yerini başka roller almaya başlıyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 37)

Ses çıkarmamak (etmemek): Okuma (f)1

“Arkadaşı, hiç sesini çıkarmadan onu kucakladı ve isteğini kabul etti.” (Okuma)(Ateş, 2016: 42)

Geç kalmak: Okuma (f)3

“Eğer biraz daha yükselirse arkadaşımı kurtarmak için çok geç kalacağım.” (Okuma)(Ateş, 2016: 43)

“Trafik sıkışık ama yine de işe geç kalmadı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 121)

Göz göze gelmek: Okuma (f)2

“Meroz’la arkadaşı göz göze geldiler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 43)

“Kantinde otururken bir ara Leyla ile göz göze geldik ya da ne bileyim belki de bana öyle geldi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 65)

Araya almak: Okuma (f)1

“Beni de aranızda alın, üçümüzün kalbi bundan sonra bir olsun.” (Okuma)(Ateş, 2016: 43)

Değer vermek: Okuma (f)5 + Dinleme (f)1

“Fakat Emir de sana değer verdiği için tepki göstermiş.” (Okuma)(Ateş, 2016: 48)

“Emir sana çok değer verdiği için senin de kendisine değer verdiğini düşünüyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 48)

“Çalışanlarınızın düşüncelerine değer verin.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 22)

“Onların önerilerine değer verin.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Yüzü gülmek: Okuma (f)1

“Haydi bakalım, artık yüzün gülsün.” (Okuma)(Ateş, 2016: 48)

Yenik düşmek: Okuma (f)1

“Komşuluk ilişkileri ne yazık ki çağın hayat şartlarına ve hızlı kentleşmeye yenik düşmüş durumda.” (Okuma)(Ateş, 2016: 50)

Tüyleri ürpermek: Okuma (f)1

“Müdür bana baktığı zaman tüylerim ürperiyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 55)

Geri almak: Okuma (f)1

“Saatler biraz daha geri alınacaktı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 55)

Davet etmek: Okuma (f)1 + Yazma (f)2

“Doğum günümü kutlamak için bütün arkadaşlarımı evimize davet etmiştim.” (Yazma)(Ateş, 2016: 49)

“Aylin sorunun çözümü için bu akşam bütün aileyi yemeğe davet etti.” (Okuma)(Ateş, 2016: 59)

“Bir Türk arkadaşım Ramazan Bayramında beni evine davet etti.” (Yazma)(Ateş, 2016: 165)

Söz vermek: Okuma (f)4 + Dinleme (f)4 + Yazma (f)3

“Bana yerli yersiz söz de vermeyin.” (Okuma)(Ateş, 2016: 61)

“söz vermek- (bir işi yapacağını kesinlikle bildirmek)” (Okuma)(Ateş, 2016: 61)

“Tutamayacağım iş sözlerini asla vermem, verdiğim sözlerin de hep arkasında olurum.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

“Tutamayacağım iş sözlerini asla vermem, verdiğim sözlerin de hep arkasında olurum.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

“Çocuk, anne ve babasına, ‘Bana yerli yersiz söz vermeyin.’ dedi. (Yazma)(Ateş, 2016: 62)

“Çocuk, anne ve babasına kendisine yerli yersiz söz vermemelerini söyledi.”(Yazma)(Ateş, 2016: 62)

“Çocuk anne ve babasından kendisine yerli yersiz söz vermemelerini istedi.”(Yazma)(Ateş, 2016: 62)

Kulak arkası (ardı) etmek: Okuma (f)3

“‘Ben senin yaşındayken...’ diye başlayan sözleri hep kulak ardına atarım.” (Okuma)(Ateş, 2016: 61)

“kulak ardı etmek- (dikkate almamak, göz önünde tutmamak)” (Okuma)(Ateş, 2016: 61)

“kulak ardı etmek” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

Belli etmek: Okuma (f)1

“belli etmek- (hissettirmek)” (Okuma)(Ateş, 2016: 61)

Huzurunu kaçırmak: Okuma (f)1

“rahatını, huzurunu kaçırmak” (Okuma)(Ateş, 2016: 61)

Göz önünde tutmak: Okuma (f)1

“dikkate almamak, göz önünde tutmamak” (Okuma)(Ateş, 2016: 61)

Serbest bırakmak: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“Çocukları serbest bırakmak lazım, kurallarla boğmamak gerekir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 62)

Haksızlık etmek: Okuma (f)1

“haksızlık etmek” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

İzin almak: Okuma (f)3

“Ama ben önce anneme telefon edip izin alayım.” (Okuma)(Ateş, 2016: 64)

“Sanki biz izin almayacağız!” (Okuma)(Ateş, 2016: 64)

“Canan’ın sinemaya gitmek için annesinden izin alması doğrudur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 66)

Ayakta kalmak: Okuma (f)1

“Ayaklarımda varis varmış, doktor ayakta fazla kalmamı yasakladı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 64)

Anlam vermek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Doğrusu, ben de bir anlam veremiyorum, niçin böyleyim?” (Okuma)(Ateş, 2016: 65)

“Zengin aile, fakir komşularının bu mutluluğuna bir türlü anlam veremez bununla birlikte onların bu haline de çok özenirlermiş.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 58)

(Birine) öyle gelmek: Okuma (f)1

“Kantinde otururken bir ara Leyla ile göz göze geldik ya da ne bileyim belki de bana öyle geldi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 65)

Fotoğraf çek(tir)mek: Okuma (f)1

“Memleketlerinden kilometrelerce uzakta olan öğrenciler ile ailelerinden uzakta yaşamlarını sürdüren yaşlılar, kahvaltı sırasında uzun uzun sohbet edip fotoğraf çektiler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 73)

Hal hatır sormak: Okuma (f)1

“Bugün bizi gençler ziyarete geldiler, halimizi hatırımızı sordular.” (Okuma)(Ateş, 2016: 73)

Ziyaret etmek: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“Dünyanın dört bir yanından buralara gelmişler ve bugün de bizleri ziyaret ettiler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 73)

“Kahvaltı ettikten sonra bayramlaşmak için önce ailenin büyüklerini ziyaret ettik.” (Yazma)(Ateş, 2016: 165)

(Birine, bir şeye) söz geçirme: Okuma (f)1

“Büyük işler kol gücüyle değil; sözünü geçirme ve isabetli düşüncelerle başılır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 74)

El atmak: Okuma (f)1

“İnsan yalnızca, gücünü yönetmesini bilmeli, ancak gücünün yettiği kadarına el atmalı; İşte böyle olursa insan, ‘Eski gücüm kalmadı.’ diye hayıflanmaz. (Okuma)(Ateş, 2016: 74)

Uzak kalmak: Okuma (f)3

“Öyleyse sindirimsizlikten, uykusuzluktan da uzak kalıyorlar demektir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 74)

“Evet, ölüm yaşlılardan uzun süre uzak kalmaz ama onca yıl yaşayıp da ölümün küçümsenmesi gerektiğini anlamayan yaşlıya yazık!” (Okuma)(Ateş, 2016: 74)

“Ölüm yaşlılardan uzun süre uzak kalmaz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 74)

İş görmek: Okuma (f)1

“Yaşlılık çok önemli işler görmeye engel değildir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 75)

Ad vermek: Okuma (f)3 + Yazma (f)3

“Türklerde, özellikle Türkiye’de, çocuğa doğumunu izleyen üç veya yedinci gün içinde ad verilmesi yaygın bir gelenektir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 78)

“Adını biz verdik, yaşını Allah versin, hayırlı evlat olsun, amin!’ duasıyla ad verme işini sona erdirir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 78)

“Üniversite öğrencileri arasındaki değişim programına Erasmus’un adı verilmiştir.” (Yazma)(Ateş, 2016: 27)

“AB’de mesleki eğitim programına Leonardo’nun adı verilmiştir.” (Yazma)(Ateş, 2016: 27)

“Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki öğrenci ve öğretim üyesi değişimi programına Mevlana’nın adı verilmiştir.” (Yazma)(Ateş, 2016: 27)

Kamet getirmek: Okuma (f)1

“Türklerde ad koyma geleneği şu şekilde gerçekleşir: Ad koyacak kişi, abdest aldıktan sonra gelip çocuğu kucağına alır, kibleye yönelir; çocuğun sağ kulağına alçak sesle ezan okur, sol kulağına kamet getirir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 78)

Gözünü (gözlerini) (bir şeye) dikmek: Okuma (f)1

“Bazıları vardır; gözlerini konuşana diker, sessizce oturur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 79)

Uzak durmak: Okuma (f)6 + Yazma (f)1

“Katkılı, boyalı, işlem görmüş gıdalardan uzak durun.” (Yazma)(Ateş, 2016: 76)

“Bu kan grubuna sahip olanlar, kırmızı etten uzak durmalı, günde en az bir porsiyon karbonhidrat almalı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 82)

“Başına gelen bu kazalardan sonra araba kullanmayı bırakan ve ulaşım araçlarından uzak durmaya karar veren Selak’a bu kez yolda yürürken otobüs çarptı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 133)

Afiyet (afiyet şeker) olsun: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Afiyet olsun...” (Okuma)(Ateş, 2016: 86)

“Afiyet olsun babacığım ama yemeği ben tek başıma yapmadım.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

Komaya girmek: Okuma (f)3 + Dinleme (f)1

“Şeker hastası bir kadın 2,5 litre meyan şerbeti içince komaya girdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 90)

“Bir süre sonra kusma, terleme, ateş, titreme şikâyetiyle komaya giren Yeter, ailesi tarafından hastaneye kaldırıldı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 90)

“Bunlardan yirmi bininin kısa ya da uzun süreli komaya girdiği, yılda tahmini üç ila beş bin hastanın durumunun Houben’e benzediği açıklandı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 134)

Sonuç almak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Diyabet komasına giren genç kadında tespit edilen tuz kaybının giderilmesi için gereken tüm müdahalelerin yapılmasına rağmen sonuç alınamayınca Yeter’in yakınlarına hastanın meyan şerbeti içip içmediği soruldu.” (Okuma)(Ateş, 2016: 90)

“Her gün yeni bir şey öğrendiğinizi ve bunları her gün daha iyi kullanıp olumlu sonuçlar aldığınızı hissediyor musunuz?” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

(Bir şeyi) meslek edinmek: Okuma (f)1

“Bu işi meslek edinmiş standartlara uygun üretim yapanlardan satın alarak belli miktarda tüketmek doğru bir yaklaşım olacaktır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 90)

Maruz bırakmak: Okuma (f)1

“Yağlar, eritildikten sonra hemen diğer besinler ilave edilmelidir, fazla ısıya maruz bırakılmamalıdır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 95)

Servis edilmek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Bu yöntemde küçük parçalara bölünmüş yiyecekler az miktarda sıvıyla (su, soslar, et suyu) ve düşük ısıda pişirilir ve içinde pişirildikleri sıvıyla birlikte servis edilirler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 96)

“Garson yemekleri servis eder.” (Okuma)(Ateş, 2016: 115)

“Türk kahvesi bardaklarla servis edilir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 162)

Sipariş vermek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Picasso lokantanın en güzel ve en pahalı yemeklerinden, salatalarından sipariş verir. (Okuma)(Ateş, 2016: 115)

“Zengin adam, ertesi gün bir kuyumcuya giderek altın bir top siparişi vermiş.” (Dinleme)
(Ateş, 2016: 58)

“Yemeği hangi lokantadan sipariş verelim, dedim.” (Yazma)(Ateş, 2016: 97)

Dikkat çekmek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Türk kültüründe yer alan misafirlikle ilgili atasözleri, hem bu geleneğin Türk toplumunda ne kadar önemli olduğuna hem de misafirle ev sahibi arasındaki ilişkinin nasıl olması gerektiğine dikkat çekmektedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 98)

“Birçok yaratıcı sanatçının solak olması dikkat çekicidir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 159)

“Daha sonra söz alan Yükseköğretim Kurulu Mevlana Sorumlusu ise uygulanacak olan Mevlana Otomasyon Sistemi’nin öğrenci başvuruları, üniversitelerarası protokoller, burs işlemleri gibi pek çok ayağı olduğunu, dolayısıyla gerek Türkiye gerekse Avrupa’da değişim programları için uygulanan otomasyon sistemlerinin en kapsamlısı olacağını, bu açıdan büyük bir önem arz ettiğini vurgulayarak otomasyon sisteminin önemine dikkat çekti.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Örnek olmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Çok nasihat biktırır, önemli olan davranışlarla çocuklara örnek olmaktır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 62)

“Bak, kız kardeşine de hiç iyi örnek olmuyor.” (Yazma)(Ateş, 2016: 65)

“Onlardan en yüksek verimi almak için işime erkenden gelerek onlara örnek olmaya çalıştım.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Güneş açmak: Okuma (f)1

“Bizim orada gün içinde, ne zaman yağmur yağacağını ne zaman güneş açacağını kestiremezsiniz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 64)

Dolanıp durmak: Okuma (f)1

“Sabahtan akşama kadar evrak götür, evrak getir, şirketin merdivenlerinde dolanıp durdum.” (Okuma)(Ateş, 2016: 64)

(Bir kimsenin, bir şeyin) üstüne gitmek: Okuma (f)1

“Babası, o kadar üstüne gitme!” (Okuma)(Ateş, 2016: 65)

Canımı sıkamak: Okuma (f)2

“Şu yüzümdeki sivilceler de canımı çok sıkıyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 65)

“Her şey canımı sıkıyor işte...” (Okuma)(Ateş, 2016: 65)

Yer vermek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Ahmet, metroda kadınlara hemen yer verebilirdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 66)

“Televizyon ve radyoda izlemenizin ve dinlemenizin yararlı olduğuna inandığınız programlarla izlemek istediğiniz programlara ders çalışma programlarınızda da mutlaka yer veriniz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 147)

Zeval vermemek: Okuma (f)2

“Allah devlete millete zeval vermesin.” (Okuma)(Ateş, 2016: 73)

“‘Allah zihin açıklığı versin!’ ‘Allah devletimize ve milletimize zeval vermesin!’ ‘Allah nazardan saklasın!’ sözlerinden birini açıklayınız. (Okuma)(Ateş, 2016: 73)

Allah’ın hikmeti: Okuma (f)1

“Şu Allah’ın hikmetine bak!” (Okuma)(Ateş, 2016: 73)

Aklına gelmek: Okuma (f)1

“Hiç kimsenin aklına bir gün yaşlanacağı gelmiyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 73)

Gücü yetmek: Okuma (f)2

“İnsan yalnızca, gücünü yönetmesini bilmeli, ancak gücünün yettiği kadarına el atmalı; İşte böyle olursa insan, ‘Eski gücüm kalmadı.’ diye hayıflanmaz. (Okuma)(Ateş, 2016: 74)

“Geçen yüzyıllar, bu şehri her bakımdan yıpratırsa da güzelliğini almaya gücü yetmemiş.” (Okuma)(Ateş, 2016: 102)

Yoksun olmak: Okuma (f)1

“Gelelim yaşlılığa buldukları üçüncü eksikliğe, yani yaşlıların zevklerden yoksun olmasına.”
(Okuma)(Ateş, 2016: 74)

Dünyadan el etek (elini, eteğini) çekmek: Okuma (f)1

“Ben ondan elimi eteğimi seve seve çektim, kaba ve çılgın bir efendinin elinden kurtulmuş gibiyim.” (Okuma)(Ateş, 2016: 74)

Fikir vermek: Okuma (f)1

“Doğum öncesi ve sonrası; büyütülüp yetiştirilmesi ile ilgili törenlerin varlığı ve törenlerin gücü, bize bu konuda bir fikir vermektedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 78)

Ad koymak: Okuma (f)2 + Dinleme (f)3

“Türklerde ad koyma geleneği şu şekilde gerçekleşir: Ad koyacak kişi, abdest aldıktan sonra gelip çocuğu kucağına alır, kibleye yönelir; çocuğun sağ kulağına alçak sesle ezan okur, sol kulağına kamet getirir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 78)

“ad koyma kavgası” (Dinleme)(Ateş, 2016: 60)

“Anlaşılan sizin bu ad koyma kavganız bitmeyecek.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

Kilo vermek: Okuma (f)4 + Dinleme (f)4

“1980’li yıllarda Dr. James D’Adamo, aynı tür beslenme düzeni karşısında bazı hastalarının kilo verdiğini, bazı hastalarının ise kilo aldığını fark edince bir araştırma yaptı.
(Okuma)(Ateş, 2016: 83)

“Altı ay içinde de toplam 12 kilo verdim.” (Okuma)(Ateş, 2016: 84)

“Bütün insanlar belli bir diyetle rahatça kilo verebilir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 87)

“Bazı insanlar belli bir diyetle rahatça kilo verirken bazılarının verememesinin, bazıları yaşlılıkta da enerji ve sağlıklarını korurken bazılarının zihinsel ve fiziksel açıdan çökmesinin de bir sebebi olmalıdır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 87)

Gözün aydın: Okuma (f)1

“Oo, gözünüz aydın!” (Okuma)(Ateş, 2016: 79)

İdare etmek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Üç öğünle idare edebilirler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 82)

“Yani üç öğün yok ama iki öğünle idare et.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 171)

Ölçüyü kaçırmak: Okuma (f)1

“Ölçüyü Kaçırmak” (Okuma)(Ateş, 2016: 90)

Hastaneye kaldırmak (yatırmak): Okuma (f)1

“Bir süre sonra kusma, terleme, ateş, titreme şikâyetiyle komaya giren Yeter, ailesi tarafından hastaneye kaldırıldı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 90)

İyi gelmek: Okuma (f)1

“Doktorlar, bazı hastalıklara iyi gelen meyan şerbetinin yaz mevsiminde ve özellikle Ramazan aylarında bölge insanının en önemli içeceklerinden biri olduğunu, tüketiminde bir zarar olmadığını ancak bilinçsizce ve aşırı tüketildiğinde tehlikeli olabileceğini vurguladı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 90)

Neden olmak: Okuma (f)4

“Sebzelere fazla su koymak çok yumuşamasına ve şeklinin bozulmasına neden olur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 95)

“Amerika’da Michigan gölüünün kıyısında her kış ilginç bir doğa olayı meydana geliyor ve dondurucu hava, dalgalar, göldeki büyük kitlelerden kopan buz parçalarının küre şeklini almasına neden oluyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 121)

Göz atmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)2

“Besinlerin pişirme kurallarına göz attıktan sonra yemek pişirme yöntemlerini inceleyebiliriz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 96)

“Gelin hep birlikte bu işaretlere bir göz atalım.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 123)

“Gelin hep birlikte bu işaretlere bir göz atalım.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 123)

(Birini) işe almak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1 + Konuşma (f)1

“Yöneticiler, işe alacakları adayın nasıl yanıt vermesini beklemektedirler?” (Dinleme)(Ateş, 2016: 15)

“Otel sahibinin sizi işe alması için maharetlerinizi anlatınız.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 97)

Geri çevirmek: Okuma (f)3

““İnsanların harekete geçmelerini engelleyen şey çoğu zaman karşılırlarına çıkan fırsatları yeterli bilgi yetenek ya da tecrübeye sahip olmadıklarını düşünerek geri çevirmeleridir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 18)

“Ev sahibi, evine gelen misafiri ne olursa olsun geri çevirmez onu memnun etmek için elinden gelen her şeyi yapar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 98)

Çekip gitmek: Okuma (f)1

“Hiçbir şey söylemeden çekip gitti.” (Okuma)(Ateş, 2016: 99)

Elinden geleni yapmak: Okuma (f)2

“Ev sahibi, evine gelen misafiri ne olursa olsun geri çevirmez onu memnun etmek için elinden gelen her şeyi yapar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 98)

“Bu atasözünde ev sahibinin misafiri memnun etmek için zaten elinden geleni yapacağı, bu nedenle misafirin herhangi bir eksiklikle karşılaştığında şikayet etmemesi gerektiği anlatılmaktadır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 98)

Farkına varmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

““Siz o şehirde bulunuyor, vakit geçiriyor hatta doğup ölüyor ama o şehirdeki yaşama sanatının farkına varamıyorsunuz demektir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 102)

“İnternette arkadaşlarınızla yazışırken ne kadar zaman kaybettiğinizin farkına varamayacağınız için zaman kaybetme açısından sizi olumsuz etkileyecektir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 147)

(Bir şeye) kulak vermek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“İstanbul’un güzelliğini yaşamak için Beyazıt’ta sahafları dolaşarak eski kitapları incelemek, Sultanahmet’te bir çınara yaslanıp çay içmek, Ayasofya’nın tarihi havasında kaybolmak, Eyüp’te güzel sesli bir müezzinin sesine kulak vermek gerekir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 102)

“Müşterilerinize kulak verip sorunlarına çözüm bulun.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Tadına doyamamak: Okuma (f)1

“Hele Çengelköy’de ve Kız Kulesi açıklarında balık tutmanın, boğaz hattında çalışan bir vapura binerek Eminönü’nden Kavaklar’a gitmenin, Adalar’da yürüyüşe çıkmanın tadına doyulmaz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 102)

İletişim kurmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)2

“Etrafıyla yardımsız iletişim kurabilmesi.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 134)

“Houben, durumunun anlaşılmasından sonra hastaneden çıkamasa da artık uzandığı yerden özel bir cihaz ve bilgisayar yardımıyla kitap okuyabiliyor ve çevresindekilerle iletişim kurabiliyor.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 134)

Faydalı olmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Kendi hayatlarını bir kenara bırakıp içinde yaşadığı topluma hatta bütün insanlara faydalı olan büyük sanatçıları, üzerinden yüzyıllar geçse de hep minnetle anarız.” (Okuma)(Ateş, 2016: 113)

“Hemen hemen hepimiz suyun ne kadar faydalı olduğunu biliriz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 89)

Yerine geçmek: Okuma (f)1

“Kanuni’nin yerine geçen II. Selim’in en çok hoşlandığı şey, sarayına alimleri, şairleri toplayıp onlarla sohbet etmektir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 113)

Münasip görmek: Okuma (f)1

“Eğer münasip görürseniz eski başkentimiz Edirne’ye sizi yüzyıllarca unutturmayacak bir cami yapabilirim.” (Okuma)(Ateş, 2016: 113)

Haber almak: Okuma (f)2

“Sultan Selim, caminin bittiğini haber alınca Edirne’ye doğru yola çıktı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 113)

“Hastadan haber alınması durumunda beni mutlaka çağırın.” (Okuma)(Ateş, 2016: 159)

Haber vermek: Okuma (f)1

“Hemen lokantanın sahibine haber verir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 115)

(Birinin) karşısına geçmek: Okuma (f)1

“Bir sandalye alıp Picasso’nun karşısına geçer.” (Okuma)(Ateş, 2016: 115)

Kulak misafiri olmak: Okuma (f)1

“İşte tam bu sırada adamın bir fısıltı halindeki şu sözlerine kulak misafiri olur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 115)

Mesaj vermek: Okuma (f)1

“Kadınlar, ailelerine ve çevrelerindeki diğer insanlara bazen bu oyalar yoluyla mesaj verirler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 116)

Şimşek çakmak: Okuma (f)3

“Venezuela’da, Catatumba Nehri ile Marakaibo Gölü’nün buluştuğu yerin 5 kilometre ilerisinde, yılın 160 günü şimşekler çakıyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 120)

“Şimşek çakması, doğal bir meteorolojik durum olduğu halde, bu şimşeklerin aynı yerde, on saat boyunca, saatte ortalama 280 kez çakması, bu durumu ilginç hale getiriyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 120)

Meydana gelmek: Okuma (f)10 + Dinleme (f)2 + Konuşma (1)

“Bölgede, şiddeti 400 bin amper olmak üzere, yılda ortalama 1 milyon 176 bin kez elektrik boşlaması meydana geliyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 120)

“And Dağları’ndan gelen hava, gölün sütündeki sıcak havayla birleşerek bir elektrik alanı oluşturuyor, bunun sonucunda da bu kadar yoğun şimşek çakması meydana geliyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 120)

“Sayın dinleyiciler, Van’da 4.7 büyüklüğünde bir deprem meydana geldi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 132)

“Yerin 5 km altında meydana gelen depremde ilk belirlemelere göre 10 kişi yaralandı.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 132)

“Doğada meydana gelen olayların mutlaka bilimsel bir açıklamasının olduğuna inanırım.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 137)

“meydana geldiği yerler” (Yazma)(Ateş, 2016: 128)

Zarar görmek: Okuma (f)2

“Kişi bir kötülük yaparsa yaptığı kötülüğün çok daha kötüsü ile karşılaşır, büyük felaketlere uğrar, zarar görür.” (Okuma)(Ateş, 2016: 125)

“Bir koyun sürüsü, tornadoyla birlikte 800 m uzağa taşınmış, olaydan sonra hayvanların hiç zarar görmemesi hayretle karşılanmıştır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 127)

Peşine düşmek: Okuma (f)1

“Peşlerine düşen anne, kızını ve midilliği 800 m ötede bulmuştur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 127)

Tarihe geçmek: Okuma (f)1

“Watson, 17 yaşına girmesine üç gün kala tamamladığı bu turla tarihe geçmesine rağmen ‘Dünya Hızlı Deniz Yolculuğu Rekoru Konseyi’nin ‘en genç’ kategorisini kaldırması nedeniyle bu başarısı resmi olarak dünya rekoru kabul edilmedi. (Okuma)(Ateş, 2016: 130)

İnfilak etmek: Okuma (f)1

“Kendini dışarıya attıktan kısa bir süre sonra arabanın benzin deposu infilak etti.” (Okuma)(Ateş, 2016: 133)

Alev almak: Okuma (f)1

“1973 yılında bozuk bir benzin pompası Selak’ın otomobilinin motoruna benzin akıttı, araç alev aldı, Selak bu kazadan da kurtuldu ancak saçlarının büyük bir kısmı yandı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 133)

Şansı dönmek: Okuma (f)1

“Selak şimdi hiç bu kadar mutlu olmadığını söylüyor, bütün felaketlerin son bulacağına ve artık şansının döndüğüne inanıyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 133)

Ortaya çıkarmak: Okuma (f)1

“Yapılan araştırmalar, milyoner olan talihlinin geçmişte bir üniversitede istatistik doktorası yaptığını ve sonra aynı üniversitede akademisyen olarak görev aldığını ortaya çıkardı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 136)

Mesken tutmak: Okuma (f)1

“Yazı dizisinde, bir talihlinin piyangodan kazandığı paranın çoğunu ‘Belki daha çok kazanırım.’ diye biletlere yatırdığı ama şu anda iki büyük ikramiye kazanmış bir ayakkabı boyacısı olarak hayatını sürdürdüğü, başka bir talihlinin yeni paralar kazanmak ümidiyle oyun bayilerini mesken tuttuğu, her gün evden çıkıp oyun bayisine gittiği, bayi kapanana kadar oynadığı ve şu anda hayatını emekli maaşı ile sürdürmeye çalıştığı, diğer bir talihlinin de para çıkınca bankadan istifa ederek kendine bir iş kurduğu, hiç bilmediği bir iş kolunda başarılı olamayıp iflas ettiği, bütün mal varlığına haciz geldiği ve şu anda belediyede çay ocağı işlettiği örnek olarak yer aldı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 137)

İlham almak: Okuma (f)1

“İlk uçma denemelerinde, 10. yüzyıl Türk alimlerinden İsmail Cevheri’den ilham almıştır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 138)

Hatırına gelmek: Okuma (f)1

“Tatlı sevmemesine rağmen arkadaşının hatırına yine de geldi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 139)

Üzerinde durmak: Okuma (f)1

“Öğretmenleri , ‘öğrenme’ üzerinde duracağını söylediği zaman öğrenciler çok şaşırmışlardı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 142)

Göz (gözler) önüne sermek: Okuma (f)1

“Tabiatın ona sunduğu muhteşem konumunu büyük sanatkarların güzel eserleriyle uyum içinde gözler önüne sermiş.” (Okuma)(Ateş, 2016: 102)

Keyfini çıkarmak: Okuma (f)1

“Bazı değerler kaybolup gitse de Türkiye’nin en kalabalık şehri olan İstanbul’u yeniden tanımaya, keşfetmeye, onun keyfini çıkarmaya, orada yaşamayı bir sanat haline getirmeye ne dersiniz?” (Okuma)(Ateş, 2016: 102)

(Birine) tepeden bakmak: Okuma (f)1

“İstanbul’da baharda gezintiye çıkmak, hisarların üstünde bu aziz şehre tepeden bakmak bir başkadır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 102)

(Birinin) hoşuna gitmek: Okuma (f)1

“Ara sıra sürprizler yaptığınızda çok hoşumuza gidiyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 109)

Yerine getirmek: Okuma (f)1

“Düşünürler, bazı insanların dünyaya birtakım görevleri yerine getirmek için geldiğini söylerler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 113)

Dünyaya gelmek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“1490 yılında dünyaya geldiği düşünülen büyük sanatçı, Osmanlı Devleti’nin en güçlü döneminde yaşamış ve mesleğindeki en üst rütbe olan mimarbaşılığa kadar yükselmiştir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 113)

“İnsan bir kez dünyaya gelir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 15)

Söze başlamak: Okuma (f)1

“Sonra biraz durup söze yeniden başladı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 113)

(Birinin) sırtını sıvazlamak: Okuma (f)1

“Mimar Sinan’ın sırtını sıvazlayarak ‘Edirne bizim için uygundur, Merak etme. Senden de sanatından da hiç şüphemiz yok. Ustalığına güvenimiz sonsuzdur Aksakal. Tez hazırlıklara başlansın.” (Okuma)(Ateş, 2016: 113)

Arkasına almak: Okuma (f)1

“Söyle bakalım Aksakal bu kadar insanı niçin arkana alıp getirdin.” (Okuma)(Ateş, 2016: 113)

Tadını çıkarmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)3 + Yazma (f)1

“Picasso yemeğini tadını çıkara çıkara tam iki saatte yer.” (Okuma)(Ateş, 2016: 115)

“İçinde bulunduğunuz anın tadını çıkarın.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

“Bundan sonra hayatın tadını çıkarmak istemesi.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 134)

“İçinde bulunduğunuz anın tadını çıkarın!” (Yazma)(Ateş, 2016: 112)

Ayağa kalkmak: Okuma (f)2

“Picasso yemekler için teşekkür eder ve lokantadan ayrılmak üzere ayağa kalkar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 115)

“Müdür odaya girince herkes ayağa kalkmış.” (Okuma)(Ateş, 2016: 139)

Silip süpürmek: Okuma (f)1

“Adama bak, tam iki saat lokantada ne varsa yedi bitirdi, sildi süpürdü.” (Okuma)(Ateş, 2016: 115)

Sararıp solmak: Okuma (f)1

“Şayet oyalandaki gülün rengi sarıya dönmüşse bir delikanlının aşkıdan sararıp solduğuna işarettir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 116)

Ad almak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Kümülonimbus bulutlarının altında, kese ya da hayvan memesine benzeyen uzantılar olduğu için bu adı alır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 121)

“Günün ilk öğünü anlamına gelen ‘kahvaltı’ sözcüğü, kahve içiminden önce olduğu için bu adı almıştır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 162)

... bir hal almak (hale girmek): Okuma (f)1

“Hava yükseldikçe rüzgarın hızı artar ve girdap halini alır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 126)

Rekor kırmak: Okuma (f)1

“Watson’ı karşılamaya gelenler arasında 1999’da 18 yaşındayken dünya turunu tamamlayarak ‘dünyayı tek başına dolaşan en genç insan’ rekorunu kıran Avustralyalı JesseMartin de bulunuyordu.” (Okuma)(Ateş, 2016: 130)

Dışarı atmak: Okuma (f)1

“Kendini dışarıya attıktan kısa bir süre sonra arabanın benzin deposu infilak etti.” (Okuma)(Ateş, 2016: 133)

Kıyıya çıkmak: Okuma (f)1

“On yedi kişi boğularak yaşamını yitirirken o kıyıya çıkıp kurtulmayı başardı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 133)

Son bulmak: Okuma (f)1

“Selak şimdi hiç bu kadar mutlu olmadığını söylüyor, bütün felaketlerin son bulacağına ve artık şansının döndüğüne inanıyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 133)

Görev almak: Okuma (f)1

“Yapılan araştırmalar, milyoner olan talihlinin geçmişte bir üniversitede istatistik doktorası yaptığını ve sonra aynı üniversitede akademisyen olarak görev aldığını ortaya çıkardı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 136)

Bel bağlamak: Okuma (f)1

“Bütün dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de de kısa yoldan zengin olmak isteyenler şans oyunlarına bel bağlıyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 136)

İflas etmek: Okuma (f)1

“Yazı dizisinde, bir talihlinin piyangodan kazandığı paranın çoğunu ‘Belki daha çok kazanırım.’ diye biletlere yatırdığı ama şu anda iki büyük ikramiye kazanmış bir ayakkabı boyacısı olarak hayatını sürdürdüğü, başka bir talihlinin yeni paralar kazanmak ümidiyle oyun bayilerini mesken tuttuğu, her gün evden çıkıp oyun bayisine gittiği, bayi kapanana kadar oynadığı ve şu anda hayatını emekli maaşı ile sürdürmeye çalıştığı, diğer bir talihlinin de para çıkınca bankadan istifa ederek kendine bir iş kurduğu, hiç bilmediği bir iş kolunda

başarılı olamayıp iflas ettiği, bütün mal varlığına haciz geldiği ve şu anda belediyede çay ocağı işlettiği örnek olarak yer aldı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 137)

Çaba göstermek: Okuma (f)1

“Genç’in amacı, doğayı korumak, bisikletin yaşama en saygılı ulaşım aracı olduğunu göstermek ve dünyadaki kaynakların tüketilmemesi için çaba göstermek.” (Okuma)(Ateş, 2016: 138)

Puan almak (kazanmak): 1 Okuma

“Sınava çok çalıştığı halde istediği puanı alamamış.” (Okuma)(Ateş, 2016: 139)

Sona ermek: Okuma (f)2

“’Adını biz verdik, yaşını Allah versin, hayırlı evlat olsun, amin!’ duasıyla ad verme işini sona erdirir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 78)

“Öğrenme, eğitimle birlikte sona erer.” (Okuma)(Ateş, 2016: 143)

Ortadan kalkmak: Okuma (f)1

“Öğrenme sürecinin henüz başındayken bu sorulara yanıt verilmesi durumunda, daha sonra yaşanabilecek bazı öğrenme güçlükleri ortadan kalkacaktır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 143)

(Bir şeyden) zevk almak (duymak): Okuma (f)1

“Yani onlara göre ders çalışmak, kişiyi hedefe götüren bir yol olmaktan çok, kişinin zevk alarak yaptığı şeyleri engellemektedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 149)

Tempo tutmak: Okuma (f)1

“Kalemimi elimde döndürürüm, masada tempo tutarım.” (Okuma)(Ateş, 2016: 151)

Sözünü kesmek: Okuma (f)1

“Başkalarının sözünü keserim.” (Okuma)(Ateş, 2016: 151)

Yol göstermek: Okuma (f)1

“yol göstermek” (Okuma)(Ateş, 2016: 153)

(Bir şeyin) başına geçmek: Okuma (f)1

“İşe giderken kahve içmek üzere annesine uğrayan yazar, görevinin başına buradan geçermiş.” (Okuma)(Ateş, 2016: 155)

(Bir şeye) imza atmak: Okuma (f)1

“Buyurun, bu kalemle çok güzel imzalar atabilirsiniz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 170)

Tatmin etmek: Okuma (f)1

“İstanbul’da Yabancı Diller Yüksek Okuluna kaydolur ama hocalarının bilgi eksikliklerini yüzlerine vuracak kadar donanımlı olduğu için burası onu tatmin etmez.” (Okuma)(Ateş, 2016: 156)

Sevk etmek: Okuma (f)1

“Sürüler İstanbul’a büyük ölçüde Trabzon üzerinden sevk edilirdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 158)

Karşı çıkmak: Okuma (f)1

“Aslında bu bir özelliktir ve karşı çıkmak yerine bunun değiştirilmesinin yanlış olduğunu bilmek gerekir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 159)

(Bir şeye) yatkın olmak: Okuma (f)1

“Solakların yatkın olduğu dallara” (Okuma)(Ateş, 2016: 159)

Müsaade etmek (buyurmak): Okuma (f)1

“Misafir dışında kullanılmasına pek müsaade edilmez.” (Okuma)(Ateş, 2016: 163)

(Birine) zahmet olmak: Okuma (f)1

“Size zahmet olacak ama benimki sade olsun.” (Okuma)(Ateş, 2016: 165)

Darısı... başına: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“Darısı bizim başımıza.” (Okuma)(Ateş, 2016: 166)

“Darısı başınıza!” (Yazma)(Ateş, 2016: 166)

Konuk olmak: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Çerçiler, hallaçlar, kalaycılar, orakçılar, istedikleri kadar bu köy odalarında konuk olarak kalabilirler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 173)

“Kim bilir belki de sofralarına konuk olur.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

İmza vermek: Okuma (f)1

“Beyefendi/Hanımeefendi, bana bir imzanızı verebilir misiniz?” (Okuma)(Ateş, 2016: 170)

Başını kaldırmamak (kaldıramamak): Okuma (f)1

“Çalışacağı zaman kütüphaneye gider ve gün boyunca yorulmasına rağmen başını kaldırmadan ders çalışırdı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 176)

Gönül vermek: Okuma (f)2

“Ayten, sokak hayvanlarına gönül vermiş, boş zamanlarında onları besliyor.” (Okuma- s. 169)

“gönül vermek” (Okuma)(Ateş, 2016: 172)

Türkü söylemek: Okuma (f)1

“Sazlarını çalar, yanık yanık türkü söylerlerdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 173)

Eğitim almak: Okuma (f)1

“Buna uygun bir eğitim almanız durumunda, hayatta çok başarılı olursunuz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 143)

Gözden geçirmek: Okuma (f)4 + Dinleme (f)1

“Çalışılacak konu, daha önceki konularla bağlantılıysa önceki konuların ana başlıkları gözden geçirilmelidir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 149)

“Daha sonra yeni konu, ana hatlarıyla gözden geçirilip çalışılmalıdır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 149)

“Geçmiş günlerde başınızdan geçen bazı tatsız olayları tekrar gözden geçirin.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Bir araya getirmek: Okuma (f)1

“Aletleri söküp dağıtır sonra yine bir araya getiririm.” (Okuma)(Ateş, 2016: 151)

Not tutmak: Okuma (f)1

“Çok not tutarım.” (Okuma)(Ateş, 2016: 152)

Ağızdan dökülmek: Okuma (f)1

“Birçoğumuzun ağızdan söyle cümleler dökülmüştür: ‘Yazmak istiyorum ama imkanım yok. Kitap okumaya zaman bulamıyorum.’” (Okuma)(Ateş, 2016: 155)

Çıt çıkmamak: Okuma (f)1

“Çalışma saatleri boyunca evde çıt çıkmadığı gibi çocukları da babalarını görebilmek için beklerlermiş.” (Okuma)(Ateş, 2016: 155)

Yüzüne vurmak (çarpmak): Okuma (f)1

“İstanbul’da Yabancı Diller Yüksek Okuluna kaydolur ama hocalarının bilgi eksikliklerini yüzlerine vuracak kadar donanımlı olduğu için burası onu tatmin etmez.” (Okuma)(Ateş, 2016: 156)

Eline geçmek: Okuma (f)1

“Bunca parasız oluşunun sebebiyse eline geçen bütün parayı kitaba yatırmasıydı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 156)

İşe girmek: Okuma (f)1

“Tatile gitmek yerine bir işe girip çalışmayı tercih ettik.” (Okuma)(Ateş, 2016: 159)

Mümkün olmak: Okuma (f)1

“Bunu önceden kestirebilmek, ebeveynlerin çocuklarda şunlara dikkat etmesiyle mümkün olabilir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 159)

(Birini) el üstünde tutmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Ev sahibi, misafirinin bütün ihtiyaçlarını giderir, onu el üstünde tutar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 163)

“Ancak bir vizyonu varsa; bu vizyonu çalışanlarıyla paylaşıyor ve onların yüreklerine inanç, azim ve şevk aşılabiliyorsa ve en önemlisi aynı hedefi gerçekleştirmeye kendini adanmış yetenekli kişilerden oluşan bir ‘takım’ oluşturabiliyorsa başarıya ulaşmak kolaylaşır.”
(Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

(Birine, bir şeye) kendini adamak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Ben, kendimi sanatımı yaşatmaya adanmışım için gittim.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 171)

“Dedem yeşil bir dünya için kendini adanmış.” (Yazma)(Ateş, 2016: 169)

Kendi yağıyla kavrulmak: Okuma (f)1

“Benim eşim serbest çalışıyor, kendi yağımızda kavruluyoruz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 166)

Kusura bakmamak (kalmamak): Okuma (f)1

“Ev biraz dağınık kusura bakmayın.” (Okuma)(Ateş, 2016: 165)

Eline (elinize veya ellerine) sağlık: Okuma (f)2 + Dinleme (f)2 + Yazma (f)2

“Sağol kızım, ellerine sağlık.” (Okuma)(Ateş, 2016: 166)

“Ellerine sağlık kızım, gelin kahveni de içeriz inşallah.” (Okuma)(Ateş, 2016: 166)

“Kızım ellerine sağlık, yemekler çok güzeldi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

“Metin Bey eşine dönerek, ‘Gelirken arkadaşlara Tanrı misafirimiz olun, biz ne yiyeceksek paylaşıyoruz, dedim onlar da misafir umduğunu değil bulduğunu yer dediler, ellerine sağlık ama hiç bu kadar tatlı bir mantı yiyeceklerini düşünmediler sanırım.’ demiş.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 92)

“Ellerinize sağlık!” (Yazma)(Ateş, 2016: 166)

Ziyade olsun: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“Ziyade olsun.” (Okuma)(Ateş, 2016: 166)

“Ziyade olsun!” (Yazma)(Ateş, 2016: 166)

Sağlıcakla kalın (kal): Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“Sağlıcakla kalın.” (Okuma)(Ateş, 2016: 166)

“Sağlıcakla kalınız!” (Yazma)(Ateş, 2016: 166)

(Bir şeyi) ayakta tutmak: Okuma (f)2

“Köy odalarının başka bir işlevi de köylerdeki dayanışmayı, kaynaşmayı artırmak, bu yönüyle sosyal hayatı geliştirmek ve ayakta tutmaktır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 173)

“Köy odalarının başka bir işlevi de köylerdeki dayanışmayı, kaynaşmayı artırmak, bu yönüyle sosyal hayatı geliştirmek ve ayakta tutmaktır.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 174)

(Bir işte) yer almak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)5

“Bu değişim sürekli yapılıyor; böylece her kaz takımının her noktasında yer almış ve aynı oranda yorulmuş oluyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 22)

“Öğrenci başvuruları, üniversitelerarası protokoller, burs işlemleri içinde yer almaktadır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 30)

“Gazi Üniversitesi Mevlana Kurum Koordinatörü, çalıştayın açılış konuşmasında, Türkiye genelinde Mevlana Değişim Programı’na katılan öğrencilerin yaklaşık yüzde 30’luk kısmına ev sahipliği yaptıklarını belirterek ‘Hem öğrendiler hem de Mevlana ofisleri için büyük kolaylık getirecek olan otomasyon sisteminin kurulmasında pilot üniversite olarak yer almaktan ve sisteme katkıda bulunmaktan mutluluk duyuyoruz.’ dedi.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 30)

Var olmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Bu geleneğimiz, Türk konukseverliğine bir örnek olarak hep var olacaktır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 173)

“Her insanın farklı bir bedende farklı yetenekler, zayıflıklar ve besin ihtiyaçlarıyla var olduğunu gördüm.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 87)

Nefes almak: Dinleme (f)2

“Şimdi derin bir nefes alıp aynanın karşısına geçin ve uzunca bir müddet gözlerinizin içine bakın.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

“Köyde, her nefes alışımızda kendimizi yeniden hayat buluyormuş gibi hissediyoruz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 104)

Heyecan vermek: Dinleme (f)1

“Size heyecan veriyor mu?” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Güven vermek: Dinleme (f)1

“Çalışanlarınıza, müşterilerinize güven verin.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Aklından geçirmek: Dinleme (f)1

“Ertesi gün yapacağım işleri aklımdan geçiririm.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Güven duymak (beslemek): Dinleme (f)2

“Herkes güven duyduğu malı alır, güven duyduğu yerde çalışır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

“Herkes güven duyduğu malı alır, güven duyduğu yerde çalışır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Kendini bulmak: Dinleme (f)1

“Kendinizi bulmaya ve tanımaya çalışın.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Yerini almak: Dinleme (f)4

“Sakıp Sabancı: ‘Yerimizi alabilecek insan yetiştirmeliyiz.’” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

“Dolayısıyla ister iş adamı, ister politikacı, isterse akademisyen olalım hepimizin en önemli görevi bizim yerimizi alabilecek, kalkınma ve gelişme bayrağını ileri ve yeni ufuklara taşıyacak ‘insan’ yetiştirmektir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Başından geçmek: Dinleme (f)1

“Geçmiş günlerde başınızdan geçen bazı tatsız olayları tekrar gözden geçirin.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Altını çizmek: Dinleme (f)1

“Daha önce de altını çizdiğim bir gerçek var.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Yargıya varmak: Dinleme (f)1

“Bunların sonucunda kendi hatalarınızın payının ne kadar olduğu hakkında bazı yargılara varmaya çalışın.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Hakkından gelmek: Dinleme (f)1

“İnsanın tek başına ‘dünyanın hakkından gelmesi’ mümkün değil.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

(Biriyle) ilişki kurmak: Dinleme (f)1

“Çalışanlarınızla yakın ilişki kurun.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

İş almak: Dinleme (f)2

“Yapacağınız kadar iş alıp en iyi olmayı hedefleyin.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 22)

“Yapacağınız kadar iş alıp en iyi olmayı hedefleyin.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 22)

Eziyet etmek: Dinleme (f)2

“Geçmişte yaptığınız hatalardan dolayı tamamen kendinizi suçlayıp kendinize eziyet etmeyin.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 22)

“Geçmişte yaptığınız hatalardan dolayı tamamen kendinizi suçlayıp kendinize eziyet etmeyin.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 22)

Sahip çıkmak: Dinleme (f)1

“Ailenize ve ahlaki değerlerinize sahip çıkın.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 22)

Söz almak: Dinleme (f)1

“Daha sonra söz alan Yükseköğretim Kurulu Mevlana Sorumlusu ise uygulanacak olan Mevlana Otomasyon Sistemi’nin öğrenci başvuruları, üniversitelerarası protokoller, burs işlemleri gibi pek çok ayağı olduğunu, dolayısıyla gerek Türkiye gerekse Avrupa’da değişim programları için uygulanan otomasyon sistemlerinin en kapsamlısı olacağını, bu açıdan büyük bir önem arz ettiğini vurgulayarak otomasyon sisteminin önemine dikkat çekti.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 22)

Uygun bulmak: Dinleme (f)1

“Astrolog tarafından uygun bulunurlarsa çift, düğün hazırlıklarına başlar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 40)

Sesini çıkarmamak: Dinleme (f)2

“Türkiye’de tuzlu kahveyi içen damat adayı sesini çıkartmazken Hindistan’da damadın ayakları gelinin annesi tarafından yıkanıyor.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 40)

“Türkiye’de tuzlu kahveyi içen damat adayı sesini çıkartmazken Hindistan’da damadın ayakları gelinin annesi tarafından yıkanıyor.” (Dinleme)) (Ateş, 2016: 40)

Akla gelmek: Dinleme (f)1

“Aklıma ‘kan kardeşi’ sözü geliyor ister istemez.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 47)

Ant içmek: Dinleme (f)2

“Aynı yaşta iki kız ya da erkek, hayatlarının bir döneminde, yaşadıkları sürece birbirlerine kardeşçe davranacaklarına söz verirler ve birbirlerini koruyup kollayacaklarına ant içerler.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 47)

“Çocukken yapılan bu anlaşmaya Türk kültüründe ‘ant içmek’ denir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 47)

Yazı tura atmak: Dinleme (f)2

“Oyuna hangi grubun başlayacağı yazı tura atılarak belirlenirmiş.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 52)

“Oyuna hangi grubun başlayacağı yazı tura atılarak belirlenirmiş.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 52)

Kapıya dayanmak: Dinleme (f)1

“Sabah olur olmaz zengin adamın karısı, fakir komşularının kapısına dayanmış.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 58)

Canı acımak: Dinleme (f)1

“Hatta topun ağırlığı yüzünden birbirimizin canını acıttık, demiş.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 58)

Sıkı durmak: Dinleme (f)2

“Aylin: ‘O halde sıkı durun söylüyorum, biz Serkan’la karar verdik...’ (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

“O halde sıkı durun söylüyorum, biz Serkan’la karar verdik, çocuğumuz doğmadan önce cinsiyetini öğrenmeyeceğiz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

Elinden gelmek: Dinleme (f)1

“Elinden her türlü iş gelir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

Uykusuz kalmak: Dinleme (f)2

“Anlaşılan bu akşam yine uykusuz kalacağız.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

“Uykusuz kalacak ne var hanım!” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

Dış kapının mandalı: Dinleme (f)1

“Hanım, anlaşılan biz dış kapının mandalıyız!” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

Ne münasebet: Dinleme (f)1

“Ne münasebet babacığım, niçin öyle düşünüyorsunuz?” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

Lafı uzatmak: Dinleme (f)1

“Hanım, sen de lafı iyice uzattın!” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

Kalp (kalbini) kırmak: Dinleme (f)1

“İkiniz de büyüklerinizin kalbini kırmamaya çalışıyorsunuz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

Heyecana kapılmak: Dinleme (f)1

“Ama galiba biz heyecana kapılıp pek sağlıklı düşünemedik.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 60)

Fırsat vermek: Dinleme (f)2

“Ama konuşmalarına fırsat verip sabırla dinlediğinizde gündeme getirmedikleri pek çok sorunun varlığını görebiliyorsunuz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 64)

“Kan grubu analizleri, bize bu çelişkileri açıklama fırsatı verir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 87)

Gündeme getirmek: Dinleme (f)1

“Ama konuşmalarına fırsat verip sabırla dinlediğinizde gündeme getirmediikleri pek çok sorunun varlığını görebiliyorsunuz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 64)

Canını almak: Dinleme (f)1

“‘Allah’ı, canımı al da kurtulayım, oğluma ve gelinime daha fazla yük olmak istemiyorum.’ diye Allah’a yalvarmaya başladı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 71)

(Birine) yük olmak: Dinleme (f)1

“‘Allah’ı, canımı al da kurtulayım, oğluma ve gelinime daha fazla yük olmak istemiyorum.’ diye Allah’a yalvarmaya başladı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 71)

Eli ayağı tutmak: Dinleme (f)1

“Onların da eli ayağı tutmaz olacaktı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 71)

Bağrına basmak: Dinleme (f)1

“Süleyman Dede’yi tekrar yanlarına alarak onu bağrılarına bastılar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 71)

Tepki vermek: Dinleme (f)1

“Enerji düzeylerinizi, kalori yakma yeterliliğinizi, strese karşı verdiğiniz duygusal tepkiyi, hatta belki kişiliğinizi belirleyen bir faktördür.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 87)

(Bir durumu) açığa çıkarmak: Dinleme (f)1

“Bugün kan grupları, sağlıklı olma yolunda en önemli sırları açığa çıkaran hücrel parmak izleri olarak kullanılır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 87)

Yerine koymak: Dinleme (f)1

“İdrarınızı yaptıktan sonra, kaybedilen sıvıyı yerine koymak için bir bardak su için.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 89)

İşine koyulmak: Dinleme (f)1

“Adam gelince Emine Hanım banyoyu göstermiş ve tamirci işe koyulmuş.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 92)

Tadına bakmak: Dinleme (f)2

“Mantının tadına bakan misafirlerin şaşkın bakışlarıyla kendine gelmiş.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 92)

“Emine Hanım bir kaşık mantı alıp tadına bakmış ve yer yemez telaştan mantıya tuz yerine şeker kattığını fark etmiş.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 92)

Hafızayı yoklamak: Dinleme (f)1

“Bir hafızanızı yoklayın bakalım, bunlardan kaç estetik değerler taşıyor?” (Dinleme) (Ateş, 2016: 93)

Öne çıkmak: Dinleme (f)2 + Konuşma (f)1

“Yukarıdaki görsellerde komşuluk ilişkisinin hangi yönü öne çıkarılmıştır?” (Konuşma)(Ateş, 2016: 53)

“Yemek yaparken öne çıkan iki noktadan biri ... diğeri ise” (Dinleme)(Ateş, 2016: 93)

“Yemek yaparken iki noktanın öne çıktığını, bunlardan birinin estetik diğeri kullanılan malzeme ve teknikler olduğunu söylüyorlar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 93)

Huzur bulmak: Dinleme (f)1

“Köylerimizde dinlenir, huzur bulur ve şehirlerin bunaltıcı hayatından uzaklaşırız.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 104)

Kulak vermek: Dinleme (f)1

“Ancak akşamüstü bir ağaca yaslanıp güneşin batışını izlerken, bir çobanın kaval sesine kulak verirken hiçbir şeyin yokluğunu hissetmeyiz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 104)

Mahsur kalmak: Dinleme (f)1

İşlerine gitmek için saatlerce trafikte mahsur kalırlar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 104)

Parmaklarını (birlikte) yemek: Dinleme (f)1

“Hamsili pilavlarını tadarken lezzetinden parmaklarınızı yiyebilirsiniz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

Göç etmek (eylemek): Dinleme (f)3

“Bölgede genç erkek nüfusu sürekli göç etmek zorunda ... kadın nüfusu ise çalışmak zorundadır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 108)

“Bölgede yeteri kadar tarım arazisi ve iş imkanı ... Karadeniz erkeği göç etmek zorunda kalır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 108)

“Bölgede genç erkek nüfusu sürekli göç etmek zorunda kaldığından ve sanayi yatırımları az olduğu için kadınlar, aile bütçesine katkıda bulunurlar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

Tuttuğunu koparmak: Dinleme (f)1

“Açık sözlü, tuttuğunu koparan Karadeniz kadını, bu özelliklerinden dolayı yörenin arazi yapısına rahatça uyum sağlamayı başarır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

Destek olmak: Dinleme (f)1

“Aile bütçesine katkı sağlamak ve eşime destek olmak bana gurur veriyor.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

(Bir yere) yolu düşmek: Dinleme (f)1

“Sizin de bir gün yolunuz Karadeniz’e düşerse fındık bahçelerinde fındık toplayan Karadeniz kadınlarına selam vermeyi ihmal etmeyin.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

Gurur duymak: Dinleme (f)1

“Aksine işe yaradığım için kendimle gurur duyuyorum.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

Karşılık vermek: Dinleme (f)1

“Selamınıza içten bir tebessümle karşılık vereceklerine emin olabilirsiniz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

Emin olmak: Dinleme (f)1

“Selamınıza içten bir tebessümle karşılık vereceklerine emin olabilirsiniz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

Fırsat bulmak: Dinleme (f)2

“O enfes yemeklerinden tatma fırsatı bulursunuz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

“Polonya Koordinatörü Jacek Sulkowski de Türkiye’ye ikinci gelişleri olduğunu, Türkleri daha iyi tanıma fırsatı bulduklarını söyledi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 175)

Riske girmek (risk almak): Dinleme (f)1

“Unutmayın hayatta mutlu olanlar önemli anlarda risk alabilenlerdir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

Şıp diye: Dinleme (f)1

“Hepimizin yakın çevresinde, gökyüzüne bakıp ertesi gün havanın nasıl olacağını şıp diye anlayan kişiler vardır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 123)

Kemale ermek (gelmek): Dinleme (f)2

“Genellikle yaşları kemale ermiş olan bu kişilerin bazıları, eklem yerlerinin sızlama oranına göre yakında yağmur yağıp yağmayacağını ya da yağacaksa ne zaman yağacağını da tahmin edebilirler.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 123)

“Genellikle yaşları kemale ermiş olan bu kişilerin bazıları, eklem yerlerinin sızlama oranına göre yakında yağmur yağıp yağmayacağını ya da yağacaksa ne zaman yağacağını da tahmin edebilirler.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 123)

İlgi çekmek (uyandırmak): Dinleme (f)2

“Eğer hava tahmini sizin de ilginizi çekiyorsa yaşlanmayı beklemenize gerek yok.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 123)

“Eğer hava tahmini sizin de ilginizi çekiyorsa yaşlanmayı beklemenize gerek yok.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 123)

Farkında olmak: Dinleme (f)1

“Yirmi üç yıl boyunca etrafında olanların farkında olması.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 134)

Ele almak: Dinleme (f)2

“Bilimsel bir makalede örnek olay olarak ele alınması.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 134)

“Houben’in yaşadıkları, doktoru tarafından bilimsel bir makalede örnek olay olarak ele alındı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 134)

Felç olmak: Dinleme (f)1

“1983’te, Belçika’da geçirdiği kaza yüzünden felç olan ve bitkisel hayata giren Rom Houben’in, yirmi üç yıl boyunca bilincinin açık olduğu ve konuşulan her şeyi duyduğu anlaşıldı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 134)

Faaliyet göstermek: Dinleme (f)1

“Yıllar sonra bitkisel hayattaki Houben’e bir dizi test uygulandı ve vücudunu kontrol edememesine rağmen beyninin normale çok yakın bir şekilde faaliyet gösterdiği belirlendi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 134)

Öne sürmek: Dinleme (f)1

“Makalede, dünyada pek çok ‘yanlış koma’ vakasının olabileceği öne sürüldü.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 134)

Hayale dalmak: Dinleme (f)1

“Hayale dalmaktan hoşlanan bu kişiler, dokunmaya alışmadıkları için sık sık sakarlık yaparlar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 145)

Yerinde duramamak: Dinleme (f)1

“Yerimde duramıyorum.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 147)

Dikkatini toplamak: Dinleme (f)2

“Çalışmaların, çalışma masasında yapılması dikkatinizi toplamanıza yardımcı olur.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 147)

“Çalışmaların, çalışma masasında yapılması dikkatinizi toplamanıza yardımcı olur.”
(Dinleme)(Ateş, 2016: 147)

Özen göstermek: Dinleme (f)2

“Bu bakımdan özellikle kuru üzüm, ceviz, bal gibi gıdaları düzenli olarak tükettiler ve temiz havalı mekanlarda bulunmaya özen gösterdiler.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

“Evlerde kahve bulundurulmasına özen gösterilir ve misafirlere mutlaka kahve ikram edilir.”
(Dinleme)(Ateş, 2016: 162)

Tıka basa doldurmak: Dinleme (f)1

“İyi beslendiler ama midelerini tıka basa doldurmadılar, çünkü bu durumda kan midede toplanıyor ve yine beyne daha az gidiyor.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

Maruz kalmak: Dinleme (f)1

“Aksi durumda erken yaşlarda bunamaya maruz kalabilirlerdi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 154)

(Bir şeyden) söz etmek: Dinleme (f)1

“Sizlere bugün kırk yıl hatırı olan bir içeceğimizden söz edeceğiz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 162)

Servis yapmak: Dinleme (f)1

“Küçük fincanlarla servis yapılır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 162)

Allah’ın emri: Dinleme (f)1

“Kahveler içildikten sonra ailenin büyüğü ‘Allah’ın emri, Peygamber’in kavliyle kızınızı oğlumuza istiyoruz.’ der.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 162)

Kız istemek: Dinleme (f)1

“Kız isteme geleneğinde kahvenin özel bir yeri vardır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 162)

Geri kalmak: Dinleme (f)1

“Şöyle söyleyeyim, 15 sene gümüş üzerinde çalıştım geri kalan 30 sene de altın üzerinde çalıştım.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 171)

Saygı duymak (beslemek): Dinleme (f)2

“Tüm giderlerin Ulusal Ajans tarafından karşılandığını anlatan Ayan, projenin birbirini anlamak, tanımak ve saygı duymak, tolerans, misafirperverlik, komşulukları güçlendirmek gibi alt başlıklarının bulunduğunu söyledi.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 175)

“Comenius Projesi ile farklı kültürlerle diyaloga geçilmesinin mutluluk verici olduğunu dile getiren Sulkowski, ‘İnsanların birbiriyle uyum içinde yaşaması için farklı ülkelerden, kültürlerden gelmesi önemli değil. Önemli olan farklılıklara saygı duymak.’ şeklinde konuştu.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 175)

(Bir yer, bir işte) yabancılık çekmek: Dinleme (f)1

“Alman öğrenci Lena Wulf ise Türkiye’yi özellikle de Sakarya’yı çok sevdiğini, arkadaşlarıyla daha önce Almanya’ya geldiklerinde tanıştıklarını, o yüzden yabancılık çekmediklerini söyledi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 175)

Zorunda kalmak: Dinleme (f)3

“Bölgede genç erkek nüfusu sürekli göç etmek zorunda ... kadın nüfusu ise çalışmak zorundadır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 108)

“Bölgede yeteri kadar tarım arazisi ve iş imkanı ... Karadeniz erkeği göç etmek zorunda kalır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 108)

“Bölgede genç erkek nüfusu sürekli göç etmek zorunda kaldığından ve sanayi yatırımları az olduğu için kadınlar, aile bütçesine katkıda bulunurlar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

Doğru bulmak: Konuşma (f)1

“Siz, Emir’in Meryem’e darılmasını doğru buluyor musunuz?” (Konuşma)(Ateş, 2016: 48)

Yakınlık göstermek: Konuşma (f)1

“Yandaki atasözlerinden hangileri metinde anlatılanlarla yakınlık göstermektedir.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 51)

Vakit geçirmek: Okuma (f)2 + Konuşma (f)2

“Siz o şehirde bulunuyor, vakit geçiriyor hatta doğup ölüyor ama o şehirdeki yaşama sanatının farkına varamıyorsunuz demektir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 102)

“Ayrıca, köy odalarında özellikle geceleri oyun oynanır, hoşça vakit geçirilirdi.”
(Okuma)(Ateş, 2016: 173)

“Mutfakta vakit geçirmekten hoşlanır mısınız?” (Konuşma)(Ateş, 2016: 82)

“Ayrıca, köy odalarında özellikle geceleri oyun oynanır, hoşça vakit geçirilirdi.”
(Konuşma)(Ateş, 2016: 174)

Örnek almak: Konuşma (f)2

“Neden örnek alıyorsunuz?” (Konuşma)(Ateş, 2016: 157)

“Örnek aldığınız bu ünlünün özelliklerini anlatalım.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 157)

Mal etmek: Konuşma (f)1

“Bu teşviklerle amaç, özellikle ülkeden dışarıdan ithal ettiği ürün gruplarını yurt içi sermaye ile üretime dahil edip kaliteli ürünleri ucuza mal etmek.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 172)

Ayak uydurmak: Konuşma (f)1

“Saanen keçisinin en önemli özelliği her türlü ortama çok kolay ayak uydurabilmesidir.”
(Konuşma)(Ateş, 2016: 172)

Durumdan ders çıkarmak: Yazma (f)1

“Kral, Meroz ile arkadaşının davranışından nasıl bir ders çıkarıyor?” (Yazma)(Ateş, 2016: 43)

İyiliği dokunmak: Yazma (f)2

“‘Ne olur beni bırak! Gün olur benim de sana bir iyiliğim dokunur.’ demiş.” (Yazma)(Ateş, 2016: 49)

“‘Sen küçük bir faresin, bana ne iyiliğin dokunur?’ deyip onu bırakmış.” (Yazma)(Ateş, 2016: 49)

Küçük görmek: Yazma (f)1

“Fare aslana ‘Beni küçük görüyordun.’” (Yazma)(Ateş, 2016: 49)

Kendine gelmek: Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Her sabah spor yap..., yoksa kendine gelemezmiş.” (Yazma)(Ateş, 2016: 51)

“Mantının tadına bakan misafirlerin şaşkın bakışlarıyla kendine gelmiş.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 92)

Aç kalmak: Yazma (f)1

“Gün boyunca üç saatten fazla aç kalmayın.” (Yazma)(Ateş, 2016: 76)

Gözüne (gözlerine) bakmak: Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Konuşurken insanların gözünün içine bakın.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 112)

“Daima insanların gözünün içine bakın!” (Yazma)(Ateş, 2016: 112)

Selam vermek: Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Sizin de bir gün yolunuz Karadeniz’e düşerse fındık bahçelerinde fındık toplayan Karadeniz kadınlarına selam vermeyi ihmal etmeyin.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 108)

“Beni görmesine rağmen selam vermedi.” (Yazma)(Ateş, 2016: 122)

Zam yapmak: Yazma (f)1

“Hükümet tarafından memur maaşlarına %5 zam yapılması karar” (Yazma)(Ateş, 2016: 135)

(Bir yerde) gözünü açmak: Yazma (f)1

“Gözlerini açtığıda kendini hastane buldu.” (Yazma)(Ateş, 2016: 177)

Yakından bilmek (bilmek): Yazma (f)1

“Türk kültürünü daha yakından tanımak için bu iyi bir fırsattı.” (Yazma)(Ateş, 2016: 165)

Tedbir almak: Yazma (f)1

“Gerekli tedbirler alındığında engellilerin sporun her türünü yapmasında sakınca yoktur.” (Yazma)(Ateş, 2016: 131)

Başı dönmek: Yazma (f)1

“En son başının döndüğünü hatırlayordu.” (Yazma)(Ateş, 2016: 177)

Bir yastıkta kocamak: Yazma (f)1

“Yeni evli çifte ‘Allah bir yastıkta kocatsın!’ diye temennide bulunulur.” (Yazma)(Ateş, 2016: 41)

Fena değil (sayılmaz): Yazma (f)1

“Eh fena değil!” (Yazma)(Ateş, 2016: 14)

Beynini (aklını) kemirmek: Yazma (f)1

“Sorular aklını kemirip duruyordu...” (Yazma)(Ateş, 2016: 177)

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabında, tablo 4, 9, 14 ve 19’a bakıldığında deyimlerin en fazla kullanıldığı dil becerisinin toplam 393 kez kullanılan deyim sıklığı ile okuma becerisi olduğu belirlenmiştir. Okuma becerisinin ardından deyimlerin en sık kullanıldığı dil becerisi 190 kullanım sıklığı ile dinleme becerisi olmuştur. Yazma becerisinde deyimler 47 kez kullanılmışken en az kullanımın 14 kullanım sıklığı ile konuşma becerisine ait olduğu belirlenmiştir.

3.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabındaki Metin ve Etkinliklerde Yer Alan Örnek Cümleler

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabındaki metin ve etkinliklerde tablo 5, 10, 15 ve 20’de belirlenen deyimlerin dil becerileri alanlarına göre kullanıldıkları örnek cümleler şunlardır:

Elde etmek: Okuma (f)11 + Dinleme (f)5

“Ülkenizde olimpiyatlarda derece elde etmiş bir milli sporcu var mı?” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

“Bu çalışmalar 1998 yılında tamamlandı, elde edilen sonuçlar daha önceden elde edilen sonuçların doğruluğunu göstererek, projenin İstanbul’da çalışan ve yaşayan insanlara birçok avantaj sunacağını ve şehirdeki trafik sıkışıklığıyla ilgili hızla artan sorunları azaltacağını ortaya çıkardı.” (Okuma) (Ateş, 2016: 40)

“Bu olimpiyatlarda ilk defa Afrikalı (Etiyopyalı) bir atlet olimpiyat şampiyonu olarak altın madalya elde etmiştir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 14)

“Spor yaparken vücut bütün bir hafta boyunca tükettiği besinlerden elde ettiği enerjiyi kullanır.” Dinleme) (Ateş, 2016: 26)

Geri kalmak: Okuma (f)11 + Dinleme (f)5

“Olimpiyat oyunlarında zafer kazanan sporcular, armağanlara boğulur, ömürlerinin geri kalanında, çeşitli ayrıcalıklara sahip olurlardı.” (Okuma) (Ateş, 2016: 10)

“Picasso, matematik dersinde ne zaman ‘4’ sayısı ile karşılaşsa, ‘4’ ü öne doğru fırlamış bir burun olarak gördüğünden hemen geri kalan uzuvları çizmeye başlıyormuş.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 135)

Anlamına gelmek: Okuma (f)11 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Bu ateşkes, dileyen herkesin güvenli bir biçimde Olimpia’ ya gidebileceği anlamına gelirdi.” (Okuma) (Ateş, 2016: 10)

“Olimpiyat oyunlarının sloganından olan ‘Citius, Altius, Fortius’ Türkçede ‘daha hızlı, daha yüksek, daha güçlü’ anlamına geliyor. (Okuma) (Ateş, 2016: 11)

“Doğru beslenme, karbonhidrat, protein, yağ ve vitaminlerin gerektiği kadar ve dengeli bir biçimde alınması anlamına gelir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 26)

“Aşağıdaki kelime öbekleri hangi anlama gelmektedir?” (Yazma) (Ateş, 2016: 30)

Karar vermek: Okuma (f)6 + Dinleme (f)5

“Komite, olimpiyatların her dört yılda bir dünyanın farklı bir kentinde yapılmasına karar verdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

“1987 yılında ana hatlarıyla belirlenen proje, ilerleyen yıllarda tartışıldı ve 1995’te, daha detaylı etüt ve çalışmaların gerçekleştirilmesine ve 1987’deki yolcu talebi tahminleri dahil olmak üzere fizibilite etütlerin güncellenmesine karar verildi.” (Okuma)(ATEŞ, 2016: 40)

“Henüz kendi kendine karar verebilen makineler yapılamadı.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 49)

“Şekil değiştirmesi gerektiğine kendi karar veren proto tip robotlar vardır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 49)

Elden ele geçmek: Okuma (f)1

“Meşale, yolculuğun büyük bölümünde sporcular, sanatçılar, öğrenciler gibi pek çok kişi tarafından elden ele geçirilerek taşınır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 10)

Dereceye girmek: Okuma (f)2

“Olimpiyat oyunlarında dereceye giren tüm sporculara madalya verilir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 10)

“Olimpiyat oyunlarında dereceye giren tüm sporculara madalya verilir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 12)

Yer vermek: Okuma (f)8

“Diğer yüzünderse olimpiyat oyunlarının düzenlendiği ülkenin simgelerinden birine yer verilir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 11)

“Ayrıca sporcuların giysileri, ödülleri, ilanlar, tanıtım ürünleri gibi pek çok şeyde de bu logoya yer verilir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 11)

Ad vermek: Okuma (f)8 + Dinleme (f)6

“Bu alana ‘olimpiyat parkı’ adı verilir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 11)

“Özel eldiven takılmış, kilolarına göre sınıflandırılmış, iki kişinin ring adı verilen kare biçimindeki bir alanda yumruklarıyla vuruşarak birbirlerine üstünlük sağladıkları, amatör veya profesyonel olarak oynanan oyun.” (Okuma) (Ateş, 2016: 25)

“Dil adı verilen, sınırları olmayan, sonsuz bir alemde...” (Dinleme) (Ateş, 2016: 58)

“Bu nedenle, bir parayı, malı veya bir yeri paylaşırken, iyisi veya fazlasına ‘aslan payı’ adı verilir ve aslan payını her zaman en güçlü kişi alır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Yer almak: Okuma (f)18 + Dinleme (f)4 + Yazma (f)2

“Olimpiyat parkında stadyumlar, oyun sahaları, yüzme havuzları, kortlar ve ‘olimpiyat köyü’ yer alır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 11)

“Aşağıdakilerden hangisi okuduğunuz metnin alt başlıkları içerisinde yer almaktadır?” (Okuma) (Ateş, 2016: 14)

“Bir gramerde yer alan söz dizimi kurallarını sayısız örneklerle zenginleştirirsiniz.”
(Dinleme) (Ateş, 2016: 58)

“Program kapsamında hangi alanlar yer almaktadır?” (Dinleme) (Ateş, 2016: 142)

“İkinci paragrafta yer alan araştırma sonuçlarına göre aşağıdakilerden hangisi doğru değildir?” (Yazma)(Ateş, 2016: 30)

“Deutsche Bank, 2055’ten sonra nüfusun azalması tahminini dünyanın en kalabalık ülkeleri arasında yer alan Çin, Rusya, Güney Kore ve Brezilya’daki doğurganlık oranının her geçen gün azalmasına bağlıyor.” (Yazma)(Ateş, 2016: 144)

Son bulmak: Okuma (f)2

“Oyunlar, sporcuların milliyetlerine göre ayrılmadan yapacakları ve kardeşliği temsil eden geçit töreniyle son bulur.” (Okuma)(ATEŞ, 2016: 11)

“Karşılaşmalar, hakemin ‘cenk!’ komutu ile başlar ve ‘dur!’ komutu ile son bulur.”
(Okuma)(Ateş, 2016: 32)

Yol vermek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Avustralyalı kürekçi Henry Pearce, yarışırken kayığını durdurarak nehirden geçmekte olan ördek sürüsüne yol verdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 15)

“1928 yılındaki Amsterdam Olimpiyat Oyunları’nda Avustralyalı kürekçi Henry Pearce, çeyrek finalde yarışırken kayığını durdurarak, nehirden geçmekte olan ördek sürüsüne yol verdi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 14)

“... yılındaki, Avustralyalı kürekçi Henry Pearce, çeyrek finalde yarışırken kayığı durdurarak, nehirden geçmekte olan ördek sürüsüne yol verdi.” (Yazma)(Ateş, 2016: 16)

Puan almak (kazanmak): Okuma (f)1 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Romanyalı jimnastikçi 14 yaşında katıldığı yarışmalarda bütün jüri üyelerinden 10 tam puan alarak altın madalyalar kazandı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 15)

“1976 Montreal Kanada’da, Romanyalı jimnastikçi Nadia Elena Comaneci, 14 yaşında katıldığı yarışmalarda bütün jüri üyelerinden 10 tam puan alarak altın madalyalar kazanmıştır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 14)

“... Romanyalı jimnastikçi Nadia Elena Comaneci, 14 yaşında katıldığı yarışmalarda bütün jüri üyelerinden 10 tam puan almıştır.” (Yazma)(Ateş, 2016: 16)

Emanet bırakmak (etmek, vermek): Okuma (f)1

“Dört yılda bir düzenlenen olimpiyat oyunları, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından bir şehre emanet edilir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 16)

Kabul etmek: Okuma (f)1

“Aday şehirlerin, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) yönetim kurulu tarafından kabul edilmesi,” (Okuma)(Ateş, 2016: 16)

Ziyaret etmek: Okuma (f)1

“Değerlendirme komisyonunun aday şehirleri ziyaret etmesi,” (Okuma)(Ateş, 2016: 16)

“Bayram boyunca akrabalarını ziyaret ettiler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 45)

Yön vermek: Okuma (f)1 + Konuşma (f)1

“Bu başlık doğrudan bir not almıyor, daha ziyade değerlendirmeye yön vermesi açısından ekleniyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 17)

“Hayatınıza yön veren sözler var mı?” (Konuşma) (Ateş, 2016: 65)

Gol atmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Kırmızı formayla oynayan takımlar, mavi ya da beyaz formalılara göre daha iyi performans gösteriyor ve daha çok gol atıyormuş.” (Okuma)(Ateş, 2016: 19)

“Hamit, içeri çevirdi ve Arda golünü attı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

(Bir şeyin) yerini tutmak: Okuma (f)1

“Yürümek hepsinin yerini tutar, yeter ki günde 30 dakika hızlı bir şekilde yürüyün.” (Okuma)(Ateş, 2016: 28)

Tepki vermek: Okuma (f)3

“Antrenmanlı kalp, sıkıntılı bir durumla karşılaştığı zaman sakın bir tepki verir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 28)

“Halbuki bir sporcunun kalbi aynı koşullarda daha yavaş atarak tepki verir ve en kısa zamanda normale döner.” (Okuma)(Ateş, 2016: 28)

Ortaya çıkmak: Okuma (f)16 + Dinleme (f)5 + Konuşma (f)1

“Şişmanlığın harcanandan fazla kalori alma sonucu oluştuğu düşünülürse perhiz yapmanın neden tek başına kalıcı bir çözüm olmadığı ortaya çıkar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 29)

“Antrenmanlı kalp ile hareketsizliğe alışmış kalbin farklılığı hangi durumlarda ortaya çıkar?”(Okuma)(Ateş, 2016: 29)

“1904 yılında ABD’li maraton koşucusu Fred Lorz, Saint Louis’de yapılan oyunlarda yarışın büyük bir bölümünü arabaya binerek tamamladığı ortaya çıkınca diskalifiye oldu.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 14)

“Bu sırada, kayıtları tutanların adlarını da yazma ihtiyacı ortaya çıkmıştır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 94)

“Uzun seyahat edenler, virüslerin bulundukları bölgeden diğer yerlere taşınmasına ve bu virüsler yoluyla ortaya çıkan hastalıkların, bağışıklığı olmayan toplumlarda yayılmasına yol açmışlardır.” (Konuşma) (Ateş, 2016: 36)

Kilo vermek: Okuma (f)1

“Düzenli egzersiz sadece spor yapıldığında değil, dinlenme halinde tükettiğimiz enerjiyi de artırdığı için kilo vermeyi kolaylaştırır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 29)

“Kilo verdikten sonra düzenli spor yapmadan ideal kiloyu korumak çok zordur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 29)

Elden ayaktan düşmek: Okuma (f)1

“‘Elden ayaktan düşmek’ ve ‘ele güne muhtaç olmak’ deyimlerinin anlamı ne olabilir?” (Okuma)(Ateş, 2016: 29)

Ele güne muhtaç olmak: Okuma (f)1

“‘Elden ayaktan düşmek’ ve ‘ele güne muhtaç olmak’ deyimlerinin anlamı ne olabilir?” (Okuma)(Ateş, 2016: 29)

Ömür geçirmek: Okuma (f)2

“İnsanların uzun ve sağlıklı bir ömür geçirmeleri kendi ellerindedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 29)

“Yazara göre uzun ve sağlıklı ömür geçirmek gerekir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 29)

Var olmak: Okuma (f)4

“Ancak Matrakçı Nasuh Efendi’den önce de bu sporun var olduğuna dair bazı rivayetler de mevcuttur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 32)

“Bende yeniden var olmanı, benimle bütünleşmeni ...”(Okuma)(Ateş, 2016: 68)

İzin almak: Okuma (f)1

“Ailesinden izin alınıp Türkiye’ye getirildi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

Ad almak: Okuma (f)6 + Dinleme (f)1

“Türk vatandaşı oldu ve Elvan Abeylegesse adını aldı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

“İpek Yolu’nda sadece ipek taşınmadığı halde adını ipekten almıştır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 37)

“11 Nisan 1975 tarihinde Bursa’da ‘Bursa Üniversitesi’ adı ile kurulan Üniversitemiz, 20 Temmuz 1982 tarihinde ‘Uludağ Üniversitesi’ adını almıştır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 119)

Rekor kırmak: Okuma (f)3 + Dinleme (f)1

“2004 yılında Norveç’te, Altın Lig 5000 metre yarışındaki 14. 24. 68’lik derecesi ile dünya rekoru kırarak birinciliği kazandı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

“Aynı zamanda 10000 metre Avrupa rekorunu da kırdı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

“Hem de 12 saniyenin altına inen ilk kadın olarak Dünya Rekoru’nu kırmış oldu.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 14)

Fark etmek: Okuma (f)5 + Dinleme (f)2

“Berlin’de 2009 yılında düzenlenen Dünya Atletizm Şampiyonası’nda rakibi Etiyopyalı Meselech Melkamu’nun koşu ayakkabılarını unuttuğunu fark edince ona kendi ayakkabılarını verdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

“Atletizmle tanışması bir spor gözlemcisinin ondaki koşma yeteneğini fark etmesiyle başlar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

“Onların eserleri ile dilimizin güzelliğini fark eder, dilimizi daha çok severiz.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

“Bacaklarınızı sinirli şekilde salladığınızı ayağınızı yere vurarak tempo tuttuğunuzu fark ederseniz hemen bu kötü alışkanlıktan kurtulmaya çalışın.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 167)

Layık görmek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Rakibine yardım etmesi üzerine Dünya Fair Play Ödülü’ne layık görüldü.” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

“Koskoca bir padişah, kardeşine bu kadarcık bir parayı mı layık görür?” (Okuma)(Ateş, 2016: 57)

“2003 yılında, Türk Dil Kurumu, Karaman Valiliği ve RTÜK iş birliği ile organize edilen ‘Türk Diline Hizmet Ödülü’ ne layık görüldü.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 61)

“Matematiğe yapmış olduğu köklü katkılardan ... TÜBİTAK Bilim Ödülü’ne layık görülmüştür.” (Yazma)(Ateş, 2016: 159)

Soluk soluğa kalmak: Okuma (f)2

“Elvan Abeylegesse kırdığı rekorlar, aldığı dereceler, kazandığı unvanlar ile her yarışın sonunda soluk soluğa kalsa da Türk atletizmine yeni bir soluk getirdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

“Okuduğunuz metnin son paragrafında geçen ‘soluk soluğa kalmak’ sözünün anlamı nedir?” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

Gurur duymak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Nesiller boyunca hatırlanacak ve kendisiyle gurur duyulacaktır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

“Mektubu posta kutusuna attığı zaman birdenbire on yaş büyükmiş gibi gurur duyuyordu.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 66)

Yol açmak: Okuma (f)6 + Dinleme (f)5 + Yazma (f)5

“Okuduğunuz metne göre Elvan’a 2014 Atina yolunu açan oyunlar nerede düzenlenmiştir?” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

“Uzun seyahat edenler, virüslerin bulundukları bölgelerden diğer yerlere taşınmasına ve bu virüsler yoluyla ortaya çıkan hastalıkların, bağışıklığı olmayan toplumlarda yayılmasına yol açmışlardır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 36)

“Fazla tuzlu besinlerse vücutta su tutacağı için kişi kendini bir süre sonra çok yorgun ve tükenmiş hissedebilir”(Dinleme) (Ateş, 2016: 26)

“Uzun süreli uçuşlar sırasında aynı yerde saatlerce hareket etmeden oturmak zorunda kalan kişilerin, dar koltuk mesafesi nedeniyle dizlerinin bükülü vaziyette olduğuna dikkat çeken uzmanlar, ‘Bu durumda uzun süre seyahat eden yolcular, tromboz yani toplardamarlarda pıhtı oluşması tehlikesi ile karşı karşıya kalabilir. Oluşan kan pıhtısı, bacaklardan akciğere doğru yol alırsa akciğer embolisine yani pıhtının akciğer damarlarını aniden tıkamasına neden olabilir. Bu da yaşamı tehdit edecek kadar ağır sonuçlara yol açabilir. Birtakım tedbirlerle de bu sendromun meydana gelmesini önlemek mümkündür.’ dedi.”(Dinleme)(Ateş, 2016: 48)

“Bir cümlede anlamları aynı olan veya anlamca biri diğerini içeren sözcüklerin birlikte kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.” (Yazma)(Ateş, 2016: 59)

“Bu onların bolluğa düştükleri zaman bile savurganlık etmelerine yol açar.” (Yazma)(Ateş, 2016: 70)

Nefes almak: Okuma (f)2

“Nefes alamayacak duruma gelmek” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

“Kelimeler arasındaki mesafenin fazla olması, ‘Bana nefes alacak alan bırak!’ mesajını içerir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 163)

(Birine) korku vermek: Okuma (f)1

“Çok heyecan ve korku vermek” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

Neden olmak: Okuma (f)12 + Dinleme (f)3 + Yazma (f)2

“Bu durum da felaketle sonuçlanan salgınların ortaya çıkmasına neden olmuştur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 36)

“Özellikle kürk ihracatı salgının hızlanmasına neden olmuştur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 36)

“Uzmanlara göre uzun mesafe yolculukların neden olabileceği sorunlar; ...” (Dinleme)(Ateş, 2016: 48)

“Uzmanlar, uzun süreli uçuşların ‘akciğer embolisine’ neden olduğunu belirttiler.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 48)

“Çoğu zaman muhatabımızın bizi yanlış anlamasına neden olur.” (Yazma)(Ateş, 2016: 89)

“Özellikle Avrupa ülkelerinde genç nüfusun azlığı o ülkeler için ileride büyük sorunlara neden olacaktır.” (Yazma)(Ateş, 2016: 144)

Yol almak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)2

“Ayrıca Çin’e doğru yol alan kervanlar altın, değerli taş ve cam da taşımışlardır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 37)

“Uzun süreli uçuşlar sırasında aynı yerde saatlerce hareket etmeden oturmak zorunda kalan kişilerin, dar koltuk mesafesi nedeniyle dizlerinin bükülü vaziyette olduğuna dikkat çeken uzmanlar, ‘Bu durumda uzun süre seyahat eden yolcular, tromboz yani toplardamarlarda pıhtı oluşması tehlikesi ile karşı karşıya kalabilir. Oluşan kan pıhtısı, bacaklardan akciğere doğru yol alırsa akciğer embolisine yani pıhtının akciğer damarlarını aniden tıkmamasına neden olabilir. Bu da yaşamı tehdit edecek kadar ağır sonuçlara yol açabilir. Birtakım tedbirlerle de bu sendromun meydana gelmesini önlemek mümkündür.’ dedi.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 48)

“Evet, eğer dokunmazsanız metrelerce yol alıyor mübarek.” ?” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

(Bir şey) el değıştirmek: Okuma (f)1

“Yol üzerinde malların çoğu takas edilmiş ve asıl varış noktasına yetişmeden birden çok el değıştirmiştir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 37)

Örnek vermek: Okuma (f)4 + Dinleme (f)1 + Konuşma (f)2

“Örnekler vererek açıklayınız.” (Okuma)(Ateş, 2016: 37)

“Örnek verelim.” (Okuma)(Ateş, 2016: 75)

“Size bunlar gibi yüzlerce örnek verebilirim.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 49)

“Bu atasözlerinden birini seçiniz ve atasözünün anlamını günlük hayattan örnekler vererek açıklayınız.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 31)

“Siz de kendi dilinizin deyimlerinden örnekler veriniz.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 77)

Meydana getirmek: Okuma (f)5 + Dinleme (f)2 + Konuşma (f)1

“Ticari, politik, diplomatik veya misyonerlik gibi nedenler ile gerçekleştirilmiş uzak ticaretin bütün türleri farklı toplumlar arasında kültürel değışimi meydana getirmiştir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 38)

“Kara bitkileri tropik ormanlarda, toprak yüzeyinden itibaren 50 metreyi aşan yükseklikte bir örtü meydana getirirler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 81)

“Dille meydana getirilen eserler, bu bakımdan diğer sanat eserlerinden daha avantajlıdır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

“Şiirin, romanın, hikayenin, denemenin kendileri birer sanat eseri olduğu gibi, onları meydana getiren malzeme de bir sanat eseridir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

“Çünkü bir eserin mükemmelliği onu meydana getiren kimsenin mükemmelliği ölçüsündedir.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 88)

Maruz kalmak: Okuma (f)2

“İpek Yolu’nda pek çok insan deve kervanlarıyla seyahat ederken çeşitli hastalıklara maruz kalmıştır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 38)

Un, kireç tozu, süt tozu gibi maddelere yoğun olarak maruz kalan çamaşırları, makineye yerleştirmeden önce, iyice silkeleyin.” (Okuma)(Ateş, 2016: 51)

Ortaya çıkarmak: Okuma (f)7

“Hastalığın nedeni ancak tam teçhizatlı bir laboratuvarında yapılan tetkikler sonrası ortaya çıkarılabildi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 38)

“Son derece tekdüze bir görüntü ortaya çıkardı değil mi?” (Okuma)(Ateş, 2016: 52)

El değiştirmek: Okuma (f)1

“Deve kervanlarıyla taşınan mallar takas edildiğinden, malların çoğu birden çok el değiştirmiştir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 38)

Gün saymak: Okuma (f)1

“Türkiye, 1,5 asırlık hayali için gün sayıyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 40)

Hizmete girmek: Okuma (f)1

“Dünyanın en büyük projelerinden, Türkiye’nin 153 yıllık rüyası ‘Asrın Projesi’ Marmaray, Türkiye Cumhuriyeti’nin 90. yıldönümünde 29 Ekim 2013’te hizmete girdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 40)

Dikkat çekmek: Okuma (f)4 + Dinleme (f)8 + Yazma (f)1

“Körüklü otobüsler, yaklaşık 18 metrelik uzunluklarıyla dikkat çekiyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 44)

“Piramidin yönü ve inşa edilme tekniği de çok dikkat çekicidir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 101)

“Uzun süreli uçuşlar sırasında aynı yerde saatlerce hareket etmeden oturmak zorunda kalan kişilerin, dar koltuk mesafesi nedeniyle dizlerinin bükülü vaziyette olduğuna dikkat çeken uzmanlar, ‘Bu durumda uzun süre seyahat eden yolcular, tromboz yani toplardamarlarda pıhtı oluşması tehlikesi ile karşı karşıya kalabilir. Oluşan kan pıhtısı, bacaklardan akciğere

doğru yol alırsa akciğer embolisine yani pıhtının akciğer damarlarını aniden tıkamasına neden olabilir. Bu da yaşamı tehdit edecek kadar ağır sonuçlara yol açabilir. Birtakım tedbirlerle de bu sendromun meydana gelmesini önlemek mümkündür.’ dedi.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 48)

“Mayaların özellikle tıpta ulaştıkları yüksek medeniyet dikkat çekicidir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 100)

“Ancak Alman Deutsche Bank, dünya nüfusuyla ilgili yayınladığı raporda dikkat çekici rakamlar açıkladı.” (Yazma)(Ateş, 2016: 144)

Dile getirmek: Okuma (f)4 + Dinleme (f)4

“Botic, Split pazarında Adil isimli Müslüman Boşnak delikanlının Marija isimli Hristiyan genç kıza olan aşkını dile getirdiği sevdalinkayı eserinde kaydetmiştir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 124)

“‘Çünkü kimse bu koltuklarda oturmak istemiyor.’ diye yolcuların korkusunu dile getiriyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 150)

“Sevgililer özlemlerini de küskünlüklerini de çiçeklerle dile getirirlerdi.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

“Evlenmek isteyen gençler bu isteklerini nasıl dile getirirdi?” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Yerini almak: Okuma (f)2

“Dünyanın deniz altında en derine yerleştirilen tünellerin sonuncusu ise yine törenle 23 Eylül 2008’de Boğaz’ın 60 metre altındaki yerini aldı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 41)

“Evin duvarlarında üstadın dillere destan olmuş şiirlerinden ikisi tablolaştırılmış bir şekilde yerini almış: Hakim Bey ve Doktor Bey...” (Okuma)(Ateş, 2016: 62)

Zaman kazanmak: Okuma (f)1

“Marmaray projesinde yolculuk süresi, 185 dakikadan 105 dakikaya indirilerek, yolculara 80 dakikalık zaman kazandırıyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 41)

Yer değiştirmek: Okuma (f)4

“Göçebelik, bir topluluğun, yaşamını ve soyunu sürdürebilmek için süresi belirsiz, aralıklarla yer değiştirme geleneği ya da alışkanlığıdır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 42)

“Bu mevsimler yer değiştirme ya da coğrafi şartlara uyum arayışı büyük oranda geçim kaynağı olan hayvancılığa bağlıdır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 42)

Hayal kurmak: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Gece boyunca bir köşede oturup hayal kurdu.” (Okuma)(Ateş, 2016: 45)

“Ve sınıf penceresinden atlayıp müzisyen olma hayallerini bir daha kurmuyorum.” (Okuma)(Ateş, 2016: 159)

“Sonuca göre, böyle bir konuşmayı oturup dinleyenlerin bu sırada hayal kurmaya eğilimli oldukları bundan ötürü de konuyla ilişkilerinin kesildiği belirtildi.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 161)

Davet etmek: Okuma (f)2

“Oradaki İstanbul’daki bir toplantıya davet edildi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 33)

“Kahvehane çalıştıran Tıkandı Baba, kahvehanesine Sultan Mahmut’u davet etmiştir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 169)

Dikkate almak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1 + Konuşma (f)1 + Yazma (f)1

“Kullanma kılavuzunda belirtilen tüm bilgi ve uyarıları dikkate alarak talimatlara uyun.” (Okuma)(Ateş, 2016: 50)

“Yapmanız gereken neyin, kim için önemli olduğunu doğru tayin edip iş modelinizi bu prensipleri dikkate alarak oluşturmaktır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

“Ancak insanlar, uzmanların tavsiyelerini pek dikkate almıyorlar sanırım.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 31)

“Aşağıdaki sorulardan seçtiğiniz birini, okur kitlenizi de dikkate alarak bir paragraf olacak biçimde yanıtlayınız.” (Yazma)(Ateş, 2016: 32)

Zarar vermek: Okuma (f)5 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)3

“Bu tür cisimler ürüne zarar verebilir veya cihazınızdan istenmeyen seslerin çıkmasına neden olabilir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 51)

“Tatlı dili olmayan insanlar, kendilerine nasıl zarar verir?” (Okuma)(Ateş, 2016: 67)

“Hiçbir canlıya zarar vermemek için” (Dinleme)(Ateş, 2016: 87)

“Bu hassasiyeti göstermeyenler, dile zarar verirler.” (Yazma)(Ateş, 2016: 59)

“Bana göre, hayvanat bahçeleri hayvanlara zarar vermektedir çünkü ...” (Yazma)(Ateş, 2016: 87)

Gözler önüne sermek: Okuma (f)1

“Ayrıca Müslümanlar (Sünni, Alevi, Şii, Nusayri), Hristiyanlar (Ortodoks, Katolik, Protestan, Süryani) ve Yahudiler de Antakya’nın çok kültürlü yapısını gözler önüne sermektedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 52)

Önüne geçmek: Okuma (f)2

“Yani eski hekimler yalnızca hastalıkları tedavi etmeye çalışmaz, hastalıkların önüne geçmeye çalışırdı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 53)

“okuduğunuz metinde geçen altı çizili ‘önüne geçmek’ ifadesinin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?” (Okuma)(Ateş, 2016: 53)

Göz ardı etmek: Okuma (f)2

“Bu ve benzeri sebeplerle kimyasal ilaçlardan vazgeçilmesini savunanlar var fakat onların da göz ardı ettikleri durum insanların birçok hastalık için kimyasal ilaç kullanmaktan başka çarelerinin olmadığı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 53)

“Dünyanın bilinmeyen tarihinin aydınlanmasında hiyerogliflerin etkisi göz ardı edilemez.” (Okuma)(Ateş, 2016: 111)

Yanına almak: Okuma (f)2

“Modern tıp, 150 yıldır reddettiği ata mirası geleneksel tıbbı yanına alarak gücüne güç katıyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 53)

“Bunun üzerine Sultan Mahmut, Tıkandı Baba’yı da yanına alarak hazine odasına götürmüştü.” (Okuma)(Ateş, 2016: 169)

Göze almak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Tehlikeyi göze alarak bir işe girişmek” (Okuma)(Ateş, 2016: 53)

“Öğrenmeye susamış araştırmacı, tehlikelere atılmayı göze alan güçlü bir iradesi olan biri sürekli üçgen çizer.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 161)

Görmezden gelmek: Okuma (f)1

“Kimyasal ilaç karşıtlarının görmezden geldikleri şey nedir?” (Okuma)(Ateş, 2016: 53)

Küçük düşürmek: Okuma (f)1

“Zamane gençlerinden bir, bir toplantıda Akif’i küçük düşürmeye çalışıp: - Siz veterinerdiniz, değil mi? demiş.” (Okuma)(Ateş, 2016: 56)

Sır saklamak (tutmak): Okuma (f)3

“sır saklamak” (Okuma)(Ateş, 2016: 56)

“Sen sır saklamasını bilir misin? diye sormuş.” (Okuma)(Ateş, 2016: 56)

İstifini bozmamak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Akif, istifini bozmadan şu cevabı vermiş: - Evet, bir yeriniz mi ağrıyordu?” (Okuma)(Ateş, 2016: 56)

“Heyecanlanması ve sürüye saldırması beklenirken o istifini bozmaz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 77)

Gizli tutmak: Okuma (f)1

“Yavuz Sultan Selim, birçok Osmanlı padişahı gibi devletin selameti için sefer hazırlıklarını gizli tutarmış.” (Okuma)(Ateş, 2016: 56)

Cevabı yapıştırmak (dayamak veya dikmek): Okuma (f)1

“- Evet hünkârım, bilirim dediğinde, padişah cevabı yapıştırmış: - Ben de bilirim.”
(Okuma)(Ateş, 2016: 56)

Tadına varmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)2

“Dilin tadına nasıl varılacağı” (Okuma)(Ateş, 2016: 58)

“Dilin asıl tadına da bu örgü içinde varabiliriz.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

“Sanatkarlar günlük dili işleyerek; eserlerine, yine birçoğunu dilin içinden çıkardıkları tatları katarak; bazen de yepyeni buluş ve örgülerle bizde bambaşka hazlar uyandırarak dilin tadına varmamızı sağlarlar.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

İçine almak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)2

“Jean- François elindeki bu muazzam belgeyle günlerce cebelleşip bir mili ilerleyemedikten sonra hiyerogliflerde kimi simgelerin gazetede işaretlenmiş ev ilan gibi daire içine alındığını görür, bunların özel isim olabileceğine kanaat getirir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 11)

“Sözlükler, bir dilin bütün kelimelerini içine alsa bile nihayet bir kelimeler listesinden ibarettir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 58)

“Günümüzdeki Guatemala, Meksika, Yukatan Yarımadası, Belize, El Salvador ve Honduras’ı içine alan bölgede beş ayrı devlet kurmuş ve bu arada yüzlerce lehçeyi dil olarak kullanmışlardır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 94)

Yolcu etmek: Okuma (f)1

“‘Geldiğinizde kalkamadım, sizi ayakta yolcu edeyim.’ diyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

Gözü ilişmek: Okuma (f)1

“Çıkarken kütüphanesine gözüm ilişiyor, müsaade isteyip kitaplarına bakıyorum.”
(Okuma)(Ateş, 2016: 63)

Not almak: Okuma (f)2 + Konuşma (f)1

“Bu başlık doğrudan bir not almıyor, daha ziyade değerlendirmeye yön vermesi açısından ekleniyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 17)

“Yüzlerce kitap üzerine notlar alınmış, üzerinde düşünülmüş sayfalar...” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

“Matematik sınavından da zayıf notlar alıyor.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 139)

Rahatsızlık vermek: Okuma (f)1

“Fazla rahatsızlık vermeden çıkıyoruz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

Ebediyete (Ebedi aleme) intikal etmek: Okuma (f)1

“Sohbetimizden ve bu güzel ziyaretin üzerinden bir ay geçmeden büyük şair ebedi aleme intikal ediyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

Can yakmak: Okuma (f)2

“Çünkü dil, ağzının içinde her dönüşünde can yakar, kalp kırar, gönül devirir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 67)

“Can yakmak, kalp kırmak, gönül devirmek, şeytan görsün yüzünü sözleriyle anlatılmak istenen nedir?” (Okuma)(Ateş, 2016: 67)

Kalp (kalbini) kırmak: Okuma (f)3

“Çünkü dil, ağzının içinde her dönüşünde can yakar, kalp kırar, gönül devirir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 67)

“Bu geçici dünyada gönül yıkmanın, kalp kırmanın bolluğunu sezecek kadar olgun bir hayat anlayışına varmalı ki insan, en küçüğünden en büyüğüne kadar tatlı dille, güler yüzle seslenebilsin.” (Okuma)(Ateş, 2016: 67)

Bucak bucak kaçmak: Okuma (f)1

“‘Şeytan görsün yüzünü!’ deyip bucak bucak kaçtığımız insanlar, hep o insanlardır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 67)

Ele vermek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)4

“İnsanlar konuşmalarıyla kendilerini ele verirler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 60)

“Elinizin altında bulunan kağıt parçalarına farkında bile olmadan çizdiğiniz biçimler, sizin ruh halinizi ele vermeye yetiyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 162)

“Bedeniniz Sizi Ele Veriyor” (Dinleme)(Ateş, 2016: 167)

“Eğer dikkat etmezseniz onlar aracılığıyla başkalarının pek de bilmesini istemediği duygularınızı kolayca ele verebilirsiniz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 167)

Hal hatır (halini hatırını) sormak: Okuma (f)1

“Üstadın halini hatırını soruyoruz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 62)

Rıza göstermek: Okuma (f)1+ Yazma (f)1

“Haline rıza gösteren hak dostlarının enginliği var dilinde.” (Okuma)(Ateş, 2016: 62)

“Haline rıza gösteren hak dostlarının enginliği var dilinde.” (Yazma)(Ateş, 2016: 64)

Dalıp gitmek: Okuma (f)1

“Uzaklara dalıp gidiyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 62)

Dillere destan olmak: Okuma (f)2 + Dinleme (f)4

“Evin duvarında üstadın dillere destan olmuş şiirlerinden ikisi tablolaştırılmış bir şekilde yerini almış: Hakim Bey ve Doktor Bey...” (Okuma)(Ateş, 2016: 62)

Not etmek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Ancak sorduğum sorulara öyle güzel yanıt veriyor ki üstad, bu yanıtlar yalnız bizde kalsın, edebiyatseverler de istifade etsin diye hem soruyor hem yanıtlarını not etmeye çalışıyorum.” (Okuma)(Ateş, 2016: 62)

“Verilen kelimelerden hareketle dinlediğiniz metnin önemli gördüğünüz yerlerini not ediniz ve notlarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 26)

Cankulağı ile dinlemek: Okuma (f)1 + Yazma (f)2

“Herkes sessizce çayını yudumluyor ve üstatla aramızda bu teklifsiz sohbeti can kulağıyla dinliyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 62)

“Teklifsiz sohbeti can kulağıyla dinliyor.” “Haline rıza gösteren hak dostlarının enginliği var dilinde.” (Yazma)(Ateş, 2016: 64)

“Herkes sessizce çayını yudumluyor ve üstatla aramızda bu teklifsiz sohbeti can kulağıyla dinliyor.” (Yazma)(Ateş, 2016: 64)

Dünyaya gelmek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Ebedi kudretin tek sahibinden alınan emir üzerine 1932 yılında dünyaya gelmişim.” (Okuma)(Ateş, 2016: 62)

“20 Şubat 1889’da İstanbul’da dünyaya gelen ve zor bir çocukluk dönemi geçiren Türk bilim adamı Hulusi Behçet, henüz çok küçükken annesini kaybetmiş ve babaannesi tarafından büyütülmüştür.” (Okuma)(Ateş, 2016: 129)

“Şeref Taşhova, 10 Nisan 1938’de Kars’ta dünyaya geldi.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 61)

Başı derde girmek: Okuma (f)1

“Yazdıklarınız yüzünden sıkça başınızın derde girdiğini hakim karşısına çıktığınızı biliyoruz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

Başından geçmek: Okuma (f)1

“Adı Mihriban olmasa da başımızdan geçmiş bir macera var.” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

Müsaade etmek (buyurmak): Okuma (f)1

“Efendim müsaade buyurursanız aklıma takılan bir soruyu daha sormak istiyorum.” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

Aklı takılmak: Okuma (f)1

“Efendim müsaade buyurursanız aklıma takılan bir soruyu daha sormak istiyorum.” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

Nükte yapmak: Okuma (f)1

“İş yok, güç yok oturduk şiir yazdık... (Üstat nükte yapıyor, hepimiz gülüyoruz.)” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

Gözleri dolmak (dolu dolu olmak): Okuma (f)1

“Gözlerimiz doluyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

Fotoğraf çekmek: Okuma (f)1

“Karakoç ile birkaç fotoğraf çekiyoruz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

Gönül yıkmak: Okuma (f)1

“Bu geçici dünyada gönül yıkmanın, kalp kırmanın bolluğunu sezecek kadar olgun bir hayat anlayışına varmalı ki insan, en küçüğünden en büyüğüne kadar tatlı dille, güler yüzle seslenebilsin.” (Okuma)(Ateş, 2016: 67)

(Birine, bir şeye) kanat germek: Okuma (f)1

“Tüm çocuklara kanat geren anneliğini ...” (Okuma)(Ateş, 2016: 68)

(Birini) bir pula satmak: Okuma (f)1

“Nice sevgilerin bir pula satıldığı ...” (Okuma)(Ateş, 2016: 68)

Gönlünden geçirmek (geçmek): Okuma (f)1

“Sevenlerine, gönül dostlarına haber veriyor ve gönlümüzden şiiirlerini geçirerek onu rahmetle anıyoruz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

Kendini bilmek: Okuma (f)2

“İlim kendin bilmektir ...” (Okuma)(Ateş, 2016: 70)

“Sen kendin bilmezsin ...” (Okuma)(Ateş, 2016: 70)

Şeytan görsün yüzünü: Okuma (f)2

“‘Şeytan görsün yüzünü!’ deyip bucak bucak kaçtığımız insanlar, hep o insanlardır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 67)

“Can yakmak, kalp kırmak, gönül devirmek, şeytan görsün yüzünü sözleriyle anlatılmak istenen nedir?”(Okuma)(Ateş, 2016: 67)

Dilinden anlamak: Okuma (f)1

“Yılan pek insan dilinden anlamaz, ama tatlı dilin nelere kadir olduğunu anlamak için herhalde böyle demişler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 67)

Hatırında kalmak: Okuma (f)1

“Arap alfabesindeki harflerin kolaylıkla hatırdakalması için düzenlenen bir harf dizisi ile bu harf dizisinin her birine karşılık gelen bir rakam değeri sistemine ‘ebced hesabı’ denir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 71)

Değer vermek: Okuma (f)3 + Dinleme (f)1

“Harflere sayısal değer verme yöntemine İbrani ve Yunan dillerinde rastlansa da bunların ebced hesabı gibi kullanılmadığı görülmüştür.” (Okuma)(Ateş, 2016: 71)

“Her ne kadar büyük ve iyi yönetilen hayvanat bahçelerinde, bu hayvanlara genellikle bol yiyecek verilmekte ve tıbbi bakım yapılmaktaysa da, onlar yine de biz insanların çok değer verdiği özgürlükten mahrumlardır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 86)

“Sizin şansla veya benzer uğurlu objelerle hiçbir ilginiz veya deneyiminiz olmayabilir ancak dikkatli gözlemlerseniz çevrenizde beraber çalıştığınız insanlar arasında şansa, uğura veya pozitif enerjiye çok değer veren ve önceliklerini ona göre düzenleyen kişiler olduğunu göreceksiniz.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

İlgi çekmek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)4 + Yazma (f)1

“Çok küçük bir ayrıntı gibi görünebilir, ama ebced hesabı Türk kültüründe hala aydınlatılmamış, gizli yanları olan, son derece önemli ve ilgi çekici bir gelenektir.”(Okuma)(Ateş, 2016: 71)

“İlginizi çeken bir bitkinin önünde durup yakından inceleyin.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

“Yöneticilerin sarayları, duvar resimleri ve soylu kişilerin süslü konutları da ilgi çekici anıtlar arasındadır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 94)

“En çok hangi spor dalı ilginizi çekiyor?” (Yazma)(Ateş, 2016: 25)

Açıklığa kavuşturmak: Okuma (f)2

“Ebced hesabının bazı yönleri hala açıklığa kavuşturulamamıştır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 71)

“Eski Mısır’a ait yazıların çözülmesi ile birlikte Eski Mısır bilimi doğmuş ve geçmiş yüzyılların açıklığa kavuşması kolaylaşmıştır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 111)

Tehdit etmek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)2

“Haberleşmenin amacı; korunma, rakibini tehdit etme, birbirini tanıma, besinin yerini bildirme, tehlikeyi haber verme vb. durumlardır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 75)

“Uzak mesafelere yapılan uçak seyahatlerinin insan sağlığını tehdit ettiği bildirildi.”(Dinleme)(Ateş, 2016: 48)

“Uzun süreli uçuşlar sırasında aynı yerde saatlerce hareket etmeden oturmak zorunda kalan kişilerin, dar koltuk mesafesi nedeniyle dizlerinin bükülü vaziyette olduğuna dikkat çeken uzmanlar, ‘Bu durumda uzun süre seyahat eden yolcular, tromboz yani toplardamarlarda pıhtı oluşması tehlikesi ile karşı karşıya kalabilir. Oluşan kan pıhtısı, bacaklardan akciğere doğru yol alırsa akciğer embolisine yani pıhtının akciğer damarlarını aniden tıkamasına neden olabilir. Bu da yaşamı tehdit edecek kadar ağır sonuçlara yol açabilir. Birtakım tedbirlerle de bu sendromun meydana gelmesini önlemek mümkündür.’ dedi.”(Dinleme)(Ateş, 2016: 48)

Haber vermek: Okuma (f)2

“Sevenlerine, gönül dostlarına haber veriyor ve gönlümüzden şiirlerini geçirerek onu rahmetle anıyoruz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 63)

“Haberleşmenin amacı; korunma, rakibini tehdit etme, birbirini tanıma, besinin yerini bildirme, tehlikeyi haber verme vb. durumlardır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 75)

Göz önüne almak: Okuma (f)1

“Dünyamızın üçte ikisinin denizlerle ve okyanuslarla kaplı olduğu göz önüne alınmalıdır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 75)

İmkan vermek: Okuma (f)1

“Gölün tuzlu ve sodalı suyu üremelerine imkan vermediğinden ilkbahar aylarında, üç yaş ve üzerindeki yaklaşık 2.5 milyar balık büyük sürüler oluşturarak akarsulara göç eder.” (Okuma)(Ateş, 2016: 78)

Göç etmek (eylemek): Okuma (f)1

“Gölün tuzlu ve sodalı suyu üremelerine imkan vermediğinden ilkbahar aylarında, üç yaş ve üzerindeki yaklaşık 2.5 milyar balık büyük sürüler oluşturarak akarsulara göç eder.” (Okuma)(Ateş, 2016: 78)

Zorunda kalmak (olmak): Okuma (f)2 + Dinleme (f)2

“İnci kefalleri, yolculuk sırasında dağlardan göle doğru çağlayarak akan ırmaklardan yukarılara tırmanmak, hatta kendileri için çok yüksek sayılabilecek çağlayanlardan su akışına aksi yönde uçarcasına geçmek zorunda kalırlar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 78)

“Tabii bu arada Cahit Arf, sürekli okul değiştirmek zorunda kalıyordu.” (Okuma)(Ateş, 2016: 156)

“Ancak oyunlardan iki yıl önce İtalya’da bir yanardağın patlaması ve Napoli kentine hasar vermesi sonucu İtalyan hükümeti olimpiyat oyunlarını iptal etmek zorunda kaldı ve oyunlar Londra’ya alındı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 14)

“Uzun süreli uçuşlar sırasında aynı yerde saatlerce hareket etmeden oturmak zorunda kalan kişilerin, dar koltuk mesafesi nedeniyle dizlerinin bükülü vaziyette olduğuna dikkat çeken uzmanlar, ‘Bu durumda uzun süre seyahat eden yolcular, tromboz yani toplardamarlarda pıhtı oluşması tehlikesi ile karşı karşıya kalabilir. Oluşan kan pıhtısı, bacaklardan akciğere doğru yol alırsa akciğer embolisine yani pıhtının akciğer damarlarını aniden tıkamasına neden olabilir. Bu da yaşamı tehdit edecek kadar ağır sonuçlara yol açabilir. Birtakım tedbirlerle de bu sendromun meydana gelmesini önlemek mümkündür.’ dedi.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 48)

Yola çıkmak: Okuma (f)3 + Yazma (f)3

“Ancak bundan sonra yola çıkarlar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 78)

“Yumurtadan çıkan yavrular, akarsuların akıntısı az kıyı kısımlarında bir iki hafta kaldıktan sonra Van Gölü’ne doğru yola çıkarlar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 78)

“Bunun sebeplerini, günümüzde kullanılan alfabelerden yola çıkarak yazınız.” (Okuma)(Ateş, 2016: 99)

“Fotoğraflara bakınız ve bu fotoğraflardan yola çıkarak nasıl bir mimari çevrede yaşamak istediğinizi yazınız.” (Yazma)(Ateş, 2016: 105)

“‘Yürürüm daha iyi!’ diyerek yola çıktınız.” (Yazma)(Ateş, 2016: 139)

Yok olmak: Okuma (f)5 + Dinleme (f)2 + Konuşma (f)1

“Yumurtadan çıktıklarından kafalarında tüy vardır, ancak yaşları ilerlediği zaman bu tüyler yok olur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 80)

“Küresel ısınma veya doğal yaşam alanlarının asfaltlanması, sürülmesi veya yok olana kadar otlatılması yüzünden tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan binlerce canlı türü vardır ve bunların korunması gerekmektedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 86)

“Ne yazık ki bu yol şimdilerde kullanılmıyor ve yok olmak üzere...” (Dinleme)(Ateş, 2016: 42)

“O zaman da türü yok olur.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 77)

“Gerçek arkadaşlık sağlık gibidir, değeri o yok olunca anlaşılır. /Cervantes” (Konuşma)(Ateş, 2016: 65)

Sadık kalmak: Okuma (f)1

“Tek eşlidirler ve ölünceye kadar eşlerine sadık kalırlar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 80)

Sahip çıkmak: Okuma (f)1

“Yaşamının devamı için ormanlara sahip çıkılmalıdır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 91)

Şekil almak: Okuma (f)1

“Bu yazı, MS 200 yılına gelindiğinde son şeklini almış ve günümüze kadar da önemli bir değişikliğe uğramamıştır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 96)

Temel atmak: Okuma (f)2 + Yazma (f)1

“Bunun üzerine Boğaziçi Köprüsü tasarlandı ve 1970 yılında da temeli atılarak yapımına başlandı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 104)

“Astronomi çalışmalarının esasını oluşturan trigonometride o güne kadar yapılan tahmine dayalı çalışmaları değiştirmiş, bilimsel temeller atmıştır.”(Okuma)(Ateş, 2016: 108)

“temel atmak” (Yazma)(Ateş, 2016: 109)

(Bir şeye) kanaat getirmek: Okuma (f)1

“Jean- François elindeki bu muazzam belgeyle günlerce cebelleşip bir mili ilerleyemedikten sonra hiyerogliflerde kimi simgelerin gazetede işaretlenmiş ev ilanı gibi daire içine alındığını görür, bunların özel isim olabileceğine kanaat getirir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 111)

(Bir işe) kendini vermek (vurmak veya çalmak): Okuma (f)1 + Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Medrese eğitimini tamamladıktan sonra kendini Türk dilini araştırmaya verdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 107)

“Hiçbir şey düşünmeden, kendinizi vererek, yüreğinizle bakın.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

“kendini vermek” (Yazma)(Ateş, 2016: 109)

Not tutmak: Okuma (f)1

“Bu arada dil, edebiyat, gelenek, coğrafya, tarih vb. konularla ilgili notlar tuttu.” (Okuma)(Ateş, 2016: 107)

İlgi duymak: Okuma (f)3

“Eski dillere ilgi duyuyor musunuz?” (Okuma)(Ateş, 2016: 94)

“Türkçeye ilk olarak nasıl ilgi duyduunuz?” (Okuma)(Ateş, 2016: 94)

Gözden geçirmek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1 + Konuşma (f)1 + Yazma (f)1

“Eserini uzun uzun gözden geçirdi ve nihayet 1077 yılında son şeklini vererek Abbasi Halifesi’ne sundu.” (Okuma)(Ateş, 2016: 106)

“Yunanca metinleri gözden geçirme” (Okuma)(Ateş, 2016: 111)

“Sen de sevdalinkalarla ilgili yaptığın çalışmalarını tekrar gözden geçir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 123)

“Bir ülkenin yönetimini ele alsaydım, yapacağım ilk iş, hiç şüphesiz dilini gözden geçirmek olurdu.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 60)

“gözden geçirmek” (Yazma)(Ateş, 2016: 109)

Şekil vermek: Okuma (f)1

“Eserini uzun uzun gözden geçirdi ve nihayet 1077 yılında son şeklini vererek Abbasi Halifesi’ne sundu.” (Okuma)(Ateş, 2016: 106)

İlgisini çekmek: Okuma (f)1

“O güne kadar okunamamış Demotik ve Hiyeroglif alfabelerinin yanı sıra, okunabilen Antik Yunanca bir metinden de aynı taş üzerinde bulunması ile tek bir metnin üç ayrı dilde yazılmış olduğu görüşü pek çok araştırmacının ilgisini çekmiştir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 111)

Son vermek: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“Üzerindeki yaya adımlarının çokluğu sebebiyle köprü salıncak gibi sallanmaya başladı ve daha ilk günden köprü çökmesin diye yaya geçişine son verildi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 104)

“Bir çiçek annenizin nasihatlerine son vermez ama onun merhametli kalbini ...” (Yazma)(Ateş, 2016: 85)

Nesli tükenmek: Okuma (f)1

“Dünyada nesilleri tükenmek üzeredir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 80)

Meydana gelmek: Okuma (f)6 + Dinleme (f)2

“Gelişmiş bitkiler, kök, gövde ve yaprak gibi kısımlarından meydana gelmektedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 81)

“Gövde, esas-ana gövde ve yaprak gibi kısımlarından meydana gelmektedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 81)

“Uzun süreli uçuşlar sırasında aynı yerde saatlerce hareket etmeden oturmak zorunda kalan kişilerin, dar koltuk mesafesi nedeniyle dizlerinin bükülü vaziyette olduğuna dikkat çeken uzmanlar, ‘Bu durumda uzun süre seyahat eden yolcular, tromboz yani toplardamarlarda pıhtı oluşması tehlikesi ile karşı karşıya kalabilir. Oluşan kan pıhtısı, bacaklardan akciğere doğru yol alırsa akciğer embolisine yani pıhtının akciğer damarlarını aniden tıkmamasına neden olabilir. Bu da yaşamı tehdit edecek kadar ağır sonuçlara yol açabilir. Birtakım

tedbirlerle de bu sendromun meydana gelmesini önlemek mümkündür. ' dedi. ''(Dinleme)(Ateş, 2016: 48)

“Dil, bilindiği gibi seslerden meydana gelmiştir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 94)

Hayran kalmak (olmak): Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“Hayvanat bahçesine gittiğimizde antilopların kudretine, maymunların oyunculuklarına ve fillerin asaletine hayran kalırız.” (Okuma)(Ateş, 2016: 86)

“‘Kışın ortasında açalım ki bütün doğa bize hayran olsun. ' der.” (Yazma)(Ateş, 2016: 84)

Elinden almak: Okuma (f)2

“İnsanlar olarak merakımızı gidermek ve bilgilerimizi pekiştirmek uğruna hayvanların kendi doğalarında yaşama haklarını ellerinden almamalıyız.” (Okuma)(Ateş, 2016: 86)

“Hayvanat bahçelerinde hayvanların doğada yaşama hakları ellerinden alınmaktadır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 87)

Karşı karşıya olmak: Okuma (f)2

“İkinci görüş; bazı hayvanat bahçeleri, eğitim misyonlarının yanına ‘tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan türleri, güvenli bir şekilde doğaya geri bırakana kadar koruma altına almak’ gibi yeni ve çok önemli bir amaç eklemiştir.” ((Okuma)(Ateş, 2016: 86)

“Küresel ısınma veya doğal yaşam alanlarının asfaltlanması, sürülmesi veya yok olana kadar otlatılması yüzünden tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan binlerce canlı türü vardır ve bunların korunması gerekmektedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 86)

Peşine düşmek (gitmek): Okuma (f)1

“Avının peşine düştüğü andan itibaren giderek hızlanan, vücudunun tüm eklem ve kaslarını ortaya koyan pumayı seyretmek ayrı bir heyecan verir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 90)

Ortaya koymak: Okuma (f)1

“Avının peşine düştüğü andan itibaren giderek hızlanan, vücudunun tüm eklem ve kaslarını ortaya koyan pumayı seyretmek ayrı bir heyecan verir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 90)

“Mayalar bu piramidi, astronomi ve matematik bilgilerini ortaya koymak istercesine belirli bir sistemle inşa etmişlerdir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 101)

“Sesler de konuşma yoluyla hece, kelime ve cümleleri kurarak dili ortaya koyar.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 94)

Heyecan vermek: Okuma (f)1+ Dinleme (f)1

“Avinin peşine düştüğü andan itibaren giderek hızlanan, vücudunun tüm eklem ve kaslarını ortaya koyan pumayı seyretmek ayrı bir heyecan verir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 90)

“Size böylesine mutluluk, coşku ve heyecan veren bir nesneyi yaralayıp öldürmeniz mümkün olmayacak.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Emek harcamak: Okuma (f)1

“Başarının sırrı pumalıktan, yani ‘harcanan emek- ulaşılan sonuç’ ilişkisini dengelemekten geçiyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 90)

Hesap etmek: Okuma (f)2

“Ancak bir şeyin karşılığını hesap edememişlerdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 153)

“Hesap edemedikleri şey aslında ‘bir şey’ de sayılmazdı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 153)

(Bir kimseye, bir şeye) ihtiyaç duymak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Hastalandığımız zaman doktora ihtiyaç duyarız.” (Okuma)(Ateş, 2016: 31)

“Ormanlarda bulunan farklı türdeki bitkilerin tümü havadaki karbondioksidi çeker ve yaşamak için ihtiyaç duyduğumuz oksijeni verir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 91)

“Özellikle spor yaparken daha fazla hareket ettiğimiz için daha fazla enerjiye ihtiyaç duyarız.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 26)

Zarar görmek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Son elli yılda dünyadaki birçok orman ciddi şekilde zarar gördü.” (Okuma)(Ateş, 2016: 91)

“Orman alanları zarar görünce oksijen sağlayan ağaçların sayısı da azalır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 91)

“Bir kedi yüksek bir yerden aşağı düşerken kendini yere konmaya en uygun pozisyona sokar ve düştüğünde zarar görmez.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Elinden geleni yapmak: Okuma (f)1

“Lütfen, biz de yeryüzünün geleceği için elimizden geleni yapalım.” (Okuma)(Ateş, 2016: 91)

İz bırakmak: Okuma (f)1

“Yine aynı amaçla, bazen tahta ve odun parçalarına çentikler çizerler, kayaların ya da kumun üstüne izler bırakırlardı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 96)

(Birin) adını taşımak: Okuma (f)2 + Yazma (f)1

“Ankara’da bir cadde, Vilhelm Thomsen’in adını taşımaktadır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 98)

“Ayrıca Ay yüzeyindeki bir krater ‘Uluğ Bey’ adını taşımaktadır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 108)

“adını taşımak” (Yazma)(Ateş, 2016: 109)

İlgi göstermek: Okuma (f)1

“Köprüünün açıldığı gün halk o kadar yoğun bir ilgi gösterdi ki on binlerce kişi aynı anda köprüünün üzerinde Asya’dan Avrupa yakasına doğru ve bir süre sonra da karşılıklı yürümeye başladı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 104)

Yüreği ağzına gelmek: Okuma (f)1

“Bu tehlikeden dolayı, her yıl yapılan ‘Uluslararası Avrasya Maratonu’nda yüreğimiz ağzımıza gelmektedir ama dünyanın kıtalararası tek yarışması olması da vazgeçilecek bir özellik değildir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 104)

(Bir şeyin) başına geçmek: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“1446’da Timurlar Devletinin başına geçti.” (Okuma)(Ateş, 2016: 108)

“başına geçmek” (Yazma)(Ateş, 2016: 109)

Ele geçmek: Okuma (f)2 + Yazma (f)1

“Kaşgarlı Mahmut’un, yukarıda bahsedilen sözlük dışında Türkçenin dil bilgisiyle ilgili bir kitap yazdığını da biliyoruz ama henüz bu kitap elimize geçmiş değildir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 107)

“İngiliz koleksiyoncuların eline geçen taş, günümüzde British Museum’da sergilenmektedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 111)

“ele geçmek” (Yazma)(Ateş, 2016: 109)

Ders vermek: Okuma (f)3 + Dinleme (f)1

“Kaşgarlı Mahmut, 1080’de Kaşgar’a döndü ve kendi adına kurulan Mahmudiye Medresesinde, ölünceye kadar ders verdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 107)

“Ölünceye kadar İstanbul’da ders verdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 107)

“Anlatılanlara göre satrancı bulan Brahman rahibi bu oyun ile Şah’a bir ders vermek istemiş.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 135)

Hüküm sürmek: Okuma (f)2 + Yazma (f)1

“Uluğ Bey’in hakanlığı sırasında, Batı’da da Osmanlı Devleti hüküm sürüyordu.” (Okuma)(Ateş, 2016: 108)

“Bu taş, Büyük İskender’in Mısır’ı fethinden sonra hüküm sürmeye başlayan Ptolemaios Haneda’nın hükümdarlarından biri tarafından bir tapınağa gönderilmek amacıyla ve üç dilde yazılmış.” (Okuma)(Ateş, 2016: 111)

“hüküm sürmek” (Yazma)(Ateş, 2016: 109)

Kaleme almak: Okuma (f)3 + Dinleme (f)1

“Antlaşma metni Akad dilinde kaleme alınmış, Hitit ve Mısır dillerine tercüme edilmiştir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 110)

“Bu değerlendirmeye göre, bildiriye kısaca, bilimsel bir konuda yenilik getirmek, orijinal bir buluş ortaya koymak amacıyla kaleme alınmış bir yazı türü olarak tanımlamak yerinde olacaktır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 115)

“Şiirleri ve çeşitli konularda kaleme aldığı yazıları, edebiyat tarihimizde önemli yere sahip dergilerle, çeşitli ansiklopedi ve antolojilerde neşredildi.”(Dinleme)(Ateş, 2016: 61)

Ele almak: Okuma (f)7 + Dinleme (f)3 + Konuşma (f)1 + Yazma (f)1

“Sempozyumlarda genellikle akademik bir konu, uzmanlar tarafından değişik boyutlarıyla ele alınır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 114)

“Sempozyumda konu, alanında uzman kişilerce farklı yönleriyle ele alınır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 114)

“Türkçenin tüm yönleriyle ele alınacağı bu sempozyumda, dilimizin dünya üzerindeki konumu; gelişimi; dünü, bugünü ve yarını sorgulanacak; Türkçenin geleceğine ışık tutacak çalışma yöntemlerinin ortaya konmasını sağlayacaktır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 119)

“Bu etkinlikte bir konunun farklı boyutlarını farklı bilim insanları değişik yönleri ile ele alıyorlar.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 123)

“Bir ülkenin yönetimini ele alsaydım, yapacağım ilk iş, hiç şüphesiz dilini gözden geçirmek olurdu.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 60)

“Bu sempozyumda bildiri sunsaydınız Yunus Emre’nin hangi yönünü ele alırdınız?” (Yazma)(Ateş, 2016: 116)

Karar almak: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Sempozyum sonunda bildiriler ve alınan kararlar basılarak kamuoyuna duyurulur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 114)

“Zenica-Doboj (Zenitsa Doboy), Hersek-Neretva ve Bosna-Podrinje Kantonlarında Eğitim Bakanlıkları tarafından Türkçenin ilköğretim düzeyinde 6. sınıftan 9. Sınıfa kadar ikinci seçmeli yabancı dil olarak okutulması kararının alınması ile birlikte 2011-2012 eğitim öğretim yılı itibariyle söz konusu kantonlardaki ilköğretim okullarında yaklaşık 1102 öğrenci Türkçe öğrenmiştir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 120)

“Hakem heyeti aldığı bir kararla maçı sona erdirmiş, her iki güreşçi de ikinci ilan edilerek gümüş madalya sahibi olmuşlardır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 14)

Yerinde olmak: Okuma (f)1 + Konuşma (f)4

“Bu değerlendirmeye göre, bildiriye kısaca, bilimsel bir konuda yenilik getirmek, orijinal bir buluş ortaya koymak amacıyla kaleme alınmış bir yazı türü olarak tanımlamak yerinde olacaktır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 115)

“Ben Kaşgarlı Mahmut’un yerinde olsaydım...” (Konuşma)(Ateş, 2016: 109)

Bağlı kalmak: Okuma (f)1

“Bildiri sunan kişi metne bağlı kalır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 115)

İleri sürmek: Okuma (f)1

“Sunulan bildiride ileri sürülen görüşler hakkında soru ve yanıtlar yer verilir, tartışmalar yapılır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 115)

Mazur görmek: Okuma (f)1

“Son yıllarda üniversitelerimizde, tabiri mazur görün, bir sempozyum furyasına şahit olmaktayız.” (Okuma)(Ateş, 2016: 122)

Özen göstermek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)2

“Yani bir şey yapacaksak güzel olmasına özen göstersek.” (Okuma)(Ateş, 2016: 122)

“Yaşlı adam piposundan bir nefes daha çekiyor ve beni ürkütmemeye özen gösteren bir ses tonuyla soruyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 158)

Amerikalıların %9’u ayın 13’üne gelen Cuma gününün uğursuzluğuna inanıyor ve belli iş kararlarını o güne denk getirmemeye özen gösteriyor.”(Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

“Buna özen göstermek, özgüveni yüksek bir imaj yaratmak için atacağınız ilk adım olabilir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 167)

Karşılık vermek: Okuma (f)1

“Oğlanlar ise tambur eşliğinde sevdalinkalara karşılık verirlerdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 124)

Fırsat bulmak: Okuma (f)1

“Bakan Avcı ve Başkan Develi resepsiyonda sempozyum katılımcılarıyla bir araya gelerek sohbet etme fırsatı buldular.” (Okuma)(Ateş, 2016: 128)

Hayata gözlerini yummak (kapamak): Okuma (f)1

“Türk ve dünya tıp tarihine adını altın harflerle yazdıran Hulusi Behçet, ardında yüzlerce öğrenci, onlarca kitap ve makale bırakarak 8 Mart 1948 yılında hayata gözlerini yummuştur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 129)

Piyasaya çıkmak: Okuma (f)2

“Günümüzdeki masaüstü bilgisayarların ilk örneği 1981 yılında piyasaya çıktı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 133)

“Masaüstü bilgisayarların ilk örneği piyasaya çıktı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 134)

Yağmurdan kaçarken doluya tutulmak: Okuma (f)1

“Yağmurdan kaçarken doluya tutulmak” (Okuma)(Ateş, 2016: 169)

Geç kalmak: Okuma (f)1

“Dört üniversite öğrencisi, uyanamadıkları için matematik finaline geç kalırlar ve okula gidince hocaya arabalarının lastiğinin patladığını söylerler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 138)

Panik yaratmak: Okuma (f)1

“panik yaratmak- (yaptığı bir işin yanlış veya uygunsuz sonuç verdiğini anlayarak üzülme)” (Okuma)(Ateş, 2016: 139)

Paniğe kapılmak: Okuma (f)1

“paniğe kapılmak- (korku, dehşet uyandırmak)” (Okuma)(Ateş, 2016: 139)

Sonuç vermek: Okuma (f)1

“yaptığı bir işin yanlış veya uygunsuz sonuç verdiğini anlayarak üzülme” (Okuma)(Ateş, 2016: 139)

Yer tutmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“İslam inancında önemli bir yer tutan ‘beş’ sayısı, çoğu kaynaklarda beş vakit namaz olarak gösterilir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 145)

“Osmanlı sultanlarının dostları ve sohbet ettikleri kişiler arasında, dönemin şairleri önemli bir yer tutmuştur.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 106)

Baskı yapmak: Okuma (f)1

“Tehlikeli ve sağa sola zorla baskı yapanlara ‘yedi bela’ denir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 146)

Dokuz ay karnında taşımak: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“‘Dokuz at bir kazığa bağlanmaz.’, ‘Dokuz ölç bir biç.’, ‘Güzellik ondur, dokuzu dondur.’, ‘Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.’, ‘Dokuz ay karnında taşımak’, ‘Dokuz doğurmak’.” (Okuma)(Ateş, 2016: 146)

“‘Dokuz at bir kazığa bağlanmaz.’, ‘Dokuz ölç bir biç.’, ‘Güzellik ondur, dokuzu dondur.’, ‘Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.’, ‘Dokuz ay karnında taşımak’, ‘Dokuz doğurmak’.” (Yazma)(Ateş, 2016: 152)

Oruç tutmak: Okuma (f)1

“Hz. İsa İblis tarafından götürüldüğü çölde 40 gün 40 gece oruç tuttu. (Mathew 4:2)” (Okuma)(Ateş, 2016: 147)

Zekat vermek: Okuma (f)1

“Müslümanlar arasında Hz. Muhammed’e 40 yaşında peygamberlik verilmesi, ona ilk bağlananların 40 kişi olması, kişinin malının kırkta birini zekat olarak vermesinden dolayı kırk sayısı daha da önemli bir yere sahip olmuştur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 147)

Kırk evin kedisi: Okuma (f)2 + Yazma (f)2

“Zamanını kendi evinden çok başkalarının evinde geçirenlere ‘kırk evin kedisi’ benzetmesi yapılır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 147)

“Zamanını kendi evinden çok başkalarının evinde geçirenlere ‘kırk evin kedisi’ benzetmesi yapılır.” (Yazma)(Ateş, 2016: 152)

Kırk tarakta bezi olmak: Okuma (f)3 + Yazma (f)1

“Birbirinden farklı birçok işle uğraşanlara ‘kırk tarakta bezi var.’, bir zaman diliminin uzunluğunu belirtmek için ‘kırk yılda bir’, ‘kırk yıl’, ‘kırk saat’, ‘kırk yılın başı’, gibi tanımlar kullanılmaktadır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 147)

“kırk tarakta bezi olmak” (Okuma)(Ateş, 2016: 148)

“Birbirinden farklı birçok işle uğraşanlara ‘kırk tarakta bezi var.’, bir zaman diliminin uzunluğunu belirtmek için ‘kırk yılda bir’, ‘kırk yıl’, ‘kırk saat’, ‘kırk yılın başı’, gibi tanımlar kullanılmaktadır.” (Yazma)(Ateş, 2016: 152)

Kırk bir kere maşallah (kırk bir buçuk kere maşallah): Okuma (f)3 + Yazma (f)1

“Bir şeye nazar değmesin diye ‘kırk bir kere maşallah’ ya da ‘kırk bir buçuk kere maşallah’ denir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 147)

“Kırk bir kere maşallah!” (Okuma)(Ateş, 2016: 148)

“Bir şeye nazar değmesin diye ‘kırk bir kere maşallah’ ya da ‘kırk bir buçuk kere maşallah’ denir.” (Yazma)(Ateş, 2016: 152)

Geri durmak: Okuma (f)1

“Hemen her üniversite, bilimsel etkinlikten geri durmamak adına, neredeyse her konuda sempozyum yapıyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 122)

Masrafa girmek: Okuma (f)1

“Gitmedikleri, görmedikleri yerleri bu vesileyle gezip görürler masrafa girmeden.” (Okuma)(Ateş, 2016: 122)

Puan kazanmak (almak): Okuma (f)1

“İkinci olarak akademik ilerleme için puan kazanacaklardır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 122)

Yakınlık kurmak: Okuma (f)1

“Sahanın profesörlerini tanımak, onlarla tanışmak, akademik ilerleme için yakınlık kurmak da katılımcılarca gözetilen bir diğer amaçtır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 122)

Bir araya gelmek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)1

“Doğrudan bir araya gelemeyen sevdalıları, okudukları sevdalinkalarla birbirlerine seslerini duyuruyorlardı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 124)

“Bakan Avcı ve Başkan Develi resepsiyonda sempozyum katılımcılarıyla bir araya gelerek sohbet etme fırsatı buldular.” (Okuma)(Ateş, 2016: 128)

“Önümüzdeki hafta bir araya gelelim ve çalışalım.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 123)

Işık tutmak: Okuma (f)3 + Dinleme (f)1

“Arap ülkeleriyle Türkiye arasındaki kültürel değerlere ışık tutmayı amaçlayan, Uluslararası Türk- Arap Ortak Kültür Mirası Sempozyumu, başkent Amman’daki Ürdün Üniversitesinde yapıldı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 128)

“Arap ülkeleriyle Türkiye arasındaki kültürel değerlere ışık tutmayı amaçlayan ve BM Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Arap Üniversiteler Birliği ile Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından desteklenen sempozyumda, Arap ve Türk toplumları arasındaki kültürel, sosyal ve tarihi ilişkiler konusunda görüş ve öneriler sunuldu.” (Okuma)(Ateş, 2016: 128)

“Türkçenin tüm yönleriyle ele alınacağı bu sempozyumda, dilimizin dünya üzerindeki konumu; gelişimi; dünü, bugünü ve yarını sorgulanacak; Türkçenin geleceğine ışık tutacak çalışma yöntemlerinin ortaya konmasını sağlayacaktır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 119)

Sona ermek: Okuma (f)2 + Dinleme (f)3

“Program dünyanın yedi harikasından biri olarak kabul edilen Petra’ya yapılan geziyle sona erdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 128)

“Buradaki çalışmalarında Hasse-Arf teoremini geliştirdi ve bu projedeki çalışmasını sona erdirdi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 157)

“Hakem heyeti aldığı bir kararla maçı sona erdirmiş, her iki güreşçi de ikinci ilan edilerek gümüş madalya sahibi olmuşlardır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 14)

“Maya medeniyeti, 17. yyda sona ermiştir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 100)

Göz açıp kapayınca kadar: Okuma (f)1

“Üstelik de günümüzün bilgisayarları göz açıp kapayınca kadar trilyonlarca işlem yapabiliyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 132)

Dikkatini çekmek: Okuma (f)2

“29 Ekim 2013’te devletin zirvesiyle dünya liderlerinin katılımıyla açılan Marmaray, teknolojik alt yapısı, ekonomik büyüklüğü, demiryolu ulaşımına kazandıracağı ivme ve daha birçok yenilik bakımından şimdiden tüm dünyanın dikkatini çekmiş durumda.” (Okuma)(Ateş, 2016: 40)

“Tam oradan ayrılacaktır ki daha güzel bir heybe dikkatini çeker:” (Okuma)(Ateş, 2016: 136)

Umutsuzluğa düşmek (kapılmak): Okuma (f)1

“bir olay dolayısıyla büyük bir korku ve telaş içinde umutsuzluğa düşmek” (Okuma)(Ateş, 2016: 139)

Karşı karşıya gelmek: Okuma (f)1

“Gelin kız, kocasının evine geldikten sonra üç gün kocası, kaynanası ve kayınbabasıyla karşı karşıya gelmez.” (Okuma)(Ateş, 2016: 145)

Üç nal ile bir ata kalmak: Okuma (f)1

“‘Üç’ sayısı atasözlerimizde ve deyimlerimizde, ‘er oyunu üçe kadar’, ‘üç nal ile bir ata kalmak’, üçe beşe bakmamak’, ‘üç aşağı beş yukarı’, ‘Balık ile misafir üç gün sonra kokmaya başlar.’ biçiminde yer alır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 145)

Üç aşağı beş yukarı: Okuma (f)1

“‘Üç’ sayısı atasözlerimizde ve deyimlerimizde, ‘er oyunu üçe kadar’, ‘üç nal ile bir ata kalmak’, üçe beşe bakmamak’, ‘üç aşağı beş yukarı’, ‘Balık ile misafir üç gün sonra kokmaya başlar.’ biçiminde yer alır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 145)

(Bir şeyden) söz etmek: Okuma (f)3

“‘Yedi’ sayısı, Orta-Asya’daki Türk boylarından günümüze kadar Türk halk inançları ile günlük yaşamlarında en çok sözü edilen sayılardandır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 145)

“Geometri ile cebirin kesiştiği o bulanık sularda tutulabilecek balıklardan söz ediyoruz.”
(Okuma)(Ateş, 2016: 158)

Dokuz doğurmak: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“‘Dokuz at bir kazığa bağlanmaz.’, ‘Dokuz ölç bir biç.’, ‘Güzellik ondur, dokuzu dondur.’, ‘Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.’, ‘Dokuz ay karnında taşımak’, ‘Dokuz doğurmak’.” (Okuma)(Ateş, 2016: 146)

“‘Dokuz at bir kazığa bağlanmaz.’, ‘Dokuz ölç bir biç.’, ‘Güzellik ondur, dokuzu dondur.’, ‘Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.’, ‘Dokuz ay karnında taşımak’, ‘Dokuz doğurmak’.” (Yazma)(Ateş, 2016: 152)

Saltanat sürmek: Okuma (f)1

“Kitab-ı Mukaddes’te, Eski ve Yeni Ahit’te kırk sayısının geçtiği yerleri gösterirsek: Saul gibi Davut ve Süleyman da 40 yıl saltanat sürmüştür.” (Okuma)(Ateş, 2016: 147)

Yoldan çıkmak: 1 Okuma

“Maide Suresi’nin 26. ayetinde yoldan çıkmış bir kavme mukaddes yerlere girmelerinin kırk yıl haram kılındığından bahsedilir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 147)

Kırk dereden su getirmek: Okuma (f)3 + Yazma (f)1

“Bir işi yapmakta nazlanan ya da o işi yapmak istemeyen kişiye ‘Kırk dereden su getirdin.’ denir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 147)

“kırk dereden su getirmek” (Okuma)(Ateş, 2016: 148)

“Bir işi yapmakta nazlanan ya da o işi yapmak istemeyen kişiye ‘Kırk dereden su getirdin.’ denir.” (Yazma)(Ateş, 2016: 152)

Kırk kapının ipini çekmek: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“Bir iş için çok kimse ile görüşülürse ‘kırk kapının ipini çekmek’ deyimini kullanılır.”
(Okuma)(Ateş, 2016: 147)

“Bir iş için çok kimse ile görüşülürse ‘kırk kapının ipini çekmek’ deyimini kullanılır.”
(Yazma)(Ateş, 2016: 152)

Nazar değmek: Okuma (f)3 + Yazma (f)1

“Bir şeye nazar değmesin diye ‘kırk bir kere maşallah’ ya da ‘kırk bir buçuk kere maşallah’ denir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 147)

“Aşağıdakilerden hangisi ‘beğenilen bir varlığa/canlıya vb. nazar değmesin.’ diye kullanılan bir sözdür?” (Okuma)(Ateş, 2016: 148)

“Bir şeye nazar değmesin diye ‘kırk bir kere maşallah’ ya da ‘kırk bir buçuk kere maşallah’ denir.” (Yazma)(Ateş, 2016: 152)

Film çekmek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Yaşanan kazanın ardından Amerika’da birçok havayolu şirketi 401 uçuş kodunu kullanmazken, 1975 yılında konu ile ilgili olarak ‘The Ghost Flight 401’ adında bir film çekildi.” (Okuma)(Ateş, 2016: 150)

“Bu başarı Hollywood’da yankılanmış dünyaca meşhur Tarzan filmleri çekilmiştir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 14)

Etkisini göstermek: Okuma (f)1

“Yüzyıllardır süregelen batıl inançlar hayatın her noktasında etkisini gösterebilmektedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 151)

Sürüp gelmek: Okuma (f)1

“Batıl inanışlar, ilk çağlardan günümüze kadar sürüp gelmektedir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 151)

Söküp atmak: Okuma (f)1

“Çoğunun bilimsellikle, akılla ve dinsel inançla bir ilgisi olmayan bu tür inanışları insanoğlunun gönlünden, beyninden, vicdanından söküp atmak kolay değildir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 151)

Elden çıkmak: Okuma (f)1

“Sağ avuç kaşınırsa para gelir, sol avuç kaşınırsa elden para çıkar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 151)

Kısmeti bağlanmak: Okuma (f)3

“Bir kişinin üzerinde dikiş dikilirse o kişinin kısmeti bağlanır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 151)

“Kısmeti bağlı olmanın ne olduğunu anlayan şair ruhlu padişah, ‘Vermeyince Mabut, n’eylesin Mahmut.’ demiş.” (Okuma)(Ateş, 2016: 169)

Şimşek çakmak: Okuma (f)1

“Şimşek çaktığında yere bıçak saplanır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 151)

Yıkım olmak: Okuma (f)1

“Bir evin başında baykuş öterse, o evde biri ölür ya da bir yıkım olur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 151)

El bağlamak: Okuma (f)1

“Elleri diz üzerinde kavuşturmak, parmakları birbirine geçirip el bağlamak iyi değildir, insanın kısmeti kapanır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 151)

Eğitim görmek: Okuma (f)1

“Ünlü bilim adamı burada ilk olarak Beşiktaş Sultanisi, sonra da İstanbul Sultanisi’nde eğitim görmüştür.” (Okuma)(Ateş, 2016: 156)

Uygun görmek: Okuma (f)1

“Başarılarından dolayı 1943 yılında profesörlük, 1955 yılında ise ordinaryüs profesörlük kavramları matematik dehasına verilmeye uygun görüldü.” (Okuma)(Ateş, 2016: 157)

(Dünyaya) gözlerini kapamak (yummak): Okuma (f)1

“Bilim adamı, 1997 yılının son günlerinde kalp krizi geçirerek hayata gözlerini yummuştur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 157)

Rahat etmek: Okuma (f)1

“Yaşlı kurdun konuyu böylesine bir ustalıkla, tedirgin edici bir kişisellikten ikimizin de rahat edeceği matematiksel nesnelliğe çekişinden memnun, arkama yaslanıyorum.” (Okuma)(Ateş, 2016: 158)

(Birine) cesaret vermek: Okuma (f)1

“Koca sınıfta üç kişiyiz ve birbirimize cesaret vermek için yan yana oturmuş biraz da birbirimize sokulmuşuz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 159)

Tırıs gitmek: Okuma (f)1

“Bazen hayattan beklentilerim aldıklarımın on iki fersah önünde tırıs gitmeye başlayınca durup kendime sorarım: ‘Bugün sen Cahit Arf kadar çalıştın mı?’” (Okuma)(Ateş, 2016: 159)

(Bir durumu) gün ışığına çıkarmak: Okuma (f)1

“Psikiyatristler, ellerinin altındaki örneklerle hastalarının sorunlarını daha kolay gün ışığına çıkarmaya başlamışlardı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 162)

Söz vermek: Okuma (f)2

“Başkalarının onu herhangi bir söz vermeye zorlamasından hoşlanmaz.” (Okuma)(Ateş, 2016: 162)

“Koyu harflerle yazan kişiler verdikleri sözleri yerine getirmek konusunda titizdirler ve etraflarındaki birçok olan biteni ciddiye alırlar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 162)

Ciddiye almak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)2

“Koyu harflerle yazan kişiler verdikleri sözleri yerine getirmek konusunda titizdirler ve etraflarındaki birçok olan biteni ciddiye alırlar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 162)

“Uzmanlar, uçakla yapılan seyahatte az bilinen, tıp literatüründe ‘Kıtalararası Uçuş Sendromu’ olarak adlandırılan rahatsızlıkların ciddiye alınması gerektiğini açıkladılar.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 48)

“Aslında bu insanların çoğu, işlerini şansa bırakmayacak kadar ciddiye alıyor.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

Tepki göstermek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Bu kişiler önce tepki gösterir sonra soru sorarlar ve duygusal davranışlarını devam ettirirler.” (Okuma)(Ateş, 2016: 162)

“İki insanın aynı duruma gösterdikleri tepkinin farklı olması, geçmiş tecrübelerinin aynı olması nedeniyledir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Göze çarpmak: Okuma (f)1

“İnsanda ilk göze çarpan şey yüzdür...” (Okuma)(Ateş, 2016: 165)

Eğitim vermek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Ama şimdilerde bu işin eğitimi veriliyor ve hatta konu hakkında ayrıntılı bilgi içeren kitaplar bile yayımlanıyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 165)

“Türkiye bugün özellikle 200’e yakın üniversite ve bu üniversitelere bağlı araştırma merkezleri ile tarihinin ve geleneğinin kendisine vermiş olduğu eğitim misyonunu sürdürmektedir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 142)

Yoksun olmak: Okuma (f)1

“Bilimsel temelden yoksun olmasına rağmen fizyonomi, karakter özelliklerinin tipolojisi için önayak olmuştur.” (Okuma)(Ateş, 2016: 165)

Yargıya varmak: Okuma (f)3

“İnsanları dış görünüşlerine göre değerlendirmek her ne kadar doğru olmasa da, onlarla ilk karşılaştığımızda bir yargıya varmak için elimizde yalnız dış görünüşleri vardır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 168)

“Vardığımız ilk yargılar bazen doğru bazen yanlış çıkabilir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 168)

Emek çekmek: Okuma (f)1

“Allah alçak gönüllülük gösteren birinin kismetini emek çekilmeden elde etmesi için ayağına getirir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 169)

El atmak: Okuma (f)1 + Yazma (f)1

“O gün bu gündür elimi hangi işe attıysam başarısız oluyorum.” (Okuma)(Ateş, 2016: 169)

“el atmak” (Yazma)(Ateş, 2016: 109)

Tir tir titremek: Okuma (f)1

“Adam korkudan tir tir titrerken ona kasnak verilmesini emretmiş ve Tıkandı Baba’ya ‘Bu kasnağı atabildiğin kadar uzağa at, kasnağın düştüğü yere kadar olan arazileri sana vereceğim.’ demiş.” (Okuma) (Ateş, 2016: 169)

Ayağına getirmek: Okuma (f)1

“Allah alçak gönüllülük gösteren birinin kısmetini emek çekilmeden elde etmesi için ayağına getirir.” (Okuma) (Ateş, 2016: 169)

Kısmeti kapanmak: Okuma (f)1

“Elleri diz üzerinde kavuşturmak, parmakları birbirine geçirip el bağlamak iyi değildir, insanın kısmeti kapanır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 151)

Aklı başına gelmek: Okuma (f)1

“Beş yaşında akıl geldi başıma...” (Okuma) (Ateş, 2016: 152)

Kabul görmek: Okuma (f)2

“Bu tartışmalara yol açmış da olsa sıfır, sonunda tüm dünyada kabul gördü ve matematiksel işlemlerde büyük kolaylık sağladı.” (Okuma) (Ateş, 2016: 153)

“Bu kişiler, sosyal olarak kabul görmüş kuralları yıkmak konusunda zorlanırlar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 162)

Çığır açmak: Okuma (f)2

“Günümüzde, Türk matematikçi Harezmi’nin hiçliği keşfi, insanlık tarihi için çok önemli olan matematik dünyasında çığır açmıştır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 153)

“Son paragrafta geçen ‘çığır açmak’ sözü hangi anlamda kullanılmıştır?” (Okuma) (Ateş, 2016: 153)

Mümkün olmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)4

“Bir ülkenin gelişmesi, o ülkenin bilim ve sanat anlayışının gelişmesiyle mümkün olmaktadır.” (Okuma) (Ateş, 2016: 156)

“Mümkün olduğunca rahat giyinilmelidir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 48)

“Bedia yaşları küçük olduğu için evlenmelerinin mümkün olmadığını düşünmektedir.”
(Dinleme) (Ateş, 2016: 66)

Rol oynamak: Okuma (f)1

“Hiç şüphesiz ki, bilim bu konuda çok önemli bir rol oynar.” (Okuma) (Ateş, 2016: 156)

Katkıda bulunmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)3

“Cahit Arf isimli bilim adamı da ülkesinin gelişmesine, matematik alanında yaptığı üstün çalışmalarla büyük katkılarda bulunmuştur.” (Okuma) (Ateş, 2016: 156)

“Bu inançla Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü, dünyanın dört bir yanından ve ülkemizdeki çeşitli üniversitelerden gelerek sempozyuma katkıda bulunacak bütün bilim insanlarına şimdiden teşekkürü bir borç olarak görüyor, tüm birimleriyle sempozyuma farklı coğrafyalardan katılan konukları en güzel şekilde ağırlamak istiyoruz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 119)

“Tarih boyunca pek çok önemli medeniyete ev sahipliği yapmış olan Türkiye; bu medeniyetlerin kurmuş olduğu önemli eğitim kurumları ve içinden çıkardığı, bilime ve sanata katkıda bulunmuş pek çok bilim adamı, sanatçı ve yazarlar ile de bilinmektedir.”
(Dinleme)(Ateş, 2016: 142)

Elinde bulunmak (olmak): Okuma (f)1

“Bu dönemde bu bölge, Osmanlı Devleti’nin elinde bulunuyordu.” (Okuma)(Ateş, 2016: 156)

Geri dönmek: Okuma (f)2

“Arf, bu çalışmasının ardında İstanbul Üniversitesi’ne çalışmak için geri döndü.”
(Okuma)(Ateş, 2016: 157)

“Üst kıvrımın tekrar harfe geri dönmesi, yazı sahibinin hayal gücünü kullanmaktan kaçındığını ve elindeki işini bitirebilmek için asgari gerekliliklerle kendini sınırladığını gösterir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 163)

Meyve almak: Okuma (f)1

“KATÜ, ODTÜ, ve İTÜ gibi teknik üniversitelerden aldığı doktora unvanları, başarılarının meyvesini aldığının kanıtlarıdır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 157)

(Bir şeye) imza atmak: Okuma (f)3

“2008 Avrupa Futbol Şampiyonasına A grubunda katılan Türkiye, bu turnuvada yarı finale kadar yükselerek tarihi bir başarıya imza attı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 22)

“Matematik alanında, dünya çapında önemli başarılarla imza attı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 158)

(Birini) işe almak: Okuma (f)1

“Beni işe alıp almama konusunda karar vermek üzere mülakat yapan yaşlı adam Cahit Arf.” (Okuma)(Ateş, 2016: 158)

Ders almak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“İlk kez Cahit Arf’tan ders alacağız.” (Okuma)(Ateş, 2016: 159)

“Rahip bu olay üzerine Şah’ın hala ders almadığını düşünerek, ‘Senden bir miktar buğday istiyorum. Sadece bir miktar buğday!’ diye yanıt vermiş.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 135)

Farkında olmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)3

“Elinizin altında bulunan kağıt parçalarına farkında bile olmadan çizdiğiniz biçimler, sizin ruh halinizi ele vermeye yetiyor.” (Okuma)(Ateş, 2016: 162)

“Bizler farkında olmasak da diğerleriyle kurduğumuz iletişimin önemli bir parçası vücut dilimiz aracılığıyla oluyor.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 167)

“Siz hiç farkında olmasanız da vücut dilinin önemli bir bölümü de bacaklarınız.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 167)

Elden ele gezmek (dolaşmak): Okuma (f)1

“Öyle ki çeşitli karalamaların anlamlarını kapsayan kitaplar elden ele dolaşmaya bile başlamıştı.” (Okuma)(Ateş, 2016: 162)

İletişim kurmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Eğer yazı hem küçük hem de zarif ise kişinin kendi dalga boyuna uygun olmayan kişilerle de iyi bir iletişim kurması olası değildir.” (Okuma)(Ateş, 2016: 162)

“Özellikle de duygularını ifade etmekte zorlanan ya da pek fazla duygusal olmayan bir insansanız, vücut dilinizi daha fazla kullanmanız, çevrenizle daha başarılı şekilde iletişim kurmanızı sağlayabiliyor.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 167)

Sinirlerine hakim olmak: Okuma (f)1

“Çok koyu harfler ise kişinin gerginliğinin, eleştiriye karşı sinirlerine fazla hakim olamayışının ve küçük imalardan bile alınganlık göstermesinin ifadesi olarak yorumlanır.”(Okuma)(Ateş, 2016: 162)

Uzak durmak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Kuyruğun basık bir şekilde yuvarlanması, saldırganlık ve yüzleşmekten uzak durma isteğini ortaya koyar.” (Okuma)(Ateş, 2016: 163)

“İlginç bir şekilde insanlar uğursuz sayılardan uzak durmak için bir ürüne ederinden daha fazla para ödemeye razı oluyorlar.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

Eğitim almak: Okuma (f)1 + Dinleme (f)3 + Konuşma (f)1

“Eğitim almak için yabancı bir ülkeye gitmeniz gerekiyor.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 48)

“Osmanlı şehzadeleri ... eğitimi almışlardır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 106)

“Daha küçük yaşlarda çok iyi bir dil ve edebiyat eğitimi alan bu sultanların çoğu şiir yazmış, hatta ‘divan’ denilen şiir kitapları yazmışlardır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 106)

(Biriyle) ilişki kurmak: Okuma (f)1

“Çok eski dönemlerden başlayarak, bilginler insanın yüz yapısı ile karakteri arasında bir ilişki kurmaya çalışmışlardır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 165)

Pes etmek: Okuma (f)1 + Dinleme (f)1

“Esnek, başarılı, kolay pes eder” (Okuma)(Ateş, 2016: 166)

“İyi gözlemler, bekler, hiç bıkmadan takip edebilir, pes etmez ve en uygun anda da saldırırlar.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

İçinden geçirmek: Okuma (f)1

“‘Benimki de çok aksın.’ diye içimden geçirdim.” (Okuma)(Ateş, 2016: 169)

Yaka paça etmek (götürmek): Okuma (f)2

“Padişah bunu duyunca adamın beylik arazilerden birine yaka paça getirilmesini emretmiş.”
(Okuma)(Ateş, 2016: 169)

“Okuduğunuz metinde geçen ‘yaka paça getirmek’ ifadesiyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?” (Okuma)(Ateş, 2016: 169)

Eline geçmek: Okuma (f)1

“Güzel bir şey, onu isteyen ve elde edecek gibi görünenin değil de kısmeti olanın eline geçer.” (Okuma)(Ateş, 2016: 169)

Boynuz isterken kulaktan olmak: Okuma (f)1

“Boynuz isterken kulaktan olmak” (Okuma)(Ateş, 2016: 169)

Arı kovarı gibi işlemek: Okuma (f)1

“arı kovarı gibi işlemek- (Gidip geleni, girip çıkanı çok olmak)” (Okuma)(Ateş, 2016: 88)

Kuş sütüyle beslemek: Okuma (f)1

“Kuş sütüyle beslemek- (En değerli, az bulunur besinlerle beslemek)” (Okuma)(Ateş, 2016: 88)

Turnayı gözünden vurmak: Okuma (f)1

“Turnayı gözünden vurmak- (Çok değerli bir şey kazanmayı başarmak)” (Okuma)(Ateş, 2016: 88)

Deveye hendek atlatmak: Okuma (f)1

“deveye hendek atlatmak- (Bir kişiye yapamayacağı bir işi yaptırmaya çalışmak)”
(Okuma)(Ateş, 2016: 88)

Yoksun kalmak: Okuma (f)1

“Allah kendisine kısmet vermediği için yararlanılacak şeyi elde etmek kolaylaştığı zaman bile kişi ondan yoksun kalır.” (Okuma)(Ateş, 2016: 169)

Çiçeği burnunda olmak: Okuma (f)1

“çiçeği burnunda olmak- (Çok taze olmak)” (Okuma)(Ateş, 2016: 88)

Güllük gülistanlık olmak: Okuma (f)1

“güllük gülistanlık olmak- (Neşe, gönül rahatlığı ve bolluk içinde olmak)” (Okuma)(Ateş, 2016: 88)

Başında kavak yeli esmek: Okuma (f)1

“başında kavak yelleri esmek- [(Gençler için) yükümlülük duygusundan uzak, zevk ve eğlence peşinde koşmak]” (Okuma)(Ateş, 2016: 88)

Çam devirmek: Okuma (f)1

“çam devirmek- (Farkında olmadan karşısındakini kıracak ya da kötü bir sonuca yol açacak söz söylemek)” (Okuma)(Ateş, 2016: 88)

Can vermek: Dinleme (f)1

“Ancak yıllar sonra 1980’de bir soygunun masum kurbanı olarak can verdiğinde otopsi sonucunda erkek olduğu anlaşıldı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 14)

Mesaj vermek: Dinleme (f)6

“Ya davetsiz bir misafiri uyarır, ‘burası benim alanım.’ der, ya da dişi aslana ‘ben buradayım.’ mesajı verir.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

“Üç karanfil gönderen genç kız, buluşmalarının güç olduğu mesajını verirdi.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

(Bir yer, bir olaya) sahne olmak: Dinleme (f)1

“Olimpiyat oyunları tarihinde bu büyük spor organizasyonu pek çok sıra dışı olaya sahne olmuştur.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 14)

Puan vermek: Dinleme (f)1

“Müsabakalarda Hamza Yerlikaya bütün güreşlerini, rakiplerine hiç puan vermeden kazanarak erişilmesi güç bir rekorla şampiyon oldu.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 14)

Hayran etmek (bırakmak): Dinleme (f)1

“Türkiye, 2008 Avrupa Futbol Şampiyonasında birbirinden güzel maçlar çıkararak bütün dünyayı kendisine hayran bıraktı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

Destan yazmak: Dinleme (f)2

“Türkiye Destan Yazdı” (Dinleme)(Ateş, 2016: 20)

“Maçta Türkiye 2-0 yenik duruma düşmesine rağmen Çek Cumhuriyetini 3-2 yenerek adeta bir destan yazdı.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

Elden kaçırmak: Dinleme (f)1

“Servet, Arda, Hamit, Cehh elinden kaçırdı (goool) gooooooooooooooooooolll, gooooooooooooooooooolll, Nihat Kahveci, oldu, 2-2 oldu.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

Havlu atmak: Dinleme (f)3

“Çekler havlu attı bile!” (Dinleme)(Ateş, 2016: 20)

“‘Çekler, havlu attı bile.’ Cümlesinin anlamı hangisidir?” (Dinleme)(Ateş, 2016: 21)

Tadını çıkarmak: Dinleme (f)1 + Yazma (f)2

“Şu anın tadını çıkaralım.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

“‘Şu anın tadını çıkaralım.’ Cümlesindeki ‘tadını çıkarmak’ deyiminin anlamı hangisidir?” (Yazma)(Ateş, 2016: 21)

“‘Şu anın tadını çıkaralım.’ Cümlesindeki ‘tadını çıkarmak’ deyiminin anlamı hangisidir?” (Yazma)(Ateş, 2016: 21)

Vakit geçirmek: Dinleme (f)1

“Vakit geçirmekten gördü, ama bitiricez, bitiricez!” (Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

Araya girmek: Dinleme (f)1

“Uyfaluji, Emre araya giriyor, taç Çek Cumhuriyeti’nin.”(Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

Kırmızı kart görmek: Dinleme (f)2

“Volkan, şu pozisyonda kırmızı kart görüyor.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

“Volkan, kırmızı kart görüyor, değerli futbol severler, Tuncay Şanlı kaleye geçme hazırlığı yapıyor, üç oyuncu değişikliği hakkımızı kullandık.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

İleri gitmek: Dinleme (f)1

“Hamit’e ileri gitme diyor, Fatih Terim.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

Rahat olmak: Dinleme (f)2

“Rahat ol, Melih, rahat ol!” (Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

“Rahat ol, Melih, rahat ol!” (Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

(Birinin veya bir şeyin) kıymetini bilmek: Dinleme (f)1

“Bir şeyin güzelliğinin kıymetini bilmek.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 21)

İdare etmek: Dinleme (f)3

“Her ikisi de altın madalyayı alacaklarını umarak maçı idare etmişler ve 9 saat boyunca güreşmişlerdir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 14)

“Hayatımızın hangi alanları yapay zekalı makineler tarafından idare ediliyor?” (Dinleme) (Ateş, 2016: 49)

Yerine koymak: Dinleme (f)1 + Konuşma (f)1

“Bu durumda hemen kaybedilen suyu yerine koymak için su ya da meyve suyu gibi sıvılar içilmesi gerekir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 26)

“Kendinizi, yukarıda anlatılan bilim adamı ve devlet adamlarının yerine koyunuz ve neler yapabileceğinizi anlatınız.” (Konuşma) (Ateş, 2016: 109)

Hoş geldiniz: Dinleme (f)1

“Türkiye’ye hoş geldiniz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 42)

Hoş bulduk (gördük): Dinleme (f)1

“Hoş bulduk.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 42)

Yola (yollara) düşmek: Dinleme (f)1

“Peki, 30 yıldır yollara düşme nedeninizi öğrenebilir miyiz?” (Dinleme)(Ateş, 2016: 42)

Tatmin etmek: Dinleme (f)1

“Her türlü kaprisimizi tatmin edecek makineler...” (Dinleme)(Ateş, 2016: 49)

Yol göstermek: Dinleme (f)1

“Uçakları uçurmak ve indirmek, zeki silah sistemlerine yol göstermek, her gün milyonlarca dolarlık finansal kararlar vermek gibi işler...” (Dinleme)(Ateş, 2016: 49)

İş yapmak: Dinleme (f)1

“Beni boş verin... İyi bir iş yapmak istiyorsanız benim yerime ülkemde açlıktan ölen, ilaçsızlıktan kıvranan halkımın ihtiyaçlarını tüm dünyaya duyurun.’ dedi.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 14)

Bir araya getirmek: Dinleme (f)1

“Bir sözlükte yer alan elli bin kelimeyi, sayısız örgüler içinde bir araya getirirsiniz, işte dil bu sayısız örgü ve örneğin evrenidir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

“Fakat bunlar bir sanatkar kaleminde bir araya getirildiği zaman tat yoğunlaşır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

Tat vermek: Dinleme (f)2

Ana dilimizin tek tek kelimeleri şüphesiz bize tat verir.”(Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

“Günlük konuşmalar da bize tat verir mi?” (Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

Canını sıkmak: Dinleme (f)1

İnsan süzülürse, toplum çözülürse bunlar canımızı sıkar.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

Kendini göstermek: Dinleme (f)2

“İşte kelimeler arasındaki örgü burada kendini gösteriyor.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

“Günüümüzde 13 sayısına duyulan fobi Batı dünyasının birçok ülkesinde kendini gösteriyor.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

Tat almak: Dinleme (f)1

“Her konuşmadan ve her yazıdan aynı tadı alabilir miyiz?” (Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

Tadını bulmak: Dinleme (f)1

“‘Altıyı beş geç; dokuz on kala, koşarak merdivenlerden indim, yavrucuğum gözlüğümü bana uzatır mısın?’ ibarelerinde ben Türkçenin tadını buluyorum.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

Dizlerine kara sular inmek: Dinleme (f)1

“‘Kuzum nerelerdeydin? Seni beklemekten dizlerime kara su indi.’” (Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

Farkına varmak: Dinleme (f)2

“Günlük hayat içinde farkına varmadığınız bu tadı, Hüseyin Rahmi’deki mahalle arası konuşmalarında, Ahmet Rasim’in satıcılarında bulursunuz.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 58)

“Farkına varabilmek için...” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Türkü söylemek: Dinleme (f)2

“Aşık Şeref Taşlıova türkü söylemeye ne zaman ve nerede başlamıştır?” (Dinleme) (Ateş, 2016: 61)

“1949 yılında, ilkokul öğrencisi iken 23 Nisan Çocuk Bayramı’nda, Kars’ın Çıldır ilçesinde türkü söylemeye başladı.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 61)

Rol almak: Dinleme (f)1

“İngiliz BBC Televizyonunun hazırladığı ‘Alexander’ (İskender’in Ayak İzleri) isimli yapımın Türkiye konulu bölümlerinde yer aldı.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 61)

Oyun oynamak: Dinleme (f)1

“Babanız veya anneniz size böyle bir oyun oynasa tepkiniz ne olurdu?” (Dinleme) (Ateş, 2016: 66)

Canı sıkılmak: Dinleme (f)1

“Evde yalnızlıktan çok canım sıkılıyor.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 66)

Gözü yolda (yollarda) kalmak (olmak): Dinleme (f)1

“‘Sizi ne kadar sevdiğini ve sizin mektuplarınızdan başka teselli olmadığını söyleyen bir zavallı kızın gözelerini yollarda bırakmak doğru olur mu? Hem mektuplarınızı çok kısa yazıyorsunuz. Bir rica daha: Mektuplarınızı biraz okunaklı yazıyla yazamaz mısınız?’” (Dinleme)(Ateş, 2016: 66)

Kendini beğendirmek: Dinleme (f)1

“Rasim, sitem dolu mektupların arkasından akşamları erkenden odasına kapanıyor, sevgilisine kendini beğendirmek için saatlerce müsveddeler yaparak, kitaplar gibi uzun mektuplar yazıyordu.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 66)

Küçük düşmek: Dinleme (f)1

“Rasim, nişanlısına karşı küçük düşmemek için, coğrafya ve edebiyat kitapları karıştırıyor, onun istediği bilgiyi toplamak için günlerce çırpınıyordu.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 66)

Yolunu beklemek (gözlemek): Dinleme (f)1

“Dün okul dönüşünde yolunuzu bekledim.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 66)

Musallat olmak: Dinleme (f)1

“Oğlumuz Bedia isminde bir kız musallat olmuş.”(Dinleme)(Ateş, 2016: 66)

(Bir şey) elden gitmek: Dinleme (f)1

“Evladımız elden gidiyor.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 66)

Kedi gibi: Dinleme (f)2

“‘Kedi gibi sokulmak’ bu davranıştan esinlenilerek kullanılmaya başlanmıştır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

“Bağlılık ve sadakat davranışları göstermeyen insanlar da ‘kedi gibi nankör’ olmakla suçlanır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Yolunda gitmek: Dinleme (f)1

“İşte, her türlü zorluğa ve riske rağmen işleri yolunda giden insanlara ‘dört ayak üstüne düştü.’ denir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Tırnak göstermek: Dinleme (f)1

“Köşeye sıkışmış insan da zor durumda kalınca ‘tırnaklarını gösterir.’” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

(Birini veya bir şeyi) gözü görmez olmak: Dinleme (f)1

“Sadakat ve bağlılık açısından hiçbir şeyi gözü görmeden bağlı olmaya ‘köpek gibi sadık olmak’ denir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Köpek gibi: Dinleme (f)2

“Sadakat ve bağlılık açısından hiçbir şeyi gözü görmeden bağlı olmaya ‘köpek gibi sadık olmak’ denir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

“Bu durum ‘köpek gibi yaltaklanmak’ deyimine kaynaklık eder.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Aslan gibi: Dinleme (f)3

“‘Aslan gibi olmak’, ‘aslan kesilmek’, ‘aslan gibi kükremek’ de aslanın özelliklerinin insandaki yansımasıdır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

“‘Aslan gibi olmak’, ‘aslan kesilmek’, ‘aslan gibi kükremek’ de aslanın özelliklerinin insandaki yansımasıdır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Aslan kesilmek: Dinleme (f)1

“‘Aslan gibi olmak’, ‘aslan kesilmek’, ‘aslan gibi kükremek’ de aslanın özelliklerinin insandaki yansımasıdır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Gözü doymak: Dinleme (f)1

“Daldan dala atlayan maymun, hayvanlar aleminin gözü doymayan örneğidir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Tilki gibi: Dinleme (f)1

“Bizler, hayvanlar gibi dürtülerimize göre hareket edersek çakal gibi sinsi, sırtlan gibi fırsatçı, tilki gibi kurnaz, keçi gibi inatçı olabiliriz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Yılan gibi: Dinleme (f)1

“Bencillik ve sahip olma hırsıyla aslan gibi hükmetmeyi, sırtlan gibi ele geçirmeyi, yılan gibi zehirlemeyi bir hakmış gibi görebiliriz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Ele geçirmek: Dinleme (f)1

“Bencillik ve sahip olma hırsıyla aslan gibi hükmetmeyi, sırtlan gibi ele geçirmeyi, yılan gibi zehirlemeyi bir hakmış gibi görebiliriz.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Arı gibi: Dinleme (f)1

“Oysa arı ve karınca gibi çalışkan, fil gibi güçlü hafızalı, ceylan gibi güzel bakışlı, kuzu gibi masum olsak daha iyi olmaz mı?”(Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Ceylan gibi: Dinleme (f)1

“Oysa arı ve karınca gibi çalışkan, fil gibi güçlü hafızalı, ceylan gibi güzel bakışlı, kuzu gibi masum olsak daha iyi olmaz mı?”(Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Kuzu gibi: Dinleme (f)1

“Oysa arı ve karınca gibi çalışkan, fil gibi güçlü hafızalı, ceylan gibi güzel bakışlı, kuzu gibi masum olsak daha iyi olmaz mı?”(Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

Serbest bırakmak: Dinleme (f)1

“Bir ceylanı yakalar ve boynundan yaralayarak onu serbest bırakır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 77)

Harekete geçirmek (getirmek): Dinleme (f)2

“Kervansaray için valiliğin harekete geçmesini istiyorum.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 42)

“Hedefe ulaşmak için heyecan duygusu harekete geçirilmelidir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 77)

Gül gibi: Dinleme (f)1

“Eskiden iyi babalar ailelerine gül gibi bakar, eşler birbirleriyle gül gibi geçinir, birbirleri üzerine gül koklamaz, gül gibi çocukları olurdu.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Gül gibi bakmak: Dinleme (f)1

“Eskiden iyi babalar ailelerine gül gibi bakar, eşler birbirleriyle gül gibi geçinir, birbirleri üzerine gül koklamaz, gül gibi çocukları olurdu.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Gül gibi geçinmek (yaşamak) : Dinleme (f)1

“Eskiden iyi babalar ailelerine gül gibi bakar, eşler birbirleriyle gül gibi geçinir, birbirleri üzerine gül koklamaz, gül gibi çocukları olurdu.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

(Birinin) üstüne gül koklamamak: Dinleme (f)1

“Eskiden iyi babalar ailelerine gül gibi bakar, eşler birbirleriyle gül gibi geçinir, birbirleri üzerine gül koklamaz, gül gibi çocukları olurdu.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Çiçek gibi: Dinleme (f)1

“Evleri çiçek gibi olurdu.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

El bebek gül bebek: Dinleme (f)1

“Çocuklar el bebek gül bebek büyür, dikensiz olmadığını herkes bilirdi.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Bir olmak: Dinleme (f)1

Mesela bir adet karanfil gönderirse, ‘olalım seninle bir’ demektir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Talip çıkmak: Dinleme (f)1

“Eğer talibi çıkar ve iş kesinleşirse bu sefer saksılar bahçe tarafındaki pencerelere taşınırdı.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

(Bir şeye) kul olmak: Dinleme (f)1

“Kulun olsun yar senin...” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Söz konusu olmak: Dinleme (f)1

“Bilerek ya da bilmeden belki üç beş kişi arasında söz konusu olmuş, o nesnenin özellikleri üzerinde nükteler, benzetmeler yapılmış ve nihayet o şeyin adı konulmuştur.”(Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Ad koymak: Dinleme (f)3

“Bilerek ya da bilmeden belki üç beş kişi arasında söz konusu olmuş, o nesnenin özellikleri üzerinde nükteler, benzetmeler yapılmış ve nihayet o şeyin adı konulmuştur.”(Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

“Fakat ona hangi güzel duyuş ve bakış bu adı koydu dersiniz?”?” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Mal olmak: Dinleme (f)1

“Nasıl yayıldı ve dilimize nasıl mal oldu?” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Üstesinden gelmek: Dinleme (f)2

“İsim bulmak öyle herkesin üstesinden geleceği bir iş değil.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

“Senin yardımınla bu işin de üstesinden geleceğiz.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 123)

Değme gitsin: Dinleme (f)1

“Özgürce uzadığına bakarak hemen ‘değme gitsin’ demişler.” ?” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

(Bir iş ki) değme keyfine: Dinleme (f)1

“Sonra da keyfine değme gitsin...”(Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Kendini bırakmak: Dinleme (f)1

“İçinizden yükselen duygulara kendinizi bırakın.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Yok etmek: Dinleme (f)1

“Neleri öldürdüğünü, neleri yok ettiğini anlayabilmek için...”(Dinleme)(Ateş, 2016: 83)

Teşvik etmek: Dinleme (f)1

“Osmanlı Devleti’nden önceki Anadolu Beylikleri döneminde, bilim adamları, sanatkarları himaye ve teşvik etmenin beyler arasında yarış halinde olduğu görülür.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 106)

Aklına gelmek: Dinleme (f)1

“Bak aklıma ne geldi!” (Dinleme)(Ateş, 2016: 123)

Haberi olmak: Dinleme (f)1

“Yoksa bu sempozyumdan haberim olmayacaktı.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 123)

Zor gelmek: Dinleme (f)1

“Tek başıma bu bildiriği hazırlamak bana zor gelecekti.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 123)

Hoşça kal (kalın): Dinleme (f)1

“Teşekkür ederim, hoşça kal!” (Dinleme)(Ateş, 2016: 123)

İstek duymak: Dinleme (f)1

“Her seferinde Picasso, bunu yapmak için dayanılmaz istek duyduğundan ve gözünün o anda başka hiçbir şey görmediğinden bahsediyormuş.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 135)

Gözü görmemek: Dinleme (f)1

“Her seferinde Picasso, bunu yapmak için dayanılmaz istek duyduğundan ve gözünün o anda başka hiçbir şey görmediğinden bahsediyormuş.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 135)

Rivayet olunmak (edilmek): Dinleme (f)1

“Daha önce Çin’de de bu oyunun oynandığı rivayet ediliyor.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 135)

İşe yaramak: Dinleme (f)4

“Bu ders ile, ‘Sen ne kadar önemli bir insan olursan ol, adamların, vezirlerin, askerlerin olmadan hiçbir işe yaramazsın.’ demek istemiş.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 135)

“Bu matematik dersinde gördüklerimiz, öğrendiklerimiz hayatta ne işimize yarayacak ki?”(Dinleme)(Ateş, 2016: 136)

Hak etmek: Dinleme (f)1

“Hesaplayın, hak ettiğinden bir tane fazla buğday vermeyin.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 135)

Mola vermek: Dinleme (f)1

“Örneğin fazla matematik çalıştıktan sonra biraz rahatlamak için mola verdik ve bu molada enstrümanımızla küçük bir şarkı çalıp ardından da sudoku çözdük.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 136)

Geri almak: Dinleme (f)1

“Marketçiye 1 lira verip 50 kuruş geri aldınız (dört işlem).” (Dinleme)(Ateş, 2016: 136)

Uzak tutmak: Dinleme (f)2

“Negatif enerjiyi uzak tutan yarı değerli bir taşı hep yanlarında taşırlar.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

“Batı kültürlerinde batıl inançları iş dünyasından uzak tutmak biraz daha kolay.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

İyi gelmek: Dinleme (f)1

“Daha çok taşın manevi değeri, enerjisi ve hissi kendilerine iyi gelir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

Saygı göstermek: Dinleme (f)1

“Dolayısıyla, işinizi en iyi şekilde yapmak ve karşınızdaki insanların işinizi benimsemenizi sağlamak için uğur hakkında bilgi edinmeniz ve saygı göstermeniz gereklidir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

Şansa bırakmak: Dinleme (f)1

“Aslında bu insanların çoğu, işlerini şansa bırakmayacak kadar ciddiye alıyor.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

Karara bağlamak: Dinleme (f)1

“Gereken her türlü çalışmayı ve hazırlığı yapıp işi karara bağlama noktasında kendileri için uğurlu gelen bir objeden manevi destek alıyorlar.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

Denk getirmek: Dinleme (f)1

Amerikalıların %9'u ayın 13'üne gelen Cuma gününün uğursuzluğuna inanıyor ve belli iş kararlarını o güne denk getirmemeye özen gösteriyor.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

Razı olmak (gelmek): Dinleme (f)2

“İlginç bir şekilde insanlar uğursuz sayılardan uzak durmak için bir ürüne ederinden daha fazla para ödemeye razı oluyorlar.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

“Diğer yandan da yine tenis topları üzerinden yapılan bir başka çalışma Tayvanlıların 10 tenis topunu 7 dolara alabilirlerken, 8 tenis topuna yaklaşık 10 dolar vermeye razı olduklarını gösteriyor.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

Elden bırakmamak (düşürmemek): Dinleme (f)1

“Kültürel hassasiyeti elden bırakmadan iş yapmaları pazarlama hatalarını asgariye indirecek, büyümelerini hızlandıracak ve rakipleri önünde avantajlı kılacaktır.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 149)

Bir baltaya sap olmak: Dinleme (f)3

“bir baltaya sap olamamak- (Belli bir iş sahibi olamamak)” (Dinleme)(Ateş, 2016: 60)

“Bu kafayla bir baltaya sap olamazsın ama” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

Yan gelip oturmak (yatmak): Dinleme (f)2

“yan gelip yatmak- (Yapacak işleri olmasına rağmen yapmamak)” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

“Sen yan gelip yatar karnın guruldarken” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

Keyif sürmek: Dinleme (f)2

“keyif sürmek- (Sıkıntısız ve rahat yaşamak)” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

“Dünya ahret bir keyif sürmek için” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

Alın teri dökmek: Dinleme (f)4

“alın teri dökmek- (Emek vermek, zahmet çekmek)” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

“En önemlisi helal alın teri” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

“Mutlak dökmeli helal alın teri” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

Kusura bakmamak (kalmamak): Dinleme (f)2

“kusura bakmamak- (Hoş görmek)” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

“Dilim sürçerse kusura bakmayın” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

Ters gitmek: Dinleme (f)2

“ters gitmek- (Bir iş için doğru ve düzgün yürümek, sorun çıkmak)” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

“İnsanın bir kez ters gitmesin işi” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

Emek vermek: Dinleme (f)1

“Emek vermek, zahmet çekmek” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

Zahmet çekmek: Dinleme (f)1

“Emek vermek, zahmet çekmek” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

Hoş görmek (karşılama): Dinleme (f)1

“Hoş görmek” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

Zemzem suyu ile yıkanmak: Dinleme (f)2

“Şarkıda geçen Dimyat, Şam ipeği, zem zem suyu ile yıkanmak, dünya ahret gibi kelime ve ifadelerin Türk dili ve kültüründeki yeri hakkında bir araştırma yapınız.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

“Zemzem suyuyla yıkansan bile” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

Dili sürçmek: Dinleme (f)2

“dili sürçmek- (Konuşma sırasında kelimeleri yanlış söylemek.)” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

“Dilim sürçerse kusura bakmayın” (Dinleme)(Ateş, 2016: 160)

Adı geçmek: Dinleme (f)1

“Mesaj dinletildikten sonra yapılan bellek testinde, gönüllülerden, konuşmada adları geçen kişi ile yerlerin isimlerini yazmaları istendi.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 161)

Kontrol altına almak: Dinleme (f)2

“İçinde bulunulan durumu kontrol altına alma isteğini gösterir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 161)

“Duygularını kontrol altına almayı başarmış olma duygusunu belirtir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 161)

Harekete geçmek: Dinleme (f)1

“Soğukkanlı, acil durumlarda hemen harekete geçmeyi başaran kişilerdir.” (Dinleme)(Ateş, 2016: 161)

Ağzından çıkmak: Dinleme (f)1

“Ağzınızdan çıkanlar aksini söylese bile beden diliniz, karşınızdakine bambaşka bir mesaj verebilir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 167)

Devreye girmek: Dinleme (f)1

“Oysa uzmanlara göre, iletişimde ayak parmakları da dahil tüm vücut devreye giriyor.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 167)

Dimdik durmak: Dinleme (f)1

“Ama bir istisna hariç; size yardım etmesini ya da size hoşgörülü davranmasını istediğiniz birisiyle beraberseniz, dimdik durmak yerine bir tarafa daha fazla ağırlık verin ya da oturuyorsanız, sağa veya sola yaslanın.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 167)

Meydan okumak: Dinleme (f)1

“Böylece çok daha sempatik bir görünüş sergileyecek, meydan okuyan bir tavır takınmamış olacaksınız.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 167)

Tavır almak (takınmak): Dinleme (f)1

“Böylece çok daha sempatik bir görünüş sergileyecek, meydan okuyan bir tavır takınmamış olacaksınız.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 167)

Tempo tutmak: Dinleme (f)1

“Bacaklarınızı sinirli şekilde salladığınızı ayağınızı yere vurarak tempo tuttuğunuzu fark ederseniz hemen bu kötü alışkanlıktan kurtulmaya çalışın.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 167)

Gönül (gönlünü) almak: Konuşma (f)2

“Gönül Alma Sanatı” (Konuşma)(Ateş, 2016: 69)

“Eşinizle ya da bir arkadaşınızla tartıştıysanız, gönlünü almak için neler yapar, ne söylersiniz?” (Konuşma)(Ateş, 2016: 69)

Dört gözle beklemek (bakmak): Konuşma (f)1

“Gelmesi dört gözle beklenen, geldiğinde çantasından türlü türlü hediyeler çıkan yaşlı bir teyzedir.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 85)

Maymun iştahlı olmak – TDK’de yok: Konuşma (f)1

“maymun iştahlı olmak” (Konuşma)(Ateş, 2016: 77)

Örnek almak: Konuşma (f)1

“Yukarıdaki açıklamayı örnek alarak siz de aşağıdaki özlü sözlerden birini seçip açıklayınız.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 88)

Gözünde büyütme: Konuşma (f)1

“Matematiğin çok zor olduğunu düşünüyor ve bu dersi gözünde çok büyütüyor.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 139)

Aslan payını almak: Konuşma (f)1

“aslan payını almak” (Konuşma)(Ateş, 2016: 77)

Dört ayak üstüne düşmek: Dinleme (f)2 + Konuşma (f)1

Bir de dört ayak üstüne düşmeleri vardır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

“İşte, her türlü zorluğa ve riske rağmen işleri yolunda giden insanlara ‘dört ayak üstüne düştü.’ denir.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

“dört ayak üstüne dönmek” (Konuşma)(Ateş, 2016: 77)

Koyun gibi (davranmak): Dinleme (f)2 + Konuşma (f)1

“Koyun gibi olunan durumlar da vardır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

“Yani bir anlamda ‘sürü psikolojisi’ne girilir ve ‘koyun gibi’ davranılır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 76)

“koyun gibi (davranmak)” (Konuşma)(Ateş, 2016: 77)

Ziyan olmak: Konuşma (f)1

“Eğer cılız bir ağaca en yetenekli kimseyi dal yapmaya kalkarsanız, bütün yeteneği ziyan olur.” (Konuşma)(Ateş, 2016: 88)

Başarı göstermek (kazanmak): Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“1996 Atlanta (ABD) olimpiyatlarında, halterde Naim Süleymanoğlu, güreşte Hamza Yerlikaya üçüncü defa olimpiyat şampiyonu olma başarısını gösterdiler.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 14)

“... olimpiyatlarında, halterde Naim Süleymanoğlu, güreşte Hamza Yerlikaya üçüncü defa olimpiyat şampiyonu olma başarısını gösterdiler.” (Yazma)(Ateş, 2016: 16)

Eli ayağı titremek: Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Yemin ediyorum elim ayağım titriyor, o kadar heyecanlıyım.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

“eli ayağı titremek” (Yazma)(Ateş, 2016: 21)

Yerinde duramamak: Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Canım vallahi yerimde duramıyorum.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

“yerinde duramamak” (Yazma)(Ateş, 2016: 21)

(Birinin) tüyleri diken diken olmak: Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Tüylerimiz diken diken!”(Dinleme) (Ateş, 2016: 20)

“tüyleri diken diken olmak” (Yazma)(Ateş, 2016: 21)

Göbeğini eritmek: Yazma (f)1

“Göbeğimi nasıl eritebilirim?” (Yazma)(Ateş, 2016: 32)

Karın doyurmak: Yazma (f)1

“Eğer Türkçe biliyorsanız, Yugoslavya’dan Çin’e kadar gittiğiniz her yerde konaklayacak bir yer, karnınızı doyuracak yiyecek bulmada hiçbir zorlukla karşılaşmazsınız. / Sulzberger” (Yazma)(Ateş, 2016: 59)

Sözünde durmak: Yazma (f)1

“İkinci çiçek, sözünde duramaz ve başka çiçeklerle de beraber olmak için ilkbaharda açar.” (Yazma)(Ateş, 2016: 84)

Boynunu bükmek: Yazma (f)1

“Ümidini kaybeder, boynunu büker.” (Yazma)(Ateş, 2016: 84)

Sözünü tutmak: Yazma (f)1

“O gün bu gündür, karda açan bu çiçeğe ‘kardelen’, sözünü tutmayan diğer çiçeğe de ‘hercai’ denir.” (Yazma)(Ateş, 2016: 84)

Allah’ın günü: Yazma (f)1

“Burada her Allah’ın günü kaza oluyor.” (Yazma)(Ateş, 2016: 89)

Ayakta tutmak: Yazma (f)1

“ayakta tutmak” (Yazma)(Ateş, 2016: 109)

Baş koymak: Yazma (f)1

“baş koymak” (Yazma)(Ateş, 2016: 109)

Göz koymak: Yazma (f)1

“göz koymak” (Yazma)(Ateş, 2016: 109)

Sabrı taşmak (tükenmek): Yazma (f)1

“Beklediğiniz otobüs gelmek bilmedi, ‘Biraz daha, haydi biraz daha!’ dediniz ama sonunda sabrınız taşı. ” (Yazma)(Ateş, 2016: 139)

Tedbir almak: Yazma (f)1

“Nüfusun azalmasına yönelik ne tür tedbirler alınabilir?” (Yazma)(Ateş, 2016: 144)

Özür dilemek: Yazma (f)1

“Bir çiçek, kavga etmenizi engellemez, fakat kavga sonrasında ondan özür dilemenizi ...” (Yazma)(Ateş, 2016: 85)

Ayağa kaldırmak: Yazma (f)1

“Kesinlikle söyleyebilirim ki tedavi hastayı ayağa kaldırabilir.” (Yazma)(Ateş, 2016: 103)

(Bir şeyde) gözü olmak: Yazma (f)1

“gözü olmak” (Yazma)(Ateş, 2016: 109)

Hüküm vermek: Yazma (f)1

“hüküm vermek” (Yazma)(Ateş, 2016: 109)

(Son) şeklini vermek: Yazma (f)1

“son şeklini vermek” (Yazma)(Ateş, 2016: 109)

Kilo almak: Dinleme (f)1 + Yazma (f)1

“Ancak sporcuların beslenme programları kilo kaybetmeyi ya da almayı hedefleyerek oluşturulmamalıdır.” (Dinleme) (Ateş, 2016: 26)

“Kilo alamıyorum ne yapmamı önerirsiniz?” (Yazma)(Ateş, 2016: 32)

Acı çekmek: Konuşma (f)1

“Elmas nasıl yontulmadan kusursuz olamazsa, insan da acı çekmeden olgunlaşamaz. /Konfüçyüs” (Konuşma)(Ateş, 2016: 65)

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabında, tablo 5, 10, 15 ve 20'ye bakıldığında deyimlerin en fazla kullanıldığı dil becerisinin toplam 494 kez kullanılan deyim sıklığı ile okuma becerisi olduğu belirlenmiştir. Okuma becerisinin ardından deyimlerin en sık kullanıldığı dil becerisi 288 kullanım sıklığı ile dinleme becerisi olmuştur. Yazma becerisinde deyimler 67 kez kullanılmışken en az kullanımın 27 kullanım sıklığı ile konuşma becerisine ait olduğu belirlenmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada ulaşılan sonuçlar ve sonuçlara dair öneriler yer almaktadır.

5.1.Sonuç

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapmak amacıyla hazırlanmış Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti kitaplarındaki atasözü ve deyimleri belirlemek için oluşturulmuş bu çalışma, nitel bir çalışmadır. Alan yazına bakıldığında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kullanılan deyim ve atasözlerin belirlenmesine yönelik çalışmalar bulunmaktadır (Yıldırım, 2020; Erdoğan, 2019; Arslan ve Mavaşoğlu, 2018; Başar, 2018; Bayram, 2017; Çaydaş, 2016; Kayatürk ve Karakuş, 2015; Şimşek, 2015; Arslan, 2014).

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1-A2-B1-B2-C1 ders kitaplarında kullanılan deyim ve atasözlerin tekrarları dikkate alınarak elde edilen bulgulara göre deyim ve atasözlerinin dil becerileri ve düzeylerine göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 37. Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki Deyimlerin Dil Becerileri ve Düzeylerine Göre Dağılımı

DEYİMLER					
	A1	A2	B1	B2	C1
OKUMA	24	87	228	393	494
DİNLEME	20	58	109	190	288
KONUŞMA	14	8	9	14	27
YAZMA	6	52	41	47	67

Tablo 37'ye bakıldığında ele alınan deyimlerin en fazla kullanıldığı dil becerisinin 1.226 kullanım sıklığı ile okuma becerisi olduğu görülmektedir. Okuma becerisini 665 kullanım sıklığı ile dinleme becerisi takip etmektedir. Yazma becerisinde ise deyimler 213 kez kullanılmıştır. Konuşma becerisi ise 72 kullanım sıklığı ile deyimlerin en az kullanıldığı dil becerisi olarak belirlenmiştir.

Tablo 37'ye bakıldığında dil düzeyleri göz önüne alındığında deyimlerin en sık kullanıldığı dil düzeyinin 876 kullanım sıklığı ile C1 düzeyi olduğu görülmektedir. C1

düzeyini 644 kullanım sıklığı ile B2, 377 kullanım sıklığı ile B1 ve 205 kullanım sıklığı ile A2 düzeyleri takip etmektedir. Deyimlerin en az kullanıldığı dil düzeyinin 64 kullanım sıklığı ile A1 düzeyi olduğu belirlenmiştir.

Tablo 38. Yedi İklim Türkçe Öğretim Setindeki Deyimlerin Dil Becerileri ve Düzeylerine Göre Dağılımı

ATASÖZLERİ					
	A1	A2	B1	B2	C1
OKUMA	1	1	1	38	27
DİNLEME	0	7	0	10	9
KONUŞMA	0	0	0	9	0
YAZMA	0	0	0	1	4

Tablo 38'e bakıldığında ele alınan atasözlerinin en fazla kullanıldığı dil becerisinin 68 kullanım sıklığı ile okuma becerisi olduğu görülmektedir. Okuma becerisini 26 kullanım sıklığı ile dinleme becerisi takip etmektedir. Konuşma becerisinde ise deyimler 9 kez kullanılmıştır. Yazma becerisi ise 5 kullanım sıklığı ile deyimlerin en az kullanıldığı dil becerisi olarak belirlenmiştir.

Tablo 38'e bakıldığında dil düzeyleri göz önüne alındığında deyimlerin en sık kullanıldığı dil düzeyinin 58 kullanım sıklığı ile B2 düzeyi olduğu görülmektedir. B2 düzeyini 40 kullanım sıklığı ile C1, 8 kullanım sıklığı ile A2 düzeyleri takip etmektedir. Deyimlerin en az kullanıldığı dil düzeylerinin 1'er kullanım sıklığı ile A1 ve B1 düzeyleri olduğu belirlenmiştir.

5.2.Öneriler

Yapılan araştırma ekseninde şu önerilerde bulunulabilir:

- ✓ Yabancı dil olarak öğretim yapılacak ders kitaplarında deyim ve atasözlerine yer verilirken dil öğrencilerinin ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır.

- ✓ Günlük hayatta kullanımı göz önüne alındığında deyim ve atasözlerine öğretimin yapılacağı ders kitaplarında yazma ve konuşma becerileri başlıkları altında daha fazla yer verilmelidir.
- ✓ Deyim ve atasözleri dil düzeyleri ve dil becerilerine bağdaşık biçimde dağıtılmalıdır.
- ✓ özellikle anlama becerilerine yönelik olarak kullanılan deyim ve atasözleri fotoğraf, resim, video vb. görsel materyallerle desteklenerek öğretilmelidir. Böylelikle hem öğrenme kolaylaşacak hem de deyim ve atasözlerin kalıcılığı sağlanacaktır.
- ✓ Deyim ve atasözleri geçmişteki bir olay çevresinde oluşturulduğundan bunların ğretimi yapılırken canlandırma tekniklerinden yararlanılabilir. Böylece deyim ve atasözlerinin ğretimi kalıcı biçimde yapılabilir.
- ✓ Ders kitaplarında ve güncel hayatta yer alan deyim ve atasözlerinin ğretiminde bu deyim ve atasözlerin geçtiği şarkılardan ve diğer işitsel araçlardan yararlanılabilir.

6. KAYNAKÇA

- Akpınar, M. (2010) *Deyim ve Atasözlerinin Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanımı Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Aksan, D. (1998), *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, İkinci basım, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Aksan, D. (2015), *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, TDK Yayınları, Ankara.
- Aksan, D. (2015), *Türkçenin Sözvarlığı*, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Arslan, M. ve Adem, E. (2010). “Yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı”, *Dil Dergisi*, 147, 63 – 86.
- Arslan, N. (2014) *Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Söz Varlığı Unsurlarının İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Trabzon.
- Arslan, N. ve Mavaşoğlu, M. (2018). “Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki kalıp sözlerin karşılaştırmalı incelemesi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Dergisi*, 8(2), 159-180.
- Altuntaş, A. F. (2017) *Türkiye Türkçesinde Gibi Edatıyla Kurulan Kalıp Sözler Deyimler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu.
- Aydın, T. (2010) *Türkçe-Kırgızca Kalıp Sözlerin Psikolojik ve Kültürel Boyutunun İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bişkek.
- Aytan, T. (2016), *Türk Çocuk Edebiyatı Üzerine Bir Söz Varlığı Çalışması: Atasözleri*. *Milli Eğitim*, Bahar 2016, 425-445.
- Banguoğlu, T. (2004), *Türkçenin Grameri*, TDK Yayınları, Ankara.
- Barın, E. ve Güzel, A. (2013), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Baş, B. (2006) *1985-2005 Yılları Arasında Çocuk Edebiyatı Sahasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Baş, M. (2015) *Türkçede Duyguların Bedenle İlgili Deyimler Aracılığıyla Kavramsallaştırılması: Bilişsel Dilbilimsel Bir İnceleme*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

- Başar, S. (2018), Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kalıp Sözlerin Kullanım Düzeylerinin Tespiti ve Değerlendirilmesi. *Turkophone (Türkçe Konuşurların Akademik Dergisi)*. 5(3), 56-72.
- Batur, S. (2006), Öyküleriyle Türkçede Deyimler, Altın Kitaplar Yayın Evi, İstanbul.
- Bayraktar, S. (2019) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bir Kültür Aktarım Aracı Olarak Kalıp Sözler*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Bayram, M. (2017) *Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Deyim ve atasözleri ve Yabancı Uyraklı Öğrencilerin Kalıp Sözleri Kullanma Düzeyleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya.
- Borodavchenko, V. (2018) *Türkiye Türkçesi Atasözleri ve Deyimlerinde Aile ve Akrabalık Anlayışı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bursa.
- Bulut, S. (2012) *Anadolu Ağzlarında Kalıp Sözler ve Kullanım Özellikleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ordu.
- Choudhury, R. U. (2014), The Role of Culture in Teaching and Learning of English as a Foreign Language. Express, an International Journal of Multi Disciplinary Research.
- Cortazzi, M. & Jin, L. (1999). Cultural mirrors: materials and methods in the EFL classroom, in E. Hinkel (ed.). Culture in second language teaching and learning, Cambridge: Cambridge University Press.
- Cunningsworth, A. (1995), Choosing Your Coursebook. Oxford: Heinemann. Hall in: Aktaran Gülten Tüm.
- Çaydaş, A. (2016) *Gazi Üniversitesi Tömer ve İzmir Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setlerinde Kullanılan Kalıp Sözlerin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nevşehir Hacıbektas Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Nevşehir.
- Çelik, A. (2011) *6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında (MEB) Yer Alan İpek Yolu'nda Türkler Üntesinde Atasözleri ve Deyimlerin Kullanılması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Çepni, S. (2007), Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş, Pegem A Yayıncılık, Trabzon.
- Darıcı, E. (2012) *Türkiye Türkçesinin Söz Varlığında Yer Alan Kalıplaşmış Sözlerin Politik Söylemdeki Yeri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Demir, M. (2016) *Yabancı Dil Olarak Türkçede Kalıp Sözlerin Öğretimi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.

- Demir, N. ve Yılmaz, E. (2010), Türk Dili El Kitabı, 5. Basım. Grafiker, Ankara.
- Dilekçi, A. (2013) *Türkçe Ders Kitaplarındaki Kalıp Sözler ve Öğrencilerin Kalıp Sözleri Kullanma Düzeyleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bolu.
- Duru, H. (2009) *Atasözleri ve Deyimlerin Yabancılar Öğretilmesinde Yöntem ve Teknikler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Erdoğan, G. (2019) *Yabancılar Türkçe Öğretimine Yönelik Ders Kitaplarının Atasözleri ve Deyimler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Gaziantep.
- Erol, Ç. (2007) *Türkiye Türkçesinde Kalıp Sözler Üzerine Bir İnceleme*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Ertuğrul, A. (2005), Yeni Müfredata Göre Edebî Kavramlar Sözlüğü, Zambak Yayınları, İstanbul.
- Ertürk Şenden, Y. (2017) *Türkçenin Yabancı Dil olarak Öğretiminde Kalıp Sözlerin Kullanımına Yönelik Etkinlik Örneklerinin Başarı Üzerindeki Etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Tokat.
- Gencan, T. N. (2001), Dil Bilgisi, Ayraç Yayınevi, Ankara.
- Genç, M. S. (2014) *Divanu Lügati't-Türk'te Geçen Deyimler ve Bu Deyimlerin Günümüzdeki Karşılıkları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kayseri.
- Gökdayı, H. (2008). "Türkçede kalıp sözler", *Bilig*, sayı 44, 89-110.
- Gökdayı, H. (2011), Türkçede Deyim ve atasözleri, Kriter Yayınevi, İstanbul.
- Gökdayı, H. (2016). "Yabancılar Türkçe öğretiminde sözcük öğretimi ve kalıp sözler". *Turkish Studies*. Volume 11/19 Fall 2016, 379-394.
- Gönen Kayacan, S. (2018) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kalıp Sözlerin Kazandırılmasında Yaratıcı Dramanın Etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.
- Gülpınar, A. (2016) *Türkçe Atasözleri ve Deyimlerin İnsan Hakları Bakımından Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Kahrıman, R., Dağtaş, A., Çapoğlu, E., & Ateşal, Z. (2013). "Yabancılar Türkçe öğretimi kaynakçası". *TÜRKÜL Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 80-132.

- Kara, M. ve Altunsoy, Ş. (2017). “B1, B2 ve C1 Düzeyindeki yabancı öğrencilere Türkçedeki kalıp ifadelerin öğretiminde televizyon reklamlarının kullanılması”. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*. Cilt 6 sayı 18, 799-813.
- Kara M. ve Memiş M. R. (2015). “Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kalıp ifadeleri kullanmadaki yeterlilik düzeyleri”. *International Journal of Languages' Education and Teaching, UDES*, 1670-1681.
- Karaağaç, G. (2012). *Türkçenin Söz Dizimi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Karadağ, Ö. (2013), *Kelime Öğretimi*, Kriter Yayınevi, İstanbul.
- Karadüz, A. ve Yıldırım, İ. (2011). “Kelime hazinesinin geliştirilmesinde öğretmenlerin görüş ve uygulamaları”, *University of Gaziantep Journal of Social Sciences*, 10(2), 961-984.
- Kaya, K. (2018) *Türkçe Öğrenen Yabancıların İzledikleri Dizi Filmlerde Deyimlerin Kullanılma Sıklığı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya.
- Kayatürk, N. ve Karakuş, O. (2015). “Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının kelime öğretimi açısından incelenmesi. *Dil Dergisi*, sayı 166/2, 5-28.
- Koç, B. (2015) *Türkçe Öğrenen Yabancıların Kalıp Sözleri Kullanabilme Yeterlikleri (Bosna Hersek Örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Korkmaz, Z. (1992), *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Z. (2007), *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkutan, K. (2016). *Kemal Tahir'in Romanlarındaki İkilemelerin Türkçe Öğretimi Bakımından Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Hatay.
- Mogalakwe, M. (2006). “The use of documentary research methods in social research”. *African Sociological Review*, 10(1), 221-230.
- Maltepe, S. (1997) *Deyimlerimizin Yapısal Özellikleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Balıkesir.
- Mutlu, Y. (2019) *Kalıp Sözlerin Diyalog Botu Üzerine Kodlanması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mersin.
- Özkan, U., B. (2019), *Eğitim Bilimleri Araştırmaları için Doküman İnceleme Yöntemi*, Pegem Akademi, Ankara.
- Pala, İ. (2007), *İki Dirhem Bir Çekirdek*, 24. Basım, Kapı Yayınları, İstanbul.

- Püsküllüoğlu, A. (2012), *Türkçe Sözlük*, Arkadaş Yayınları, Ankara.
- Shirazi, F. (2018) *Ana Dili Farsça Olanlara Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ortak Dil Unsurlarından Yararlanma: Atasözleri, Deyimler ve Kalıp Sözler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Sinan, A. T. (2000) *Türkiye Türkçesindeki Deyimler Üzerine Bir İnceleme*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Elazığ.
- Sis N, Gökçe B. (2009). “Gülten Dayıoğlu’nun çocuk öykülerinde yansımalar ve kalıp sözler.” *Turkish Studies*, 4(3), 1975-1989.
- Şenol, Z. (2011) *Deyimlerin Yaratıcı Drama Yöntemiyle Öğretimi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.
- Şenyurt, S. ve Özkan, Y. Ö. (2017). “Eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin tematik ve metodolojik açıdan incelenmesi”, *İlköğretim Online*, 16(2). s.641.
- Şimşek, N. D. (2015). “Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin ilişkisel söz varlığı açısından değerlendirilmesi.”, *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, July 2015 .Special Issue 3 s. 809-827.
- Tarı, B. (2019) *Bulgarca ve Türkçe Atasözleri, Deyim ve Kalıp İfadelerin Kültürel Benzerlik ve Farklılıklarının Karşılaştırılıp İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Edirne.
- Tsintsabadzade, K. (2016) *Türkçede “Üst” ve “Ön” Sözcükleriyle Kullanılan Deyimlerin Yabancılar Öğretimi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Tohumcu, L. (2018) *Kök Türk Yazıtlarındaki Kalıp İfadeler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.
- Turgut, A. (2011) *Türk Halk Anlatılarında Kalıplaşmış Sözler Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırşehir.
- Uçgun, D. (2015). “Türkçe ve Türk kültürü ders ve çalışma kitaplarının kalıp sözler açısından incelenmesi”. *International Journal of Languages’ Education and Teaching* , UDES, 514-533.
- Uzdu Yıldız, F. (2017). “Yabancı dil olarak Türkçede kalıp söz edinci”. *International Journal of Language Academy*. Volume 5/2, 129-140.
- Uzdu Yıldız, F. ve Demir, M. (2016). “Yabancı dil olarak Türkçede bildirişim konularına göre kalıp sözler”. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 1-28.

- Vardar, B. (1998), Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü (2. Basım), ABC Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Yalçın, S. K. ve Özek, F. (2006). “Söz varlığının temel dil becerilerinin ve akademik disiplinlerin kazanımına olan etkileri”, *Millî Eğitim Dergisi*, 171, s. 130-138.
- Yaylı, D. ve Bayyurt Y. (2011), Yabancılar Türkçe Öğretimi Politika Yöntem ve Beceriler, Anı Yayıncılık, Ankara. Tomlinson (1998’den aktaran: Yaylı ve Bayyurt, 2009: 34-35)
- Yılar, Ö. (2007), Halk Bilimi ve Eğitim, Pegema Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara.
- Yıldırım, N. (2020). “B2 düzeyi yabancılar Türkçe öğretimi kitaplarında atasözü ve deyimler”. *International Journal of Languages’ Education and Teaching*. Volüme 8 , issue 1, s. 161-176.
- Yılmaz F, ve Ertürk Şenden Y. (2015) “Yabancılar Türkçe öğretiminde kalıp sözler: “Babam ve Oğlum” film örneği”. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 32: 187-202.
- Yılmaz, H. ve Esen, D. (2016), Yabancılar Türkçe Öğretimi Üzerine Araştırmalar, Alparslan Okur (Ed.), Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarını Değerlendirme Ölçütleri içinde, Sakarya Üniversitesi Tömer Yayınları, Sakarya.
- Zülfikar, H. (2007).“Dünden Bugüne Türkçe”. *Türk Dili*, 668: 349-350.